

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 4 Απριλίου 2021 • Έτος 13^ο • Αρ. φύλλου 655

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,50

ANITA TULADHAR

Να συνεχιστούν τα μέτρα στήριξης

Την ανάγκη συνέχισης της στήριξης της οικονομίας από το κράτος τονίζει σε συνέντευξη στην «Κ» η επικεφαλής της ομάδας του ΔΝΤ για την Κύπρο Anita Tuladhar. Χαρακτηρίζει σημαντικά τα προγράμματα και σημειώνει ότι η άρση των μέτρων θα πρέπει να γίνει σταδιακά. Αναφέρεται στο σχέδιο ΕΣΤΙΑ, στις μεταρρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν και στο πλαίσιο των εκποιήσεων. Επισημαίνει ότι όσο μακρύτερη θα είναι η περίοδος ανάκαμψης του τουρισμού, τόσο μεγαλύτερη και η πιθανότητα μόνιμων ουλών στην οικονομία. **Οικονομική, σελ. 3**

REMEDOL FC
Παρακεταμόλη

Άμεση Αναλγητική & Αντιπυρετική Δράση
Ανακουφίζει από τον Πόνο & τον Πυρετό!

Remedica

- Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας.
- Δεν είναι απαραίτητη η συνταγή γιατρού.
- Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ ανατρέξτε στο φύλλο Οδηγιών Χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Κ. 51706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ: +357 25553000, Φαξ: +357 25390192
Email: drug_safety@remedica.com.cy LF/0149/02.02.21

ΜΑΡΙΤΣΑ ΚΑΡΑΟΛΗ

Η γυναίκα αγωνίστρια που δεν ορκίστηκε

Η Μαρίτσα Καραολή, 92 ετών από το Παλαιχώρι, διηγείται στην «Κ» πώς γνώρισε τον Γρηγόρη Αυξέντιου, πώς αγωνίστηκε και γιατί θεώρησε καθήκον της να σταθεί δίπλα στους αντίρτες. **Σελ. 16**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Φλερτ Ερντογάν με 320 δισ. ευρώ

Ο Τούρκος πρόεδρος επενδύει στην αναβάθμιση της τελεωσιακής ένωσης για διάσωση της τουρκικής οικονομίας. Αυτό ίσως οδηγήσει σε υπερδιπλασιασμό των εμπορικών συναλλαγών Ε.Ε.-Τουρκίας, ξεπερνώντας τα 320 δισ. ευρώ ετησίως. **Σελ. 3**

Τουρκικά σχέδια για Μόρφου-Καρπασία

Η τουρκική πλευρά στέλνει μήνυμα αδιαλλαξίας και στο εδαφικό λίγο πριν την άτυπη πενταμερή στη Γενεύη

Το μήνυμα πως δεν θα δεχτεί να διαπραγματευτεί τη Μόρφου, στέλνει λίγο πριν από την άτυπη πενταμερή στη Γενεύη η τουρκική πλευρά. Το μήνυμα μεταφέρεται στην τ/κ πλευρά διά του Ερσίν Τατάρ. Το κατά πόσο

αυτό αποτελεί διπλωματικό χαρτί ή γεγονός είναι ακόμη ανοικτό. Το σίγουρο, όμως, είναι πως οι εξελίξεις στο Βαρώσι, οι οποίες είναι άγνωστο αν έχουν σταματήσει εις ένδειξη καλής θελήσεως, σε συνδυασμό με τα

Χρησιμοποιείται η προ μνημών ρητορική για το Βαρώσι.

όσα διαρρέονται για αναπροσαρμογή συνόρων στο εδαφικό, έχουν ήδη προκαλέσει ανησυχία. Οι πηγές της «Κ» αναφέρουν πως γίνονται τα σχέδια ανάπτυξης νέων συγκροτημάτων κατοικιών και οικονομικών μονάδων

στην ευρύτερη περιοχή της Μόρφου. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των πηγών, αυτά τα σχέδια από μόνα τους δείχνουν ότι η τ/κ πλευρά πλέον αποκλείει το ενδεχόμενο της επιστροφής της Μόρφου. **Σελ. 3**

Μετρώντας αστέρια στον βυθό μιας λίμνης

Μια εγκατάσταση στη βαθύτερη λίμνη του κόσμου, τη Βαϊκάλη της Ρωσίας, κατασκευάστηκε για να εξερευνήσει μαύρες τρύπες, μακρινούς γαλαξίες και απομεινάρια αστεριών που έχουν ήδη εκραγεί στο μακρινό διάστημα. Πρόκειται για ένα εντελώς ασυνήθιστο τηλεσκόπιο, το μεγαλύτερο του είδους του στο βόρειο ημισφαίριο, που αποτελείται από γυάλινες σφαίρες μεγέθους μιας μπάλας παραλίας, οι οποίες βυθίζονται σε μια τρύπα στον πάγο και κατεβαίνουν με ένα μεταλλικό καλώδιο προς τον πυθμένα. Αυτές οι σφαίρες ανίχνευσης φωτός ακινητοποιούνται σε βάθη έως και 1,2 χλμ. κάτω από την επιφάνεια. Το καλώδιο που τις μεταφέρει υποστηρίζει 36 τέτοιες σφαίρες. Εξήντα τέσσερα τέτοια καλώδια συγκρατούνται στη θέση τους από άγκυρες και σηματοδότες, 3,2 χλμ. μακριά από τη νότια ακτή της Βαϊκάλης, στη Σιβηρία. **Σελ. 23**

Με επιφυλάξεις οι χαλαρώσεις

Συζητήσεις περι εμβολιασμών

Συναγερμός στην Ευρώπη από την έξαρση των κρουσμάτων, με την εικόνα στην Κύπρο να είναι διαφορετική. Εν τω μεταξύ τα ποσοστά εμβολιασμού των επαγγελματιών υγείας στα νοσοκομεία του ΟΚΥΠΥ, άνοιξαν συζήτηση εντός της ιατρικής κοινότητας της Κύπρου. **Σελ. 8-9**

Στην κάλη με εσωστρέφεια

Συζητήσεις για ανασχηματισμό και εκλογικό συνέδριο του ΑΚΕΛ

Κάθε άλλο από εύκολη θα είναι η επόμενη μέρα των εκλογών για τα κόμματα. Πέραν της θέσης που θα έχουν στην κοινοβουλευτική σκακιέρα θα διαφανούν οι ισορροπίες δυνάμεων, η δυναμική ή αμφισβήτηση Αβέρωφ, Αντρου, Νικόλα και Θεοπέμπτου και ποιοι κινούν τελικώς τα νήματα. Υπάρχει συζήτηση για ανασχηματισμό, ενώ στο

ΑΚΕΛ υπάρχει ανησυχία για το εκλογικό συνέδριο. Την ίδια στιγμή δεν περνά απραγματοποίητο στην κοινωνία και το υφιστάμενο πολιτικό σύστημα το κοινωνικό ρεύμα με αφορμή τις τελευταίες πορείες διαμαρτυρίας, εγείροντας ερωτήματα αν πάμε τελικά για πολιτικό μετασχηματισμό και αν νέα κόμματα βρίσκονται προ των πυλών. **Σελ. 6-7**

ΧΑΛΛΟΥΜΙ

Το κλειδί n Bureau Veritas

Στην Κυπριακή Δημοκρατία και στην Κομισιόν θα παραδίσει τις εκθέσεις της η διεθνής εταιρεία πιστοποίησης Bureau Veritas για την υπόθεση χαλλούμι. Η Κομισιόν δεν αποκλείει και τη δημιουργία μιας δικονομικής τεχνικής επιτροπής. Παράλληλα στην κυπριακή αγορά ξεκινούν νέες προκλήσεις. **Σελ. 5, Οικονομική σελ. 5**

ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ Σελ. 17-18

- ✓ **Ανδρέας Πενταράς:** Δεν συγκρούστηκε με τον Αβέρωφ Νεοφύτου.
- ✓ **Χάρης Πολυκάργου:** Μύθος ότι το ΑΚΕΛ δεν έχει πρόταση στην οικονομία.
- ✓ **Πέτρος Ζαρούνας:** Δεν είχα ποτέ σχέση με τη ΔΗΠΑ που στηρίζει Αναστασιάδη.
- ✓ **Ρένα Γιαβιάς:** Φτάνει με τους επαγγελματίες βουλευτές.

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ενόςω φαγωνόμαστε

Σε περίπου έναν μήνα η πλευρά μας θα κληθεί να παρακαθίσει στην άτυπη πενταμερή στη Γενεύη. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και η διαπραγματευτική ομάδα του δεν θα εκπροσωπούν στην ελβετική πόλη ούτε τους εαυτούς τους ούτε το κυβερνητικό κόμμα, αλλά την Κυπριακή Δημοκρατία. Αυτό μοιάζει να μην έχει γίνει αντιληπτό από το πολιτικό προσωπικό της χώρας, δεν είναι καν κοντόφθαλμοι ορισμένοι πολιτικοί μας για να δουν τον Απρίλιο, και την εβδομάδα των Παθών που αναμένεται. Όχι, κοιτάνε λίγο πιο μπροστά, στις βουλευτικές εκλογές του Μαΐου, ενόσω στην Άγκυρα, τη βοήθεια του Ερσίν Τατάρ, σχεδιάζουν νέα έργα στη Μόρφου και στην Καρπασία, για να τις οδηγήσουν στον δρόμο του Βαρωσίου και εμείς αναμετάξυ μας φαγωνόμαστε.

ανταμοιβή

250+ επιχειρήσεις 800+ σημεία

Κέρδισε βαθμούς για να πληρώνεις λιγότερα ή καθόλου

antamivi.com.cy Τράπεζα Κύπρου

ΕΛΛΑΔΑ

Μετά φόβου έρχεται επανεκκίνηση της χώρας

Η «επανεκκίνηση» της χώρας θεωρείται κομβικής σημασίας στο οικονομικό πεδίο, καθώς πλέον το κόστος στήριξης είναι δυσβάστακτο, με το υπ. Οικονομικών να διαθέτει στη συγκεκριμένη κατεύθυνση κονδύλια 14 δισ. ευρώ. Η κυβέρνηση θεωρεί υψίστης σημασίας την τήρηση του «οδικού χάρτη» για το άνοιγμα. **Σελ. 19**

ΗΠΑ

Μάχη νομοσχεδίων στη Γερουσία

Ενα φιλόδοξο νομοσχέδιο έχουν καταθέσει οι Δημοκρατικοί στο Κογκρέσο με το οποίο ζητούν την απλούστευση της εκλογικής διαδικασίας, προκειμένου να ενθαρρυνθούν όλα τα κοινωνικά στρώματα να προσέρχονται στις κάλπες. Οι δημοκρατικοί αντιδρούν σε ανάλογες προσπάθειες των Ρεπουμπλικανών. **Σελ. 22**

ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΛΥΡΙΚΗ

Ο βερισμός στην όπερα

Η Λυρική εγκαινιάζει τους εορτασμούς για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση με το έργο «Αντρέα Σενιέ» του Ουμπέρτο Τζορντάνο. Το εν λόγω έργο σηματοδότησε την έναρξη του λεγόμενου βερισμού στην όπερα. **Ζωή, σελ. 1**

- ✓ **ΠΡΟΣΩΠΟ:** Η Δάφνη Νικίτα μιλάει για την έκθεση Dialogue και τα 20χρονα της γκαλερί Διάτοπος. **Ζωή, σελ. 4**
- ✓ **ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ:** Μια τηλεοπτική σειρά επιστρέφει στην γκέι κοινότητα του Λονδίνου των '80s, στις απαρχές του AIDS. **Ζωή, σελ. 8**

PANERAI
LABORATORIO DI IDEE

SUBMERSIBLE
BMG-TECH™
A PIONEERING INNOVATION MADE FOR MODERN HEROES

Vassos Eliades Accessories Ltd Nicosia - Limassol, Tel: 22 897361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Χάσαμε τον Έντγκαρ, στοπ

Από καρτέ σε καρτέ, το γραπτό μήνυμα έγινε viral στην αστική Λευκωσία... «Χάσαμε τον Έντγκαρ, στοπ!» ολοφυρόταν η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, οπότε οι κυρίες αποφάσισαν πως δεν υπήρχαν περιθώρια για παραταξιακούς εγνιασμούς. Απευθύνθηκαν, λοιπόν, στην πράσινη Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood και εκείνη, εν τη μεγαθυμία της, έδωσε το πράσινο φως: «Αν υπάρχει ένας άνθρωπος που μπορεί να βοηθήσει, αυτός είναι ο αντιπρόεδρος των Οικολόγων Άδωνις Γιάγκου με το βαρύ φιλοζωικό βιογραφικό». «Στον αγώνα ενωμένοι κι αν μη λείψει κανείς», είπε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού και οι κυρίες συγκατένευσαν συγκινημένες.

«Θα ηγηθείτε, λοιπόν, της επιχείρησης “Smuggling Edgar” κύριε Γιάγκου;». «Με χαρά θα το κάνω κυρία Ουίλσον». «Πάντα στηρίζουμε στην καλοσύνη των ξένων» ψιθύρισε η Ιουλία και ένευσε στη Ρωσίδα να σερβίρει τα αφειμήματα. «Το όνομά του είναι Έντγκαρ;». «Έντγκαρ Άλλαν Πόε». «Ετών;». «Μη γίνεστε αγενής, αγαπητέ μου. Εγώ δεν έχασα σκυλί, ψυκούλα έχασα!» αντέδρασε η χήρα, ενώ έδειχνε στον αποσβολωμένο Άδωνι τη φωτογραφία του ελλείποντος σε μια βαριά ασημένια κορνίζα.

Ήταν σαν σουρεαλιστική λιτανεία. Της πομπής ηγείτο ο υποψήφιος των Οικολόγων Άδωνις Γιάγκου, κρατώντας την εικόνα του σκυλιού. Και πίσω του, ακολουθούσε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, το καρτέ, εκπρόσωπος της Φιλοπρωτόκου Αγίου Ανδρέα, δύο αστυνομικοί της Βουλής, ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Δημοτικού Θεάτρου, ένας παλαιμάχος τενίστας του Field Club, τρεις παραδουλεύτρες της Γλάδστωνος και ένας αλλοδαπός που κράταγε πάνω «Os Dame». «Έντγκαρ!» φώναζαν, όπως η Αστέρω

Ο κύκλος επιρροής της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον ένωσε δυνάμεις στην επιχείρηση «Smuggling Edgar» υπό τις οδηγίες του αντιπροέδρου των Οικολόγων Άδωνι Γιάγκου.

στις σπηλιές, ενώ όργανων τους δρόμους της παλιάς Λευκωσίας. Εις μάτην, όμως...

Μόνο η Ευγενία η Καλαμαρού κρατούσε αποστάσεις από τον επικεφαλής της επιχείρησης. «Εκτιμώ βεβαίως αυτό που κάνει για τον Έντγκαρ, αλλά αν μην ξεχνάμε ότι ΑΥΤΟΣ εξέθεσε την Άντρη», δικαιολογήθηκε στο καρτέ. Όλες γνώριζαν βεβαίως ότι αναφερόταν στη φωτογραφία της πρώτης κυρίας με το μακρύ γούνινο παλτό, που ο φιλόζωος Άδωνις έκανε βούκινο στο Facebook και όχι μόνο.

Με τούτα και με κείνα, η κουβέντα κατέληξε στο επίσημο δειπνό για τα 200 χρόνια της ελληνικής επανά-

στασης. Δύο ερωτήματα ταλάνισαν τις γηραιές παρέες στο Pralina της Στασικράτους: Πρώτον, εάν η κυρία Άντρη έδωσε το παλτό της για να της το κρατήσει... ο εύχωνας! Και δεύτερον, πόσο δύσκολο ήταν να συνδυάσει ένα μαύρο φόρεμα με μαύρα παπούτσια. «Εκ του αποτελέσματος, πολύ δύσκολο» αποφάνθηκε η Ιουλία, σε ένα διάλειμμα των εκκλησιών για τον Έντγκαρ.

«Απόδειξη ότι μας έπιασε στο στόμα του ο Μετρ της Υψηλής Στιλιστικής Λάκης Γαβιάς, χαρακτηρίζοντας την Άντρη Αναστασιάδη ταξίθετριά του Προεδρικού Μεγάρου!».

Πέρασαν την Πύλη Πάφου, πήγαν στην Πλατεία Σολωμού, έφτασαν στο γιοφύρι της Ζάχα, όμως ο Έντ-

καρ παρέμενε άφαντος. Ξεθεωμένες από την κούραση κάθισαν στα φουτουριστικά παγκάκια, με την απογοήτευση να έχει συννεφιάσει τα πρόσωπά τους. «Πήγαινε, Άδωνι παιδί μου» είπε η Ιουλία, ενώ έπαιρνε το εικόνισμα από τα χέρια του. «Ας ψάξουμε λίγο ακόμα...» προθυμοποιήθηκε εκείνος, αλλά η χήρα ήταν αμετάπειστη.

«Είδατε τη νέα εμφάνιση της Πολυαγαπημένης;» ρώτησε η Καλαμαρού για να ελαφρύνει την ατμόσφαιρα. Όλες φυσικά κατάλαβαν ότι αναφερόταν στη νέα μούσα της Ιουλίας, η οποία κατάφερε να αποκαθηλώσει και αυτήν ακόμα την υπουργό Πρετ Α Πορτέ Άνοιξη Καλοκαίρι 2021 Έμιλυ Γιολίτη. «Τι έκα-

νε πάλι η αγαπητή Νατάσα;» ενδιαιφέρθηκε να μάθει η χήρα.

«Η ευφάνταστη κατά πως φαίνεται υπουργός Ενέργειας, μετά από την γκλάμορος έφοδο στο γιγαί, φωτογραφήθηκε στα Λεύκαρα περιστοιχισμένη από λαϊκές κεντήστρες. Η εικόνα της φωτογενούς Νατάσας, ανάμεσα στις ταπεινές γυναικείες της κυπριακής επαρχίας, ξύπνησε μνήμες από το μακρινό 1971 όταν η σοούπερ σταρ Ράκελ Ουέλς επισκέφθηκε το νησί μας για να πρωταγωνιστήσει στην ταινία “Πολυαγαπημένη” και φωτογραφήθηκε με τις μαυροφορούσες χωρτίστρες στο Κάριμ» είπε η Ευγενία η Καλαμαρού με ελεγχόμενη συγκίνηση. «Να είναι ΤΟΣΟ μπρο-

στά και να μας πήρε ΤΟΣΟ καιρό να το ανακαλύψουμε;» αναρωτήθηκε προβληματισμένη η Ιουλία, συμπληρώνοντας δύσθυμα πως ήταν ώρα να επιστρέψουν στο σπίτι.

Μάτια προσπάθησαν οι υπόλοιπες να την ευθυμήσουν. Στην απελπισία τους επάνω ανέσυραν από τα αζήτητα της προεκλογικής περιόδου, ακόμα και βίντεο του Σάββα Βουτύρου. Ο εξωστρεφής υποψήφιος του Κινήματος Αφύπνιση, από έναν πολυσύχναστο δρόμο στο Πορτ Σάντ της Αιγύπτου, δίνει ένα αληθινό ρεσιτάλ για ψεκασμένους με βασικό επικείμενο ότι εκατομμύρια Αιγύπτιοι κυκλοφορούν χωρίς μάσκα. Ούτε ένα χαμόγελο όμως δεν έσκασε στο πρόσωπο της χήρας...

Οι τίτλοι της επιχείρησης «Smuggling Edgar» έπεσαν καθώς πλησίαζαν στην οδό Κωστή Παλαμά και η πομπή διαλύσαν πούκως. Την Ιουλία συνόδευσαν στο διαμέρισμά της μόνο οι κυρίες του καρτέ, φανερά κατάκοπες από τον ποδαρόδρομο. Ενώ γύριζε το κλειδί στην πόρτα, έκπληκτες άκουσαν ένα γαύγισμα. «Έντγκαρ;» ψέλλισε η χήρα και το σκυλί έφυγε από την αγκαλιά του Τζάστιν, τρέχοντας προς το μέρος της.

«Τον βρήκα στο οδόφραγμα του Λήδρα Πάλας, με ένα μπάσαρδο νόματι Ορχάν» ενημέρωσε το καρτέ ο Τζάστιν, καθώς η Ρωσίδα τούς σέρβριε τα Gin and Tonic. «Και τι έκανε ο Έντγκαρ με αυτόν τον Ορχάν;» δυσανασχέτησε η Καλαμαρού. «Ερωτοτροπούσε» απάντησε με φυσικότητα ο Τζάστιν. Άλλα τα χείλη των χαρτοπαικτριών! «Ο Έντγκαρ είναι bi» προσπάθησε να μαλακώσει τις εντυπώσεις η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον. «Bye Bye!» είπε η Καλαμαρού και έφυγε φουριόζα, αρνούμενη να ακούσει έστω και μία λέξη παραπάνω.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

4.4.1941

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ: Διαρκούσης της χθεσινής νυκτός πυτοκτόνησαν ο Ούγγρος πρωθυπουργός κόμης Τελέκου και το πτώμα του ανευρέθη σήμερα την πρωίαν επί της κλίνης του εντός του δωματίου του. Μολονότι κατεβλήθησαν προσπάθειαι όπως το γεγονός μη γνωσθή υπό του λαού, η είδησις διεδόθη αμέσως και επροξένησε βαθυτάτην αίσθησιν.

Προς μετριασμόν της δημιουργηθείσης εντυπώσεως, οι προσκείμενοι προς την συγγραφικήν κυβερνήσιν κύκλοι έπευσαν να διαψεύσουν τας πληροφορίες περί αυτοκτονίας, δηλώσαντες ότι ο κόμης Τελέκου απεβίωσε συνεπεία καρδιακής κρίσεως. [...] Βραδύτερον, ανεκοινώθη επισήμως ότι ο πρωθυπουργός κόμης Τελέκου πυτοκτόνησεν. [...] Η είσημος ανακοίνωσις προσθέτει ότι η εσωτερική και εξωτερική πολιτική της Ουγγαρίας θα παραμείνη αμετάβλητος.

[...] Εξ άλλου ο διπλωματικός συνεργάτης του Ρώτερ παρατηρεί ότι ο πρωθυπουργός της Ουγγαρίας κόμης Τελέκου είναι το πρώτον θύμα του τριμερούς συμφυγίου. Ηυτοκτόνησε, διότι «δεν νδύνατο να εξακολουθήση το δυσχερές και άχαρι έργον του».

«ΚΕΡΑΥΝΟΣ»: Το Εμπεδον Πυροβολικού Αθηνών δεν προσφέρει εις τους άνδρας του μίαν αρτίαν μόρφωσιν μόνον. Προσφέρει και μίαν ωραίαν εφημεριδούλα: τον «Κεραυόν», «όργανον των οπλιτών πυροβολικού, εκδιδόμενον τρις του μηνός». Και τι δεν περιλαμβάνει αυτή η εφημεριδούλα... Αρθρον, φιλολογικόν στίλπν, σημειώματα και την ειδοσεογραφίαν της. Συμπαθής, καλοτυπωμένη, κομψή και το κυριώτερον καλογραμμένη, είναι μία συνάδελφος που αγωνίζεται εις τα μετόπισθεν αλλά και εις τα πρόσω - διότι ηγαίει και εκεί. Καλήν προκοπήν, λοιπόν.

ΑΠΩΛΕΙΕΣ: Το Ρώτερ έχει την πληροφορίαν ότι κατά τον μήνα Μάρτιον κατεστράφησαν εν τη Μέση Ανατολή 178 ιταλικά αεροπλάνα. [...] Εκ τούτων κατεστράφησαν: εν Αλβανία 98, εν Μάλτα 34 και εν τη ανατολική Αφρική 31.

Χαλλούμι και πάσνs...

Εντάξει, δεν τα λες και λίγα τα χρόνια που χρειαστήκαμε για να κατοχυρώσουμε το χαλλούμι ως ΠΟΠ. Όπως και να έχει όμως, τα καταφέραμε και μπράβο μας και μπράβο τους και σιγά-σιγά να μπαινουμε στη λογική ότι ο τόπος μας έχει πολλά και ωραία προϊόντα, όχι όλα αποκλειστικώς κυπριακά, αλλά τουλάχιστον τα έχει κυρίως στα χωριά, όπου τα γεύονται σχεδόν κάθε μέρα. Όλα αυτά τα προϊόντα, αυτές τις συνταγές που χάνονται, αυτό το άρωμα της κυπριακής γης ας το βάλουμε στο πρωινό των ξενοδοχείων μας, και όταν με το καλό επιστρέψουν οι τουρίστες να το βρουν στους πρωινούς μπουφρέδες. Είναι ευκαιρία τώρα το χαλλούμι και η λούντζα και η τσακιστή ελιά, και τόσα άλλα να βρουν τη θέση που τους αξίζει. Ας υπάρχουν επιλογές του ευρωπαϊκού πρωινού και του παραδοσιακού, ας το πουν rustic breakfast ή cottage breakfast οι ξενοδοχοί μας.

Καλές γαλαταρκές!

Και μιας και λέμε για το χαλλούμι δεν πιστεύω τώρα που γεμίσαμε με γάλα την καρδόρα να της παίξει μια η κατοικία και να τη χύσει... διότι -με όλο το σέβας- μας έχω ικανούς. Ό,τι χτίσαμε να το γκρεμίσουμε. Διότι οι ποσοστώσεις είναι ποσοστώσεις, οι Ευρωπαίοι είναι λεπτολόγοι, τα κοιτάνε αυτά και τα προσέχουν. Πάντως, εδώ που τα λέμε, θα πρέπει να δούμε και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θα έχει η αύξηση των κοπαδιών αιγοπροβάτων. Διότι με το υπάρχουν ζωικό κεφάλαιο δεν νομίζω ότι είμαστε σε θέση και να εξάγουμε και να

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Το χαλλούμι είναι η αρχή. Μάθαμε ότι είναι τελικά δυνατό να συζητάμε, να διεκδικούμε και να μη χάνουμε φρακέλους γιατί δεν μας συμφέρουν.

καταναλώνουμε χαλλούμι ΠΟΠ, άρα θα χρειαστεί αύξηση. Αντέχουν τα βοσκότοπια μας, έχουμε νερό; Τα απόβλητα; Επίσης, θα πρέπει να είμαστε σίγουροι και για το χαλλούμι που θα παράγεται στα Κατεχόμενα, ότι δηλαδή θα είναι εντός των ποσοστώσεων, από γάλα των ζώων που εκτρέφονται στο νησί και άλλα συναφή.

Εκπαιδευτικά κέντρα ΜΚΔ Πάθαμε πάλι ένα τραλάλι με τις επετείους, και φέτος είχαμε και δύο στο καπάκι. Διακόσια χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση, και την 1η Απριλίου, και έγινε της ιστορίας το κάγκελο. Πήραν τα πληκτρολόγια φωτιά, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ) μετετράπησαν σε ακαδημαϊκά αμφιθέατρα, σε καφενεία, σε πλατείες και σε δρόμους. Στήθηκαν λαϊκά δικαστήρια,

έγιναν αναλύσεις επί αναλύσεων με τα σχόλια κάτωθι των αναρτήσεων να ρίχνουν λάδι στη φωτιά. Για άλλους η ελληνική επανάσταση είναι άσχετη με την Κύπρο, πόθεν και γιατί; Για άλλους είναι ουσιαστική η συμμετοχή μας, διότι η Κύπρος είναι εκ των πνευμόνων του ελλητισμού... και μετά από όλα αυτά ο μπακλαβάς γυνία. Μετά ήρθε και η 1η τ' Απρίλη και συνεχίστηκαν οι on line διαλέξεις, οι προδότες, οι εθνικιστές, τα λάθη, οι ήρωες, το καλό ξημέρωμα για την Κύπρο, ο Γρίβας και οι Τ/κ. Και ύστερα ήλθαν οι μέλισσες...

Εκπαιδευτική τηλεόραση

Και μιας και λέμε για σοβαρές ιστορικές τοποθετήσεις και για ερωτήματα που τα θέτουμε και τα βασανίζουμε για να καταλήξουμε, ήρθε και η τουρκική σειρά «Κάποτε στην Κύ-

προ» και είδαν οι Τούρκοι και οι Τ/κ πώς συνδυάζεται η ψύχραιμη ιστορική ανάλυση με το θέαμα και τη φώτα. Καλά δεν είναι και η πρώτη φορά που γίνεται αυτό στην Τουρκία, παλαιότερα το ίδιο θέμα αλλά με Τουρκοκράτες είχε γίνει πάλι σειρά με τον τίτλο «Dedemin Insanları», όμως εκείνη η ταινία είχε και ένα ωραίο τέλος με ωραία μηνύματα. Άραγε αυτή η νέα τηλεοπτική προσπάθεια που έκανε πρεμιέρα την 1η τ' Απρίλη, θέλει κάτι να μας πει; Μήπως πάλι ψοφήσουν όλες οι χιλιάδες μέλισσες πάνω στο παχύ μας δέρμα; Αν θέλουμε μια Κύπρο ενωμένη και απαλλαγμένη από τα βαρίδια του παρελθόντος θα πρέπει να τις αφήσουμε να μας ταιπήσουν οι μέλισσες, να τονέσουμε, αλλά κουβεντάζοντας και όχι αλυκτώντας.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελίες: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το φλερτ Ερντογάν αξίζει 320 δις. ευρώ

Απαιτεί από Ε.Ε. σωσίβιο για τουρκική οικονομία μέσω αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης που μπλοκάρει η Κύπρος

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας καθίσταται ένα από τα βασικά εργαλεία στα οποία επενδύει ο Ταγίπ Ερντογάν για διάσωση της τουρκικής οικονομίας, που ως γνωστόν βρίσκεται σε πορεία ελεύθερης πτώσης. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Άγκυρας και αρμοδίων υπηρεσιών της Ε.Ε., ενδεχόμενη αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης αναμένεται να οδηγήσει σε υπερδιπλασιασμό του όγκου εμπορικών συναλλαγών Ε.Ε.-Τουρκίας, ξεπερνώντας τα 320 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Τα κρήματα είναι πολλά και ενδεχόμενη δρομολόγηση της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας «εδώ και τώρα», όπως αξιώνει ο Ερντογάν ή έστω τον Ιούνιο, οπότε και το ζήτημα θα βρίσκεται στο τραπέζι των «27», θα αποτελέσει τεράστιο κέρδος για την τουρκική οικονομία. Αν και η διαδικασία αναβάθμισης εκτιμάται ότι θα διαρκέσει δύο περίπου χρόνια, η κυβέρνηση Ερντογάν προσδοκεί ότι το μήνυμα που θα στείλει στις διεθνείς αγορές η δρομολόγηση μιας τέτοιας εξέλιξης είναι εξέχουσας σημασίας για την τουρκική οικονομία, κάτι που όπως πληροφορείται η «Κ» μετέφερε ο ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μεβλούτ Τσοβούσογλου σε ευρωπαϊκό αξιωματούχο. Άλλωστε, οι συζητήσεις και μόνον γύρω από το ενδεχόμενο αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης, εκλαμβάνονται και ως ένα ισχυρό χαρτί στα χέρια του Ερντογάν, εάν και εφόσον επιλέξει να οδηγήσει την Τουρκία στις κάλπες, με ό,τι αυτό συνεπάγεται...

Υπό το πώς όλων αυτών των δεδομένων, γίνεται προφανώς κατανόηση η σημασία της δρομολόγησης της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, την οποία πέραν της υποψήφιας χώρας, επιδιώκουν και όλοι σχεδόν οι εταίροι της Κύπρου στην Ε.Ε., καθώς κάποιος εξ αυτών την εκλαμβάνουν ως αντιστάθμισμα στο ντε φάκτο πάγωμα της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας και κάποιος άλλοι θεωρούν ότι θα επιφέρει οικονομικά οφέλη για όλους.

Είναι, λοιπόν, δυνατόν η Κύπρος να φρενάρει μόνη την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, τον προσεχή Ιούνιο, στην επικείμενη Σύνοδο Κορυφής; Η εντύπωση που υπάρχει είναι ότι η Λευκωσία, δεν επιδιώκει να ασκήσει βέτο (δικαίωμα το οποίο διατηρεί), αλλά στοχεύει να διασυνδέσει την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας με τις υποχρεώσεις της χώρας, έναντι της Κύπρου, πε-

Η εντύπωση που υπάρχει είναι ότι η Λευκωσία δεν επιδιώκει να ασκήσει βέτο, αλλά στοχεύει να διασυνδέσει την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας με τις υποχρεώσεις της χώρας, έναντι της Κύπρου, περιλαμβανομένης και της λύσης του Κυπριακού, ζήτημα που έθεσε ο πρόεδρος Αναστασιάδης προς τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ.

Το Κυπριακό, η Πενταμερής και η Σύνοδος Κορυφής εμπλέκονται στους σχεδιασμούς του Τούρκου προέδρου και για προσφυγή στις κάλπες.

ριλαμβανομένης και της λύσης του Κυπριακού, ζήτημα που όπως πληροφορούμαστε έθεσε ο πρόεδρος Αναστασιάδης προς τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ. Το μεγάλο στοίχημα για τη Λευκωσία είναι εάν και σε ποιο βαθμό θα μπορέσει να επιτύχει τη διασύνδεση που επιδιώκει, λαμβανομένου υπόψη ότι σε αντίθετη περίπτωση, θα κινδυνεύσει να μείνει αγκαλιά με το Κυπριακό, χωρίς κανένα μοχλό πίεσης:

Κυπριακό: Η διασύνδεση του εκσυγχρονισμού της Τελωνειακής Ένωσης με το Κυπριακό δεν είναι εύκολη υπόθεση και ενέχει κινδύνους, καθώς στόχος της Τουρκίας αλλά και της συντριπτικής πλειοψηφίας των κρατών-μελών, με πρωτοστάτη τη Γερμανία, είναι να ληφθεί οριστική και συγκεκριμένη απόφαση για την Τελωνειακή Ένωση, άμεσα σε επίπεδο Συμβουλίου ή το αργότερο, τον Ιούνιο. Άλλωστε, η δήλωση των ηγετών των «27» στις 25 Μαρτίου, «καλεί το Συμβούλιο να εργαστεί για όρους εντολής, προς εκσυγχρο-

Σκωτσέζικο ντους για Πενταμερή

Ο ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μεβλούτ Τσοβούσογλου φέρεται να έδωσε διαβεβαιώσεις σε επίσημο της Ε.Ε. ότι εάν δρομολογηθεί θετική ατζέντα στην τριεδιάσκεψη της Ε.Ε., στις 25 Μαρτίου, τότε η Άγκυρα θα μπορούσε να ανάρξει πράσινο φως για συμμετοχή της Ένωσης στην άτυπη πενταμερή, στις 27-29 Απριλίου. Η θετική ατζέντα δρομολογήθηκε εν μέρει (και χωρίς καμιά σκέψη για επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας), αλλά η Άγκυρα συνεχίζει να ψήνει το ψάρι στα χείλη της Ε.Ε. Πληροφορίες αναφέρουν, μάλιστα, ότι το τουρκικό ΥΠΕΞ θεωρεί ότι η παρουσία της Ε.Ε. στη Γενεύη προϋποθέτει όπως οι Βρυξέλλες τεματίσουν τη στήριξη τους στη λύση ομοσπονδίας και στα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ, κάτι που όπως αφήνεται να διαρρεύσει, αναμένεται «να εξηγηθεί» ο Ταγίπ Ερντογάν

στον Σαρλ Μισέλ και στην Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, κατά την επίσκεψή τους στην Τουρκία στις 6 Απριλίου. Το θέμα αυτό, όπως και το ζήτημα της Τελωνειακής Ένωσης, συζητήθηκαν μεταξύ του Προέδρου Αναστασιάδη και του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και όπως πληροφορούμαστε, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατέστησε σαφή την ανάγκη η Τουρκία να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της στο Κυπριακό, προτού δρομολογηθεί αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης. Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης εσεσήμανε επίσης την ανάγκη η Ε.Ε. να συμμετάσχει στην άτυπη πενταμερή διάσκεψη, εξηγώντας ότι η Κύπρος θα παραμείνει κράτος-μέλος και μετά από μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού και συνεπώς ότι η συμμετοχή της Ένωσης στις διαπραγματεύσεις είναι απαραίτητη.

στον Σαρλ Μισέλ και στην Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, κατά την επίσκεψή τους στην Τουρκία στις 6 Απριλίου. Το θέμα αυτό, όπως και το ζήτημα της Τελωνειακής Ένωσης, συζητήθηκαν μεταξύ του Προέδρου Αναστασιάδη και του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και όπως πληροφορούμαστε, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατέστησε σαφή την ανάγκη η Τουρκία να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της στο Κυπριακό, προτού δρομολογηθεί αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης. Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης εσεσήμανε επίσης την ανάγκη η Ε.Ε. να συμμετάσχει στην άτυπη πενταμερή διάσκεψη, εξηγώντας ότι η Κύπρος θα παραμείνει κράτος-μέλος και μετά από μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού και συνεπώς ότι η συμμετοχή της Ένωσης στις διαπραγματεύσεις είναι απαραίτητη.

υποθέτει ότι οι διαβουλεύσεις για την επίλυση του προβλήματος θα κινούνται παράλληλα και ταυτοχρόνα με τη διαδικασία αποφάσεων για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης. Κάτι που θα δημιουργήσει συνθήκες πίεσεων και προς τις δύο κατευθύνσεις, πείσεις οι οποίες εκ των πραγμάτων λειτουργούν ευνοϊκότερα για τον δυτικό και επιφέρουν δυσμενέστερες

συνέπειες για τον αδύνατο, στο τραπέζι μιας διαπραγματεύσεως. Ο μεγάλος κίνδυνος αφορά στο ενδεχόμενο οι εταίροι της Κύπρου να επιχειρήσουν να της χρυσώσουν το κάπι με γραπτές διαβεβαιώσεις, υπό μορφή Συμπερασμάτων, ότι η Τουρκία οφείλει «να εφαρμόσει πλήρως και χωρίς διακρίσεις» την αναβαθμισμένη Τελωνειακή Ένωση. Κάτι που έπραξαν και στο παρελθόν με ανάλογες αναφορές για την εφαρμογή της Τελωνειακής Ένωσης, χωρίς κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα όπως θα δούμε πιο κάτω...

Υφιστάμενη Τελωνειακή Ένωση (Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο Άγκυρας): Η Τελωνειακή Ένωση της Τουρκίας εφαρμόστηκε την 1η Ιουλίου 1996 και αντανακλά ουσιαστικά την τελική φάση της Συμφωνίας Συνδέσεως Ε.Ε.-Τουρκίας, του 1963. Το 2004 η Τουρκία επεξεργάστηκε την Τελωνειακή Ένωση με εννέα εκ των δέκα «νέων» τότε κρατών μελών της Ε.Ε., αφήνοντας εκτός την Κυπριακή Δημοκρατία. Έκτοτε, υπό το φως της παραβίασης της Τελωνειακής Ένωσης, η Τουρκία υπέστη μια σειρά κυρώσεων.

Το 2006, πάγωσαν με πρόταση της Κομισιόν 8 διαπραγματευτικά κεφάλαια της Τουρκίας και αποφασίστηκε ότι κανένα από τα εναπομεινάντα 34 κεφάλαια (από σύνολο 35) δεν πρόκειται να κλείσει εάν και εφόσον η Τουρκία δεν ανοίξει τα λιμάνια της προς το εμπόριο από την Κυπριακή Δημοκρατία, περιλαμβανομένων και των μέσων μεταφοράς.

Η Τουρκία δεν έλαβε υπόψη τις κυρώσεις και η Ε.Ε. θεωρούσε ότι έκανε το καθήκον της... συναινώνας ουσιαστικά στη διαίωση μιας Τελωνειακής σχέσης με την Άγκυρα, στην οποία ένα κράτος-μέλος, η Κύπρος, εξαιρέθηκε παράτυπα και παράνομα. Το 2009 και ενώ οι εταίροι της Κύπρου αρκούσαν σε διαπίστωση της τουρκικής παρανομίας, η Κύπρος, με μονομερή απόφαση του τότε ΥΠΕΞ Μάρκου Κυπριανού, πάγωσε άλλα πέντε διαπραγματευτικά κεφάλαια της Τουρκίας. Από τότε μέχρι και σήμερα, η Ε.Ε. απλώς διαπιστώνει σε ετήσια βάση, στο πλαίσιο εκθέσεων της Κομισιόν και Συμπερασμάτων του Συμβουλίου, ότι η Άγκυρα «παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις» δεν έχει εκπληρώσει την εν λόγω υποχρέωσή της. Παρόλα αυτά, το 2016 και ενώ η Τουρκία συνέχιζε να μην εκπληρώνει την Τελωνειακή Ένωση έναντι της Κύπρου, η Κομισιόν πρότεινε την αναβάθμιση της εν λόγω σχέσης, προκαλώντας δικαίως την αντίδραση της Λευκωσίας. Άλλωστε, τι πιο προκλητικό από το να κα-

λείσει να προσυπογράψει την αναβάθμιση μιας σχέσης από την οποία έχει αποκλειστεί, επιβραβεύοντας, μάλιστα, με δισεκατομμύρια ευρώ, αυτόν που σε απέκλεισε; Οι συζητήσεις για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης είχαν πάντως παγώσει για μερικά χρόνια, ως αποτέλεσμα επιστολής που απέστειλε η γερμανική κυβέρνηση προς την Κομισιόν για τη στάση της Τουρκίας σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κάτι που οδήγησε στη λήψη σχετικής απόφασης από το ΣΥΓ (26 Ιουνίου 2018). Ωστόσο, τους τελευταίους μήνες, το Βερολίνο άλλαξε στάση και πρωτοστατεί στην ικανοποίηση του εν λόγω τουρκικού ντουσιέ, κάτι που δεν είναι άσχετο με τις επιδιώξεις της Άγκελα Μέρκελ, τόσο στο μεταναστευτικό, όσο και ενόψει των γενικών εκλογών στη Γερμανία, τον προσεχή Σεπτέμβριο, δεδομένης της σημασίας που αποδίδεται στην ψήφο εκατομμυρίων Γερμανών πολιτών, τουρκικής εθνικότητας.

Σημειώνουμε ότι στις κυπριακές υποχρεώσεις της Τουρκίας, περιλαμβάνονται ακόμη η εξομάλυνση των σχέσεων με την Κυπριακή Δημοκρατία και ο τερματισμός της πρακτικής άσκησης βέτο για συμμετοχή της Κύπρου σε διεθνείς οργανισμούς κ.λπ.

Οι επιδιωκόμενες αλλαγές

Το 2019 οι εξαγωγές από την Τουρκία προς την Ε.Ε. υπολογίστηκαν σε 69,8 δισεκατομμύρια ευρώ και οι αντίστοιχες εισαγωγές στη χώρα, σε 68,2 δισεκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ε.Ε., ο συνολικός όγκος εμπορικών συναλλαγών Ε.Ε.-Τουρκίας, το 2018, ξεπέρασε τα 138 δισεκατομμύρια ευρώ. Η δε προσδοκία για υπερδιπλασιασμό του συνολικού όγκου εμπορικών συναλλαγών Ε.Ε.-Τουρκίας, προσηλώνοντας ποσό της τάξης των 320 δισεκατομμυρίων ευρώ, συζητείται στην τροποποίηση που επιδιώκεται να επέλθει στην υφιστάμενη Τελωνειακή Ένωση. Με βάση, λοιπόν, τα σημερινά δεδομένα, η υφιστάμενη Τελωνειακή Ένωση Ε.Ε.-Τουρκίας (η οποία εφαρμόζεται έναντι 26 κρατών-μελών με εξαίρεση την Κυπριακή Δημοκρατία), καλύπτει μόνο βιομηχανικά προϊόντα και μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα. Η δε εισήγηση της Κομισιόν για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, στοχεύει στην επέκτασή της στο σύνολο των γεωργικών προϊόντων αλλά και στην περιλήψη των υπηρεσιών, των μεταφορών και των δημοσίων συμβάσεων στο νέο πλέγμα που επιχειρείται να δρομολογηθεί.

Στην άτυπη Πενταμερή χωρίς καλούς οίωνους

Ερχεται η Τζέιν Χολ Λουτ για τα διαδικαστικά και η Βρετανίδα ΥΦΥΠΕΞ Γουέντι Μόρτον για να συζητήσει το ρόλο του Λονδίνου

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Κάθε άλλο από αισιόδοξα είναι τα μηνύματα που διακένονται λίγο πριν από την άτυπη πενταμερή διάσκεψη στη Γενεύη και λίγο πριν από την κάθοδο του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ. Ενώ τα ερωτήματα πληθαίνουν για το πώς κινείται αυτό το διάστημα η τουρκική πλευρά στην περικλειστή πόλη της Αμμοχώστου, τι γίνεται στην κυπριακή ΑΟΖ, η Άγκυρα ξεκαθαρίζει πως θα επιμείνει μέχρι τέλους στη λύση δύο κρατών.

Το κατά πόσο αυτό αποτελεί το διπλωματικό τσ χαρτί είναι ένα θέμα ανοικτό. Το σίγουρο είναι πως στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας της Τουρκίας έγινε μία αξιολόγηση των δεδομένων και υπογραμμίστηκε το γεγονός ότι η Άγκυρα θα επιμείνει στα δύο κράτη. Βάσει πληροφοριών της «Κ», πάν-

Το Λονδίνο έχει εμπλοκή στη διαδικασία θέλοντας να διατηρήσει τον ρόλο του στην περιοχή, ιδιαίτερα μετά το Brexit.

τως, τα περί επιμονής στη λύση δύο κρατών φαίνεται να διαμνύσαν οι Τούρκοι αξιωματούχοι στην κα Λουτ κατά την πρόσφατη επίσκεψή της στην Άγκυρα. Η ίδια αναμένεται να επισκεφτεί την Κύπρο στις 11 του Απριλίου για να δει πώς διαμορφώνεται το σκηνικό και να μεταφέρει πολύ πιθανόν τις θέσεις της Άγκυρας. Όπως αναφέρουν διπλωματικές πηγές, η κα Λουτ θα τοποθετηθεί επί του διαδικαστικού της άτυπης πενταμερούς. Πριν από την κα Λουτ, επαφές στην Κύπρο θα έχει η Βρετανίδα

Κατά την παρουσία Λουτ στην Άγκυρα Τούρκοι αξιωματούχοι ξεκαθάρισαν πως θα επιμείνουν σε λύση δύο κρατών.

υφυπουργός εξωτερικών που είναι επικεφαλής για το Κυπριακό Γουέντι Μόρτον. Όπως αναφέρουν ανώτατοι διπλωματικοί κύκλοι, στόχος ήταν να αποφευχθεί αρχικά συ-

νάντωση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ούτως ώστε να σταλεί μήνυμα δυσφορίας για τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει το Λονδίνο και για τα εμπόδια—όπως λένε

οι ίδιες πηγές—που βάζει η Βρετανία για την εμπλοκή της Ε.Ε. στην άτυπη πενταμερή. Η κα Μόρτον θα συναντήσει, μεταξύ άλλων, τους Αβέρωφ Νεοφύτου και Άντρο Κυπριανού, ενώ παράλληλα θα έχει συνάντηση με την Ελιζαβέθ Σπέχαρ. Όπως λέγεται, είναι μία προσηλωμένη εξομάλυνσης των σχέσεων Λονδίνου-Λευκωσίας. Η αλήθεια, ωστόσο, είναι πως η Βρετανία δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διαδικασία. Θέλει μετά το Brexit να αναλάβει ενεργότερο ρόλο στην περιοχή, ενώ σε ό,τι αφορά τις βρετανικές θέσεις, ξεκαθαρίζεται από διπλωματικούς κύκλους πως στόχος έχουν να βοηθήσουν και όχι να επιβάλουν οτιδήποτε. Πάντως, στο αρνητικό κλίμα προστίθεται και το γεγονός ότι σύμφωνα με διπλωματικούς κύκλους, ο Αντόνιο Γκουτιέρρες προτιμούσε να καθυστερήσει τη διάσκεψη, αλλά δέχτηκε μετά τις έντονες πιέσεις των Βρυξελλών,

οι οποίες θέλουν να προωθήσουν τις σχέσεις Ε.Ε.- Τουρκίας.

Κυριαρχική ισότητα

Από τη Λευκωσία, πάντως, διαμνύεται η εκτίμηση πως η Άγκυρα θα έχει την προσέγγιση του Ραούφ Ντενκτάς, αλλά σε πιο διπλωματικό επίπεδο. Θα ζητήσει δηλαδή την αναγνώριση του ψευδοκράτους, έστω και για πέντε λεπτά για να συμφωνήσουν στη συνέχεια για λύση διζωνικής ομοσπονδίας. Υπάρχει βεβαίως και η εκτίμηση, πως η Άγκυρα θα φροντίσει να εκπληξήσει την ε/κ πλευρά κάνοντας ελιγμούς και στριμωκτώντας τον πρόεδρο Αναστασιάδη στο ζήτημα της πολιτικής ισότητας. Επί του παρόντος, πάντως, ο Νίκος Αναστασιάδης κρατά κλειστά τα χαρτιά του για το πώς θα κινηθεί και απλώς ακούει εκτιμήσεις και στη διαπραγματευτική ομάδα αλλά και στο Εθνικό Συμβούλιο.

Σκληρή γραμμή στο εδαφικό από τον Τατάρ

«Δεν διαπραγματεύομαι τη Μόρφου» λέει ο Τ/κ ηγέτης, η οποία ακολουθεί μαζί με την Καρπασία το παράδειγμα του Βαρωσιού

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΓΓΙΑ

Τον Ιανουάριο του 2017, κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης της Γενεύης, ο εκπρόσωπος της τουρκοκυπριακής ηγεσίας, Μπαρίς Μπουρτζού, εμφανίστηκε ενώπιον των Τουρκοκύπριων και ξένων δημοσιογράφων, με ικανοποίηση που αποτυπώνεται στο πρόσωπό του, για να δώσει στη δημοσιότητα μια σημαντική πληροφορία. Ενημέρωσε τους δημοσιογράφους ότι οι Αναστασιάδης και Ακιντζί προχώρησαν σε μια σημαντική πρωτοβουλία, αντάλλαξαν χάρτες βάσει των οποίων θα ακολουθούσαν οι διαπραγματεύσεις για την τελική διευθέτηση του ακανθώδους ζητήματος του εδαφικού.

Την ανακοίνωση του κ. Μπουρτζού, στο τέλος της Διάσκεψης της Γενεύης, ακολούθησε η παρέμβαση του προέδρου της Τουρκίας στο Κυπριακό. Αντιδρώντας στην ανταλλαγή χαρτών στη Γενεύη, μια κίνηση για την οποία στην πορεία η Άγκυρα θα ισχυριζόταν ότι δεν ενημερώθηκε εγκαίρως από την Τ/κ πλευρά. Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αντιπρότεινε την επίλυση του εδαφικού ζητήματος με βάση την «ανταλλαγή εδαφών».

Σήμερα, τέσσερα χρόνια μετά τα όσα συνέβησαν στη Γενεύη και λίγο πριν από την άτυπη πενταμερή διάσκεψη, το κοινό μέτωπο Άγκυρας και Ερσίβ Τατάρ φέρνει στο προσκήνιο την ιδέα της «αναπροσαρμογής των συνόρων». Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, η τουρκική πλευρά, στο κεφάλαιο του εδαφικού, μετά το Βαρώσι προχωρά στην αφαίρεση και της Μόρφου από τη λίστα των εδαφών που υπό κανονικές συνθήκες μαζί με τη λύση θα επιστρέφονταν στους κατοίκους τους.

Η Μόρφου

Ο Ερσίβ Τατάρ πριν από λίγες ημέρες, συναντώντας στο «προεδρικό» αντιπροσωπεία των σημειωτών Τ/κ κατοίκων της Μόρφου, φρόντισε να στείλει στην ε/κ πλευρά νέα μηνύματα για το εδαφικό και το Κυπριακό. «Ο λαός της Μόρφου δεν πρέπει να ανησυχεί», δήλωσε ο κ. Τατάρ: «Δεν τίθεται ζήτημα διαπραγμάτευσης της Μόρφου στο τραπέζι (του Κυπριακού). Οι καιροί άλλαξαν. Η ΤΑΒΚ έχει ριζώσει και συνεχίζει την πορεία της ενδυναμωμένη». Σύμφωνα με τον Τ/κ ηγέτη, η Μόρφου είναι «κομμάτι της πατρίδας», δηλαδή της «ΤΑΒΚ», και δεν πρόκειται να τεθεί υπό διαπραγμάτευση στη νέα διαδικασία που ξεκινά σε σύντομο χρονικό διάστημα στο Κυπριακό.

Η χρήση του όρου «κομμάτι της πατρίδας» βρίσκεται σε συμφωνία με τη ρητορική που έχει επισημαστεί με τη Τ/κ πλευρά για το ζήτημα του Βαρωσιού. Το προηγούμενο διάστημα, κατά την πρώτη φάση της δρομολόγησης του σχεδίου του ανοίγματος της κλειστής πόλης

Σήμερα, μαζί με το Βαρώσι και τη Μόρφου και η Καρπασία έχει αφαιρεθεί από τη λίστα της Τ/κ πλευράς που συμπεριλαμβάνει τις περιοχές που ενδεχομένως θα επιστρέφονταν στους ιδιοκτήτες τους σε περίπτωση τελικής διευθέτησης του Κυπριακού.

Η ηγεσία Τατάρ από τη μία κλείνει την πόρτα στην επιστροφή του Βαρωσιού, της Μόρφου και της Καρπασίας, και από την άλλη θέτει όρους για την «αναπροσαρμογή συνόρων» στο κεφάλαιο του εδαφικού.

υπό Τ/κ διοίκηση, οι εκπρόσωποι της Τ/κ πλευράς χρησιμοποίησαν παρόμοια επιχειρήματα για να αιτιολογήσουν τις νέες τουρκικές κινήσεις, οι οποίες προκάλεσαν την αντίδραση της ε/κ πλευράς. Σύμφωνα με την Τ/κ πλευρά, λοιπόν, το Βαρώσι είναι ντε φάκτο κομμάτι της «ΤΑΒΚ». Και η αλλαγή του καθεστώτος αυτής της περιοχής από «στρατιωτική» σε αστική ζώνη είναι μια υπόθεση που αφορά τα εσωτερικά της Τ/κ κοινότητας. Με άλλα λόγια, η Τ/κ πλευρά όχι μόνο δεν συζητάει την επιστροφή του Βαρωσιού στους κατοίκους της αλλά αντιθέτως επιστρατεύει τακτικές και σχέδια που κινούνται προς την αντίθετη άποψη.

Το μέλλον της Μόρφου

Οι τελευταίες πληροφορίες της «Κ» από καλά ενημερωμένες πηγές που παρακολουθούν από τη σκοπιά της Τ/κ ηγεσίας και της Τουρκίας το Κυπριακό, δείχνουν ότι η προαναφερμένη στρατηγική-ρητορική της Τ/κ πλευράς για το Βαρώσι σήμερα επιστρατεύεται και για τη

Μόρφου. Οι πηγές της «Κ» αναφέρονται στα σχέδια ανάπτυξης νέων συγκροτημάτων κατοικιών και οικονομικών μονάδων στην ευρύτερη περιοχή. Σύμφωνα με την άποψή τους, αυτά τα σχέδια από μόνα τους δείχνουν ότι η Τ/κ πλευρά πλέον αποκλείει το ενδεχόμενο της επιστροφής της Μόρφου.

«Το προηγούμενο διάστημα, η κυβέρνηση ανακοίνωσε το σχέδιο δημιουργίας κοινωνικών κατοικιών σε διάφορα σημεία της ΤΑΒΚ. Το όλο σχέδιο παράλληλα με σειρά άλλων σκέψεων στην Τ/κ πλευρά και στην Άγκυρα, αφορά άμεσα και τη Μόρφου. Τούρκοι και Τ/κ αξιωματούχοι προβληματίζονται για το γεγονός ότι η Μόρφου για πολλές δεκαετίες δεν έλαβε τη σημασία που της αξίζει», σημειώνει πηγή της «Κ» και για πολλές δεκαετίες οι σημερινοί κάτοικοι της Μόρφου ενημερωνόντουσαν από τους Τ/κ ηγέτες ότι ορισμένες περιοχές της επαρχίας ενδεχομένως θα επιστρέφονταν στην ε/κ πλευρά σε περίπτωση τελικής επίλυσης του Κυπριακού. Σήμερα, οι κάτοικοι της Μόρφου λαμβάνουν το μήνυμα ότι αυτό δεν πρόκειται να συμβεί.

Υπενθυμίζεται ότι στο άμεσο παρελθόν, ο Μουσταφά Ακιντζί, παρά το γεγονός ότι απέφυγε να κατονομάσει τη Μόρφου ως μία από τις περιοχές που σε περίπτωση λύσης θα επιστρέφονταν στους κατοίκους της, επισήμανε στην Τ/κ κοινότητα ότι ο δρόμος για την επίλυση του Κυπριακού περνάει μέσα από τις «αμοιβαίες θυσίες» των δύο κοινοτήτων. Σύμφωνα με τον κ. Ακιντζί, σε γενική πλάνη, για να επιλυθεί το Κυπριακό, οι

Ε/κ θα αποδεχόταν τον καταμερισμό της εξουσίας και του πλούτου του νησιού και οι Τ/κ θα ικανοποιούσαν τα αιτήματα της ε/κ πλευράς σε σημαντικά πεδία, όπως το εδαφικό και τις εγγυήσεις.

Η Καρπασία που ξεθώριασε

Από την περίοδο του Σχεδίου Ανάν μέχρι την κοινή προσπάθεια Αναστασιάδη-Ακιντζί για την επίλυση του Κυπριακού βάσει αμοιβαίων συμβιβασμών, μαζί με το Βαρώσι, τη Μόρφου και σημαντικές περιοχές που γειτνιάζουν με την Πράσινη Γραμμή, μια άλλη περιοχή που τέθηκε υπό διαπραγμάτευση ήταν αυτή της Καρπασίας. Την τελευταία δεκαετία οι δύο ηγέτες «άγγιξαν» το κεφάλαιο του Ριζοκαρπάσου, φέρνοντας στο προσκήνιο διάφορες ιδέες.

Πριν από περίπου μία δεκαετία, η επιστροφή του Ριζοκαρπάσου απασχόλησε τους συμμετέχοντες στις διαπραγματεύσεις του Κυπριακού. Τότε στον κυπριακό τύπο βρέθηκαν αντίκτυπο πληροφορίες-ιδέες που ορισμένες από αυτές ήθελαν την Καρπασία να αποκτά ειδικό καθεστώς στο πλαίσιο της τελικής λύσης. Ο πρώην ηγέτης των Τ/κ, Μεχμέτ Αλί Ταλάτ, ήταν από αυτούς που υποστήριζαν την ιδέα της μετατροπής της περιοχής σε ένα είδος πάγκου-εθνικού φυσικού πλούτου που θα βρισκόταν υπό τη δικαιοδοσία της κεντρικής ομόσπονδης διοίκησης.

Σήμερα, μαζί με το Βαρώσι και τη Μόρφου και η Καρπασία έχει αφαιρεθεί από τη λίστα της Τ/κ πλευράς που συμπεριλαμβάνει τις περιοχές που ενδεχομένως θα επι-

στρέφονταν στους ιδιοκτήτες τους σε περίπτωση τελικής διευθέτησης του Κυπριακού. Το όλο ζήτημα απουσιάζει από τα Τ/κ πρωτοεπίδια εδώ και χρόνια και στην Τ/κ πλευρά κανείς δεν αναφέρεται στο μέλλον της περιοχής.

Για το μέλλον της Καρπασίας, πηγή της «Κ» σημειώνει ότι οι νέες συμφωνίες της Άγκυρας με την Τ/κ πλευρά για την αναβάθμιση της «ΤΑΒΚ» αγγίζουν και το βορειότερο κομμάτι της Κύπρου. Συγκεκριμένα, η Τουρκία ετοιμάζεται να αναπτύξει σύγχρονο οδικό δίκτυο που θα μειώσει τον χρόνο που απαιτείται για την πρόσβαση στην περιοχή από τη Λευκωσία και τις υπόλοιπες περιοχές των Κατεχομένων. «Το μήνυμα της τουρκικής πλευράς δεν θα μπορούσε να είναι πιο ξεκάθαρο. Όπως το Βαρώσι έτσι και η Καρπασία εκλαμβάνεται ως αναπόσπαστο κομμάτι της ΤΑΒΚ», σημειώνει η πηγή της «Κ», η οποία αναφέρεται στις νέες οικονομικές συμφωνίες που υπέγραψαν οι Τ/κ με την Τουρκία.

«Αναπροσαρμογή συνόρων»

Εφόσον η νέα ηγεσία της Τ/κ κοινότητας «αφαιρεί» από το τραπέζι των διαπραγματεύσεων το Βαρώσι, τη Μόρφου και την Καρπασία, με ποια στρατηγική θα επιχειρήσει ο κ. Τατάρ να σημειώσει πρόοδο στο Κυπριακό μέσα από την ιδιαίτερη γραμμή των δύο ξεχωριστών κρατών που εισπνέεται η ηγεσία του; Ποιο θα είναι το αντίκτυπο που θα κληθεί να δώσει η Τ/κ πλευρά στο εδαφικό έτσι ώστε να προχωρήσει η νέα διαδικασία στο Κυπριακό;

Τις προηγούμενες ημέρες, οι πηγές που κλήθηκαν να απαντήσουν στα παραπάνω ερωτήματα, υπενθύμισαν το σχετικό μήνυμα που έστειλαν ο κ. Τατάρ και οι συνεργάτες του μιλώντας το προηγούμενο διάστημα στην «Κ». Όπως σημειώνουν οι πηγές την «Κ», στο σκεπτικό της ηγεσίας Τατάρ ο όρος-κλειδί που ξεχωρίζει για το εδαφικό είναι η «αναπροσαρμογή συνόρων (σ.σ. «s n r ayarlaması» στα τουρκικά)».

Σε τι αναφέρεται η Τ/κ ηγεσία με τον όρο «αναπροσαρμογή συνόρων»; Απαντώντας σε αυτό το κρίσιμο ερώτημα οι Τ/κ πηγές μας εστιάζουν σε τρία σημεία. Πρώτο, επισημαίνουν ότι η Τ/κ ηγεσία, η οποία εισπνέει την επίλυση του Κυπριακού με βάση την αρχή της κυριαρχικής ισοτιμίας, θεωρεί ότι στο μέλλον στα εδάφη της Κύπρου θα εξακολουθήσει να υπάρχει μια διαχωριστική γραμμή, η οποία θα χωρίζει τα δύο υποτιθέμενα ξεχωριστά κράτη της Κύπρου.

Δεύτερο, η Τ/κ πλευρά δεν αποκλείει το ενδεχόμενο της αναπροσαρμογής της υποτιθέμενης διαχωριστικής γραμμής στις νέες διαπραγματεύσεις που θα συνοδεύουν την τελική λύση του Κυπριακού.

Α.κ. σε περίπτωση που τα δύο ξεχωριστά κράτη της Κύπρου «ξανασυναντηθούν» υπό τη σκέπη της Ε.Ε., τα συρματοπλέγματα, οι «σκληροί έλεγχοι» στα οδοφράγματα ενδέχεται να αποτελέσουν παρελθόν για την Κύπρο.

Τρίτον, με τον όρο «αναπροσαρμογή» η Τ/κ πλευρά αφήνει ανοικτή την πόρτα και για την επιστροφή περιοχών που γειτνιάζουν με τη διαχωριστική γραμμή. Προσεγγίζοντας θετικά αυτό το ενδεχόμενο, η Τ/κ πλευρά ετοιμάζεται να θέσει μια σειρά προϋποθέσεων. Α.κ. η λίστα των περιοχών και εδαφών που θα επιστραφεί στους Ε/κ θα συζητηθεί στο τέλος της νέας διαδικασίας. Αυτή η λίστα δεν θα εμπεριέχει περιοχές, στις οποίες αυτήν τη στιγμή επενδύει η Τ/κ πλευρά (βλ. Βαρώσι και Μόρφου). Επίσης, δεν θα εμπεριέχει περιοχές στις οποίες σήμερα κατοικούν μεγάλες Τ/κ κοινότητες.

«Σε κάθε περίπτωση, η αναπροσαρμογή των συνόρων μας δεν θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την εκ νέου απομάκρυνση μεγάλου αριθμού πολιτών μας από τις εστίες τους. Η λύση του Κυπριακού δεν πρέπει να ανοίξει εκ νέου τον δρόμο της προσφυγιάς», κατέληξε στις αρχές της προηγούμενης εβδομάδας πηγή που παρακολουθεί το όλο ζήτημα από τη σκοπιά της ηγεσίας Τατάρ. Σύμφωνα με την πηγή αυτή, με τη νέα διαδικασία στο Κυπριακό, η οποία θα ξεκινήσει με την άτυπη διάσκεψη του επόμενου μήνα, οι δύο πλευρές θα κληθούν να βρουν «ρεαλιστικές» λύσεις σε διάφορα προβλήματα-πιτυχές του Κυπριακού.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Γκρινιάζουμε ή κτίζουμε;

Ζήσαμε, τους τελευταίους έξι μήνες, μια άνευ προηγουμένου τοξική κατάσταση. Ένα κλίμα τυφλής αντίδρασης και συσσωρευμένης οργής, πολλές φορές δικαιολογημένη και άλλες φορές με υπερβολή. Βιώνουμε στην Κύπρο το απόλυτο οξύμωρο σχήμα. Έχουμε μία κυβέρνηση, που όχι μόνο χειρίστηκε επιτυχώς τις δύο μεγαλύτερες κρίσεις των τελευταίων δεκαετιών, αλλά έχει να παρουσιάσει και το πιο σημαντικό μεταρρυθμιστικό έργο από την αρχή της Κυπριακής Δημοκρατίας. Από την άλλη, διανύουμε μια άνευ προηγουμένου αμφισβήτηση της αξιοπιστίας των θεσμών, που συνοδεύεται και επιτείνεται από σειρά αντιθετικών συμπεριφορών πολλών αξιωματούχων. Τόσο η αβεβαιότητα του εθνικού θέματος, όσο και το πλήγμα που έφεραν στη φήμη της χώρας οι αποκαλύψεις του Al Jazeera, επι-

τείνουν την ένταση της αντίδρασης που πολλές φορές ξεφεύγει από τα όρια της λογικής.

Έχουμε φτάσει στο σημείο να υιοθετούνται από αυτοαποκαλούμενους φιλελεύθερους τα αναρχικά, αντιεξουσιαστικά ρεύματα και η εξωκοινοβουλευτική αριστερά ως πλατφόρμα που μπορεί να αποτελέσει εναλλακτική επιλογή. Αδιαφορώντας πλήρως για το γεγονός ότι όλες οι εκδοχές αναρχισμού αντιτίθενται στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία, το κράτος, το κοινοβούλιο, τα κόμματα και το σύνολο των πολιτικών θεσμών, τους οποίους οι αναρχοκοινοπολιτιστές ως εξουσιαστικούς και καταπιεστικούς, καλώντας μάλιστα σε πολιτική ανυπακοή. Την πολιτική ανυπακοή ακούσαμε για πρώτη φορά δημόσια στην Κύπρο τον περασμένο Φεβρουάριο.

Τα άκρα και το περιθώριο δεν είναι ποτέ η λύση στα προβλήματα.

Το ένα άκρο είναι ο φασισμός, που εκτέθηκε με την παραδειγματική τιμωρία όσων ευθύνονται για τη δολοφονία στην Ελλάδα του Παύλου Φύσσα. Το αντίστοιχο άλλο άκρο, πάλι στην Ελλάδα, οι αναρχικοί αντιεξουσιαστές, που ευθύνονται για την τραγωδία της Μαργίνας. Εκεί όπου τρεις άνθρωποι, μία εκ των οποίων έγκυος, κάρκιναν ζωντανό. Μια υπόθεση που μόλις προχθές άνοιξε ξανά για την ελληνική δικαιοσύνη. Στο τρένο της αγανάκτησης, όμως, έτρεξαν πολλοί να ανέβουν για να αποκομίσουν όφελος. Ετερόκλητα σχήματα και κόμματα χωρίς κανένα όραμα για τον τόπο, απλώς επιθυμούν να κεφαλαιοποιήσουν το αρνητικό κλίμα. Έχουμε –για παράδειγμα– το Κίνημα Οικολόγων και την κα Θεολόγου, που μαζεύουν και ταυτίζονται με ό,τι προκύψει, προκειμένου να ανεβούν εκλογικά. Όπως είχαν

σπεύσει να συνταυτιστούν και με τους αναρχικούς αντιεξουσιαστές στις εκδηλώσεις τους. Χωρίς να έχουν καμία εποικοδομητική θέση σε κανένα φλέγον ζήτημα, αλλά μόνο μια μονότονη μουρμούρα και άρνηση σε όλα.

Πρόγευση για το τι πιθανόν μας περιμένει στη νέα βουλή, έχουμε πάρει στο σπέρμα του προϋπολογισμού. Εκεί όπου ο κατακερματισμός του πολιτικού συστήματος κινδύνευσε να αποσταθεροποιήσει πλήρως τη χώρα, την ώρα ακριβώς όπου ο κάθε πολίτης είχε το κράτος περισσότερο ανάγκη. Σκεφθείτε τι έχει να γίνει εάν οι δημοσκοπήσεις επιβεβαιωθούν και έχουμε μία Βουλή -Βαβέλ, όπου τίποτα δεν θα μπορεί να περάσει τα επόμενα χρόνια. Ακόμα και η ψηφισή του προϋπολογισμού την επόμενη χρονιά θα τεθεί εν αμφιβόλω.

Την κυριαρχία της γκρινίας ως

πολιτική επιλογή, την έζησαν τελευταία πολλές χώρες με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Με κοινό τόπο ότι η ψηφισή στόχευσε τυφλά στην καταδίκη. Η Ιταλία, η Βρετανία, η Ισπανία, οι ΗΠΑ και η Ελλάδα είναι ορισμένες από τις χώρες αυτές. Κέρδισαν οι πολίτες τους από αυτές τις επιλογές; Ασφαλώς όχι. Αντιθέτως πέρασαν μεγάλες περιόδους κοινωνικού και οικονομικού τρόμου και ανασφάλειας. Το ερώτημα στην Κύπρο σήμερα είναι εάν θα μπορούμε και εμείς στην περιδίπλωση της γκρινίας ή αν θα κτίσουμε την πολιτική από την αρχή. Δεν ζούμε στη χειρότερη χώρα του κόσμου. Το αντίθετο, έχουμε πάρα πολλά για να περηφανευόμαστε. Έχουμε όμως και πολύ σοβαρά προβλήματα και αδυναμίες που πρέπει ψύχραιμα να διορθωθούν.

Η χώρα μας χρειάζεται σήμερα ένα ευδιάκριτο όραμα που να αν-

τιστοίχει στη σύγχρονη εποχή και να εμπνέει τις νέες της γενιές. Η διαφάνεια πρέπει να κτιστεί στην πράξη και να προχωρήσει πιο γοργά στο νέο μοντέλο ανάπτυξης της χώρας. Να αναπερρωθεί η ελπίδα του Κυπριακού σε συνδυασμό με τη γεωπολιτική μας αναβάθμιση. Να κτίσουμε πάνω στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις αξίες της πατρίδας μας, αντί να γκρεμίσουμε γκρινιάζοντας για τις αδυναμίες και τα ελαττώματά της. Σε κάθε κρίση, ο κάθε νουεγκής άνθρωπος κάνει ένα βήμα πίσω για να δει την μεγάλη εικόνα αντί τη μικρή. Και όταν το κάνει αυτό, θα μπορεί να διακρίνει και τις διεξόδους από όσα –στην ένταση– φαντάζονται αδιέξοδα. Αν το κάνουμε όλοι, τότε η χώρα θα πάει μπροστά.

Ο κ. Μιχάλης Σοφοκλέους είναι βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ.

Κλειδί η Bureau Veritas για το χαλλούμι

Στο μικροσκόπιο ό,τι φαίνεται να προβλέπει ο φάκελος για την παραγωγή της τουρκοκυπριακής κοινότητας

Τον ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Στην Κυπριακή Δημοκρατία και στην Κομισιόν θα παραδίει τις εκθέσεις της η διεθνής εταιρεία πιστοποίησης Bureau Veritas, σύμφωνα με τα όσα καταγράφονται στο προσχέδιο του κανονισμού που κατοχυρώνει το χαλλούμι ως Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης. Ο κανονισμός δεν απορρίπτει τον ρόλο του Τουρκοκυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου (το οποίο είναι εγγεγραμμένο στην Κυπριακή Δημοκρατία) όταν κρίνεται απαραίτητο. Όμως η Κομισιόν δεν αποκλείει και τη δημιουργία μιας δικαιοδικής τεχνικής επιτροπής, κάτι που αφήνεται διακριτικά να αποφασιστεί από τις δύο κοινότητες. Η εφαρμογή της κατοχύρωσης σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας (και στα Κατεχόμενα δηλαδή), πέραν νομικά μέσα από τους ελέγχους, προσωρινά, του οργανισμού Bureau Veritas.

Επίσης, όπως προκύπτει από το κείμενο, μέρος των προδιαγραφών που αφορούν όλη τη γεωγραφική επικράτεια του νησιού αποτελούν και οι προδιαγραφές που έχουν τεθεί για τις πρώτες ύλες, δηλαδή το γάλα που χρησιμοποιείται θα πρέπει να είναι κυπριακό, από κυπριακά αιγοπρόβατα συγκεκριμένων φυλών και (στον βαθμό που επιτρέπεται) αγελάδων στην Κύπρο, οι οποίες τρέφονται κυρίως με ζωοτροφές ντόπιας παραγωγής. Καθίσταται, επίσης, αναγκαστική η πιστοποίηση και η μη χρήση γαλακτοσκονής, κάτι που ισχύει και για τους Ε/κ και για τους Τ/κ παραγωγούς. Υπενθυμίζεται πως, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», πέρα από τη μεταβατική περίοδο έξι μηνών για

όλους τους παραγωγούς (Ε/κ και Τ/κ) μέχρι την 1η Οκτωβρίου, οι Τ/κ παραγωγοί θα τύχουν στήριξης από ευρωπαϊκά κονδύλια για έναν χρόνο. Κατά τη διάρκεια αυτού του χρόνου δεν θα μπορούν να λάβουν πιστοποίηση αν δεν τηρούν τις προδιαγραφές.

Τ/κ χαρακτηριστικά

Στον κανονισμό καταγράφονται, μεταξύ άλλων, και τ/κ ενστάσεις πως οι προδιαγραφές δεν περιλαμβάνουν ειδικά παραδοσιακά χαρακτηριστικά που απαντώνται στην παρασκευή του χαλλουμιού στην τ/κ κοινότητα. Η ουσία της ένστασης αυτής από παραγωγούς στα Κατεχόμενα, είναι πως «οι προδιαγραφές του προϊόντος δεν προσδιορίζουν ένα προϊόν όπως πράγματι διατίθεται στο εμπόριο σε όλη τη νήσο», και αφορά ειδικότερα το ότι οι Τ/κ θεωρούν ότι «η χρήση δυόσμου θα πρέπει να είναι προαιρετική και να επιτρέπεται η χρήση ανεπεξέργαστου γάλακτος».

Όσον αφορά τους τεχνικούς της Κομισιόν που βασίστηκαν σε έρευνα και στο πρότυπο που κατέγραψε η Κυπριακή Δημοκρατία το 1985, οι τ/κ ενστάσεις «δεν συνοδεύθηκαν από κανένα ισχυρό αποδεικτικό στοιχείο». Επίσης, σημειώνεται πως σε εθνικό επίπεδο (δηλαδή στην Κύπρο) έχει υπάρξει «εξαντλητική εθνική διαδικασία ένστασης επί σειρά ετών σχετικά με την τρέχουσα αίτηση» και πως όσοι διαφωνούσαν «είχαν την ευκαιρία να προβάλουν πλήρως τους σχετικούς ισχυρισμούς τους ενώπιον των διοικητικών και δικαστικών αρχών της Κύπρου». Με άλλα λόγια η Κομισιόν παραπέμπει για τυχόν διαφορίες στις κυπριακές αρχές.

Η Κομισιόν δεν αποκλείει και τη δημιουργία μιας δικαιοδικής τεχνικής επιτροπής, κάτι που αφήνεται διακριτικά να αποφασιστεί από τις δύο κοινότητες.

Πώς θα ελέγχεται

Μεταξύ των ενστάσεων που κατατέθηκαν, περιλαμβάνεται και το ότι η Κυπριακή Δημοκρατία, αν και μόνη αρμόδια αρχή για την «οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή», δηλαδή όλο το νησί, δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο. Το πρόβλημα του ότι στις προδιαγραφές «δεν αναφέρεται εξουσιοδοτημένος φορέας ελέγχου» για όλη την Κύπρο, δεν λύνεται οριστικά από την μη δεσμευτική κοινή αντιληψη Γιούνκερ - Αναστασιάδη - Ακιντζι. Με άλλα λόγια, ο διορισμός της Bureau Veritas δεν είναι μόνιμη λύση, δεδομένου πως θεωρητικά, αν προκύψει ομοσπονδιακή λύση, οι ενιαίες ομοσπονδιακές αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας θα είναι αρμόδιες για όλη τη γεωγραφική επικράτεια της χώρας. Η Bureau Veritas, βάσει της κοινής αντιληψης, αναλαμβάνει «τους επίσημους ελέγχους και τις

άλλες επίσημες δραστηριότητες που διενεργούνται με σκοπό την εξασφάλιση της εφαρμογής της νομοθεσίας για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές και των κανόνων για την υγεία και την καλή μεταχείριση των ζώων, την υγεία των φυτών και τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα», καθώς και την τήρηση του προτύπου και τη διακίνηση των προϊόντων μέσω της Πράσινης Γραμμής.

Τεχνική επιτροπή...

Ως έχουν τα πράγματα η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας «δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για τυχόν συνέπειες της μη αποποίησης της εφαρμογής του δικαιούχου της Ένωσης» στα Κατεχόμενα, όμως τυχόν μέτρα για προώθηση της ανάπτυξης των Κατεχομένων «δεν επηρεάζουν την εφαρμογή του κεκτημένου». Με αυτά τα δεδομένα,

σύμφωνα με την Κομισιόν, «μπορεί να συσταθεί δικαιοδική ομάδα εργασίας όσον αφορά το «Χαλλούμι» (Halloumi)/«Hellim», δεδομένου ότι η πείρα έχει δείξει ότι οι ομάδες αυτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο». Η αναφορά σε δικαιοδική τεχνική επιτροπή (ή ομάδα εργασίας, διατύπωση με μικρότερο πολιτικό βάρος) αποτελεί μη δεσμευτική εισήγηση. Όμως εντάσσεται σε ένα πλαίσιο που επιτρέπει να οριοθετηθεί ως χώρος παραγωγής του χαλλουμιού όλη η Κύπρος, «δεδομένου ότι οι φυσικοί και οι ανθρώπινοι παράγοντες που συνδέονται με την παραγωγή του» είναι «αντικειμενικά, παραδοσιακά και ιστορικά κοινά σε ολόκληρη τη νήσο Κύπρο».

Μέχρι μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού «οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να τηρούν τις προδιαγραφές του εν λόγω τυριού θα πρέπει να είναι σε θέση να το πράττουν χωρίς να αντιμετωπίζουν εμπόδια

όσον αφορά τη συμμετοχή τους λόγω διακρίσεων ή μη αντικειμενικής μεταχείρισης άλλου είδους», κάτι που προϋποθέτει ύπαρξη αποτελεσματικού και διαρκούς μηχανισμού ελέγχου. Δεδομένης της σημερινής κατάστασης, προστίθεται, «είναι σκόπιμο να οριστεί ο διεθνώς διαπιστευμένος οργανισμός Bureau Veritas ως ο οργανισμός που είναι επιφορτισμένος με τα καθήκοντα ελέγχου», που προβλέπονται από το κεκτημένο, με την καταχώρηση του ΠΟΠ να εξαρτάται από την ανάθεση αυτή. Η Bureau Veritas, σημειώνεται, «είναι σε θέση να διασφαλίσει τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού, αντικειμενικού και αμερόληπτου συνολικού μηχανισμού» που θα προχωρεί σε ελέγχους «σε επίπεδο εκμετάλλευσης, μονάδας παραγωγής ζωοτροφών, συλ-

λογής γάλακτος, μεταφοράς και τυροκομείου». Εάν η Bureau Veritas εξακριβώσει περιπτώσεις μη συμμόρφωσης και δεν ληφθούν εγκαίρως διορθωτικά μέτρα, οι εν λόγω παραγωγοί θα χάσουν την σφραγίδα ΠΟΠ.

Ο κανονισμός προβλέπει πως «εάν κριθεί σκόπιμο, ο οργανισμός Bureau Veritas θα πρέπει να εξουσιοδοτηθεί να έλθει σε επαφή με το Τουρκοκυπριακό Εμπορικό Επιμελητήριο», χωρίς όμως να καθιστά την επαφή αναγκαστική. Στο προσχέδιο που εγκρίθηκε είναι ξεκάθαρο πως «η ανάθεση καθηκόντων στον Bureau Veritas θα πρέπει να προβλέπει ότι οι εκθέσεις του αποστέλλονται στις αρμόδιες αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην Επιτροπή». Το Τουρκοκυπριακό Εμπορικό Επιμελητήριο, διευκρινίζεται «θα λαμβάνει πληροφορίες όταν κρίνεται σκόπιμο».

Τέλος διαδικασίας

Η έγκριση του προσχεδίου του Εκτελεστικού Κανονισμού για την καταχώριση των ονομασιών χαλλούμι και hellim ως στο μπρώ των προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης της Ε.Ε., ολοκληρώθηκε από τις αρμόδιες τεχνολογικές επιτροπές της Κομισιόν την περασμένη εβδομάδα. Πλέον απομένει η παραπομπή του φακέλου στο Κολέγιο των Επιτρόπων για την τελική διαδικαστική έγκριση, μάλλον σε επίπεδο επικεφαλής των γραφείων των Επιτρόπων, στις 12 Απριλίου. Η διαδικασία αυτή αφορά τα φυτογένομικά πρότυπα και τα όσα καταγράφονται στον φάκελο για τις προδιαγραφές του χαλλουμιού. Η άρση της απαγόρευσης της διέλευσης του χαλλουμιού μέσω της Πράσινης Γραμμής έχει ήδη εγκριθεί.

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

με ένα από τα εντυπωσιακά SUV/CROSSOVER της KIA

www.kia.com.cy

SPORTAGE

ΑΠΟ

€18.900 €21.500

MANUAL

ΑΥΤΟΜΑΤΟ

STONIC

ΑΠΟ

€14.900 €17.500

MANUAL

ΑΥΤΟΜΑΤΟ

XCEED

ΑΠΟ

€21.500

ΑΥΤΟΜΑΤΟ

Οι πιο πάνω φωτογραφίες μπορεί να διαφέρουν από τα βασικά μοντέλα στα οποία αναφέρονται οι τιμές.

Η KIA είναι η μοναδική αυτοκινητοβιομηχανία που προσφέρει 7 χρόνια εργοστασιακής εγγύησης σε όλα της τα μοντέλα που καλύπτει και τα ηλεκτρονικά μέρη του οχήματος.

The Power to Surprise

Τακτική πώλωσης ενόψει βουλευτικών

Πώς η πρωτοβουλία «Ως Δαμέ» έθεσε στο προσκήνιο την πολιτική κουλτούρα και τον μετασχηματισμό των κομμάτων

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν το καλοκαίρι του 2011 οι αγανακτισμένοι πολίτες συγκεντρώθηκαν έξω από το Προεδρικό –με αφορμή την έκρηξη στο Μαρί, το ΑΚΕΛ έκανε λόγο για ακροδεξιούς που εκθρεύονταν τον Δημήτρη Χριστόφια και την Αριστερά. Μία δεκαετία μετά, ο κυβερνών ΔΗΣΥ κάνει λόγο για «5η φάλαγγα», ενώ η Αλληλεγγύη πήγε ένα βήμα πιο πέρα μιλώντας «για σχετιζόμενους με Τούρκους τζιχαντιστές» για τα μέλη της πρωτοβουλίας «Ως Δαμέ», που οργανώνουν μαζικές κινητοποιήσεις, σε μια δύσκολη μάλιστα συγκυρία λόγω και των μέτρων εξαιτίας της πανδημίας. Μια πρόχειρη ματιά μεταξύ των ανθρώπων που διαδήλωναν τις πρώτες ημέρες έξω από το Προεδρικό αρκεί για να αντιληφθεί κανείς πως δεν ήταν όλοι ακροδεξιοί. Μια αντίστοιχη ματιά στα μέλη της πρωτοβουλίας των «Ως Δαμέ» αρκεί για να αντιληφθεί κανείς πως, επ' ουδενί, δεν σχετίζονται με «εσωτερικούς εχθρούς» που θέλουν να καταδολιεύσουν την Κυπριακή Δημοκρατία. Μεταξύ, όμως, της κοινής λογικής και της υπερβολής εξαιτίας του πολιτικού τοξικού κλίματος ενόψει των βουλευτικών εκλογών, εύκολα αντιλαμβάνεται κάποιος τα όρια της ιδεολογικής περιχαράκωσης: Στο Προεδρικό το 2011 οι αρχικά αγανακτισμένοι πολίτες υποχώρησαν υπό το βάρος της «επικάθνης» των πλέον ριζοσπαστικών τάσεων (ΕΛΑΜ, νεολαίες του λεγόμενου αντιμοσοπονδιακού χώρου, αντιπολιτευόμενοι στο ΑΚΕΛ κομματικοί) μεταξύ τους.

Αντιστοίχως, η πρωτοβουλία «Ως Δαμέ» απαρτίζεται από τις ανακυκλώμενες τάσεις των νέων κοινωνικών κινημάτων που έχουν ως πολιτικό διακύβευμα μεταύλιστικές αξίες όπως π.χ. η πολυπολιτισμικότητα και σαφές ιδεολογικό πρόσημο περίξ της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, του αντιεξουσιαστικού χώρου και της ριζοσπαστικής οικολογίας. Η ιδεολογική περιχαράκωση στη μικρή Κύπρο συχνά ξεκινάει εκεί που αρχίζουν και τα όρια του ιστορικού αντιδεξιού και αντικομμουνισμού, όπως αυτά διαμορφώθηκαν ως τάσεις μετά το 1960. Και φυσικά μεταξύ του «πόφο στον Χριστόφια» και του «εν Τουρκοκόλαγνοι αναρχοάπλιτοι» στις αρένες της δημόσιας σφαίρας μεσολαβεί η λουμπενοποίηση της πολιτικής ιδεολογίας, το Κυπριακό ως βασικός διαμορφωτής τάσεων (μεταξύ των πολέμων και των υπέρμαχων της λύσης) και φυσικά η μικροπολιτική. Το πλέον παράδοξο είναι πως στην, ξανά μικρή, Κύπρο δεν αποκλείεται να υπάρξει το εξής παράδοξο: Ο αγανακτισμένος πολίτης εναντίον της κυβέρνησης Χριστόφια το 2011 να συμμετέχει, δέκα χρόνια μετά, στις πορείες του «Ως Δαμέ» εναντίον της διαφθοράς. Η «Κ» το διαπίστωσε.

Περί πολιτικής κουλτούρας

Στην Κύπρο η πολιτική κουλτούρα αποτελεί ένα τεράστιο και ενδιαφέρον πεδίο άντλησης παραδόξων –σχεδόν συνυφασμένων ιστορικά με τη γέννηση της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960. Η πολιτική κουλτούρα, ωστόσο, εμπεριέχει, σχεδόν πάντα, μια υποκειμενική διάσταση, η οποία συνδέεται άρρηκτα με την κοινωνική, ψυχολογική και συμπεριφορική περιρρέουσα της πολιτικής σε μια

Το πλέον παράδοξο στην πολιτική κουλτούρα της Κύπρου, το 2021, είναι ο μη μετασχηματισμός των πολιτικών δυναμικών σε εκλογική πρόταση, η απουσία συνέχειας είτε αυτό αφορά τον μετασχηματισμό της Δεξιάς ή την πολιτική κεφαλοποίηση διαφόρων αριστερών ή ριζοσπαστικών τάσεων και φυσικά ο συντηρητισμός ως προς την πολιτική πρακτική.

δεδομένη στιγμή. Στο παρόν, σχεδόν δύο μήνες πριν από τις βουλευτικές εκλογές και στο μέσον μιας δεύτερης θητείας του κεντροδεξιού ΔΗΣΥ, αυτό που επικρατεί στην περιρρέουσα της πολιτικής είναι δύο στοιχεία: Η διαφθορά και η άσχημη τροπή των εξελίξεων στο Κυπριακό. Η πρώτη, σχεδόν αποκλειστική σε σχέση με τα όσα κατά καιρούς βλέπουν το φως της δημοσιότητας και η δεύτερη, εν δυνάμει, ισοδύναμη με το ιστορικό κλείσιμο του εθνικού θέματος με τρόπο που μπορεί να εντάξει τη ζωή, πολιτική και μη, στην Κύπρο σε αχαρτογράφητα νερά για τα επόμενα χρόνια.

Η πολιτική κουλτούρα εξετάζει σχεδόν πάντα τρία ποιοτικά στοιχεία:

- τη σχέση κράτους και πολιτών, η οποία στην Κύπρο βρίσκεται σε σταθερή πορεία απαξίωσης,
- την παραδοσιακή και τη σύγχρονη πολιτική συνείδηση των πολιτών, με την Κύπρο να αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα συντέλεσης μιας συντηρητικής στροφής σε πολλαπλά επίπεδα και
- στη συμμετοχικότητα, για την οποία η Κύπρος δεν φημίζεται ως κοινωνία αλλά και ως εκλογικό σώμα.

Το πλέον παράδοξο στην πολιτική κουλτούρα της Κύπρου, το

Προεδρικό, 2011. Οι αγανακτισμένοι πολίτες διαδήλωναν μαζικά εναντίον της κυβέρνησης Χριστόφια με αφορμή την φωνική έκρηξη στο Μαρί. Δέκα χρόνια μετά, το 2021, πολίτες συμμετέχουν μαζικά σε εκδήλωση κατά της τεράστιας διαφθοράς στην Κύπρο. Στην Κύπρο οι μαζικές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας εργαλειτουργούνται ως μέσον δαιμονοποίησης του πολιτικού αντιπάλου και δεν καθίστανται φορείς αλλαγών.

2021, είναι ο μη μετασχηματισμός των πολιτικών δυναμικών σε εκλογική πρόταση, η απουσία συνέχειας είτε αυτό αφορά τον μετασχηματισμό της Δεξιάς ή την πολιτική κεφαλοποίηση διαφόρων αριστερών ή ριζοσπαστικών τάσεων και φυσικά ο συντηρητισμός ως προς την πολιτική πρακτική, που τέμνει οριζόντια όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα. Αρκεί να ρίξει κανείς μια πρόχειρη ματιά στην τρέχουσα προεκλογική πέραν των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης ή των παραδοσιακών ΜΜΕ. Τα τηλέφωνα έχουν πάρει φωτιά –και η συντήρηση της πελατίας, σε επίπεδο βάσης ή στο πλαίσιο αναζήτησης νέας καλά κρατούν για όλα τα κόμματα.

Χτίζοντας στην πώλωση

Αυτό πάντως που οι διαστάσεις που έλαβε η όλη υπόθεση με τα «περί νότου» της δήλωσης της πρωτοβουλίας «Ως Δαμέ» καταδεικνύει πως η εργαλειοποίηση της τοξικότητας καλά κρατεί στην Κύπρο για σκοπούς συσπειρώσεως των πολιτικών κομμάτων σε μια συγκυρία,

που η αποχή δείχνει να επικρατεί μεταξύ των νέων ψηφοφόρων. Την ίδια στιγμή, ο ΔΗΣΥ και εν γένει η Δεξιά στην Κύπρο, στον ενδιάμεσο χώρο, στην αστική και λαϊκή της έκφραση, αδυνατούν να αξιολογήσουν τα νέα κινήματα, βλέποντας παντού ΑΚΕΛικά φαντάσματα.

Ως παραδοξότητα θα κατέγραφε κανείς και πως το ίδιο το ΑΚΕΛ δεν μπορεί να τους κατανοήσει –αν και ιδεολογικά βρίσκονται εγγύτερα, αδυνατώντας έτσι να αξιοποιήσει πολιτικά αυτό για το οποίο κατηγορείται από την κυβέρνηση και τον ΔΗΣΥ. Μεταξύ της τοξικότητας και της πώλωσης, πάντως, το πώς διαμορφώνεται το νέο πολιτικό σύστημα στην Κύπρο δείχνει να αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το μέλλον. Αν και πολύ νωρίς για να εξαγάγει κανείς ασφαλή συμπεράσματα, αυτό που καθίσταται σαφές είναι πως πέραν των πελατειακών δικτύων και της διαφθοράς είναι ενδεικτική, στην Κύπρο, η παντελής έλλειψη στοιχείων πολιτικού μοντερνισμού: Φιλελευθερισμός και

συναινετικό Κέντρο δεν μπορούν να υπάρξουν ως game changers. Ούτε πατριωτισμός χωρίς «κρεμάλες» και «τουρκολάγνους». Το Κυπριακό τέμνει οριζόντια τα πάντα, δημιουργώντας όχι μόνον στερεότυπα αλλά και ιστορικά κατάλοιπα δικασμού, όπως οι Ενωτικοί vs Μακαριακοί την ταραχώδη δεκαετία του '70 ή οι νενέκιοι vs οξιάδες του 2003-2004.

Αυτό, πάντως, που οι δρώντες του πολιτικού συστήματος δεν έχουν συνειδητοποιήσει ακόμη είναι τι θα συμβεί αν το Κυπριακό πάψει να υφίσταται. Σε τέτοιες περιπτώσεις το κενό ισχύος –ως κενό εξουσίας στο συγκείμενο ενός παρακματικού πολιτικού περιβάλλοντος (άσχημο σενάριο στο εθνικό θέμα, χειρότερη της οικονομικής συνθήκης, κ.λπ.) θα μπορούσε να δουλέψει τόσο δημιουργικά με το μπγκ μπανγκ ενός νέου πολιτικού συστήματος ή και σε εντελώς αντίθετη κατεύθυνση –με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τους κινδύνους που εγκυμονούν για την ποιότητα του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Τέλος εποχής

Ο αείμνηστος Καίσαρ Μαυράτσας έγραφε στο μακρινό 1997 πως [...] ο διαχωρισμός των δύο εθνοτήτων αρχίζει να γίνεται αποδεκτός όχι μόνον σαν τετελεσμένο γεγονός, αλλά –υπό τις δεδομένες συνθήκες– ως η καλύτερη εκδοχή». Ήταν μια καλύτερη και πιο επιστημονικά δοσμένη εκδοχή του «εμείς ποδά, τζέινιοι ποτζέι» και τείνει, ως συμπέρασμα, να δικαιώσει τον, πολύ μπροστά από την εποχή του, κοινωνιολόγο. Η συσσωρευμένη διαφθορά και το κλείσιμο του Κυπριακού δείχνουν να ολοκληρώνουν και τον ιστορικό κύκλο του ισχύοντος πολιτικού συστήματος, ενός πολιτικού συστήματος που συνήθιζε να ονοματίζει τα κόμματα ως αμιγώς προσωποπαγείς οντότητες, π.χ. «το κόμμα του Κληρίδη» και να επιβιώνει με ιστορικά παράδοξα όπως η σύμπτωση του ΑΚΕΛ με τον Μακάριο, μετά το 1960. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, οι προσεχείς βουλευτικές εκλογές όχι μόνον αποκτούν ξεχωριστή σημασία αλλά, για τελευταία ίσως φορά, θα καθορίσουν και το κλίμα διεξαγωγής των προεδρικών του 2023. Αυτό, πάντως, που έμπειροι παρατηρητές σημειώνουν είναι το εξής απλό, πως η πώλωση θα συνεχίσει να σχηματίζεται στο κυπριακό πολιτικό σκηνικό. Και ως διαμορφωτικό στοιχείο του σε αυτή τη μεταμοντέρνα εποχή που δείχνει να έχουμε, ανεπισημασμένα, υπεισέλθει μόνον να διαφανεί και πώς θα διαμορφωθούν τα πολιτικά της χαρακτηριστικά, οι πολιτικές της πρακτικές και η δημόσια ρητορική. Η όλη ιστορία με τους «Ως Δαμέ» πάντως δείχνει από τη μία να θυμίζει τους αγανακτισμένους πολίτες του 2011 και από την άλλη να επανακαθορίζει το παιχνίδι της επιρροής –ως nuisance value στην κλασική Πολιτική Επιστήμη. Το στοιχείο, πάντως, για τις νέες γενιές, τους πολιτικούς δρώντες και, κυρίως, την κοινωνία των πολιτών είναι κατά πόσο θα υπάρξουν, στο εγγύς μέλλον, πραγματική «δυνατότητα παρενόχλησης» (με την έννοια του Arger Pottential) από τα νέα κινήματα. Η ιστορική εμπειρία στην Κύπρο έχει δείξει πως δεν έχει υπάρξει. Και, τέλος, το παράδειγμα των Οικολόγων δείχνει, από τη μέχρι στιγμής προεκλογική, να μη χτίζει μια ιδεολογική βάση αντίβαρο του διπλού Δεξιά-Αριστερά. Το τέλος εποχής του κυπριακού πολιτικού συστήματος δεν πρέπει επ' ουδενί να θεωρηθεί ένα απομακρυσμένο σενάριο στα επόμενα χρόνια. Όποιο το αναγνώσει σωστότερα θα καταστεί, στο κινικό παιχνίδι της πολιτικής, παίκτης της νέας εποχής. Με μία διαφορά αυτή τη φορά, αν η διαφθορά είναι λόγος για έναν πολιτικό να τερματίσει την καριέρα του –ακόμη και να φυλακιστεί, το Κυπριακό είναι συνταγή για να βρεθεί στα... αζήτητα της Ιστορίας.

45 ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

Δρομολογεί εσωκομματικά ο Μάης

Τα ποσοστά των βουλευτικών εκλογών θα κρίνουν ποια πολιτικά κόμματα οδηγούνται σε εσωστρέφεια και νέα δεδομένα

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Η πραγματική μάχη ξεκινά την επομένη της κάλπης», λένε στα πηγαδάκια τα στελέχη των κομμάτων, όχι

βεβαίως γιατί οι βουλευτικές εκλογές είναι μία αδιάφορη εκλογική μάχη. Κάθε άλλο. Το λένε γιατί μετά το αποτέλεσμα της κάλπης έπονται άλλα εσωκομματικά ζητήματα για κάθε

κόμμα. Το εκλογικό αποτέλεσμα κάθε κόμματος θα κρίνει όχι μόνο τη θέση του στην κοινοβουλευτική σκακιέρα, αλλά και τις εσωκομματικές ισορροπίες. Εσωκομματικές ισορροπίες, καθώς

σε κάθε κόμμα υπάρχουν διαφωνίες, διαφορές στελεχών, είτε σε θέμα φιλοσοφίας είτε σε θέμα ατζέντας που επί του παρόντος κρύβονται μετά δυσκολίας κάτω από το χαλί.

Δεν αποκλείεται να ενισχυθεί η γκρίνια και η εσωστρέφεια στο ενδεχόμενο απώλειας εδρών, κάτι που δεν αποκλείεται.

Στον ΔΗΣΥ συζητούν ανασχηματισμό

Ζητήματα όπως Al Jazeera, χρυσά διαβατήρια, χειρισμοί σε Κυπριακό, σκάνδαλα διαφθοράς μαζί με τα απόνερα της πανδημίας έβαλαν το τελευταίο διάστημα τον ΔΗΣΥ σε ένα τρενάκι του τρόμου με άγνωστη, όπως όλα δείχνουν, την κατάληξη. Αυτή η δυσκολία αποτυπώνεται και στις τελευταίες δημοσκοπήσεις, που δείχνουν τα ποσοστά του κυβερνώντος κόμματος να πέφτουν και το ΑΚΕΛ να πλησιάζει επικίνδυνα –σε σχέση με παλαιότερες δημοσκοπήσεις– σήμανε τον συναγερμό στην Πινδάρου. Φταίει ο ΔΗΣΥ γι' αυτό ή οι κυβερνητικοί χειρισμοί; Αυτό το ερώτημα επανέρχεται στα πηγαδάκια της Πινδάρου και του Λόφου.

Ο ΔΗΣΥ θεωρεί υπαίτια την κυβέρνηση, ενώ το Προεδρικό δυσανασχετεί με την πλήρη αποστασιοποίηση της Πινδάρου σε διά-

Δεν αποκλείεται ανανέωση της κυβέρνησης μετά τις εκλογές αναλόγως και του αποτελέσματος.

Ο Αβέρωφ, η σειρά κατάταξης του Χάρη και η επόμενη μέρα.

φορά ζητήματα. Όμως, όλο αυτό που παρουσιάζουν οι δημοσκοπήσεις ίσως να δίνει την ερμηνεία πως το κυβερνών κόμμα τρώει τόσα χρόνια από το πολιτικό απόθεμα που δημιουργήθηκε τον περίοδο 2013-2017. Αυτή η διαποροποίηση κυβέρνησης και κόμματος, μπορεί να είναι εν μέρει επίπλαστη –αρκεί να ακούσει κανείς την οικειοποίηση των κυβερνητικών επιδομάτων στα προεκλογικά σποτ του ΔΗΣΥ– με στόχο την περαιτέρω συσπείρωση στις εκλογές, όμως, έχει και βάση. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έστειλε στο Προεδρικό το μήνυμά πως θα πρέπει να γίνει επανεκκίνηση πριν από τις εκλογές. Ένα μήνυμα που μεταφράζεται από πολλούς με ανασχηματισμό. Ο ανασχηματισμός είναι κάτι που συζητείται άλλωστε εδώ και μήνες εντός του Λόφου, με αποκορύφωμα τους τελευταίους μήνες όταν ο Πρόεδρος ένωσε πολιτική μοναξιά. Ανασχηματισμός δεν φαίνεται να γίνεται πάντως πριν από τις εκλογές, ωστόσο, είναι πολύ πιθανό είτε τον Ιούνιο είτε ακόμη και τον Σεπτέμβριο, αναλόγως και των εκλογικών ποσοστών του Μαΐου. Ήδη υπάρχει η κόπωση, υπάρχει και η δεδηλωμένη αποχώρηση υπουργών από τον πολιτικό στίβο, όπως ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης και της Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου.

Δεν αποκλείεται αυτοί οι δύο, που πήραν στην πλάτη τους την πανδημία, να θελήσουν να αποχωρήσουν το επόμενο διάστημα. Υπάρχει και η συζήτηση για την αποχώρηση του Κυριάκου Κούσου από τη θέση του κυβερνητικού εκπροσώπου, με κυβερνητικές, ωστόσο, πηγές να εκτιμούν πως παρά τις έντονες στιγμές που έχει με τον Πρόεδρο δεν θα κάνει τελικώς ένα τέτοιο βήμα. Υπήρξε και η σκέψη αποχώρησης του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Χριστοδουλίδη μετά τις εξελίξεις στην Αμμόχωστο, ωστόσο, κάτι τέτοιο πλέον αποκλείεται.

Ένα κακό αποτέλεσμα στις βουλευτικές εκλογές θα δρομολογήσει αναπόφευκτα αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα, καθώς θα είναι δύσκολη η διετία που μένει. Ένα κακό αποτέλεσμα, όμως, με απώλεια εδρών θα εντείνει και την εσωκομματική γκρίνια. Είτε αυτό αφορά «τον νέο ρεαλισμό», τους κυβερνητικούς χειρισμούς και το ένα κλικ δεξιά που επικριρείται από τάσεις εντός του κόμματος. Το κύριο πρόβλημα –βάσει δημοσκοπήσεων– για τον ΔΗΣΥ βρίσκεται στην αστική Λευκωσία, η οποία προφανώς παρακολουθεί με αμηχανία όσα τεκταινούνται στο Κυπριακό, τα χρυσά διαβατήρια κ.ο.κ. Η «Κ» έχει αναφέρει στο παρελθόν πως υπάρχει μία εσωτερική κόντρα φιλοσοφίας μεταξύ Λευκωσίας-Λεμεσού. Δεν πέρασε, άλλωστε, απαρατήρητο το άρθρο του βουλευτή του ΔΗΣΥ Μιχάλη Σοφοκλέους, ότι οι Σευχέλλες, τα χρυσά διαβατήρια και οι εικόνες αλαζονείας και νεποτισμού πλήγωσαν το συναγερμικό ακροατήριό.

Όλα αυτά αναμένεται πως θα ενισχυθούν την επομένη των εκλογών, αν το αποτέλεσμα είναι κακό. Στο παρελθόν ίσως να έμπαινε κάτω και το ενδεχόμενο αμφισβήτησης του Αβέρωφ Νεοφύτου, ωστόσο, αν λάβουμε υπόψη τα όσα διαδραματίστηκαν στις ευρωεκλογές, που μόνο ο Γιώργος Παμπορίδης έθεσε θέμα ηγεσίας κάτι τέτοιο δεν φαίνεται ιδιαίτερα πιθανό. Ο κύριος διεκδικητής της ηγεσίας του ΔΗΣΥ είναι άλλωστε ο Χάρης Γεωργιάδης, ο οποίος είναι ιδιαίτερα κοντά στον Νίκο Αναστασιάδη. Μία καλή κατάταξη του κ. Γεωργιάδη θα του δώσει ίσως τον περιθώριο να διεκδικήσει και την προεδρία. Ένα κακό αποτέλεσμα, ακόμη και η μη εκλογή του, θα του κλείσει επί του παρόντος τον δρόμο για άλλες ευγενείς φιλοδοξίες, αλλά θα κάψει παράλληλα το διαχρονικό αφήγημα του ΔΗΣΥ ότι διέσωσε την οικονομία. Ένα καλό ποσοστό από την άλλη, διασώζει τον Αβέρωφ Νεοφύτου και ίσως τον ενισχύει για να διεκδικήσει την προεδρία του 2023. Σε ένα αντίθετο αποτέλεσμα, ανοίγει ο δρόμος για έναν υποψήφιο ευρύτερης αποδοχής.

Το μετέωρο βήμα του Άντρου Κυπριανού

Όταν το 2011, η κυβέρνηση Χριστόφια είχε πέσει σε δυσμένεια, είτε λόγω Μαρί είτε λόγω της οικονομίας, ο Νίκος Αναστασιάδης και ο ΔΗΣΥ άρchiσαν να αποτελούν την εναλλακτική επιλογή διακυβέρνησης. Σήμερα που η κυβέρνηση πέζεται σοβαρά από τα σκάνδαλα, δεν φαίνεται να κεφαλαιοποιεί με τον ίδιο τρόπο την κυβερνητική φθορά τόσο το ΑΚΕΛ όσο και ο Άντρος Κυπριανού. Μόνο το γεγονός ότι το καλύτερο σενάριο σε ποσοστά για τον Μάιο είναι να αγγίξει το 25% που είχε λάβει το 2016 και θεωρήθηκε τότε πανωλεθρία, είναι ενδεικτικό της κατάστασης που επικρατεί στο κόμμα της Αριστεράς. Μπορεί, λοιπόν, σε αυτό το πλέγμα να αποτελέσει την εναλλακτική πρόταση διακυβέρνησης;

Η αλήθεια είναι ότι έγιναν διορθωτικές κινήσεις σε θέματα επικοινωνίας. Καταγράψαμε την ακαμψία του ΑΚΕΛ να συμβαδίσει με τα νέα δεδομένα της πανδημίας, όμως το τελευταίο διάστημα έκανε κάποια βήματα βελτίωσης, με προεκλογικά σποτ και –για το ΑΚΕΛικά δεδομένα– σχετική ελευθερία κινήσεων στους υποψηφίους. Ζήτημα που μπαίνει κάτω και συζητείται στη βάση, είναι το θέμα της ανανέωσης. Δεν πέρασαν απαρατήρητες οι δημοσκοπήσεις που δείχνουν τον Άντρο Κυπριανού να λαμβάνει πρωτιά αρνητικής ψήφου. Και δεν πέρασαν απαρατήρητες ιδιαίτερα βάσει και της ευρύτερης κατάστασης που επικρατεί. Ένα κακό εκλογικό απο-

Το ποσοστό και οι έδρες ενδεχομένως να δρομολογήσουν νέες εξελίξεις στο εκλογικό συνέδριο του Ιουνίου.

Το κακό 25% των βουλευτικών του 2016, σήμερα θεωρείται το καλύτερο σενάριο.

τέλεσμα που συνδέεται με απώλεια εδρών θα ενισχύσει τη δυσφορία εντός του κόμματος. Υπενθυμίζεται πως η πέμπτη έδρα στη Λευκωσία, αυτή του Γιώργου Λουκαΐδη δηλαδή, είχε κερδηθεί πριν από πέντε χρόνια με 50 ψήφους.

Ένα ενδεχόμενο απώλειας μιας έδρας, με κάποιον από τα πρωτοκλασάτα στελέχη να μένει εκτός, θα ενισχύσει την γκρίνια. Σε περίπτωση δε ανατροπών δεν αποκλείεται να τεθεί και θέμα πλήρους

Οι δελφίνοι για τη Γενική Γραμματεία δεν περιορίζονται στους Στεφάνου και Λουκαΐδη.

ανανέωσης, αν ληφθεί υπόψη ότι τον Ιούνιο θα γίνει το εκλογικό συνέδριο του κόμματος. Άλλωστε, μετά το αποτέλεσμα του 2016 είχε κατατεθεί η πρόταση για πρόωρο εκλογικό συνέδριο, το οποίο στήριξαν μεταξύ άλλων οι βουλευτές Ανδρέας Καυκαλιάς, Κώστας Κώστα και Γιώργος Γεωργίου (νυν ευρωβουλευτής). Πρόταση που τότε δεν είχε πλειοψηφικό ρεύμα, όμως δεν αποκλείεται να αποκτήσει τώρα.

Δεν πρέπει να αγνοείται ότι όταν ξεκαθάρισε πως θα παραμείνει στο πηδάλιο του κόμματος, όπως είπε ο Άντρος Κυπριανού, ήταν επειδή επικείμενες εκλογές. Το συνέδριο πήρε παράταση και με δεδομένο ότι οι εκλογές θα αποτελούν παρελθόν, δεν αποκλείεται να γίνουν δεύτερες σκέψεις για την παραμονή του. Το ερώτημα είναι ποιοι αναμένεται να διεκδικήσουν ή να αμφισβητήσουν τον γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρο Κυπριανού. Θεωρητικά, οι δύο δελφίνοι, οι Στέφανος Στεφάνου και Γιώργος Λουκαΐδης, ανήκουν στη Γραμματεία και ενδεχομένως να πάρουν μερίδιο ευθύνης για το εκλογικό αποτέλεσμα. Σε αυτό το σενάριο δεν αποκλείεται να βρεθεί κάποιος άλλο στέλεχος ως σφήνα. Στο κάδρο της διαδοχής μπαίνουν και ο βουλευτής Λευκωσίας Άριστος Δραμιανού, αλλά και ο επαρχιακός γραμματέας Λευκωσίας Χρίστος Χριστοφίδης.

Ο πρώτος χρησιμοποιώντας τη δυναμική που έχει αποκτήσει από το κοινοβούλιο και ο δεύτερος χρησιμοποιώντας την άνοδο που είχε η επαρχία Λευκωσίας στις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις, από όταν ανέλαβε τη θέση. Σε ένα κακό αποτέλεσμα, θα είναι βεβαίως και δύσκολη η όποια προοπτική συνεργασίας του ΑΚΕΛ με άλλα κόμματα. Σε ένα καλό αποτέλεσμα το ΑΚΕΛ μπορεί να δημιουργήσει τις συνθήκες συνεργασίας για εναλλακτική επιλογή διακυβέρνησης το 2023, θέτοντας τους δικούς του όρους.

Θεοπέμπτου σε ναρκοπέδιο

Η ανάληψη της Προεδρίας των Πρασίνων από τον Χαράλαμπο Θεοπέμπτου είχε προκαλέσει σε πολλούς την αίσθηση πως το Κίνημα θα αλλάξει στάση στο Κυπριακό, υιοθετώντας μία πιο μετριοπαθή προσέγγιση. Αυτή την αίσθηση ενισχύσε και η επιλογή των Ατταλίδου και Καλαβονά, γνωστές για τις επαναπροσεγγιστικές τους θέσεις στο Κυπριακό. Οι θέσεις του κ. Πιττακάρα που χαρακτήριζε Τούρκο τον γ.γ. του ΑΚΕΛ, ο Πανίκος Σταυριανός που διαφώνησε με το Σύμφωνο Συμβίωσης επανέφεραν το ερώτημα του τι τελικά προσβέβει το Κίνημα των Πρασίνων, με αφορμή βεβαίως και την ανάληψη του Μιχάλη Παρασκευά εναντίον της Έμιλνς Γιολίτη. Όλη αυτή η συζήτηση για τον Οικολόγο αλλάζουν, προκάλεσε αντιδράσεις σε στελέχη που χρονολογούνται εντός Κινήματος και προσεκνείται περισσότερο στον Γιώργο Περίδη. Ο τελευταίος είχε ξεκαθαρίσει πως το Κίνημα δεν πρόκειται να αλλάξει θέσεις εξαιτίας της αλλαγής σκυτάλης και αυτό φρόντισε να διαβεβαιώσει σε συνέντευξη του στην «Κ» ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου. Ήδη υπάρχουν στελέχη που νιώθουν παραγκωνισμένα από τη νέα κατάσταση πραγμάτων, αλλά και από την περιρρέουσα που θέλει τα νέα πρόσωπα του ψηφοδελτίου να αναλαμβάνουν τα νήια του κόμματος την επομένη των εκλογών. Δεν πέρασε απαρατήρητη άλλωστε και η ανάρτηση του παλαιού στελέχους των Πρασίνων Άθου Αγαπητού ότι έμαθε από τα δημοσιεύματα ότι δεν θα είναι υποψήφιος. Το αποτέλεσμα του Μαΐου θα κρίνει ποιοι μένουν, ποιοι φεύγουν από το Κίνημα και ποιοι χαρακτήρα θα έχουν τελικά οι Πράσινοι. Θα κρίνει και ποια θα είναι η θέση του Χαράλαμπος Θεοπέμπτου στη σκακιέρα και αν έχει επιτυχώς αποφύγει τις νάρκες που όπως λένε του έχουν στήσει εντός του κόμματος ή όχι.

Ποιους ελέγχει ο Νικόλας;

Τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων μπορεί να προκαλέσουν ανοχή στους δύο μεγάλους, όχι όμως και στο ΔΗΚΟ. Η αποχώρηση τριών φωτοκλασάτων στελεχών και βουλευτών, είχε προκαλέσει ανησυχία πως το κόμμα του Κέντρου πάει προς πλήρη διάσπαση. Αυτό, επί του παρόντος, δεν φαίνεται στη δημοσκοπήση. Ίσως και το «δώστε τους φακέλους στον ελεγκτή» βοήθησε επικοινωνιακά το ΔΗΚΟ, όπως λένε πολιτικοί αναλυτές. Αυτό άλλωστε υποστηρίζει το στέλεχος του ΔΗΣΥ, αν και δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο να υπάρχει κρυφή ψήφος στη ΔΗΠΑ. Το αποτέλεσμα του Μαΐου θα κρίνει πολλά. Πρώτα από όλα θα κρίνει ποιος θα είναι ο ρόλος του Νικόλα Παπαδόπουλου στην κομματική σκακιέρα και δευτερευόντως πόσο ελέγχει το κόμμα. Στην εκλογική μάχη έχουν ριχτεί όλοι οι στενοί του συνεργάτες, πλην του Άθου Αντωνιάδη που επέλεξε από νωρίς να μείνει εκτός.

Στη Λευκωσία γίνεται η μάχη των μαχών. Ριχνεται η αναπληρώτρια πρόεδρος του κόμματος Χριστιάννα Ερωτοκρίτου, ο Χρύσιος Παντελίδης και ο αντιπρόεδρος του ΔΗΚΟ Μιχάλης Δαμιανός. Μαζί τους και ο αριστίνο Γιώργος Κουντούρης. Η κοινή συνισταμένη αυτών, είναι ότι όλοι βρίσκονται κοντά στον Νικόλα Παπαδόπουλο. Η μεγάλη εσωκομματική μάχη θεωρείται πως θα δοθεί μεταξύ της Χριστιάννας Ερωτοκρίτου και του εξ απορρήτων του Νικόλα, Χρύση Παντελίδη. Το αποτέλεσμα των δύο θα κρίνει και τη συνέχεια εσωκομματικά. Δεν πέρασε απαρατήρητο άλλωστε από τον στενό περίγυρο της Χριστιάννας Ερωτοκρίτου, όπως τον Μανώλη Κυριάκου που πλέον είναι εκτός ΔΗΚΟ, το γεγονός ότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος επέλεξε να συναντήσει στην Αθήνα με τον Χρύση Παντελίδη τον πρωθυπουργό της Ελλάδας και την πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας. Κίνηση που σημειολογικά έστειλε μηνύματα στους ΔΗΚΟϊκούς.

Στην επαρχία Κερύνειας διεκδικεί ο στενός συνεργάτης του Νικόλα Παπαδόπουλου, ο Γιώργος Σολωμού. Η υποψηφιότητά είχε ξεσηκώσει αντιδράσεις και θεωρείται πως αποτέλεσε τον λόγο για τον οποίο αποχώρησε ο Αδάμος Ασπράς. Έχει ενδιαφέρον, λοιπόν, να διαφανεί κατά πόσο ο ίδιος θα επαναφέρει την έδρα της Κερύνειας στο ΔΗΚΟ. Υπενθυμίζεται πως ο ίδιος παρατήθηκε από τη θέση του διευθυντή του γραφείου του Νικόλα Παπαδόπουλου για να διεκδικήσει βουλευτική έδρα και αυτό έχει τη δική του σημασία για το μέλλον. Ζητήματα ενδεχομένως να προκληθούν και στη Λεμεσό στην οποία μαινεται η

Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ δεινοπάθησε από τον μη έλεγχο της κοινοβουλευτικής ομάδας και πλέον θέλει να έχει τον έλεγκτο.

μάχη των μαχών και ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ κρατά αποστάσεις ασφαλείας. Είναι γνωστό πως οι Πανίκος Λεωνίδου και Παύλος Μυλωνάς βρίσκονται σε ανταγωνισμό στην επαρχία και το αποτέλεσμα θα έχει τη δική του σημασία για τη συνέχεια τους εντός του κόμματος. Ο Παύλος Μυλωνάς για πρώτη φορά διεκδικεί με το ΔΗΚΟ και ένα καλό αποτέλεσμα θα καταδειχθεί την πλήρη ενσωμάτωσή του εντός του ΔΗΚΟ, αλλά και την προσθήκη ενός πιο σκληρού ακροατηρίου στους κόλπους του ΔΗΚΟ.

Από το κάδρο δεν παραλείπεται και η δυναμική του Νεόφυτου Χαράλαμπίδη, όπου ένα καλό αποτέλεσμα διαπρεπή την πιο παραδοσιακή ΔΗΚΟϊκή τάση κοντά. Στοιχείο για τον Νικόλα Παπαδόπουλο είναι και η εκλογή των στενών του συνεργατών. Είχε δεινοπαθήσει, άλλωστε, στο παρελθόν με την κοινοβουλευτική ομάδα που δεν έλεγχε και δεν θέλει αυτό το σενάριο να επαναληφθεί. Σε ένα αντίθετο σενάριο, μη εκλογής τους, αυτό θα μεταφραστεί και ως δυσαρξεία των ΔΗΚΟϊκών, απέναντι στην ηγεσία. Το μήνυμα πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν ελέγχει το ΔΗΚΟ ενδεχομένως να κλείσει και το σενάριο περαιτέρω φιλοδοξιών του. Ένα κακό αποτέλεσμα ενδεχομένως να ενισχύσει την γκρίνια αλλά και τη φιλοδοξία κάποιων, όπως του Κώστα Μαυριδή, να διεκδικήσουν απέναντι στον κ. Παπαδόπουλο την προεδρία του κόμματος.

Το μεγάλο στοίχημα στη διαχείριση της πανδημίας

Αποκλιμάκωση μέτρων την ώρα που τα lockdowns κλειδώνουν ξανά την Ευρώπη

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ο Απρίλιος ενδεχομένως να αποδειχθεί η καθοριστικότερη περίοδος για την εξέλιξη της πανδημίας και την αποτελεσματικότητα των προσαρμογών που καταβάλλονται για ανακαίτησή της, σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η έξαρση των κρουσμάτων έχει σημαίνει συναγερμό στην Ευρώπη, προκαλώντας έντονο προβληματισμό στα περισσότερα κράτη, τα οποία το ένα μετά το άλλο αντι να προχωρούν σε χαλαρώσεις ένα χρόνο μετά την εμφάνιση της πανδημίας, εντείνουν τα περιοριστικά μέτρα. Την ίδια ώρα στην Κύπρο η εικόνα είναι διαφορετική, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν συνεχίζουν να υπάρχουν έντονες ανησυχίες για το ενδεχόμενο μιας νέας έξαρσης της πανδημίας, ένα σενάριο που τείνει να καταστεί εφιάλτης για κυβέρνηση και επιδημιολόγους. Οι βηματισμοί που γίνονται από αρχές Φεβρουαρίου μέχρι και σήμερα στο κομμάτι αποκλιμάκωσης των περιορισμών, δεν επιτρέπουν εφυσασμα, τουλάχιστον μέχρι να ολοκληρωθεί ο εμβολιασμός ενός σημαντικού ποσοστού του πληθυσμού, εξέλιξη που χρονικά τοποθετείται αρχές Μαΐου.

Με τα δεδομένα αυτά το μεγάλο στοίχημα για τη Λευκωσία είναι οι επόμενες 40 με 50 ημέρες, προκειμένου φρονίως και όλη μας η ζωή κρατηθεί τουλάχιστον στα σημερινά επίπεδα και να μην αυξηθεί η πίεση στο σύστημα υγείας και αφετέρου να μειωθεί η πίεση που ασκούν στον πληθυσμό τα περιοριστικά μέτρα, ειδικότερα μέσα στην περίοδο του Πάσχα. Στην προσπάθεια αυτή κυβέρνηση και επιδημιολόγοι συγκλίνουν πως

υπάρχουν κάποια πλεονεκτήματα που δικαιολογούν ένα κλίμα αισιοδοξίας. Ανάμεσα σε αυτά και τα rapid test. Από τις 16 Νοεμβρίου 2020 που ξεκίνησαν οι υγειονομικοί έλεγχοι, μέχρι και την Πέμπτη 1 Απριλίου 2021 πραγματοποιήθηκαν συνολικά 3.214.575 τεστ, αριθμός ιδιαίτερα μεγάλος σε αναλογία πληθυσμού.

Τα «πλεονεκτήματα»

Επιχειρώντας κάποιος μια απλή σύγκριση της κυπριακής πραγματικότητας της πανδημίας με την αντίστοιχη άλλων ευρωπαϊκών κρατών, το πρώτο που διαπιστώνει είναι η αντίθετη κατεύθυνση στο θέμα διαχείρισής της. Από την περασμένη εβδομάδα δειλά - δειλά σε αρκετά κράτη μέλη της Ε.Ε. άρχισε να γίνεται λόγος για τέταρτο κύμα της πανδημίας με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Στη Γερμανία μεγάλος μέρος της χώρας επιστρέφει σε αυστηρή καραντίνα. Στην Ιταλία ο προσηνατολισμός είναι η διατήρηση του αυστηρού πλαισίου απαγορεύσεων και περιορισμών μέχρι αρχές του επόμενου μήνα. Το ίδιο και στη Γαλλία, όπου αρκετές περιοχές μπαίνουν σε καραντίνα. Η Πολωνία κλείνει βασικούς τομείς της κοινωνικής ζωής, με ανοικτό το ενδεχόμενο να παγώσει τις αφίξεις στα νότια σύνορά της. Στην Πορτογαλία με απόφαση του κοινοβουλίου δόθηκε δεκαπενθήμερη παράταση στην κατάσταση ανάγκης, ενώ την ίδια πρακτική ακολουθούν Ρουμανία και Ουγγαρία. Η Κύπρος, εδώ και δύο μήνες σχεδόν, βρίσκεται σε πορεία σταδιακής αποκλιμάκωσης, με στενή παρακολούθηση της πανδημίας και ετοιμότητα παρέμβασης στο ενδεχό-

Σύμφωνα με στοιχεία της «Κ», από τον περασμένο Νοέμβριο μέχρι και την περασμένη Πέμπτη, πραγματοποιήθηκαν συνολικά πάνω από 3 εκατομμύρια rapid test, αριθμός μεγάλος που επέτρεψε την έγκαιρη ικνυλάτση του ιού.

Τα επιδημιολογικά δεδομένα της περασμένης Παρασκευής είναι ενδεικτικά του ρευστού κλίματος που επικρατεί. Σε σύνολο 59.144 τεστ εντοπίστηκαν 705 νέα κρούσματα, αριθμός διπλάσιος από την προηγούμενη μέρα και με ποσοστό θετικότητας στο 1,33%.

μενο έξαρσης. Η διαπιστωμένη σταθεροποίηση των επιδημιολογικών δεδομένων από τις 8 Φεβρουαρίου που ξεκίνησαν οι χαλαρώσεις, αποδίδεται σε πέντε παράγοντες-πλεονεκτήματα. Πρώτο, την έγκαιρη λήψη μέτρων, όταν η υπόλοιπη Ευρώπη βρισκόταν σε διαδικασία μερικής αποκλιμάκωσης, δεύτερο στο εκτεταμένο πρόγραμμα ικνυλάτσης του ιού από τον περασμένο Νοέμβριο με τα ra-

pid test, τρίτο στην απουσία δομών που ευνοούν τις μαζικές συναθροίσεις π.χ. μέσα μαζικής μεταφοράς, τέταρτο στα μέτρα υγειονομικών ελέγχων στα αεροδρόμια, και πέμπτον στις καιρικές συνθήκες.

Τα rapid test

Από τα πέντε πλεονεκτήματα που φαίνεται ότι έχουν επιτρέψει να παρουσιάζει η Κύπρος μια διαφορετική εικόνα από αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, τα τεστ ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου (antigen rapid test) φαίνεται να έχουν διαδραματίσει τον πιο καθοριστικό ρόλο. Εκτίμηση η οποία ενισχύεται από την υιοθέτηση της συγκεκριμένης πρακτικής και από άλλες χώρες, όπως η Ελλάδα, ή η Γερμανία. Το πρόγραμμα μαζικών rapid test που εφαρμόζεται από τις 16 Νοεμβρίου 2020, επέτρεψε στις κυπριακές υγειονομικές υπηρεσίες να έχουν ξεκάθαρη εικόνα για την πορεία της πανδημίας και να παρεμβαίνουν άμεσα εκεί όπου υπήρχε ανάγκη. Ο αριθμός των rapid test που έχουν γίνει (3.214.575), συνδέεται με την αποτελεσματικότητα της συγκεκριμένης μεθόδου ικνυ-

λάτσης, η οποία δεν παρουσιάζει μεγάλο βαθμό δυσκολίας, ένεκα και των πληθυσμιακών δεδομένων της Κύπρου.

Lockdown

Εκ του αποτελέσματος φαίνεται πως η χρονική επιλογή λήψης και σταδιακής κλιμάκωσης των περιοριστικών μέτρων στις αρχές Ιανουαρίου λειτούργησε θετικά ώστε να παρατηρείται σήμερα μια σχετική ύφεση της πανδημίας σε βασικούς δείκτες, όπως η θετικότητα, όπου με εξαίρεση κάποιες ημερήσιες εξάρσεις έχει υποχωρήσει κάτω από το 0,80%. Την περίοδο που η Κύπρος βάδιζε προς το δεύτερο lockdown, αρκετές από τις χώρες που σήμερα παρουσιάζουν επιδείνωση της πανδημίας βρίσκονταν σε φάση σταδιακής χαλάρωσης των περιοριστικών μέτρων. Βεβαίως, στην κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό και η αδυναμία των φαρμακευτικών εταιρειών να ανταποκριθούν στις παραδόσεις ποσοτήτων εμβολίων, μια εξέλιξη που αποδυνάμωσε το βασικό όπλο καταπολέμησης της πανδημίας,

δλαδή τον έγκαιρο εμβολιασμό του πληθυσμού.

Συναθροίσεις

Ο άλλος παράγοντας-πλεονεκτήματα για περιορισμό της νόσου, η αποφυγή συνωστισμού δηλαδή, δεν θα είχε λειτούργησει, εάν η Κύπρος αντιμετώπιζε τα ίδια προβλήματα που αντιμετώπισαν άλλες ευρωπαϊκές πόλεις με την καθημερινότητα των πολιτών τους. Η απουσία δημόσιων συγκοινωνιών θεωρείται ένας παράγοντας που περιορίσει την εξάπλωση της πανδημίας και επέτρεψε την αποτελεσματική ικνυλάτση επαφών επιβεβαιωμένων κρουσμάτων. Στα προληπτικά μέτρα συγκαταλέγονται και οι αυστηροί έλεγχοι που εφαρμόστηκαν στις πύλες εισόδου της Κύπρου, με έμφαση τα αεροδρόμια. Σε αντίθεση με την πρώτη περίοδο της πανδημίας όπου διαπιστώθηκε διασπορά του ιού από πρόσωπα που έφθθαναν στην Κύπρο, οι υγειονομικοί έλεγχοι στις αφίξεις περιορίσαν σημαντικά τη διασπορά του ιού στην κοινωνία, κάτι που φαίνεται και από τις ημερήσιες επιδημιολογικές αναφορές του Υπουργείου Υγείας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Το διακύβευμα του διακυβεύοντος μέλλοντος

Είμαστε 55 μέρες πριν από τις βουλευτικές εκλογές. Σε μια περίεργη προεκλογική εκστρατεία, πρωτόγνωρη όπως και όλη μας η ζωή τους τελευταίους 13 μήνες. Σε αυτό το περιβάλλον, λοιπόν, τα πλείστα κόμματα, κινήματα, υποψήφιοι βουλευτές επιλέγουν συνειδητά να κτίσουν την προεκλογική τους εκστρατεία μέσα στο βουπό, τη λάσπη και τον αρνητισμό. Θέλουν να στείλουν τους πολίτες στις κάλπες με αρνητική ενέργεια και ψυχολογία. Δεν θα σχολιάσω τον τακτικισμό αυτό. Τον επισημαίνω απλώς. Προφανώς διαφωνώ. Όχι γιατί στρέφουν τα «βλήματα» κατά τις κυβερνήσεις και του Δημοκρατικού Συναγερμού, αυτά είναι η δουλειά τους άλλωστε, αντιπוליτευση κάνουν. Διαφωνώ, γιατί απλούστατα με την τακτική αυτή

«σκοτώνουν» την πολιτική διεργασία, δολοφονούν την ελπίδα και την προοπτική.

Η συνθήκη της πανδημίας δυστυχώς μας άφησε ανεπιδραστούς. Συνεχίζουμε να πολιτευόμαστε όπως προηγουμένως. Συνεχίζουμε να ριχνόμαστε στο ρινγκ, αγνοώντας τις προτεραιότητες και τις έγνοιες των πολιτών. Δεν έχω σκοπό να επαναλάβω τα όσα κατέγραψα σε προηγούμενο άρθρο, για το χάσμα μεταξύ των πολιτών και των πολιτικών. Αλλά, δυστυχώς, χάσαμε και την πυξίδα και τον εξάντα και τον ανεμοδείκτη.

Κάνουμε μια προεκλογική με την αντιπολίτευση να επιμένει και να μιλά για το παρελθόν. Για όσα έγιναν στο παρελθόν και προφανώς τα όσα έγιναν στραβά. Με ένα στείορο μηδενισμό και μια ισο-

Θέλουμε μια Βουλή που θα επιτρέψει στους συμπολίτες μας να αναπνέουν με σταθερούς παλμούς την ημέρα μετά την πανδημία ή θα χρειαστούμε τεχνική υποστήριξη από αναπνευστήρα;

πέδωση αδικαιολόγητη αρνείται να αναγνωρίσει έστω μερικά από τα καλά που έγιναν. Έστω αυτά που φαίνονται διά γυμνού οφθαλμού, έστω αυτά που είναι μετρήσιμα και συγκρίσιμα σε πολύ καλύτερο επίπεδο σε σχέση με τις

υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Σε αυτή τη λογική της λαίλαπας, χρειάζεται να αντισταθούμε και να μη λειτουργούμε με κεκλιμένη ταχύτητα. Χρειάζεται να βάλουμε κάτω τι θέλουμε να κάνουμε. Να αναπτύξουμε πρόταση για τα επόμενα χρόνια, για τις επόμενες δεκαετίες.

Βεβαίως χρειάζεται να αναφέρουμε, ταυτόχρονα ή και προηγουμένως, το διακύβευμα για αυτές τις βουλευτικές εκλογές. Που, όπως και σε όλες τις βουλευτικές αναμετρήσεις, δεν είναι τόσο ξεκάθαρο όσο είναι στις προεδρικές εκλογές. Χρειάζεται να αναφέρουμε πως δεν κρίνεται η διακυβέρνηση της χώρας, δεν εκλέγουμε πρόεδρο της Δημοκρατίας, δεν εκλέγουμε τον διαπραγματευτή για το Κυπριακό. Εκλέγουμε βου-

λευτές. Και το ερώτημα είναι τι σοί Βουλή θέλουμε. Θέλουμε μια Βουλή που θα ενισχύει τη σοβαρότητα και την υπευθυνότητα, ή μια Βουλή όπου θα επικρατήσει το χάος και ο λαϊκισμός; Θέλουμε μια Βουλή που θα επιτρέψει στους συμπολίτες μας να αναπνέουν με σταθερούς παλμούς την ημέρα μετά την πανδημία ή θα χρειαστούμε τεχνική υποστήριξη από αναπνευστήρα;

Σήμερα χρειάζεται να δώσουμε, με όσα θα αναφέρουμε τις επόμενες 55 μέρες, την προοπτική μέσα από την πρόταση για την επόμενη μέρα. Να μιλήσουμε για την παιδεία και την κοινωνία, για τον πολιτισμό και την υγεία, για τη βελτίωση της καθημερινότητάς μας, για το περιβάλλον και την ανάπτυξη. Όχι με μεγάλα, παχιά και

ανεφάρμοστα λόγια, όχι ως υποψήφιοι πρόεδροι της Δημοκρατίας, αλλά ως υποψήφιοι βουλευτές των κομμάτων μας, που θέλουμε να φτιάξουμε τον τόπο μας, για εμάς και τα παιδιά μας. Να καταλάβουμε και να καταγράψουμε τις ανησυχίες, τις έγνοιες τις προτεραιότητες των συμπολιτών μας. Η πολιτική δεν είναι πυρηνική φυσική. Είναι κυρίως κοινή λογική. Που όταν εφαρμόζεται με ειλικρίνεια και ενσυναίσθηση, μειώνει την απόσταση πολιτών και πολιτικών. Αυτό είναι για εμένα, το διακύβευμα το εκλογών. Αυτό είναι το διακύβευμα για το αύριο.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας, εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΣΥ twitter: @dmdemetriou

GOOD YEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ένα πρόβλημα κρυμμένο κάτω από το χαλί

Η άρνηση εμβολιασμού προκαλεί ήδη εσωτερική διαδικασία στην ιατρική κοινότητα με τον ΠΙΣ να εντοπίζει ηθικά ζητήματα

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η δημοσιοποίηση στοιχείων για τα ποσοστά εμβολιασμού του ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού στα νοσοκομεία του ΟΚΥΠΥ, πέρα από τον βαθμό επίδρασης στο εμβολιαστικό πρόγραμμα, έχει ανοίξει και μια τεράστια συζήτηση εντός της ιατρικής κοινότητας της Κύπρου. Το μέγα ζήτημα που τίθεται είναι η δεοντολογική διάσταση της επιλογής να προβάλει αρνητισμό ένα κομμάτι του προσωπικού υγείας έναντι του εμβολιασμού. Μάλιστα, ενώ το σκεύασμα έχει εγκριθεί από διεθνείς και εγκύριους οργανισμούς και ενώ αποτελεί όπλο για καταπολέμηση της πανδημίας στα χέρια των μελών της ιατρικής κοινότητας. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, μέχρι την περασμένη εβδομάδα με ένα από τα εγκεκριμένα εμβόλια κατά του COVID-19 είχε εμβολιαστεί το 75% των γιατρών και το 41% των νοσηλευτών του ΟΚΥΠΥ. Με βάση πληροφορίες από πηγές που είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση στα στοιχεία εμβολιασμού, αυτό το οποίο τραβά την προσοχή είναι τα χαμηλά ποσοστά εμβολιασμού του υγειονομικού προσωπικού, σε νοσηλευτήριο που βρίσκεται στην πρώτη γραμμή στην αντιμετώπιση της πανδημίας. Η άρνηση του εμβολίου από το ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό αποδίδεται στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα που έχει δημιουργηθεί αναφορικά με την ασφάλεια των εμβολίων. Η ανησυχία πως η αρνητική διάθεση μερίδας του ιατρικού προσωπικού θα αφήσει το αποτύπωμα της στο εμβολιαστικό πρόγραμμα ωθεί ήδη τον ΟΚΥΠΥ στην ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων προς ενημέρωση των επαγγελματιών υγείας σχετικά με το θέμα του εμβολιασμού. Το όλο θέμα απασχόλησε, επίσης, το συνέδριο νοσηλευτών της ΠΑΣΥΔΥ την περασμένη Παρασκευή, όπου συζητήθηκε και αποφασίστηκε να γίνει μια ενημερωτική συνάντηση την επόμενη εβδομάδα.

Κάτω από το χαλί

Από πλευράς ΠΙΣ το όλο ζήτημα που έχει δημιουργηθεί φαίνεται να δημιουργεί έντονους προβληματισμούς, με ενδεχόμενες προεκτάσεις πέραν των επιστημονικών. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η άρνηση εμβολιασμού προκαλεί ήδη μια εσωτερική διαδικασία στην ιατρική κοινότητα με τον ΠΙΣ να εντοπίζει περισσότερο ηθικά ζητήματα παρά επιστημονικά. Σύμφωνα με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου Δομώξεων (European Center for Disease Prevention and Control - ECDC) οι επαγγελματίες υγείας θα πρέπει να εμβολιάζονται για την Ηπατίτιδα Β, τη γρίπη, την παρωτίτιδα, την ιλαρά, την ερυθρά,

την ανεμοβλογιά, τον τέτανο και τη διφθερίτιδα. Ο εμβολιασμός είναι απαραίτητος, καθώς έχει διττό ρόλο: την προφύλαξη των ιδίων και των οικογενειών τους από μεταδοτικά νοσήματα, αλλά και των ευάλωτων πληθυσμών που φροντίζουν. Μια από τις ελάχιστες φωνές που δημόσια τοποθετήθηκαν στο όλο θέμα, είναι αυτή του αναπληρωτή καθηγητή προγράμματος φαρμακευτικής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και επιστημονικού συνεργάτη για θέματα εμβολιασμών του Υπουργείου Υγείας, Χρίστου Πέτρου. «Δεν είναι καιρός για άγονες αντιπαραθέσεις στον τομέα της Υγείας, όλοι πρέπει να αναγνωρίσουν την επαγγελματική τους ευθύνη. Το μειωμένο ενδιαφέρον των επαγγελματιών υγείας (ΕΥ) για εμβολιασμό είναι ένα φαινόμενο που έχει διεθνείς διαστάσεις. Υπολογίζεται ότι έχουν εμβολιαστεί

Ο επιστημονικός συνεργάτης του Υπ. Υγείας σε θέματα εμβολιασμού, με αφορμή την άρνηση εμβολιασμού από επαγγελματίες υγείας, κάνει λόγο για πρόβλημα που ήταν κρυμμένο κάτω από το χαλί, εγείροντας δεοντολογικά ζητήματα.

περίπου 60% των ΕΥ στην Ευρώπη. Το πρόβλημα ήταν κρυμμένο κάτω από το χαλί, αλλά βγήκε στην επιφάνεια τώρα σε αυτή την πρωτοφανή κρίση της δημόσιας υγείας».

Δεοντολογία

Από πλευράς Υπουργείου Υγείας και ΟΚΥΠΥ δεν τίθεται, επί του παρόντος, ζήτημα λήψης μέτρων προκειμένου να εμβολιασθεί το σύνολο των επαγγελματιών υγείας, υπό το πρίσμα ότι η επιλογή ή όχι του εμβολιασμού αποτελεί συνταγματικό δικαίωμα του κάθε πολίτη, ανεξαρτήτως επαγγελματικής ιδιότητας. Ωστόσο, ο επιστημονικός συνεργάτης του Υπουργείου Υγείας εγείρει ζητήματα δεοντολογίας. Ο κ. Χρίστου θεωρεί πως οι ΕΥ και όσοι έχουν σχέση με την Υγεία οφείλουν να έχουν ανώτερη αντίληψη για την αποστολή τους και να απέχουν από κάθε ενέργεια που μπορεί να μειώσει την εκτίμηση του κοινωνικού συνόλου ως προς το λειτουργημά τους και προσθέτει: «Οι προσωπικές πεποιθήσεις πρέπει να διαχωρίζονται από το πλαίσιο δραστηριοποίησης σε ένα ρυθμιζόμενο επάγγελμα του τομέα της υγείας. Η επαγγελματική δεοντολογία υπερέχει».

Μέχρι την περασμένη εβδομάδα με ένα από τα εγκεκριμένα εμβόλια κατά του COVID-19 είχαν εμβολιαστεί το 75% των γιατρών και το 41% των νοσηλευτών του ΟΚΥΠΥ.

Χαμηλή η προτίμηση στο εμβόλιο της AstraZeneca

Με άγνωστο τον βαθμό επίδρασης της άρνησης του εμβολιασμού μερίδας επαγγελματιών υγείας, τα πρώτα αρνητικά σημάδια στο πρόγραμμα εμβολιασμού από τον θόρυβο που έχει προκληθεί γύρω από την ασφάλεια του εμβολίου της AstraZeneca, έχουν κάνει την εμφάνισή τους. Σε τρεις περιπτώσεις που άνοιξε η εμβολιαστική πύλη παρέμεινε αδιάθετος μεγάλος αριθμός ραντεβού για εμβολιασμό, κυρίως με το AstraZeneca. Από τα 17.814 διαθέσιμα ραντεβού για άνω των 64 ετών μέχρι το απόγευμα περασμένης Παρασκευής είχαν διευθετηθεί 11.630 ραντεβού. Το ενδιαφέρον δεν ήταν το αναμενόμενο ούτε την πρώτη φορά ούτε και κατά τον επαναπρογραμματισμό περίπου 7.200 ραντεβού, από τα οποία διευθετήθηκε εκ νέου ένα ποσοστό 57%. Η ίδια εικόνα παρουσιάστηκε και για τα ραντεβού (7.500) που αφορούσαν άτομα με παχυσαρκία και διαβήτη

Αλλαγή ονομασίας

Ο νέος θόρυβος που προκλή-

Νέα αξιολόγηση από τον EMA δεν βρήκε συσχέτιση του εμβολίου με αύξηση της συχνότητας εμφάνισης διαφόρων μορφών θρομβώσεων.

θηκε ανάγκασε την παρασκευαστρια εταιρεία να προχωρήσει σε αλλαγή της ονομασίας του εμβολίου από AstraZeneca σε Vaxzevnia. Την ώρα που η Γερμανία και άλλες χώρες έβαζαν εκ νέου στον πάγο το συγκεκριμένο εμβόλιο, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA) προχώρησε σε νέα στήριξη του εμβολίου επαναλαμβάνοντας πως «τα πλεονεκτήματα του εμβολίου υπερσχύουν των ρισκών. Δεν χρειάζεται περιορισμός της χρήσης του εμβολίου σε ομάδες του πληθυσμού. Όπως ανακοινώθηκε από τον EMA: Εξετάστηκαν διάφοροι τύποι σπάνιων

θρομβώσεων και εμβολών που συνοδεύονται ή όχι με μείωση των αιμοπεταλίων. Ερευνήθηκε η πιθανή συσχέτιση με τις παρτίδες, την ηλικία, το φύλο, διαταραχές πήξης, άλλα υποκείμενα νοσήματα, ιατρικό ιστορικό, πιθανούς μηχανισμούς, την παθοφυσιολογία, παράγοντες κινδύνου και σχετικές επιστημονικές υποθέσεις. Δεν βρέθηκε συσχέτιση του εμβολίου με αύξηση της συχνότητας διαφόρων μορφών θρομβώσεων. Δεν υπάρχουν επιστημονικά δεδομένα που να συνηγορούν στη μη κορήνησή του σε οποιαδήποτε ηλικιακή ομάδα.

62 περιστατικά

Ως εκ τούτου η σύσταση του EMA δεν αλλάζει. Ωστόσο, από πλευράς EMA δεν αποκλείεται η δυνατότητα συσχέτισης του εμβολίου με τα περιστατικά θρομβώσεων που έχουν αναφερθεί παρόλο που κάτι τέτοιο, όπως σημειώνεται, δεν αποδεικνύεται. Ο EMA στην αξιολόγησή του παραθέτει και ενδιαφέροντα στοιχεία

για τα περιστατικά που αναφέρθηκαν.

-62 περιστατικά θρομβώσεων σε περίπου 9,4 εκατ. δόσεων εμβολίων, τα 44 στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

-Τα περιστατικά είναι πολύ πιο συχνά σε γυναίκες. Η αιτιώδης σχέση διερευνάται, καθώς τα 2/3 των εμβολίων AstraZeneca έγιναν σε γυναίκες.

-Σε μια προσπάθεια ενίσχυσης του αισθήματος ασφάλειας απέναντι στο συγκεκριμένο εμβόλιο, ο EMA την περασμένη Δευτέρα ζήτησε τη συμβολή ομάδας ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων στην τρέχουσα αξιολόγηση του εμβολίου. Όπως ανακοινώθηκε, «προς το παρόν η ανασκόπηση που έχει γίνει, δεν έχει εντοπίσει συγκεκριμένους παράγοντες κινδύνου, όπως ηλικία, φύλο ή προηγούμενο ιατρικό ιστορικό διαταραχών πήξης γι' αυτά τα πολύ σπάνια συμβάντα. Η αιτιώδης σχέση με το εμβόλιο δεν είναι αποδεδειγμένη, αλλά είναι δυνατή και συνεχίζεται η περαιτέρω ανάλυση».

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΧΙΛΛΕΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Είναι ο εμβολιασμός υποχρεωτικός;

Στο σύντομο αυτό άρθρο σκοπός μου είναι να παραθέσω τις νομικές διατάξεις σε σχέση με το πιο πάνω ερώτημα, έτσι ώστε να μπορέσει να γίνει μια συζήτηση, στην εξισορρόπηση της ατομικής ελευθερίας με την έννοια της δημόσιας υγείας. Τόσο το Σύνταγμα όσο και οι Διεθνείς Συνθήκες προστασίας Ανθρώπινων Δικαιωμάτων κατοχυρώνουν την προστασία του ατόμου από την επέμβαση του κράτους. Συγκεκριμένα, το Άρθρο 8 του Συντάγματος διασφαλίζει την απαγόρευση, μεταξύ άλλων, από την ταπεινωτική μεταχείριση και το Άρθρο 15 την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Η τελευταία παρέχει στο κράτος, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα της ρύθμισης της σε σχέση με τη δημόσια υγεία. Παρόμοιες πρόνοιες βρίσκονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρώπινων Δικαιωμάτων όπου το Άρθρο 3 απαγορεύει την ταπεινωτική μεταχείριση. Διασφαλίζεται, επίσης, η ιδιωτική ζωή κάτω από το Άρθρο 8 επιτρέποντας περιορισμούς που είναι αναγκαίοι στη δημοκρατική κοινωνία έχοντας υπό-

ψη, μεταξύ άλλων, την προστασία της υγείας.

Τέλος, υπάρχει συγκεκριμένη Διεθνής Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική του Οβιέδο στην οποία το Άρθρο 5 ρητά αναφέρει ότι «Επέμβαση σε θέματα υγείας μπορεί να υπάρξει μόνον αφού το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δώσει την ελεύθερη συναίνεσή του, κατόπιν προηγούμενης σχετικής ενημέρωσής του». Στην ίδια Σύμβαση, το Άρθρο 26 επιτρέπει την ύπαρξη περιορισμών διά νόμου που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία για, μεταξύ άλλων, την προστασία της δημόσιας υγείας.

Είναι φανερό ότι το προαναφερμένο πλαίσιο της προστασίας του ατόμου επιδέχεται περιορισμούς οι οποίοι άπτονται της δημόσιας υγείας, όπως αντιμετωπίζουμε τώρα με την πανδημία. Κατά την άποψή μου, όμως, δεν μπορεί να εξαναγκαστεί άτομο να εμβολιαστεί, διότι αυτό σίγουρα θα περιορίζει τα πιο πάνω δικαιώματα. Αυτό που ενδεχόμενα μπορεί να γίνει και πρέπει να εξετάσουμε τις συνέπειές του, είναι αν

άτομα σε συγκεκριμένη εργασία εμποδίζονται από το να τη διεξάγουν δεδομένου ότι δεν έχουν εμβολιαστεί. Αυτό προϋποθέτει εξισορρόπηση των δικαιωμάτων του ατόμου και της δημόσιας υγείας. Είναι δηλαδή τα μέτρα κατάλληλα και αναγκαία; Υπάρχουν ουσιαστικά τρία κριτήρια για την επιβολή αυτών των μέτρων: αναγκαιότητα, καταλληλότητα και αναλογικότητα και αναλύονται ως εξής: (α) Πρέπει να εξετάσουμε κατά πόσο το μέτρο

του εμβολιασμού είναι αναγκαίο για τον περιορισμό της πανδημίας, (β) ακολούθως πρέπει να δούμε αν είναι ο κατάλληλος τρόπος και αν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις και (γ) θα πρέπει να σκεφθούμε αν το μέτρο είναι αναλογικό με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και τι ρίσκα υπάρχουν σε σχέση με το τελικό αποτέλεσμα. Πολλά από τα πιο πάνω θα μας τα αναλύσουν οι ειδικοί και σίγουρα η άποψη του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας έχει βαρύνουσα

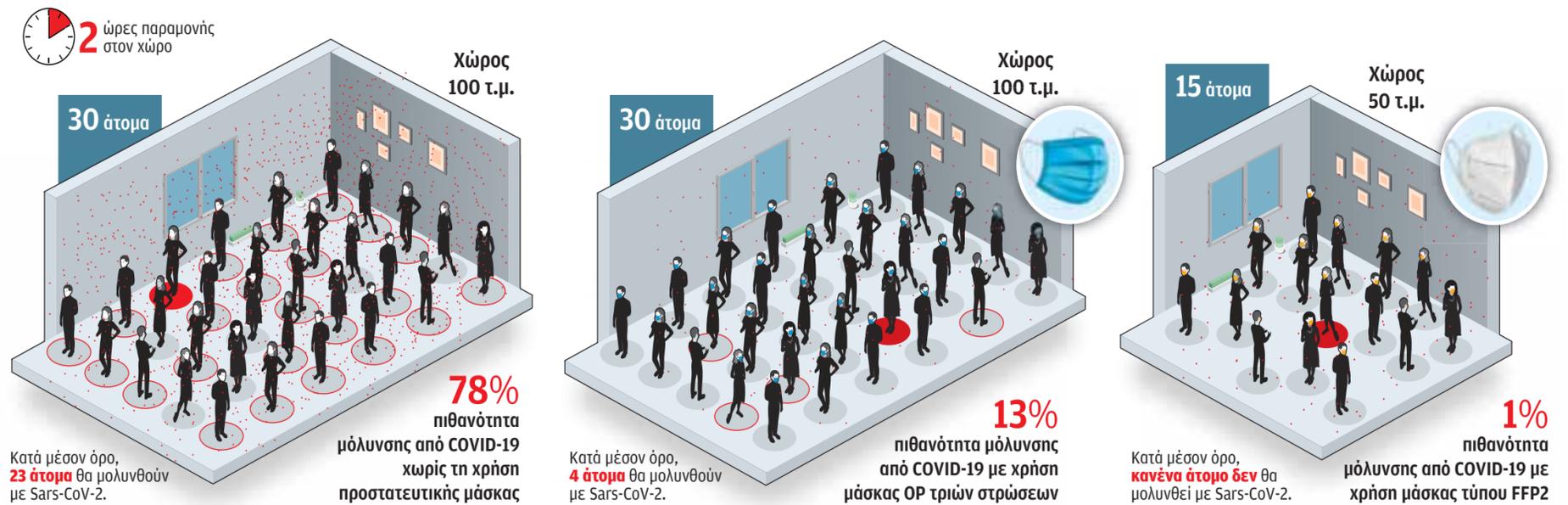
σημασία. Όμως στο τέλος της ημέρας δεν πρέπει να βλέπουμε μόνο τα δικαιώματα του ατόμου αλλά και την υποχρέωση και ενδεχόμενα τα δικαιώματα του εργοδότη. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι ένας εργοδότης πρέπει, για παράδειγμα, να διασφαλίζει στους εργοδοτούμενους του έναν υγιή χώρο εργασίας. Αν δεν διασφαλίζει ότι οι εργοδοτούμενοι του είναι εμβολιασμένοι και κατά συνέπεια δεν δημιουργούν κίνδυνο στους άλλους, ενδεχόμενα να παραβιάζει αυτή την αρχή ή έστω να είναι αμελής.

Αυτό εμφανώς τον εκθέτει σε νομική ευθύνη από την οποία πρέπει να καλυφθεί. Έτσι αν το μέτρο αυτό που ορίζει το κράτος, ήτοι, την υποχρέωση εμβολιασμού και ανάλογα με την περίπτωση, μπορεί να είναι αμελής αν δεν διασφαλίζει έναν υγιή χώρο εργασίας. Σε αυτή βέβαια την εξισορρόπηση δεν πρέπει να παραβλέπεται και το δικαίωμα τρίτων για την υγεία τους εφόσον βρίσκονται αναγκαστικά στο χώρο εκείνο.

Είναι, λοιπόν, δύσκολη η επιλογή

μεταξύ του δικαιώματος του ατόμου από τη μία και της υποχρέωσης του εργοδότη από την άλλη, να διασφαλίσει ασφαλή χώρο εργασίας. Αυτή η εξισορρόπηση πρέπει να γίνεται με προσοχή και εξαρτάται βέβαια από την κάθε περίπτωση. Άλλο είναι να ζητείς από το νοσηλευτικό προσωπικό να είναι εμβολιασμένοι και άλλο είναι να αναγκάζεις μαθητές να εμβολιαστούν, οι οποίοι στο κάτω κάτω μπορεί να τύχουν εκπαιδευσης και εξ αποστάσεως. Το θέμα δεν είναι απλό. Κατά την άποψή μου, θα πρέπει να μελετάται η κάθε περίπτωση, όπως αναλύω πιο πάνω και αφού θεθούν τα συγκεκριμένα γεγονότα. Ο εμβολιασμός κατά την προσωπική μου άποψη, μπορεί να δώσει την διέξοδο από την πανδημία, να περιορίσει τις παρεταταμένες στον χρόνο επιπτώσεις του και να επηρεάσει την επιστροφή στην κοινωνικότητα. Δεν θα ήθελα να μετατραπεί σε ζήτημα πόλωσης, αλλά να είναι αποτέλεσμα της επιστημονικής καθοδήγησης και της ενημερωμένης απόφασης και συνειδητής επιλογής του κάθε ατόμου.

Οι πιθανότητες μετάδοσης του ιού κατά τη διάρκεια συνάθροισης σε κλειστό χώρο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η «παγίδα» των κλειστών χώρων

Μεταλλάξεις και άλλες παράμετροι κάνουν ακόμα πιο δύσκολη την εξίσωση – Μόνη ασπίδα, η χρήση μάσκας από όλους

Καθώς πλησιάζουν οι γιορτές του Πάσχα και οι απαραίτητες οικογενειακές συναθροίσεις, σε συνδυασμό με την επικράτηση της βρετανικής μετάλλαξης που επιταχύνει τη διάδοση του κορωνοϊού, μπορεί κανείς να υπολογίσει ποιες είναι οι πιθανότητες επιμόλυνσης ανάλογα με τη διάρκεια παραμονής, τα τετραγωνικά του κλειστού χώρου, τον αριθμό των παρευρισκόμενων ατόμων, τη χρήση μάσκας ή μη. Όταν πρωτοεμφανίστηκε η βρετανική μετάλλαξη, οι επιστήμονες υπολόγιζαν ότι είναι 50%-70% πιο μεταδοτική. Νέα μοντέλα, ωστόσο, εκτιμούν ότι είναι 25%-40% πιο μεταδοτική σε σχέση με την αρχική μορφή του ιού.

Ένα υποθετικό σενάριο είναι

πως σε έναν κλειστό χώρο όλοι κρατούν απόσταση 1,5 μέτρου και ένας φορέας του ιού μπαίνει μέσα στο δωμάτιο. Δεν ξέρουμε ποιος είναι, όπως συμβαίνει άλλωστε και στην πραγματική ζωή. Ωστόσο, ο ιός μεταδίδεται αερόβια, μέσα

Οι άνθρωποι μιλούν, ενίοτε δυνατά, βίχουν ή τραγουδούν και φυσικά αναπνέουν ασταμάτητα. Σε όλες αυτές τις δραστηριότητες εκπέμπονται επικίνδυνα σταγονίδια.

από αιωρούμενα σωματίδια που δημιουργούνται με την αναπνοή, την ομιλία και το φτέρνισμα. Στο ίδιο μοντέλο, αν αυξηθεί η μεταδοτικότητα κατά 35% λόγω της βρετανικής μετάλλαξης, τότε οι πιθανότητες επιμόλυνσης αυξάνονται σημαντικά.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν το κατά πόσον θα μεταδοθεί ο ιός σε έναν κλειστό χώρο ποικίλλουν. Πόσους ανθρώπους συναντήσατε και για πόσο ώρα; Φορούσατε μάσκες; Κι αν ναι, φορούσατε την ειδικού τύπου FFP2; Αερίσατε συστηματικά τον χώρο; Πόσα τετραγωνικά μέτρα ήταν ο χώρος;

Ας πάρουμε για παράδειγμα ότι επί μισή ημέρα ήσασταν με

τέσσερα άτομα και στη συνέχεια αποκαλύπτεται ότι ένας εξ αυτών ήταν θετικός στον κορωνοϊό. Αν έχει την αρχική μορφή του ιού, τότε θα τον μεταδώσει σε ένα άτομο. Αν, αντίθετα, έχει τη βρετανική μετάλλαξη, τότε θα μολύνει δύο άτομα. Είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς κάθε μεμονωμένη περίπτωση, αφού συχνά παίζουν ρόλο οι συμπτώσεις. Όταν όμως επαναλαμβάνονται οι παράγοντες και τα υποθετικά σενάρια, μπορεί να προκύψει ένας μέσος όρος πιθανοτήτων.

Οι άνθρωποι μιλούν, ενίοτε δυνατά, βίχουν ή τραγουδούν και φυσικά αναπνέουν ασταμάτητα. Σε όλες αυτές τις δραστηριότητες εκπέμπονται μικρά σταγονίδια, τα

οποία αν προέρχονται από άτομο θετικό στον κορωνοϊό περιέχουν σωματίδια του ιού.

Ετσι, μπορεί να είναι δύσκολο να υπολογίσει κανείς αν θα επιμολυνθούν ένα, δύο άτομα ή όλοι οι παρευρισκόμενοι. Με τον υπολογισμό των πιθανοτήτων, ωστόσο, μπορεί κανείς να συνειδητοποιήσει τους κινδύνους και να προστατευτεί με τις κατάλληλες μάσκες, τον εξαιρισμό, τον περιορισμό των επαφών σε κλειστό χώρο, ακόμη και την ομιλία σε χαμηλή ένταση.

Υπενθυμίζεται ότι ένα από τα περιστατικά υπερμετάδοσης σημειώθηκε έπειτα από συναυλία χορωδίας στο Αμστερνταμ. Η εκδήλωση έλαβε χώρα κατά την έναρξη

της πανδημίας και 102 από τους 103 χορωδούς ασθένησαν. Μάλιστα ένας 78χρονος πέθανε, όπως και τρεις σύντροφοι μελών της χορωδίας. Στη διάρκεια πρόβας της χορωδίας του καθεδρικού ναού στο Βερολίνο, στις 9 Μαΐου 2020, ασθένησαν πάνω από 50 τραγουδιστές και τραγουδιστριες. Τρεις νοσηλεύτηκαν και δύο από αυτούς πέθαναν. Συνεπώς, οι φωνές και το τραγούδι είναι από τους πλέον επικίνδυνους παράγοντες, αφού ανάλογα με την ένταση της φωνής πολλαπλασιάζονται τα αιωρούμενα σωματίδια που κυκλοφορούν στον κλειστό χώρο. Η χρήση μάσκας στο τραγούδι είναι μάλλον άκαρη υπόθεση και ο εξαιρισμός σε καμία περίπτωση δεν αρκεί.

Δίλημμα ο υποχρεωτικός εμβολιασμός των υγειονομικών

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ**

Τις αδυναμίες των συστημάτων μακροχρόνιας περίθαλψης ηλικιωμένων που ανέδειξε η πανδημία αναλύει στην «Κ» ο Ντέιβιντ Γκραμπόφσκι, καθηγητής Υγειονομικής Πολιτικής στο Harvard. Ο κ. Γκραμπόφσκι, που θα είναι ομιλητής στο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών (10-15 Μαΐου), εκφράζει την ελπίδα ότι τα διδάγματα των τελευταίων 12 μηνών θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη έμφαση στη δημόσια υγεία και στην πρόληψη ασθενειών στις Ηνωμένες Πολιτείες, δλώνει την έκπληξη του για την ανεπαρκή διαχείριση της κρίσης στην Ευρώπη και χαρακτηρίζει «σημαντική πηγή ανησυχίας» το φαινόμενο της «COVID μακράς διάρκειας».

– Πώς επηρέασε η COVID-19, με τον τεράστιο αριθμό θανάτων μεταξύ των πιο ηλικιωμένων, τη στάση της κοινωνίας απέναντι στη γήρανση; Ποιες βασικές αδυναμίες στη μακροχρόνια φροντίδα των ηλικιωμένων ανέδειξε, στις ΗΠΑ και αλλού στη Δύση;

– Η βασική αδυναμία που εξέθεσε η COVID-19 είναι ότι τα συστήματα μακροχρόνιας περίθαλψης σε πολλές χώρες δεν λειτουργούν. Πολλές χώρες, μεταξύ των οποίων και οι ΗΠΑ, δεν έχουν επενδύσει επαρκώς σε λύσεις φροντίδας στο σπίτι ή στην κοινότητα. Ως αποτέλεσμα, πολλοί ηλικιωμένοι καταλήγουν να λαμβάνουν μακροχρόνια φροντίδα σε μεγάλα ιδρύματα. Αυτό το πλαίσιο αποδείχθηκε εξαιρετικά προβληματικό για τον έλεγχο της διασποράς του ιού. Σε πολλές εγκαταστάσεις, οι ηλικιωμένοι μοιράζονται υπνοδωμάτια και μπάνια. Το προσωπικό μετακινείται από δωμάτιο σε δωμάτιο και συχνά από εγκατάσταση σε εγκατάσταση. Η φροντίδα περιλαμβάνει υψηλή συχνότητα επαφών. Αυτό οδήγησε σε μια «τέλεια καταιγίδα», όπου μέλη του προσωπικού που ήταν ασυμπτωματικοί φορείς διέδωσαν τον ιό

σε πολλούς τροφίμους και πολλές εγκαταστάσεις. Στο μέλλον, οι ΗΠΑ και άλλες χώρες πρέπει να επενδύσουν περισσότερο σε μοντέλα φροντίδας στο σπίτι και σε μικρότερες νοσηλευτικές εγκαταστάσεις. Η σχετική βιβλιογραφία δείχνει ότι τα μικρότερα κλίμακα οικιακά μοντέλα με ιδιωτικά δωμάτια και οι μειωμένες μετακινήσεις του προσωπικού μέσα και έξω από το κτίριο αυξάνουν την προστασία των ηλικιωμένων από τον ιό.

– Πρέπει τα νοσοκομεία και τα γηροκομεία να καθιστούν υποχρεωτικό τον εμβολιασμό του προσωπικού τους για την COVID-19;

– Στις ΗΠΑ, οι περισσότεροι πολίτες έχουν επιλέξει εθελοντικά να εμβολιαστούν για την COVID-19. Οι καλύτερες εκτιμήσεις μας δείχνουν ότι περίπου το 80%-85% όσων είχαν τη δυνατότητα έως τώρα, έχει εμβολιαστεί. Ωστόσο, πολλοί υπάλληλοι έχουν επιλέξει να μην εμβολιαστούν, με ποσοστά

Ο Ντέιβιντ Γκραμπόφσκι, καθηγητής Υγειονομικής Πολιτικής στο Harvard, μιλάει στην «Κ».

περίπου 50% και με τεράστιες διακυμάνσεις ανά εγκατάσταση. Ως αποτέλεσμα, πολλοί ζήτησαν υποχρεωτικούς εμβολιασμούς για το προσωπικό. Η κυβέρνηση ήταν απρόθυμη να προχωρήσει σε αυτό το βήμα, ειδικά επειδή το εμβόλιο εγκρίθηκε μέσω άδειας χρήσης εκτάκτου ανάγκης. Αν και αρκετοί όμιλοι του κλάδου της υποβοηθούμενης διαβίωσης έχουν δώσει εντολή στο προσωπικό τους να κάνει το εμβόλιο, οι περισσότερες εταιρείες δεν έχουν επιλέξει αυτή την οδό. Όλοι αναγνωρίζουν

«Η βασική αδυναμία που εξέθεσε η COVID-19 είναι ότι τα συστήματα μακροχρόνιας περίθαλψης σε πολλές χώρες δεν λειτουργούν», λέει ο κ. Γκραμπόφσκι.

ότι καθιστώντας τον εμβολιασμό υποχρεωτικό θα έχει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της αύξησης των ποσοστών του μεταξύ του προσωπικού. Ωστόσο, είναι επίσης πιθανό να έχει το ακούσιο αποτέλεσμα να οδηγήσει εργαζομένους να παραιτηθούν από τη δουλειά αντί να εμβολιαστούν. Επομένως ανησυχώ ότι η προσέγγιση αυτή θα προκαλέσει περισσότερο κακό παρά καλό. Δεδομένων των σοβαρών ελλείψεων προσωπικού και της δυσκολίας προσέγγισης νέων εργαζομένων σε αυτές τις θέσεις εργασίας, τα

κέντρα φροντίδας δεν έχουν το περιθώριο να χάσουν σημαντικό αριθμό εργαζομένων.

– Πόσο πρέπει να ανησυχούμε για τη λεγόμενη «COVID μακράς διάρκειας» (την παράταση των συμπτωμάτων για μεγάλο χρονικό διάστημα); Πόσο διαδεδομένη είναι και σε τι ποσοστό είναι σοβαρή η συμπτωματολογία; Είστε αισιόδοξος ότι τα εμβόλια μπορούν να βοηθήσουν και σε αυτό το μέτωπο;

– Η «COVID μακράς διάρκειας» είναι μια σημαντική πηγή ανησυ-

Ανησυχώ ότι θα ξεχάσουμε

– Η πανδημία θα αφήσει μια θετική κληρονομιά στη Δύση όσον αφορά την ετοιμότητα των συστημάτων υγείας; Θα ενισχύσει τη συνειδητοποίηση ότι η υγειονομική περίθαλψη είναι δικαίωμα και ότι δεν πρέπει να εξαρτάται από την απασχόληση ή το εισόδημα;

– Ελπίζω ότι η πανδημία θα αλλάξει με μόνιμο τρόπο το σύστημα υγείας και τη μακροχρόνια περίθαλψη στις ΗΠΑ. Το αμερικανικό σύστημα αφορούσε πάντα την αντιμετώπιση αντί την πρόληψη ασθενειών. Η πανδημία έδειξε την τεράστια σημασία της δημόσιας υγείας, πέρα από την Ιατρική. Το «κλειδί» θα είναι αν οι ΗΠΑ θα επιλέξουν να το εισακούσουν αυτό. Πολλοί υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής λένε τα σωστά πράγματα αυτή τη στιγμή, αλλά ανησυχώ ότι καθώς θα οδεύουμε στη μεταπανδημική εποχή, όπου θα έχουμε πολλά θέματα που θα χρήζουν προσοχής, αυτά τα διδάγματα θα ξεχαστούν.

χίας, αλλά δεν έχουμε ακόμα αρκετά δεδομένα για να κρίνουμε πόσο διαδεδομένο είναι το φαινόμενο και πώς επηρεάζει όσους πλήττονται από αυτό. Είναι ένα σημαντικό πεδίο για μελλοντική μελέτη, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίο τα εμβόλια μπορεί να βοηθήσουν στην αντιμετώπισή του.

– Το 20% των παγκόσμιων θανάτων, το 25% των κρουσμάτων, αλλά τώρα και περισσότερο από το 25% όλων των εμβολιασμών: ποιες ιδιαιτερότητες των ΗΠΑ –

του τρόπου διοίκησης της χώρας, της δομής της υγειονομικής περίθαλψης, της πολιτικής κουλτούρας – εξηγούν αυτούς τους αριθμούς;

– Οι ΗΠΑ έχουν πολύ κακές επιδόσεις στην πρόληψη των ασθενειών, αλλά εξαιρετικές επιδόσεις στην ανάπτυξη τεχνολογιών και φαρμάκων για την καταπολέμησή τους. Ως αποτέλεσμα, αυτή η πανδημία ανέδειξε το καλύτερο και το χειρότερο πρόσωπο της χώρας στην υγειονομική περίθαλψη. Το καλύτερο ήταν η ανάπτυξη του εμβολίου και η εκστρατεία εμβολιασμού. Το χειρότερο ήταν ο τρόπος με τον οποίο οι ΗΠΑ απέτυχαν να επενδύσουν σε μέτρα για την προστασία πολλών αδύναμων ηλικιωμένων από τον ιό.

– Η Ευρώπη, από την άλλη πλευρά, προχωρεί πολύ αργά στους εμβολιασμούς, ενώ δεν μπορεί να επιβάλει επαρκώς δρακόντεια περιοριστικά μέτρα για να συντρίψει τον ιό, με αποτέλεσμα να διέρχεται ένα βάναυσο τρίτο κύμα. Σας εκπλήσσει αυτή η κακή επίδοση, δεδομένων των υποτιθέμενα ισχυρών ευρωπαϊκών συστημάτων υγείας και κοινωνικής υποστήριξης (τουλάχιστον σε σύγκριση με τις ΗΠΑ);

– Με εξέπληξε το γεγονός ότι πολλές ευρωπαϊκές χώρες δεν τα πήγαν καλύτερα καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας. Νομίζω ότι δείχνει τις προκλήσεις του περιορισμού ενός ιού που εξαπλώνεται χωρίς συμπτώματα. Για παράδειγμα, ακόμη και χώρες όπως η Ολλανδία, που επενδύουν σε μεγάλο βαθμό στην περίθαλψη των ηλικιωμένων, είχαν υψηλό αριθμό θανάτων σε εγκαταστάσεις μακροχρόνιας φροντίδας. Αυτό μου προκάλεσε έκπληξη. Δείχνει, πιστεύω, ότι εάν ο ιός κυκλοφορεί στην κοινότητα γύρω από μια τέτοια μονάδα, είναι πολύ δύσκολο να μην την προσβάλει, ανεξάρτητα από το πόσα χρήματα δαπανώνται για το προσωπικό ή άλλους πόρους.

Δαμαί στον νότο ο καθένας τον χαβά του...

Η αλήθεια για το χαλλούμι

Καταγράφεται ως θετική εξέλιξη η κατοχύρωση του χαλλουμιού ως προϊόντος ΠΟΠ από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ερώτημα που εγείρεται ωστόσο είναι για ποιο λόγο καθυστέρησε έξι ολόκληρα χρόνια αυτή η κατοχύρωση. Και την ευθύνη δεν την φέρει η πρώην Κομισιόν. Για την ιστορία, είναι καλό να θυμηθούμε πως τον Ιούλιο του 2015, όταν ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, επισκέφτηκε την Κύπρο με τον Κύπριο Επίτροπο Χρήστο Στυλιανίδη, ο στόχος ήταν να λυθεί το δύσκολο κομμάτι που λέγεται χαλλούμι. Μάλιστα, στη συνάντησή τους με τον Νίκο Αναστασιάδη και τον πρώην Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί ο Γιούνκερ έπεισε τους δύο ηγέτες, πως κάτι τέτοιο θα αποτελούσε σοβαρό βήμα καλής θελήσεως ενόψει των διαπραγματεύσεων για λύση του Κυπριακού. Αν και ο πρόεδρος ήταν αρχικά θετικός, υπαναχώρησε μπροστά στα μεγάλα συμφέροντα που έβαζαν αγελαδοτρόφοι και τυροκομικές βιομηχανίες. Μαζί με αυτούς, ούτε το βαθύ κράτος του υπουργείου Εξωτερικών είδε με καλό μάτι τη συμφωνία. Έκλεισε έτσι συνοπτικά το όλο θέμα παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες που έγιναν από την Επιτροπή στο μεσοδιάστημα, ούτως ώστε να βρεθεί λύση. Στα έξι αυτά χρόνια, λοιπόν, όχι μόνο χάθηκε ένα δισ. ευρώ, αλλά χάθηκε και η ευκαιρία ενίσχυσης της θέσης του Μουσταφά Ακιντζί. Χρειάστηκε να βρεθούμε λίγο πριν από την άτυπη πενταμερή και με τον Ερσίν Τατάρ στην ηγεσία των Τ/κ για να κατοχυρωθεί. Ας είναι.

«Ράπισμα»

«Είμαι πολύ θυμωμένος και στεναχωρημένος για τον τρόπο που φέρονται στη Βουλή των Αντιπροσώπων ... και με όσους φέρνουν λίστες στη Βουλή για να τις δημοσιοποιήσει, επειδή οι βουλευτές έχουν ασυλία» Τάδε έφη Αδάμος Αδάμου, πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων. Χωρίς να μασά τα λόγια του καταάδισε, και με το δικό του, τον περιβόητο Οδυσσέα πως ως τζάμα μάγκα χρησιμοποίησε τη Βουλή για να κάνει το κομμάτι του. Όπως είπε ο κ. Αδάμου, η λίστα υποβλήθηκε στη Βουλή από τον γενικό ελεγκτή, χωρίς κατ'ουσία η πράξη κατάρτισης και υποβολής αυτής στη Βουλή, να εμπίπτει σε οποιονδήποτε όρο εντολής δοθέντα προς τον εν λόγω αξιωματούχο (γενικό ελεγκτή) στο πλαίσιο οποιασδήποτε κοινοβουλευτικής διαδικασίας, μετακυλύοντας ανεπίτρεπτα το ζήτημα της δημοσιοποίησης της λίστας επί της Βουλής των Αντιπροσώπων. Τα

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ.ΥΓ 31Η ΜΑΡΤΙΟΥ 2021. «Απαγορεύονται οι μαζικές και άλλες εκδηλώσεις, συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις, παρελάσεις, συναυλίες, πανηγύρια, περιλαμβανομένων φεστιβάλ, καθώς και παρεμφερών εκδηλώσεων σε δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους».

άκουσε ή το παίζει κινέζος ο τεράστιος της Ελεγκτικής Υπηρεσίας;

Ο πανελίστας..

Ο τώως γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας Κώστας Κληρίδης, με τη δημόσια συμπεριφορά του, επιβεβαιώνει όσους λένε ότι κάτι έχει στο πίσω μέρος του μυαλού του. Εκτός από τις παρεμβάσεις του, κυρίως γραπτές, για θέματα κοινού ενδιαφέροντος το τελευταίο διάστημα κάνει την εμφάνισή του και σε διαδικτυακά πάνελ. Ως πολίτης έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να συμπεριφέρεται και να λέει ό,τι θέλει, ακόμα και αν προσπαθεί να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα. Σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορεί να κρύβει τη δική του αποτυχία, στο κομμάτι απόδοσης ευθυνών για την κατάρρευση της οικονομίας, πίσω από τις πολιτικές ευθύνες. Όσοι δεν τις ανέλαβαν θα τους κρίνει ο λαός. Η υποχρέωσή του ως γενικού εισαγγελέα ήταν να τιμωρήσει αυτούς που διέπραξαν ποινικά αδικήματα. Και δυστυχώς σε αυτό απέτυχε. Όπως αποτυχημένη είναι και η προσπάθειά του να κολλήσει τη ρετσινιά του διαπλεκόμενου, σε όποιον του ασκεί κριτική. Και για

να μην το ξεχάσω. Τον κ. Κληρίδη δεν τον απέπεψαν από τη θέση του, πολύ θα το ήθελε, απλά συνταξιοδοτήθηκε.

Ηθικό ζήτημα

Σε καμία περίπτωση δεν τίθεται θέμα αμφισβήτησης της εντιμότητας και ακεραιότητας του Γιώργου Αρέστη, τόσο ως ανθρώπου όσο και ως λειτουργού της δικαιοσύνης. Το ζήτημα που έχει δημιουργηθεί μετά το δημοσίευμα της εφημερίδας «Πολίτης» είναι περισσότερο ηθικής φύσεως και ο κ. Αρέστη στις δημόσιες τοποθετήσεις του, θα έπρεπε να είναι περισσότερο προσεκτικός. Ο κ. Αρέστη ήταν επικεφαλής μιας Επιτροπής που διερεύνησε τα του Συνεργατισμού και εκ των υστέρων αποκάλυπεται πως στενό συγγενικό του πρόσωπο ήταν αντικείμενο, μεταξύ άλλων, της έρευνας που πραγματοποιήθηκε. Αυτό πώς λέγεται; Δεν είναι σύγκρουση συμφερόντων; Ουδείς μπορεί να ισχυριστεί πως επηρεάστηκε η κρίση του κ. Αρέστη από τη σχέση αυτή. Αλλά αυτό δεν είναι αρκετό και ο κ. Αρέστη το γνωρίζει πολύ καλά ως δικαστής. Μια φιλική συμβουλή με όλο τον σεβασμό. Οι επικριτικές αναφορές για

διαρροές εκ των έσω δεν περιποιεί τιμή σε κανένα, πολύ περισσότερο σε κάποιον που υπηρέτησε τη λογική του «δεν αρκεί να είσαι, πρέπει και να φαίνεσαι».

Για την ΕΛΔΥΚ

Προς τον αρχηγό της Εθνικής Φρουράς ή όποιο άλλο αρμόδιο υπουργό που μπορεί να κάνει κάτι. Πρέπει να δούνε τα παράπονα που διατυπώνονται από στελέχη της ΕΛΔΥΚ, σχετικά με διαδικαστικά ζητήματα περιθάλψης των ιδίων και των οικογενειών τους. Ακόμα και για μια απλή εξέταση είναι υποχρεωμένοι να μεταβαίνουν στα επείγοντα περιστατικά των νοσοκομείων, την ώρα που οι υπόλοιποι κάτοικοι αυτού του τόπου έχουν τον προσωπικό γιατρό τους. Έγινε μια τεράστια μεταρρύθμιση στον χώρο της υγείας, ανάμεσα στα άλλα δεν μπορούσε να γίνει πρόνοια και για τους ΕΛΔΥΚάριους να έχουν ένα προσωπικό γιατρό και να μην υποβάλλονται σε καφόνια; Για όσους διαμένουν εκτός Λευκωσίας το πρόβλημα είναι έντονο και πολλές φορές είναι αναγκασμένοι να απευθύνονται σε ιδιώτες γιατρούς και να επωμιζονται τα έξοδα που δεν καλύπτονται από την υπηρεσία τους. Η

Η ΗΡΩΙΔΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΑΡΙΤΣΑ ΚΑΡΑΟΛΗ

Την ώρα που πολλοί μοιράζουν στους εαυτούς τους πιστοποιητικά πατριωτισμού, αναρτώντας σημαίες και αποφθέγματα από τον αγώνα της ΕΟΚΑ και του ήρωες της Ελληνικής Επανάστασης, υπάρχουν και οι αθόρυβοι ήρωες, που χωρίς να ζητήσουν ανταλλάγματα και χειροκροτήματα, προσέφεραν ανιδιοτελώς στην πατρίδα.

αγάπη προς την ΕΛΔΥΚ είναι δεδομένη αλλά την διαφορά την κάνουν τα απλά και μικρά. Κάποιος να ασχοληθεί μαζί τους.

Τα λαπέρτα

Η αστυνομία έχει αναλάβει την εφαρμογή των υγειονομικών πρωτοκόλλων και συχνά πυκνά ενημερώνει τους πολίτες για τα εξώδικα, τα γνωστά 300άρια, για τις παραβιάσεις των πρωτοκόλλων. Επίσης ενημερώνει και για τα εξώδικα σε επαγγελματίες της εστίασης. Έως εδώ όλα καλά και άγια. Η κατάσταση στραβώνει μετά. Κάποιος από το υπουργείο Δικαιοσύνης πρέπει να μας πει εάν η Αστυνομία πήρε εντολές να μοιράσει κωρονο-εξώδικα σε όσους συμμετείχαν σε δύο συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας. Απ' ό,τι γνωρίζουμε απαγορεύονται. Και αν οι συμμετέχοντες δεν μπορούν να εντοπιστούν, οι διοργανωτές είναι γνωστοί. Πήγε κάποιος από την Αστυνομία, που ανακονώνει με υπερηφάνεια τα εξώδικα που μοίρασε στους απλούς πολίτες, να λαπέρταρει τους διοργανωτές; Και η μομφή δεν είναι κατά της Αστυνομίας. Απαντήσεις θα πρέπει να δώσει το υπουργείο Δικαιοσύνης.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Οι Οικολόγοι, η πολυσυλλεκτικότητα και ο μεγάλος πόλεμος

Προβλήματα Οικολόγων

Η πολυσυλλεκτική πολυσυλλεκτικότητα των Οικολόγων δεν προκαλεί προβλήματα μόνο στο ίδιο το κόμμα, αλλά και σε άλλα κόμματα, κυρίως στα τρία μεγαλύτερα και περισσότερο στο ΑΚΕΛ. Γιατί από το κόμμα του λαού είναι που φαίνεται να απορροφά τους περισσότερους νέους ψηφοφόρους του, σύμφωνα με τις αναλύσεις των δημοσκοπήσεων. Το ΑΚΕΛ, όπως ακούω, αξιολογεί πολύ σοβαρά αυτή την εξέλιξη και έχει ήδη δρομολογήσει αντιδράσεις προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις για να περιορίσει το ρεύμα προς τους Οικολόγους. Σύμφωνα με ανάλυση που υπάρχει στα ψηλά δώματα της ΕΖΕΚΙΑ Παπαϊωάννου, οι Οικολόγοι φαίνεται να απορροφούν από το ΑΚΕΛ γύρω στις 6.500 ψήφους, αριθμό διπλάσιο από όσους ελκύουν από τον ΔΗΣΥ και το ΔΗΚΟ.

Η κυρία Γιαννούλλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα φιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερα, μου ανέφερε πως από μια πολύ πρόσφατη σύσκεψη για το θέμα προέκυψαν σαφέστατες προτροπές και οδηγίες. Αληθεύει πως μία από τις οδηγίες αφορούσε την προσέγγιση συγκεκριμένων ομάδων μέσα από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης; Η αποτελεσματικότητα των οδηγιών που έχουν δοθεί θα εξεταστεί με τα ευρήματα νέας έρευνας, η οποία έχει παραγγελθεί με συγκεκριμένα ερωτήματα και για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Αντιδράσεις για την ενδυνάμωση των Οικολόγων υπάρχουν και από

Να σας πω την αλήθεια με αυτά που συμβαίνουν ο πιο έκπληκτος από όλους είμαι εγώ!

τον ΔΗΣΥ και από το ΔΗΚΟ, αλλά δεν έχουν φτάσει στα όρια του πόλεμου που μαινεται εδώ και μήνες μεταξύ Οικολόγων και ΕΔΕΚ. Όπως μαθαίνω, οι Οικολόγοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να πλήξουν την ΕΔΕΚ, θεωρώντας ότι μπορούν να αυξήσουν το ρεύμα ΕΔΕΚίτων ψηφοφόρων προς το κόμμα τους. Από την ΕΔΕΚ πάλι, καταβάλλεται μεγά-

λη προσπάθεια να καταδείξουν ότι οι Οικολόγοι δεν έχουν ξεκάθαρη θέση στο Κυπριακό και ότι οι πρόσφατη «επίφαση» δημοκρατικότητας οφείλεται καθαρά σε ψηφοθηρικούς λόγους. Μία θέση που επαναλαμβάνουν και τα άλλα επηρεαζόμενα κόμματα επενδύοντας στην αλλαγή του κλίματος όσο σοβαρεύει ο προεκλογικός. Τα πρόσφα-

τα συμβάντα στους Οικολόγους φαίνεται πάντως να αξιοποιούνται αρκούντως από τα άλλα κόμματα, τα οποία αναμένουν τις νέες δημοσκοπήσεις για να βγάλουν νέα συμπεράσματα.

Πολιτικός ηγέτης αναμένει εντός της εβδομάδας μια πολύ σημαντική δημοσκόπηση που έχει παραγγεί-

λει. Ένα από τα πρώτα στοιχεία που έθεσε προς διερεύνηση είναι οι διαρροές του κόμματός του προς τους Οικολόγους αλλά και προς τους Ανεξάρτητους της Θεολόγου.

Τους εξόργισε...

Αυτό που δέχθηκε ο Οδυσσέας-Τσακ Νόρις την Παρασκευή από τη Βουλή και σχεδόν το σύνολο των βουλευτών, ακόμα και ΔΗΚΟϊκών δεν ήταν απλή κατσάδα. Ήταν οργή. Η αντίδραση του προέδρου Αδάμου μετά την ψηφοφορία τα είχε σχεδόν όλα. Σε έντονο ύφος ανέφερε: «Δεν θα αποδεχθώ ξανά άλλη λίστα στη Βουλή» και συμπλήρωσε με νόημα: «Εκείνοι που εν μάγκες να βγαίνουν να τη δημοσιοποιούν. Συγγνώμη κιάλας. Είμαι θυμωμένος και στεναχωρημένος για τον τρόπο που συμπεριφέρονται στη Βουλή των αντιπροσώπων. Εμένα αυτό το θέμα με προσβάλλει».

Ο λόγος που έγραφα πως η δήλωση Αδάμου τα είχε σχεδόν όλα είναι επειδή έχω υπόψη μου και άλλες, πολλές αναφορές βουλευτών για την «πονηρή» και καθαρά «πολιτική» δράση του Οδυσσέα-Τσακ Νόρις. Για να μην αναφέρω και τα βέλη που ξεκάθαρα του έριξε ο Άντρος Κυπριανού κατά την ομιλία του. Πάντως, και βουλευτές του ΔΗΚΟ (όχι μόνο ο Κουλιός) μίλησαν για ανθρωποφαγία και λαϊκισμό που προωθήθηκε από τον ίδιο τον γενικό ελεγκτή, ο οποίος «εργαλειοποίησε ξανά τη Βουλή».

Εξάλλου του το είπαν και με την απόφαση της Βουλής και τη σκληρή αναφορά ότι η λίστα του υποβλήθηκε στο Σώμα χωρίς να του

δώσουν οποιονδήποτε όρο εντολής φορτώνοντας στη Βουλή την ευθύνη για τη δημοσιοποίησή της.

Τι τελικά τους... ενώνει;

Άκουγα το βράδυ της Πέμπτης στο ΡΙΚ τη συζήτηση μεταξύ των εκπροσώπων του ΔΗΣΥ, του ΑΚΕΛ, του ΔΗΚΟ και της ΕΔΕΚ για την επέτειο της 1ης Απριλίου και τη σημερινή φάση του Κυπριακού. Και διερωτήθηκα με ποια κριτήρια μπορεί να υπάρξει ποτέ περιθώριο συνεργασίας του ΔΗΚΟ με το ΑΚΕΛ, αφού οι θέσεις που εκφράστηκαν από τους εκπροσώπους τους ήταν για άλλη μία φορά εκ διαμέτρου αντίθετες. Ιδιαίτερα, όταν τους άκουγα να μιλούν για τη λύση του Κυπριακού και την Πενταμερή διαπίστωση ξανά, όπως και όλοι, ότι οι θέσεις ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ δεν είχαν σχεδόν καμία διαφορά, ενώ τις θέσεις του ΔΗΚΟ από αυτές του ΑΚΕΛ τις χώριζε το... χάος.

Μόνο οι ψηφοφόροι βλέπουν άραγε αυτή τη διάσταση; Οι ηγεσίες των κομμάτων δεν την έχουν αντιληφθεί; Είναι να ανηρεί κανείς; Τι είναι αυτό που ενώνει το ΑΚΕΛ με το ΔΗΚΟ, εκτός από την έχθρα τους κατά του Αναστασιάδη και του ΔΗΣΥ, όταν στα βασικά θέματα πολιτικής και οικονομίας δεν υπάρχουν παρά ελάχιστες συγκλίσεις;

ΚΟΝΙΖ: Ποιος βουλευτής κινδυνεύει μετά την αυτοδιάλυση της Βουλής να οδηγηθεί ενώπιον δικαστηρίου από πολίτες με τους οποίους ήρθε σε έντονη αντιπαράθεση; Αληθεύει ότι τον καταγγέλλουν για βιαιοπραγία;

Κάτι άλλο συμβαίνει λοιπόν

Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Πεθυμήσαμε τα πιο απλά. Εκείνα που κάποτε τα θεωρούσαμε μέρος μιας ρουτίνας. Και τα καταχωρούσαμε σαν δεδομένα. Μόνο που τελικά δεν ήταν. Όπως και τίποτα δεν είναι δεδομένο. Και μέσα στην πρωτόγνωρη συνθήκη που ζούμε καλούμαστε να το συνειδητοποιήσουμε ξανά. Όστε να επαναπροσδιορίσουμε τι λογαριάζουμε σαν κανονικότητά μας. Διότι οι λέξεις πλέον αρχίζουν να χάνουν το νόημα που τους είχαμε δώσει και ζητούν να τις νοηματοδοτήσουμε ξανά. Μέσα από μια άλλη οπτική, η οποία εκπορεύεται από την υπενθύμιση της υθραυστότητας της ζωής. Και της υπογράμμισης πως όσο και αν ο κόσμος προχωρά ο άνθρωπος παραμένει ευάλωτος.

Έχει ήδη περάσει ένας χρόνος πανδημίας. Και μέσα σ' αυτό τον χρόνο αναμετρηθήκαμε ή κληθήκαμε να αναμετρηθούμε με ερωτηματικά ουσιαστικής και σχεδόν υπαρξιακής αγωνίας. Μετατοπίστηκε το κέντρο βάρους μας. Και αρχίσαμε να αφαιρούμε τα φίλτρα που σκέπαζαν με αυταπάτη τις πραγματικότητες μας, οδηγώντας μας συχνά-πυκνά σε επίπλαστες βεβαιότητες. Κι αυτό πέρα από τον προσωπικό λογαριασμό του καθενός επεκτάθηκε στο γενικό, στο συνολικό, στο κοινωνικό, στο πολιτικό, στο ποιο είμαστε και πού πάμε. Χωρίς κατ' ανάγκη να βρεθούν οι απαντήσεις αλλά τουλάχιστον άρχισαν να τίθενται οι ερωτήσεις.

Ερωτήσεις που ίσως θα έπρεπε να αποτελούν συχνότερα το πλαίσιο αναφοράς μας, ώστε να μας κατευθύνουν σε αξιώσεις που ανεβάζουν τον πήχη των αναζητήσεών μας πέρα από τα καθημερινά και το αναγόνον σε ένα επίπεδο ηθικής συνείδησης. Και συγχωρέστε με αν σήμερα η στήλη δεν περιορίζεται στα στεγανά της επικαιρότητας αλλά επιζητεί να εισχωρήσει στο ζητούμενο της εποχής.

Που κατά την ταπεινή μου γνώμη δεν είναι ένας θυμός ή μια αντίδραση απέναντι στην ασφυκτική πραγματικότητα αφενός της πανδημίας και αφετέρου εκείνων που ξεσκεπάζουν το ξεστράτημά μας. Είναι η ανάγκη για μια ενδοσκόπηση η οποία θα μας δώσει τις κατευθυντήριες γραμμές και θα καθαρίσει το βλέμμα μας, ώστε να διακρίνουμε ποια προσδοκούμε να είναι η επόμενη μέρα, η οποία αναμφισβήτητα δεν θα είναι σε τίποτα όμοια με κείνη που ήταν πριν από την έλευση της πανδημίας. Και αυτή την διαπίστωση έχουμε χρέος να την υπογραμμίσουμε, γιατί η προσωπική μας ευθύνη για το πώς ζούμε και για το πώς θα έπρεπε να ζούμε είναι εκείνη που θα μας οπλίσει με αξιώσεις, διεκδικήσεις και ελπίδες. Και οφείλουμε να κάνουμε αυτή την καταθύνη, γιατί βρισκόμαστε σε μια καθοριστική στιγμή, η οποία μας υπαγορεύει να πιάσουμε το νήμα ξανά από την αρχή.

Όστε να λογαριαστούμε όχι μόνο με τις πραγματικότητες μας αλλά κυρίως με τις πλάνες που βολικά τους επιτρέψαμε να μας αποπροσανατολίζουν και να μας υποδεικνύουν τις λάθος ερωτήσεις με αποτέλεσμα να πελαγοδρομούμε μέσα σε μια θάλασσα μη χρησιμικών απαντήσεων. Και όσο κι αν ακούγονται όλα αυτά άσχετα με ό,τι μας περιβάλλει και με ό,τι μας «εξοργίζει» στο κοινωνικοπολιτικό επίπεδο, δεν είναι. Διότι αν δεν επιδιώξει ο καθένας από μας μια προσωπική ενδοσκόπηση η οποία να εκπορεύεται από την ανάγκη να κοιτάζουμε την ψυχή μας κατάματα και να διερωτηθούμε πώς ο άνθρωπος αποκτά προορισμό και πως κάνει την ζωή του αξιοβίωτη, τότε δεν θα ξέρουμε ούτε τι θέλουμε να διεκδικήσουμε, ούτε και τι να υπερασπιστούμε. Γιατί όπως γράφει και ο Ελύτης κάτι άλλο συμβαίνει που σφραγίζει την ψυχή και σε εμποδίζει να πάρει θέση απέναντι στο δίλημμα που δεν έπαψε ποτέ να θέτει με τον πιο απλό τρόπο η ζωή: «Η παραμένεις με τις πέτρες σου αισθήσεις αγύμναστε και τον ψυχικό σου κόσμο εκτεθειμένο σε συμβάντα επιφανείας που απλώς καταγράφεις ή αποδέχεσαι κατ' αρχήν την ύπαρξη μυστηρίου οπότε θέτεις υπό αμφισβήτηση τα εξαγοήμενα κάθε πρωτοβάθμιας εμπειρίας και εισχωρείς με βαθιά τομή στην πραγματικότητα. Επιδιώκοντας να ανασυνθέσεις το φαινόμενο της ζωής βάσει των στοιχείων που σου προσκομίζουν αφενός η αποδέσμευση από κάθε προκατάληψη σκέψης και αφετέρου οι ασκούμενες όπως ένα λαγωνικό αισθήσεις.

elenixenou11@gmail.com

Συγγενείς και φίλοι της 18χρονης KoZawLatt, η οποία σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων εναντίον των πραξικοπημάτων στην πόλη Mandalay της Μιανμάρ.

Ο πατριωτισμός και το καταφύγιο

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ο Μανώλης Αναγνωστάκης αποτύπωσε ίσως με τον πιο παραστατικό τρόπο την υποκρισία των καιρών: «Φοβάμαι», έλεγε, «τους ανθρώπους που εφτά χρόνια έκαναν πως δεν είχαν πάρει χαμπάρι και μια ώραία πρωία-μεσούντος κάποιου Ιουλιού βγήκαν στις πλατείες με σημαία και κραυγάζοντας 'Δώστε τη χούφτα στο λαό'. «Τους ανθρώπους που με καταλερωμένη τη φωλιά πασκίζουν να βρουν λεκέδες στη δική σου».

Ομολογώ βεβαίως πως δεν κατάλαβα τη δυσκολία να ονομαστεί το ψευδοκράτος ως τέτοιο από εκπρόσωπο του «Ως Δαμέ» ούτε τις απαντήσεις για τα περί «κυβέρνησης στο νότο». Ιδιαίτερα όταν κάθε λέξη δημιουργεί συνειδήσεις και άλλους συνειρμούς σε έναν τόπο που η ντε φάκτο δικτοκτομία βρίσκεται προ των πυλών. Η δημοκρατία προϋποθέτει ότι όλοι μπορούν να εκφράζονται, όμως όσοι εκφράζουν δημόσιο λόγο θα πρέπει να είναι έτοιμοι και να επικριθούν. Πέραν τούτου, ο όψιμος πανικός κάποιων τις τελευταίες μέρες είναι εκ του περισπού. Και εκ του πονηρού θα προσθέσουμε.

Εκ του πονηρού γιατί μετά το περιβόητο δείπνο στο Κραν Μοντάνα, όταν ο Αντόνιο Γκουτιέρρες, ευχόταν καλή τύχη σε Κύπριους Βορρά και Νότου, κανένας από την κυβέρνηση δεν ζήτησε εξηγήσεις από τα Ηνωμένα Έθνη για τον διαχωρισμό. Ούτε ανησύχησε πως υπονομεύει την Κυπριακή Δημοκρατία. Και συνέχισε η σιγή ασυρμάτου όταν ο πρόεδρος μιλούσε σε άλλες πολιτικές προήμες και ξένους παράγοντες για «νέες ιδέες». Σιγή ασυρμάτου από συνεργάτες και στελέχη που σήμερα σασιίζουν με «τον νότο», αλλά οι «νέες ιδέες» δεν τους διατάχτησαν από το να παίζουν πρώτο βιολί στον προεκλογικό Αναστασιάδη. Όταν, μάλιστα, στη συνέχεια ο πρόεδρος μίλησε για δύο ΑΟΖ, πολλοί από αυτούς μας κούνησαν το δάκτυλο: «Μα είναι δυνατόν», μας είπαν «να δικτοτομήσει την ΑΟΖ;». Και έκλεισαν το θέμα συνοπτικά.

Βεβαίως οι «δύο ΑΟΖ», οι «νέες ιδέες» που ο Νίκος Αναστασιάδης «τολμούσε να βάλει στο τραπέζι» δεν προέρχονταν από ένα «Κίνημα αντιεξουσιαστών» με «περιθωριακές ιδέες». Τις συζητούσε ο αρχηγός του κράτους, που οι θέσεις και οι «ιδέες» του δεσμεύουν το μέλλον του τόπου μας. Κανείς από το ευρύτερο περιβάλλον λοιπόν δεν ένιωσε την ανάγκη να παραιτηθεί δυσφορώντας για όσα τεκταίνονταν. Ήταν έλεγχαν κάποιες ιδέες που παρεξηγήθηκαν. Παρεξηγήση ήταν προφανώς και ο «νέος ρεαλισμός»

του Χάρη Γεωργιάδη. Ρεαλισμός για τον οποίο δεν βρέθηκε κανείς να του ζητήσει να παρατηρηθεί από τη θέση του αναπληρωτή προέδρου, καθώς οι ιδέες του ίσως να υπονόμιαν την προσιθάθεια του προέδρου και να έρχονταν σε αντίθεση με τις διαχρονικές θέσεις του κόμματος.

Δεν είδε, δεν άκουσε δεν αντέδρασε κανένα κόμμα που ολοφύρεται σήμερα και όταν ο αρχιεπίσκοπος, που καθοδηγεί ένα ολόκληρο ποίμνιο έτσι, προέτρεπε τον κόσμο να μη φοβάται από τη δικτοκτομία. Ούτε αγανάκτησαν όταν ομολόγησε πως ο Νίκος Αναστασιάδης τον μίλησε για δύο κράτη.

Μόνο σήμερα μεσούσης μιας ώραίας πρωίας και λίγο πριν από την κλήση είδαν όλοι αυτοί το φως το αληθινό. Σήμερα ανακάλυψαν υπονόμηση του κράτους και περιφρόνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, από μία ομάδα πολιτών! Σήμερα χαρακτηρίσαν όσους βγήκαν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν για το κατόντημα ως συνεργάτες των τζικαντιστών και έσπευσαν να πάρουν το πατριδομέτρο.

Η ιστορία είναι εδώ για να μας θυμίζει ότι όπου διαφραγίζεται ο πατριωτισμός, καλό είναι να κοιτάζουμε και πίσω μας. Η ιστορία είναι εδώ και θα έπρεπε να τους θυμίσει πως κάθε φορά που επιχειρήθηκε εθνικός δικασμός για λίγες ψήφους, κάθε φορά που καλλιεργήθηκε ο τοξικός λόγος για πώληση δεν βγήκε σε καλό στον ίδιο τον τόπο.

Επειδή σε αυτόν τον τόπο είμαστε όλοι συνιδιοκτήτες και επειδή η δική μας μνήμη δεν είναι ούτε ασθενής ούτε επιλεκτική στο ποιος στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων και ποιος όχι, ως φροντισούν, έστω και τώρα, να επουλώσουν τις πληγές που άνοιξαν στην κοινωνία. Σιωπρά και διακριτικά.

Ίσως, έτσι να μπορούσαμε να συγχωρέσουμε σε κάποιους από αυτούς το γεγονός ότι σφύριζαν αδιάφορα όσο το πάτη των χρυσών διαβατηρίων στην όψη μπροστά στα μάτια τους. Ίσως, και με τις ευλογίες τους. Να προσπεράσουμε τις από καθέδρας εθνικές εξάρσεις πολιτικών που δεν φρόντισαν να κάνουν το προφανές για να προστατέψουν τον τόπο που ολοφύρονται πως αγαπούν: να πληρώσουν τα δάνεια τους. Όμως για το ότι κάποιος σιώπησαν μπροστά στις «νέες ιδέες», μιας και χάσουν τη βολή τους και σήμερα μας πουλούν μονοπώλιο πατριωτισμού κουνώντας το δάκτυλο, ως τα βρουν με τη συνειδησή τους.

economidou@kathimerini.com.cy

Πώς φτάσαμε ως δαμαί

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ξεκινώ από τη διόρθωση της ανορθογραφίας, καθώς είδα πολλούς ν' αντιδρούν για το αναμφισβήτητο κακόγουστο «δαμέ». Δεν έχει σημασία ότι τα ελληνικά πολλών εξ αυτών εξαντλούνται στις 300 λέξεις. Το σωστό είναι να γράφεται το δαμαί με αι. Σε αυτό τουλάχιστον δεν θα καλώ τις καρδιές μας. Ούτε για την «κυβέρνηση του νότου» θα διαφωνήσουμε. Πρόκειται άλλωστε για ιστορικά ανεμίστρια δήλωση και απαράδεκτη από κάθε άποψη. Κατανότη, λοιπόν, και η αντίδραση του Λουκά Φουρλά που πρώτος το σχολίασε, κατανότη και η απαξίωση στο «καθεστώς του νότου» που ακολουθήσε.

Εκεί που ξεκινούν οι διαφωνίες είναι όταν κάποιος, από μικροκομματισμό ή απλώς μικρόνοια, ρίχνουν λάσπη στον ανεμιστήρα. Διαβάζοντας τη δήλωση της Ελένης Θεοχάρους για παράδειγμα («Δεν θα εκπλαγούμε αν διαπιστωθούν σχέσεις Τούρκων Τζικαντιστών με τους Ως Δαμέ») αρχικά πίστεψα ότι ήταν τρολάρισμα. Όσο και αν είναι μια κατ' εξοκλήν ιδιουσυνκρασιακή περσόνα, ομολογώ ότι δεν περίμενα να έλεγε κάτι τόσο κραυγαλέο γελοίο. Κατά τον ίδιο τρόπο, θα ανέμενα από όσους ολοφύρονται στα πλεκτρολόγια να μη στιγμάτισουν χιλιάδες συμπολιτών μας με χαρακτηρισμούς όπως προδότες.

Επτά χιλιάδες βγήκαν στους δρόμους κάτω από την ομπρέλα του «Ως Δαμέ». Άνθρωποι με δείγματα δημοκρατικής γραφής και ευαισθησίας. Θα το επαναλαμβάνω και ως γίνομαι κουραστικός, ο τόπος είναι μικρός και γνωρίζομαστε. Σε αυτή τη χώρα λοιπόν που τα λαμόγια έφραγαν με χρυσά κουτάλια στο πλάι τους των διαβατηρίων, δεν μπορεί να αναθεματίζονται συλλήβδην οι οπαδοί του «Ως Δαμέ». Κι αυτό δεν αποτελεί καμιά δικαιολογία για την απαράδεκτη δήλωση περί «νότου». Αυτοί που την είπαν και αυτοί που την ασπάζονται, να τη χρεώσουν. Ή και όπως ο κάθε δημοκρατικός πολίτης που βγήκε στους δρόμους για να διαδηλώσει ενάντια στη σήψη και τη διαφθορά.

Πολύ περισσότερο όμως από τις ανοπίες περί τζικαντιστών της Θεοχάρους, με προβληματίζει ο τρόπος που διαχειρίστηκε το θέμα ο Δημοκρατικός Συναγερμός. Ειλικρινά δεν μπορώ να αντιληφθώ πώς ένα θέμα που εξαντλεί τη δυναμική του σε μια ανακίνηση, αναδείχθηκε σε κεντρικό ζήτημα προεκλογικής αντιπαράθεσης. Αν η απάντηση βρίσκεται στην πτώση των δημοσκοπικών ποσοστών του ΔΗΣΥ, τότε μάλλον θα έπρεπε να το επαγγελτάσσουν. Γιατί ένα πράγμα είναι το σκληρό ροκ για την ενδυνάμωση του κομματικού πθικού και άλλο το παραλήρημα φτηνού πατριωτισμού. Αν η Πινδάρου δεν αντιλαμβάνεται ότι ο κόσμος έχει σκαθεί τις κορομαχίες—ιδιαιτέρως του λεγόμενου δικομματισμού—τότε οι δύο μήνες που απομένουν μέχρι τις βουλευτικές εκλογές θα φανερώσουν και άλλες δυσάρεστες εκπλήξεις.

Βρισκόμαστε λίγο πριν από το ιστορικό ραντεβού στη Γενεύη και οι κυβερνώντες επέλεγον την πώληση, υιοθετώντας δικαστικό λόγο. Το επίθετο «ιστορικό» δεν είναι σχήμα λόγου και αυτό είναι κάτι που οφείλουν όλοι όσοι σκέφτονται στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό να γνωρίζουν. Οι Τούρκοι για πρώτη φορά βάζουν τόσο απροκαλύπτα τη δικτοκτομία επάνω στο τραπέζι. Πώς απαντάμε εμείς σε αυτή την πρόκληση εάν όχι με πνεύμα ενότητας και συμπαγές εσωτερικό μέτωπο;

Υποθέτω ο αντίλογος είναι ότι η κρισιμότητα των στιγμών επιβάλλει να τραβήξουμε τις κόκκινες γραμμές μας. Οπότε οφειλόμενα ήταν η αντίδραση στις παραφωνίες που ακούστηκαν για το «νότο» ώστε να μη μένουν οικείες. Δεν προσπερνά το επιχείρημα, αλλά θα επιμείνω πως αυτό που μας έφερε ως εδώ είναι η παντελής έλλειψη πολιτικής ειλικρίνειας. Μαζί με τη λειψή γνώση της Ιστορίας. Και την τάση να εκδίδουν οι συνθήκες ύποπτοι ποσοποικτικά πατριωτισμού, κηρύσσοντας ανέξοδα τον ανένδοτο. Ζούμε το πολιτικά παράδοξο οι υμνήτες του Γρίβα, του ανθρώπου που οδήγησε τη χώρα στον γκερέμο, να γίνονται τιμητές της δημοκρατίας. Και να κουνούν το δάκτυλο σε όσους βρίσκονται πολιτικά απέναντί τους, ανασυρόντας από το χρονοντούλαπο μουχλιασμένα επιχειρήματα για το δημοψήφισμα, άθλιες συκοφαντίες για το «Γλωσσάρι» και θεωρίες συνωμοσίας για εθνική μειοδοσία με την ταμπέλα του «Ως Δαμέ». Το χειρότερο όλων, όμως, είναι ότι δεν αντιλαμβάνονται γιατί ο κόσμος μπόυκτισε από τα συνθήματα κρότου λάμψης, κλείνοντας τ' αφτιά σε αυτούς που υποβαθμίζουν τη νοημοσύνη μας φτάνοντας μας ως δαμαί. Και λέγοντας «δαμαί», εννοώ βεβαίως το δάπεδο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Τα ποδήλατα και τα ντους του Καρούσου

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΡΑΡΗ

Οραίοις, εργατικός, φιλότιμος, φιλόδοξος, με πολλά πτυχία και περαγμηνές, νεαρός δημοσίου υπάλληλος. Όλοι μιλούσαν για τα χαρίσματα και την εξυπνάδα του. Ήταν ο νέος «με καλές συστάσεις» όπως έγραψε και ο Λουκάς Ακρίτας το 1935. Ωστόσο, ο κανόνας είχε και την εξαίρεσή του, αφού μύριζε άσχημα λόγω ιδρώτα και οι περισσότεροι προτιμούσαν να συνομιλούν μαζί του τηλεφωνικά. Αιτία το πάθος του με τη γυμναστική και ειδικότερα με το ποδήλατο, συνήθειες τις οποίες απέκτησε κατά τη διάρκεια των σπουδών του, σε πρωτεύουσες της μετικής Ευρώπης. Ο άνθρωπος επέμενε και μέσα στο λιούρι του καλοκαιριού και μέσα στο κρύο του χειμώνα, να διασχίζει καθημερινώς τη μικτή Λευκωσία για να πάει στη δουλειά του.

Οραίοις ήταν και ο Γιάννης Καρούσος, στο ποδήλατο με το κράνος του, διασχίζοντας τους κεντρικούς δρόμους της Λευ-

κωσίας. Ο υπουργός Μεταφορών, συνοδευόμενος από μοτοσικλετιστές της Αστυνομίας, έκανε τη διαδρομή από το Υπουργείο Μεταφορών, στο Υπουργείο Οικονομικών για να παρουσιάσει το «σχεδίο Δράσης Προώθησης της Χρήσης του Ποδηλάτου για την περίοδο 2021 - 2023». Στόχος και όραμα, επεσήμανε, είναι η εισαγωγή του ποδηλάτου στην καθημερινότητα του πολίτη, ως ασφαλούς και αξιόπιστου μέσου διακίνησης, αλλά και άθλησης ή ψυχαγωγίας. Η ποδηλασία προάγει την αναβαθμισμένη ποιότητα ζωής και τη βελτίωση της υγείας, μειώνει τους αέριους ρύπους, μειώνει τον αστικό θόρυβο, εξοικονομεί ενέργεια και συμβάλλει στην αποσυμφόρηση του οδικού δικτύου». Ο Γιάννης Καρούσος προχώρησε σε ακόμη ένα τολμηρό βήμα και τάχθηκε υπέρ της δημιουργίας ντους στα δημόσια κτήρια, χωρίς βεβαίως να σκεφτεί πονηρά.

Εδώ και χρόνια, συνήθως παραμονές εκλογών, είχαμε πολλές πολυδάπανες και φαντασμαγορικές φιέστες από δημάρχους,

οι οποίοι πίστευαν ότι θα ανέβαζαν τους δημότες στα ποδήλατα. Ωστόσο, τα πανηγύρια, είχαν πάντα άδοξο τέλος, αφού ελάχιστοι έβαζαν την πιστωτική τους κάρτα για να ανέβουν σε ποδήλατο. Οι ιδέες για τους ποδηλατοδρόμους ξεκινούν από τις ψυχρές Βρυξέλλες, όπου οι τεχνοκράτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτουν όρους για δημιουργία ποδηλατοδρόμων, για να εγκρίνουν κονδύλια για δρόμους. Ωστόσο, ποτέ δεν σκέφτηκαν ότι άλλο η ψυχρή Ευρώπη και άλλο η καυτή Κύπρος.

Πολλοί είναι σήμερα οι επώνυμοι Κύπριοι, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της φοιτητικής τους ζωής, χρησιμοποιούσαν το ποδήλατο σε καθημερινή βάση, όχι για λόγους οικονομίας, αλλά για πρακτικούς λόγους. Πολλοί λένε ότι η οδήγηση μέσα στο ατέλειωτο φιλόδρομο των βόρειων χωρών της Ευρώπης, κάτω από το νάλιον, ήταν μια απόλαυση, ήταν μια τελετή χαλάρωσης, κάθε πρωί και βράδυ. Βεβαίως υπήρχαν ποδηλατοδρόμοι παντού, υπήρχαν χώροι φύλαξης

των ποδηλάτων και κυρίως υπήρχαν χώροι για να τοποθετηθούν τα σύνεργα της ποδηλασίας, δηλαδή τα αδιάβροχα και τα κράνη. Στην Κύπρο, πριν από μερικές δεκαετίες, οι δρόμοι ήταν γεμάτοι μηχανάκια, μικρές μοτοσικλέτες και μάλιστα τότε δεν ήταν υποχρεωτική η χρήση κράνους. Οι πολίτες μετέβαιναν με ταχύτητα στη δουλειά τους, χωρίς να ιδρώνουν και χωρίς να ποκεφαλιάζουν από το καυτό κράνος. Η αλλαγή της νομοθεσίας, για το καλό πάντα των ανθρώπων, έφερε την κάθεται μείωση στη χρήση μοτοσικλετών και τη δραματική αύξηση στη χρήση αυτοκινήτων. Τώρα αν αυτό ήταν στο τέλος της ημέρας, προς το συμφέρον ή όχι των ανθρώπων, ήταν υπέρ ό,τι τις προτάσεις του περιβάλλοντος, είναι μια άλλη δύσκολη υπόθεση.

Η εποχή είναι κατάλληλη, όλοι όσοι εμπλέκονται σε αυτή τη δραματική ιστορία της κυκλοφορίας στην Κύπρο, να σκεφτούν λίγο πιο λογικά και λίγο πιο πρακτικά. Καλό είναι να σκεφτούν το σενάριο της χρήσης

των ποδηλατοδρόμων από οδηγούς μικρών μοτοσικλετών ή ηλεκτρικών ποδηλάτων και άλλων έξυπνων μηχανημάτων τα οποία κινούνται με μπαταρίες. Σε πολλές βορειοευρωπαϊκές χώρες, εδώ και μερικά χρόνια, αντικαταστάθηκαν τα ποδήλατα, με ηλεκτρικά ποδήλατα διαφόρων σχημάτων και διαφόρων τεχνολογιών. Μάλιστα, με τη βοήθεια των δορυφόρων, ο καθένας μπορεί να πάρει ποδήλατο σε οποιοδήποτε σημείο, αφού τοποθετήσει την πιστωτική του κάρτα, να πάει όπου θέλει και να αφήσει όπου επιθυμεί. Η λύση αυτή άρχισε να εφαρμόζεται μερικώς και στην Κύπρο. Χρειάζεται, όμως, ενθάρρυνση και στήριξη, τουλάχιστον αναλογικά όπως στηρίζεται και τα λεωφορεία. Και ποιος ξέρει ίσως λόγω του κλίματος, η λύση των ηλεκτροκίνητων ποδηλάτων, να αποτελέσει την καλύτερη κυκλοφοριακή λύση στο νησί. Λίγη φαντασία στην πολιτική ποτέ δεν κάνει κακό.

kararspan@yahoo.gr

Το Παλάτι της Αγκυρας και το βαθύ κράτος

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Τα μηνύματα που έρχονται στην Αθήνα από την Αγκυρα θα έπρεπε να είναι καθοριστικά. Η Τουρκία κάνει λόγο για την ανάγκη να υπάρξει μια περίοδος πρεμίας στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και ζητάει να πέσουν οι τόνοι. Αφήνει παράλληλα να εννοηθεί ότι υπάρχουν «λογικές» λύσεις για το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, που δεν απέχουν πολύ από αυτές που είχαν συζητηθεί στο παρελθόν με διαφορετικές ελληνικές κυβερνήσεις.

Τα παρασκηνιακά αυτά μηνύματα, που φθάνουν εδώ μέσω πολλών καναλιών, δεν συνάδουν όμως πάντα με τη ρητορική και ορισμένες ενέργειες της τουρκικής πλευράς. Και δεν μιλάμε για κινήσεις που μπορεί να επιβάλλει η συνήθεια της ρουτίνας και οι οποίες υπερμεγεθύνονται ενίοτε από εμάς. Αλλά για νέες απειλές και συμβολικές ενέργειες, που δεν συμβαδίζουν με μια στρατηγική αποκλιμακώσης.

Το Προεδρικό Παλάτι στην Αγκυρα μοιάζει όλο και περισσότερο με Παλάτι περασμένων αιώνων. Δεν είναι πια ο Ερντογάν και μόνον ο Ερντογάν που αποφασίζει. Υπάρχουν σύμβουλοι, μέλη της οικογένειας, αυλικό που διαγκωνίζονται, οι δελφίνοι που βλέπουν με όρεξη την επόμενη ημέρα, το βαθύ κράτος που διεκδικεί πάλι ρόλο. Έλληνες και Ευρωπαίοι αξιωματούχοι έχουν διαπιστώσει ότι σε κρίσιμες στιγμές οι Τούρκοι αξιωματούχοι σε θέσεις-κλειδιά όχι απλώς δεν συμφωνούν μεταξύ τους, αλλά βάζουν και τρικλοποδιές ο ένας στον άλλον. Το Παλάτι διαβάζεται πια δύσκολα και όσοι το γνώριζαν καλά στο παρελθόν δεν βγάζουν άκρη.

Η εξίσωση γίνεται πιο περίπλο-

κη, γιατί στο εσωτερικό της Τουρκίας επικρατεί αβεβαιότητα και μεγάλη αστάθεια. Η οικονομία έχει μπει σε βαθιά κρίση και οι τελευταίοι χειρισμοί του Ερντογάν δεν έχουν ειρμό, αντιθέτως δείχνουν σπασμοδικότητα. Το πρόβλημα παραμένει ασφαλώς ότι ο ίδιος, και το τεράστιο νέο κατεστημένο που έχει δημιουργήσει, δεν έχει στρατηγική εξέδο. Δεν είναι κάτι απλό να χάσει τις επόμενες εκλογές. Τα μίσια και τα πάθη που έχουν συσσωρευθεί είναι ασύλληπτα.

Η Αθήνα καλά κάνει και κρατάει τους διαύλους ανοικτούς και μιλάει με την Αγκυρα. Χρειαζόμαστε τον χρόνο και την –προσωρινή έστω– νηνεμία.

Αυτό δεν σημαίνει πως τα πράγματα θα εξελιχθούν ομαλά. Το σκηνικό της αστάθειας στην Αγκυρα ευνοεί τυχοδιωκτισμούς, αυτενέργειες, ακόμη και προκλήσεις από την πλευρά Τούρκων αξιωματούχων σε όλα τα επίπεδα.

Όταν πριν από πολλά χρόνια ένας Έλληνας πρωθυπουργός επισκέφθηκε την Αγκυρα, δέχθηκε την προηγούμενη ένα τηλεφώνημα από τον Ερντογάν. «Θέλω να σε διαβεβαιώσω», του είπε, «ότι έχω μιλήσει με τον ΓΕΕΘΑ μου, τον αρχηγό του Ναυτικού, τον αρχηγό της Αεροπορίας και τον διοικητή της ΜΠ, και μπορώ να διασφαλίσω απολύτως ότι δεν θα συμβεί τίποτα που μπορεί να σε φέρει σε δύσκολη θέση ή να επισκιάσει την επιχείρησή σου όσο θα βρίσκεσαι εδώ, αλλά και αμέσως μετά».

Σήμερα ο Ερντογάν μάλλον αποκλείεται να έκανε το ίδιο τηλεφώνημα σε αντίστοιχη περίπτωση. Το παράδοξο είναι, όμως, ότι τότε φοβόταν ότι δεν ήλεγχε το βαθύ κράτος διότι δεν ήταν «δικό του», σήμερα θεωρεί ότι είναι «δικό του», αλλά δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι το ελέγχει πλήρως.

Ιστορικές αναντιστοιχίες

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Ηκπσε μάλλον ως απόκοσμη η τοποθέτηση του πρώην υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ Χένρι Κίσινγκερ όταν, αναφερόμενος στην πολιτική του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπίντεν έναντι της Κίνας, προειδοποίησε ότι υπάρχει κίνδυνος να βρεθούμε εκ νέου στην προ του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου επικρατούσα κατάσταση. Όταν, δηλαδή, πολύχρονες αντιπαράθεσεις μπορούσαν να επιλυθούν αμέσως, αλλά κάποια στιγμή μία από αυτές ξέφυγε από τον έλεγχο.

Αυτό που εξέπληξε δεν ήταν η διαφωνία του κ. Κίσινγκερ με την πολιτική του Αμερικανού προέδρου καθ' όσον αφορά στην Κίνα –δεν είναι άλλωστε και ο μόνος–, αλλά η αντιστοιχία του παρόντος με τα προηγούμενα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, που απασχολεί μόνον ιστορικούς και αγνοείται παντελώς από τους εν ενεργεία πολιτικούς ανά τον κόσμο.

Υπήρξε ο πόλεμος εκείνος ο καταστροφικότερος από άποψη πολιτική, καθώς συνέτριψε ό,τι είχε απομείνει από το «ευρωπαϊκό σύστημα», όπως διαμορφώθηκε το 1815 στο Συνέδριο της Βιέννης, μετά την ήττα του Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

Η διαφορά με τη σημερινή συγκυρία είναι ότι το διπολικό σύστημα, που δημιουργήθηκε στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, κατέρρευσε με τα κομμουνιστικά καθεστώτα της Ευρώπης, αλλά οι κραδασμοί απορροφήθηκαν με την ενσωμάτωση των πρώην κομμουνιστικών κρατών της Ανατολικής Ευρώπης στην Ε.Ε. Η Ευρώπη, με άλλα λόγια, μάλλον καλά τα πήγε.

Το θέμα είναι ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες διαχειρίστηκαν με τρόπο ατυχεστάτο τη νέα κατάσταση που διαμορφώθηκε από το 1990 και εξής. Η Ρωσία, αντί να αλωθεί

από τους Αμερικανούς, όπως το επιχείρησαν αρχικώς, ανασυγκροτήθηκε από τον πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν και επεξεργάστηκε σταδιακά την επιρροή της έως την Ανατολική Μεσόγειο. Η Κίνα, που αντιμετώπιζονταν σε πρώτη φάση ως μια εμπορική ευκαιρία προς εκμετάλλευση, ανεδείχθη πλέον από την Ουάσινγκτον σε μείζονα πρόκληση –οικονομική και στρατηγική.

Ο πρόεδρος Μπίντεν σήμερα επιχειρεί να αναστρέψει μια κατάσταση που υπονομεύει την ηγεμονική θέση των ΗΠΑ, εφαρμόζοντας το πρότυπο των οικουμενικών αυτοκρατοριών. Και ως Δημοκρατικός που είναι, στριβίζει ηθικά το εγχείρημά του στο ιδεολόγημα του πρώην Αμερικανού προέδρου Γούντροου Ουίλσον, ότι η ειρήνη δηλαδή και η πρόοδος μπορούν να διασφαλιστούν εάν κατορθώσουν παγκοσμίως οι δημοκρατικές αρχές και κυβερνήσεις.

Ο Χένρι Κίσινγκερ με την παρέμβασή του επιχειρεί να νοθεύσει τη νέα αμερικανική διοίκηση τονίζοντας πως η Ουάσινγκτον και το Πεκίνο πρέπει να μάθουν να συνυπάρχουν προκειμένου να διατηρήσουν την ειρήνη.

«Είναι ανάγκη να έχουμε μια ενιαία αντίληψη διακυβερνητικής για να έχουμε μια ειρηνική τάξη πραγμάτων ή μήπως είναι δυνατόν να επεξεργασθούμε μια παγκόσμια τάξη, στην οποία οι θεμελιώδεις εσωτερικές αρχές διαφέρουν έως ενός σημείου, αλλά υπάρχει συμφωνία σε ό,τι είναι απαραίτητο ώστε να αποφευχθεί η κατάρρευση της παγκοσμίας τάξεως;» διερωτήθηκε ο Κίσινγκερ.

Επί τις ουσίας πρόκειται για μια διαφορά μεταξύ ενός ιδεοπληκτικού προσεδυτικού και ενός πραγματιστή συντηρητικού πολιτικού. Αλλά ποιος έχει τη διάθεση να ακούσει τι λέει ο γέροντας των ενενήντα επτά ετών...

Η επανάσταση του Τζο Μπίντεν

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Ο Τζο Μπίντεν είναι αποφασισμένος να αλλάξει τις ΗΠΑ, να τις οδηγήσει στο μέλλον με πιξίδα τολμηρές πολιτικές που πέτυχαν στο παρελθόν. Συνδυάζει το σύνθημα «Η Αμερική επέστρεψε» με την κατάρτιση μεγάλων προγραμμάτων υποδομών και στήριξης των πολιτών, που, όπως δήλωσε την περασμένη Τετάρτη, θα κρύνουν το μέλλον της χώρας. Το New Deal του Ρούζβελτ, που βοήθησε τη χώρα να ξεφύγει από τα τάρταρα της Μεγάλης Υφέσης τη δεκαετία του '30, εκτιμάται να κόστισε 41,7 δισ. δολάρια τότε, ή περίπου 625 δισ. σήμερα. Το πρόγραμμα υποδομών μόνο είναι αξίας 2,3 τρις. δολαρίων. «Είναι η μεγαλύτερη επένδυση σε θέσεις εργασίας από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Θα δημιουργήσει εκατομμύρια καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας», είπε.

Οι πρώτες κινήσεις του νέου προέδρου ήταν να δείξει σε συμμάχους και αντιπάλους ότι οι ΗΠΑ επέστρεφαν δυναμικά στη διεθνή δράση μετά τα τέσσερα χρόνια σύγχυσης κάτω από τον προκατόχου. Τώρα έπλυνε, σε μεγάλο βαθμό, τη φερόλογική πολιτική του Τραμπ, ο οποίος το 2017 μείωσε

δραστικά τους φόρους εταιρειών και των υψηλών εισοδημάτων. Ο Μπίντεν σκοπεύει να χρηματοδοτήσει το πρόγραμμα υποδομών, και άλλα μεγάλα προγράμματα, με την αύξηση φόρων σε εταιρείες και όσα πρόσωπα βγάζουν πάνω από 400.000 δολάρια ετησίως. Υπολογίζεται ότι η αύξηση του εταιρικού φόρου από 21% σε 28% (ήταν 35% πριν από το 2017) θα επιφέρει 730 δισ. σε διάστημα δέκα χρόνων, ενώ φόρος 21% στα κέρδη από θυγατρικές αμερικανικών εταιρειών στο εξωτερικό αναμένεται να φέρει άλλα 550 δισ. δολάρια. Επιστροφή στον φόρο 39,66% (πριν από τον Τραμπ) για εισοδήματα φυσικών ατόμων άνω των 400.000 δολαρίων θα επιφέρει περίπου 110 δισ.

Το πρόγραμμα υποδομών συμπεριλαμβάνει νέους αυτοκινητοδρόμους, νέα μέσα μαζικής μεταφοράς, την αντικατάσταση δεκάδων χιλιάδων γεφυρών, την κατασκευή σταθμών φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα, την αντικατάσταση σωλήνων που περιέχουν μολύβδο, νέα αποχετευτικά δίκτυα, την επέκταση του ευρυζωνικού Διαδικτύου, νέα δίκτυα ηλεκτροδότησης, αναβάθμιση σχολικών κτιρίων και νοσοκομείων κ.ά. Η ιδέα είναι ότι οι επιχειρήσεις θα συμβάλουν με τους

φόρους τους στην αναβάθμιση υποδομών που και οι ίδιες απολαμβάνουν: οι βελτιώσεις θα αυξήσουν την παραγωγικότητα, την κερδοφορία, την απασχόληση και το γενικό επίπεδο ζωής. «Η χώρα αυτή δεν χτίστηκε από τη Wall Street», δήλωσε ο Μπίντεν σε συγκέντρωση στο Πίτσμπουργκ. «Εσείς, η σπουδαία μεσαία τάξη, χτίσατε αυτή τη χώρα. Και ο συνδικαλισμός δημιούργησε τη μεσοία τάξη». Σε άλλο σημείο εξήγησε το σκεπτικό των νέων φόρων. «Ενενήντα μία από τις 500 μεγαλύτερες εταιρείες της χώρας, μεταξύ αυτών η Amazon, δεν πληρώνουν ούτε ένα λεπτό σε φόρο εισοδήματος», υπογράμμισε. Πριν από το πρόγραμμα υποδομών, ο Μπίντεν κατάρτισε σχέδιο αντιμετώπισης της πανδημίας, αξίας 1,9 τρις. Σε λίγες εβδομάδες αναμένεται να ανακοινώσει πρόγραμμα αξίας περίπου 2 τρις. δολαρίων για οικονομίες, για τη φροντίδα παιδιών κ.ά., που θα χρηματοδοτηθεί και αυτό από την αύξηση φόρων.

Είναι σαφές ότι ο Μπίντεν δεν σκοπεύει μόνο να απαλείψει μέρος της πολιτικής του Τραμπ, αλλά να αλλάξει ριζικά τη σχέση κράτους-πολίτη, βελτιώνοντας τις κρατικές υπηρεσίες και παρέχοντας περισσότερες ευκαιρίες και περισσότερη

προστασία στους κατοίκους της χώρας. Η στήριξη για τον συνδικαλισμό, επίσης, είναι μεγάλη τομή ύστερα από δεκαετίες. Ασφαλώς, η πολιτική αυτή θα αντιμετωπίσει πολλά εμπόδια πριν επικυρωθεί από το Κογκρέσο, με τους Ρεπουμπλικανούς και τα επμελητήρια να συμφωνούν με τα έργα υποδομής, αλλά να απορρίπτουν όποια αύξηση φόρων. Από την άλλη, αρκετοί Δημοκρατικοί απαιτούν ακόμη περισσότερα φιλολαϊκά μέτρα. Υπαρκτός είναι ο κίνδυνος το εθνικό χρέος να αυξηθεί σε σημείο που θα προκαλέσει υψηλότερους τόκους, δυσκολεύοντας την αποπληρωμή του, αλλά το στοιχείο είναι ότι οι επενδύσεις αυτές θα δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη.

Ο Μπίντεν, στα 78 του, είναι ο γηραιότερος άνθρωπος που εξέλεξη στο υπέρτατο αξίωμα των ΗΠΑ. Όμως, εξέλεξε στη Γερουσία σε ηλικία 29 ετών, το 1972. Μετά τόσα χρόνια στην πολιτική, γνωρίζει ότι κάποιες φορές για να πας μπροστά πρέπει να μελετήσεις το παρελθόν, ότι από το τέλμα βγαίνει μόνο με δυναμικές κινήσεις. «Είμαι σίγουρος ότι εάν δράσουμε τώρα, σε 50 χρόνια οι άνθρωποι θα λένε ότι αυτή ήταν η στιγμή που η Αμερική κατέκτησε το μέλλον», είπε στο Πίτσμπουργκ.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Επίσημη απώλεια ιστορικής μνήμης

Η μνήμη γεννάει και συντηρεί την αξιοπρέπεια.

Ο σοφός Κωστής Παπαγιώργης είχε πει (ή γράψει) ότι: «το ελληνικό 1821 ήταν η μόνη στην Ιστορία επαγαστική, όπου άλλοι πολέμησαν και άλλοι κυβέρνησαν!». Γιατί επαγαστάτση ο Ελληνισμός, στη Μολδοβλαχία πρώτα και στον Μοριά αμέσως μετά; Για να ελευθερωθούν οι Έλληνες από τους Τούρκους. Πώς καταλάβαιναν αυτή την απελευθέρωση οι επαναστατημένοι; Να «πάρουν την Πόλη και την Αγία-Σοφία», να απαλλαγεί από τον τουρκικό ζυγό η ελληνική αυτοκρατορία της χριστιανικής Ανατολής. Δηλαδή, ο στόχος των επαναστατών ήταν ό,τι ακριβώς φοβόταν και απεχθανόταν η Δύση.

Η πρώτη αντίδραση των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων στην πολυμερική και ασυντόνητη εξέγερση των Ελλήνων ήταν οργή και απειλές. Όταν οι θυσίες και ο ηρωισμός των Ελλήνων άρχισαν να γεννάνε φιλελληνισμό στις κοινωνίες της Δύσης, η στρατηγική μεταβλήθηκε: άρχισε η μεθοδική δολιότητα να διακαστούν οι Έλληνες –αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό κόμμα– ο πατριωτισμός να κυριολεκτείται.

Το όραμα που ταύτιζε την απελευθέρωση με την αποκατάσταση της αυτοκρατορίας (ο «μαρμαρωμένος βασιλιάς», η συνέχεια της

Λειτουργίας στην Αγία-Σοφία εκεί που τη σταμάτησαν οι Τούρκοι) έσβησαν όλα οριστικά με τη Μικρασιατική Καταστροφή. Είχε επιβληθεί, μακρόσυρτη και απατηλή, η νέα «τάξη πραγμάτων» που κατεδάφισε, οριστικά και αμετάκλητα, την ταυτότητα των Ελλήνων: την αυτοκρατορία. Η λέξη είχε πολύ συγκεκριμένη ιστορική οάρκα. Σήμαινε τον Ελληνισμό, όχι σαν εθνοφυλετική, αλλά ως πολυεθνική συλλογικότητα, δηλαδή ως τρόπο βίου, ως νοο-τροπία και γλώσσα, ως πολιτισμό.

Τον πολιτισμό τον γεννάει ένα «νόημα» της ύπαρξης και του κόσμου: μια αφορισμένη στη γλώσσα και στους θεσμούς μεταφυσική, μια «πίστι» –εμπιστοσύνη– και όχι κάποιο ιδεολόγημα. Οι Έλληνες του 1821 πολέμησαν «για τον Χριστό την πίστη την αγία» ταυτόσημη με «της πατρίδος (του πολιτισμού - τρόπου ζωής) την ελευθερία».

Οι Δυτικοί τους παραχώρησαν την ευφραντική ψευδαπάτη: ένα κρατίδιο, με θεσμούς και λειτουργίες που πηθίκιζαν το ζήτημένο της μετα-μεσαιωνικής Ευρώπης, τις «ελευθερίες», όπως υπόσχεται ο συνεπής μηδενισμός.

Παραχώρηση συγκαταβατική, με όρους εξοντωτικά ταπεινωτικούς: Οικονομία βασισμένη στη λογική της δανεοληψίας, κρατική και περιφερειακή οργάνωση ριζικά αντίθετη στην ελληνική εμπειρία του κοινοτικού και της αυτοδιαχείρισης, τερατώδης μεταμόρφωση του λαϊκού εκκλησιαστικού γεγονότος σε «επικρατούσα θρησκεία», οργανισμό

κρηγματικής, ατομοκεντρικής ηθικολογίας.

Παρά τον εξοντωτικό πνιγμό της ελληνικής ιδιαιτερότητας από τη δυτική «φιλελληνική» προστασία, η ευγενική και αρχοντική πολιτική ιδιοφύα του Καποδίστρια επιχείρησε να συγκεράσει τα ουσιώδη της ελληνικότητας με την απόλυτη κυριαρχία της Δύσης στη Νεωτερικότητα. Η γαλλική στρατιωτική αποστολή οργάνωσε τη δολοφονία του.

Ετσι ο εξευρωπαϊσμός του ελληνικού κρατιδίου πήρε τον χαρακτήρα βίαιης καθυπόταξης. Ορίζεται Γερμανός (Βαυαρός) βασιλιάς των Ελλήνων, ανήλικος, την απόλυτη δικτατορική εξουσία ασκεί τριμελής «αντιβασιλεία». Αυτή στήνει, εκ θεμελίων, έναν κρατικό μηχανισμό χωρίς ίκνος της πολιτιστικής παράδοσης και χαρακτηρισολογικής ιδιαιτερότητας των Ελλήνων, κράτος μέχρι σήμερα εχθρικό, αντίπαλο, βασανιστή του πολίτη.

Οι δυτικές «Προστατίδες Δυνάμεις» τα απεργαστούν με υπομονή τη μονιμοποίηση της καταγωγικής (προαποφασισμένης) καχεξίας και εντέλειας του κράτους των Ελλήνων: Θα προσφέρουν μεθοδικά στην Τουρκία τον πολυαιμάκτο ξεριζωμό του Ελληνισμού από τη Μικρά Ασία, τον Πόντο, την Ανατολική Θράκη, την Κύπρο, την Ίμβρο, την Τένεδο, την Κωνσταντινούπολη.

Την Πέμπτη, 25 Μαρτίου 2021, γιορτάσαμε. Με φανφάρες, ακραίας επαρχιωτικής, δηλώσαμε την απώλεια της ιστορικής μας μνήμης.

Η υγεία στον αυτόματο πιλότο

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Ενα και πλέον ημερολογιακό έτος μετά την κήρυξη πανδημίας, είναι κοινό μυστικό ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) έχει φανεί κατώτερος των περιστάσεων, κάνοντας διαδοχικά λάθη, εκδίδοντας αντιφατικές οδηγίες, ενώ παράλληλα είχε και «πολιτική συνεισφορά», κάνοντας πλάτες σε μια χώρα που φέρει τεράστιο μερίδιο ευθύνης για τη διασπορά του ιού. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, πίσω από τον οποίο στοιχίζονται η Ευρωπαϊκή Ένωση και πολλές κυβερνήσεις κρατών-μελών, περιλαμβανομένης και της κυπριακής, όχι μόνο καθυστέρησε να κηρύξει πανδημία, αλλά είχε σπεύσει να εκδώσει και καθησκευαστική ανακοίνωση (12 Ιανουαρίου 2020) ότι «δεν υπάρχουν αποδείξεις για σημαντική μετάδοση από άνθρωπο σε άνθρωπο (σ.σ. της ασθένειας COVID-19)». Πέραν τούτου, ο επικεφαλής του ΠΟΥ Tedros Adhanom Ghebreyesus δήλωσε ότι «εάν δεν ήταν η Κίνα, ο αριθμός των κρουσμάτων εκτός της Κίνας θα ήταν πολύ μεγαλύτερος», ενώ για άγνωστους λόγους δεν συνέστησε την πραγματοποίηση ελέγχων στις αφίξεις πτήσεων από την Κίνα σε άλλες χώρες.

Κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι αυτά ήξερε τότε ο ΠΟΥ, αυτά είπε, αλλά μια τέτοια ανάλυση θα ήταν μάλλον υπεραπλουστευμένη. Γιατί ο ΠΟΥ δεν είναι ούτε ιστοσελίδα ούτε ένα μπλοκ που εκφράζει μιαν οποιανδήποτε άποψη. Αλλά, αποτελεί το βασικό σημείο αναφοράς του πλανήτη για θέματα υγείας και η βραύτητα των θέσεων που διατυπώνει, αποτελεί πυξίδα. Άλλωστε, από τις 27 Δεκεμβρίου 2019, η κινέζα γιατρός Zhang Jixian (σε νοσοκομείο της Γουχάν), είχε υποβάλει έκθεση στη οποία χαρακτήριζε «πιθανώς μολυσματική» την ασθένεια COVID-19, κάτι που επέλεξαν να αγνοήσουν ο ΠΟΥ και ο επικεφαλής του. Άγνωστο γιατί...

Αν και στόχος δεν είναι η ποινικοποίηση των θέσεων και τοποθετήσεων του ΠΟΥ και του επικεφαλής του, θα πρέπει να επισημανθεί ότι εάν αυτές διατυπώνονταν από έναν απλό δημοσιογράφο ή έναν λοιμωξιολόγο, τότε ενδεχομένως να είχαν συρθεί στα δικαστήρια, με την κατηγορία ότι θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία.

Ενδιαφέρον έχει η τοποθέτηση της Irish Greenhalgh, καθηγήτριας στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, η οποία συμμετέχει σε επιτροπές εμπειρογνομώνων του ΠΟΥ και ανέφερε ότι «χωρίς αμφιβολία, η αποτυχία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας να υποθετήσει τις μάσκες γρηγορότερα κόστισε ζωές». Τοποθέτηση, η οποία παραπέμπει στην

αλυσμόντα τραγική αμφιταλάντευση, «μάσκες ή όχι μάσκες», με πρωταγωνιστή και πάλι τον ΠΟΥ, ο οποίος για μεγάλο χρονικό διάστημα εμφανιζόταν αρνητικός στη χρήση μασκών... αλλά αργότερα άλλαξε γνώμη.

Έχω την εντύπωση ότι σε τέτοια κεφαλιώδους σημασίας ζητήματα, όπως είναι μια πανδημία, αν δεν γνωρίζεις απόλυτα κάποιες απαντήσεις, οφείλεις να είσαι ειλικρινής και να πεις ότι τα υφιστάμενα δεδομένα δεν σου επιτρέπουν να εκφέρεις άποψη. Ειδικά αν είσαι ο ΠΟΥ. Γιατί στην προκειμένη περίπτωση, η διάφηση δεν κινείται στο όριο του λιβελλογραφήματος, αλλά μετρίεται με όρους και αριθμούς ανθρωπίνων ζωών.

Κι αν όλα αυτά μπορούν να θεωρηθούν λάθη και παραλείψεις του ΠΟΥ, εύλογα θα μπορούσε να διερωτηθεί κανείς, πώς θα πρέπει να εκπληθούν οι πλάτες που «έβαλαν» ο Οργανισμός και ο επικεφαλής του, στην Κίνα, η οποία έχει, αν μη τι άλλο, τεράστιες ευθύνες για τη διασπορά του ιού. Αν και ήταν ευρέως γνωστό ότι η Κίνα καθυστέρησε να γνωστοποιήσει στοιχεία για τον ιό και τη διασπορά του στην υπόλοιπη υφήλιο, ο επικεφαλής του καιρτίωσε την «έγκαιρη παροχή πληροφοριών» από το Πεκίνο... Πριν από ενάμιση μήνα, ομάδα του ΠΟΥ, η οποία επισκέφθηκε τη Γουχάν, υποθέτησε τις θέσεις της Κίνας, υποστηρίζοντας ότι είναι πιθανόν ο ιός να μεταδόθηκε στους ανθρώπους μέσω αποστολών κατεψυγμένων τροφίμων...

Διπλωματικοί κύκλοι δυτικών κρατών, θεωρούν ότι η στήριξη της κινεζικής επιχειρηματολογίας από τον ΠΟΥ, πάει πολύ πίσω και ότι δεν είναι άσχετη με την «αντίστοιχη» στήριξη που είχε παράσχει το Πεκίνο στην υποψηφιότητα του Tedros Adhanom Ghebreyesus, κόντρα στον ανθυποψήφιο του στην ηγεσία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας David Nabarro (υποψήφιος της Βρετανίας), το 2017.

Κανείς δεν μπορεί να είναι βέβαιος εάν η Κίνα έχει καταφέρει να εξασφαλίσει την εύνοια του ΠΟΥ ή αν ο επικεφαλής του λειτουργεί στη λογική εξόφλησης πολιτικών γραμματιών. Γι' αυτό όμως που κάποιος μπορεί να είναι βέβαιος, είναι ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και ο Tedros Adhanom Ghebreyesus, έχουν κάνει τέτοιες γκέλες, ώστε να θεωρούνται εκ των πραγμάτων κατώτεροι των περιστάσεων να διαχειριστούν ακόμη και σήμερα την κατάσταση, έχοντας απώλεσει κάθε ίκνος σοβαρότητας και εμπιστοσύνης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τον υπέρτατο αγαθό.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το πηφίστειο Πακάγια, όπως φαίνεται από το χωριό Ελ Ροντό της Γουατεμάλας.

Με αριθμούς στην πλώ του εαυτού μας!

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Ιστορία, ανακατατάξεις, ανατροπές. Μπορείς να λάβεις σοβαρές αποφάσεις αν έχεις κατανόηση/ερμηνεύσει ορθολογικά τον περιβάλλοντα κόσμο. Να είσαι σε θέση να διαβάζεις διεκδικήσεις, δυσκολίες, συμμαχίες, αντιθέσεις, συμφέροντα, όρια. Αποτυγχάνουμε γιατί, κατά κανόνα, ακούμε μόνο την πλώ του εαυτού μας. Έτσι, δεν μπορούμε να διαβάσουμε με ρεαλισμό τα δεδομένα και τις ισορροπίες γύρω μας. Μερικά παραδείγματα από την πολιτική επικαιρότητα της τρέχουσας εβδομάδας: 1) Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος θεώρησε ως «ισοζυγισμένο» το κοινό κείμενο των «27» της Ε.Ε. στις 25/3 και δήλωσε πως «αντανακλά σε όσα θέλαμε».

Τι ακριβώς «θέλαμε»; Ποιος ήταν ο πόντος για να δούμε αν πράγματι «αντανακλά σε όσα θέλαμε»; Θυμίζω ότι ο Ν. Αναστασιάδης έθεσε πολύ ψηλότερα τον πήχη, λέγοντας ότι «αυτό που θα επιδιώξουμε είναι να διασωθεί η αξιοπιστία και η αξιοπρέπεια τόσο της Ευρώπης όσο και των Ευρωπαίων πολιτών της Κύπρου» (29/9/20). Ο «ΥΠΕΕ των κυρώσεων» Ν. Χριστοδουλίδης συμπλήρωσε στις 3/1/2021 ότι «είναι ξεκάθαρο, ότι (οι κυρώσεις) διασφαλίζουν τα συμφέροντα της Κ.Δ. και ενισχύουν τη διαπραγματευτική της ισχύ στο τραπέζι των συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού» («Ο Φίλελευθρος», 3/1/2021). 2) Ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Κύπρου στον ΟΗΕ πρέσβης Α. Χατζηχρυσάνθου κατήγγειλε με επιστολή του προς τον γ.γ. των Η.Ε. «τις παραβιάσεις του εναέριου και θαλάσσιου χώρου

της Κ.Δ. που σημειώθηκαν από την Τουρκία τον περασμένο Ιανουάριο. Η επιστολή με ημερομηνία 17 Μαρτίου, κυκλοφόρησε ως τον περιβάλλοντα κόσμο. Να είσαι σε θέση να διαβάζεις διεκδικήσεις, δυσκολίες, συμμαχίες, αντιθέσεις, συμφέροντα, όρια. Αποτυγχάνουμε γιατί, κατά κανόνα, ακούμε μόνο την πλώ του εαυτού μας. Έτσι, δεν μπορούμε να διαβάσουμε με ρεαλισμό τα δεδομένα και τις ισορροπίες γύρω μας. Μερικά παραδείγματα από την πολιτική επικαιρότητα της τρέχουσας εβδομάδας: 1) Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος θεώρησε ως «ισοζυγισμένο» το κοινό κείμενο των «27» της Ε.Ε. στις 25/3 και δήλωσε πως «αντανακλά σε όσα θέλαμε».

με Τιμμερμάνς και Μογκερίνι. Διασφαλίσαμε μόνο την συνέχεια της πολιτικής της εποχής των αδελφών με άλλα μέσα! 6) Ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ σε συνάντησή του στις 26/3 με το Δ.Σ. του «συνταγής» κάλεσε «τον λαό της Μόρφου να μην ανησυχεί καθόλου. Δεν τίθεται θέμα να έρθει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων θέμα Μόρφου» (ΚΥΠΕ, 27 Μαρτίου). 7) Η Μόρφου επέστρεψε υπό ε/κ διοίκηση στον «Χάρτη Ακιντζι» (2016) και σε όλους τους προηγούμενους Χάρτες. Το πακέτο της επίλυσης του 2017 ήταν ισορροπημένο και βιώσιμο: αποχώρηση τουρκικού στρατού/τεματισμός επεμβατικών δικαιωμάτων/έδαφος για τους Ε/κ, έναντι πολιτικής ισότητας σε προσδιορισμένα σημεία για τους Τ/κ, εκ περιτροπής προεδρία με στάθμισμα της ψήφου στο 20% για όλους τους Κυπρίους. Στις 27/02/2020 (οκτώ μήνες πριν από την εκλογή του) ο Ε. Τατάρ εξήγησε τους στόχους του: «Η βάση της λύσης θα είναι η πολιτική ισότητα με δύο κυρίαρχα κράτη που θα υπάρχουν δίπλα-δίπλα. Δεν θα συνεχίσουμε από το σημείο που έμειναν στο Βερολίνο. Πιστεύω ειλικρινά ότι το κείμενο Γκουτιέρες μάς αναγκάζει να χάσουμε πολλά. Η άρση του μονομερούς δικαιώματος επέμβασης στις εγγυήσεις της Τουρκίας είναι ένα πλήγμα στο πνεύμα των εγγυήσεων και δεν μπορεί ποτέ να γίνει αποδεκτό εκ μέρους μας» (ΚΥΠΕ, 27/02/2020). Κανένας Ε/κ πολιτικός δεν μπορεί να «δεν ήξερα» τι ήταν ο Τατάρ, ενήμερων δημόσια όλους αλλά, όπως φαίνε-

ται, εις ώτα μη ακούοντων.

Γιατί, παρά την συνεχή κατολιθόση, η ε/κ ηγεσία συνεχίζει να αποτυγχάνει; Πρώτο, γιατί αγνοεί το δάσος (λύσεις) και παίζει για το δέντρο (καταγγελίες). Δεύτερο, γιατί αγνοεί τα συμφέροντα και τις ικανότητες των άλλων. Τρίτο, γιατί χαρακτηρίζει αρνητικά θέματα που δεν προσέχει τη ρητορεία μας. Τέταρτο, γιατί ζητάει ρυθμίσεις που αφήνουν αδιάφορους τους υπόλοιπους. Πέμπτο, γιατί η κοινή γνώμη συχνά διαμορφώνει απόψεις που συγκρίπτονται από μονοδιάστατη ή στρεβλή ενημέρωση.

Έτσι εμφανίζει αδυναμία να προβλέψει τα στοχευόμενα, συνεπώς και στην αδυναμία να ερμηνεύσει τις εξελίξεις. Η στασιμότητα κυριαρχεί και ο τόπος βαδίζει σκαλι-σκαλι στην περιθωριοποίηση. Η εκλεγμένη ηγεσία, οι υπεύθυνοι να λάβουν αποφάσεις εφευρισκουν διάφορες προφάσεις για να δικαιολογήσουν την αδυναμία τους να καθοδηγήσουν τις εξελίξεις. Κάθε αποτυχία δικαιολογείται: ευθύνονται οι ξένοι που δεν καταλαβαίνουν το δικαίό μας! Στη δημοσκοπήση του ΠΙΚ (25 Μαρτίου) μόνο το 40% αποτιμά ως θετικό τον ρόλο της Ε.Ε. στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό, ενώ για τον γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες το 44% έχει «θετική γνώμη» και το 42% «αρνητική γνώμη». Έτσι μάθαμε ποιοι έχουν τις ευθύνες για τα αδιέξοδα. Πάντα εφευρισκονται κάποιος για να τους φορτώσουμε τις ευθύνες της δικής μας μικροπολιτικής!

www.larkoslarkou.org.cy

Νεότερος ευεργετισμός (μέρος πρώτο)

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Ενα από τα χαρακτηριστικά της μετεπαναστατικής Ελλάδας και των πρώτων δεκαετιών λειτουργίας του ελληνικού κράτους ήταν οι τεράστιες δωρεές των ευπορών και γενναιόδωρων Ελλήνων. Οι «εθνικοί ευεργέτες», όπως αποκαλούνται, συνέβαλαν με αυτόν τον τρόπο στη συγκρότηση και εδραίωση ενός οράματος για την Ελλάδα, στον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και την πρόοδο των Ελλήνων. Τα ονόματα των Ζάππα, Αβέρωφ, Τσοτσίτα, Αρσάκη, Λεοντή (Βαρβάκη), Γεννάδιου, Μαρσαλή, Λουίζας Ριανκούρ, Ευθυμίας Κουμουνοπούλου και δεκάδων άλλων αποτελούν πλέον κομμάτι της φανταστικής συγκρότησης της νεοελληνικής κοινωνίας του πολιτισμού, των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών.

Τα αρχιτεκτονικά τους οικοδομήματα, που κοσμούν κυρίως την Αθήνα, αποτελούν έργα χαραγμένα στη συλλογική μνήμη των σύγχρονων Αθηναίων και των Ελλήνων εν γένει. Ο ρόλος τους στην ενστάλαξη αξιών και προτύπων βίωσής υπήρξε καθοριστικός. Με λίγα λόγια, αυτοί διαμόρφωσαν τον χαρακτήρα μιας σύγχρονης αστικής κοινωνίας,

στο πρότυπο των ευρωπαϊκών μεταπολεμικών, συμβάλλοντας έτσι στον ταχύτατο εκσυγχρονισμό της.

Στο βιβλίο της «Ευεργετισμός και νεοελληνική πραγματικότητα» (2016), η Ματούλα Τομαρά-Σιδέρη αναλύει διεξοδικά τις διαφορετικές πτυχές του νεοελληνικού ευεργετισμού, από τις απαρχές του στον παροικιακό ελληνισμό και στις κοινότητες των Ελλήνων της διασποράς έως τον κοινωνικό και ιστορικό ρόλο της προσωπικότητας του ευεργέτη. Αξίζει να σταθούμε σε δύο ενδιαφέροντες παρατηρήσεις της, οι οποίες έχουν τις ρίζες τους σε μια πολύ συγκεκριμένη θεώρηση του κράτους και της κοινωνίας. Σύμφωνα με την πρώτη παρατήρηση, οι ευεργέτες θεωρούνται «οργανικοί διανοούμενοι» στον αγώνα για επικράτηση της αστικής τάξης στην Ελλάδα.

Η Σιδέρη παραπέμπει στο ποιητικό έργο του Ιταλού σοσιαλιστή διανοούμενου Αντόνιο Γκράμι (1891-1937) για την ιδεολογική κυριαρχία. Σύμφωνα με τη δεύτερη παρατήρηση, η άνοδος του ευεργετισμού σχετίζεται με την ανεπάρκεια και τις ελλείψεις του κράτους. Δηλαδή, αν το κράτος λει-

τουργούσε ορθολογικά και ανταποκρινόταν στις ανάγκες των πολιτών του, δεν θα υπήρχε πεδίο δράσης για τους ευεργέτες. Θα ήταν χρήσιμο να δοθούν κάποιες διευκρινίσεις στα δύο αυτά σημεία.

Ο όρος «οργανικός διανοούμενος» δεν είναι απόλυτα σαφές στον Γκράμι, κάτι που εξηγείται εύκολα αν σκεφτεί κανείς ότι ο Ιταλός φιλόσοφος έγραψε το σημαντικότερο μέρος του έργου του στις φυλακές του φασιστικού καθεστώτος του Μουσολίνι. Στα «Τετράδια φυλακής» εντοπίζονται και οι σκέψεις του πάνω στην ιδεολογική κυριαρχία και την «πάλη των τάξεων». Στα γραπτά αυτά ο Γκράμι διαχωρίζει τον «παράδοσιακό διανοούμενο», λόγιο, συγγραφέα, φιλόσοφο, καλλιτέχνη, ρήτορα, από τον νέο τύπο διανοούμενου, απόρροια της τεχνικής εκπαίδευσης που συγκροτεί τη βάση του οικοδόμου, του γραφειοκράτη, του καθοδηγητή. Τον νέο τύπο διανοούμενου τον ονομάζει «οργανικό». Σημειώνει ο Γκράμι: «Η ανερχόμενη κοινωνική ομάδα που αγωνίζεται να κατακτήσει την πολιτική ηγεμονία, προσβλέπει στον προσεταιρισμό του παραδοσιακού διανοούμενου με

την ιδεολογία της, διαμορφώνοντας παράλληλα τους δικούς της οργανικούς διανοούμενους». Για τον Γκράμι, όλοι οι άνθρωποι είναι οργανικοί, καθώς «δεν υπάρχει ανθρώπινη δραστηριότητα χωρίς νοητική λειτουργία, συνεπώς δεν μπορεί να διαχωριστεί ο homo sapiens από τον homo faber». Σύμφωνα με αυτόν τον συλλογισμό του Γκράμι, οι εθνικοί ευεργέτες ήταν πράγματι διανοούμενοι. Ήταν όμως το τεχνικό προϊόν μιας αναδυόμενης κοινωνικής ομάδας που αγωνίζεται για την πολιτική κυριαρχία; Εάν γνώριζε την καταγωγή, τον αγώνα, την προσωπικότητα και το πάθος των μεγάλων ευεργετών μας, ο ίδιος ο Γκράμι θα τους κατέτασσε στους «παράδοσιακούς» διανοούμενους του παροικιακού ελληνισμού και όχι στους «οργανικούς» διανοούμενους της αστικής τάξης.

Η δεύτερη παρατήρηση της Ματούλας Τομαρά-Σιδέρη είναι εξίσου ενδιαφέρουσα με την πρώτη. Όντως, τις πρώτες δεκαετίες διαμόρφωσής του το ελληνικό κράτος υπήρξε από πολλές πλευρές ατελής. Η συμβολή των ευεργετών υπήρξε πράγματι θεμελιώδης, αφού συχνά

συνέδραμαν το κράτος, για παράδειγμα, στην ίδρυση σχολών και νοσοκομείων. Υπό αυτή την έννοια, θα μπορούσαμε άραγε να συγκρίνουμε τον νεότερο ευεργετισμό με τις αρχαίες «λειτουργίες»; Η αρχαία αθηναϊκή δημοκρατία είχε θεσπίσει τέσσερις «λειτουργίες», τη χορηγία, τη γυμνασιαρχία, την τριπαραρχία και την εστίαση, ως τρόπο μεταβίβασης οικονομικών ευθυνών από την πολιτεία στους πλούσιους Αθηναίους πολίτες. Με αυτή την έννοια ανακατανομή πόρων, η Πολιτεία ενίσχυε την άμυνα, τη σίτιση των απόρων, τα γράμματα και τον αθλητισμό και φυσικά τις τέχνες και τον πολιτισμό. Το όφελος του κοινωνικού συνόλου ήταν ανεκτίμητο. Μέσω των λειτουργιών, οι Αθηναίοι είχαν καταφέρει να συνδυάσουν τον γόητρο της πόλης τους με την κοινωνική ειρήνη και ευημερία. Πολλοί θεωρούν ότι οι λειτουργίες αποτελούσαν ένα είδος έμμεσου φόρου, τον οποίο επέβαλλε ο Δήμος στους πλούσιους Αθηναίους, αναγκάζοντάς τους να χρησιμοποιούν τον προσωπικό τους πλούτο προς όφελος της πόλης. Ο ρόλος τους, όμως, ήταν πολύ βαθύτερος και υπηρέτουσε περισσότερο την κοι-

νωνική ειρήνη παρά την αύξηση του δημόσιου πλούτου, προάγοντας έτσι τους κοινωνικούς δεσμούς μεταξύ των τάξεων, φτωχών και πλουσίων, οι οποίοι προσέφεραν γενναιόδωρα και με προσωπική θυσία, ό,τι θα μπορούσε με βία να τους αρπάξει το κράτος.

Μέσω από τη σύγκριση αυτή κατανοούμε ότι ο νεοελληνικός ευεργετισμός δεν λειτουργούσε ποτέ ως συμπλήρωμα του κράτους, όσο αδύναμο κι αν ήταν αυτό. Και αντίστροφα, όσο ισχυρό και οργανωμένο κι αν είναι ένα κράτος, πάντα οι κοινωνίες θα χρειάζονται ευεργέτες. Κι αυτό γιατί οι ευεργέτες είναι κοινωνικοί διανοούμενοι που μέσα από την ευεργεσία τους εκφράζουν έμπρακτα μια άλλη αντίληψη για την οργάνωση και λειτουργία της κοινωνίας, διαφορετική από εκείνη των γραφειοκρατών και πολιτικών καθοδηγητών του εκάστοτε κρατικού ή κομματικού μηχανισμού.

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Ως Δαμέ κι... ως παρατζί

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο διάσημος Γερμανός πολιτικός επιστήμονας Peter Reichel όριζε την έννοια της πολιτικής κουλτούρας ως «τα χαρακτηριστικά πρότυπα προσανατολισμού και συμπεριφοράς μιας κοινωνίας ή μεγάλης κοινωνικής ομάδας κατά μια συγκεκριμένη εποχή». Ένας πολύ τιμωσ όρισμός, ο οποίος συνοψίζει την έννοια της πολιτικής κουλτούρας τόσο σε σχέση με το πρότυπο όσο και με το συγκεκριμένο του χρόνου –πολύ σημαντικό για τα νέα κράτη –όπως η Κύπρος που μετρά, αιώσις, 61 ταράγματα χρόνια.

Σκεφτείτε τώρα τη ζωή και τη συμπεριφορά ενός 61χρονου ή μιας 61χρονης στην Κύπρο. Πολύ πιθανόν να είναι ήδη παππούς ή γιαγιά. Έχει μια οικογένεια –τα παιδιά της οποίας πάντρεψε και βοήθησε στο να ανοίξουν ένα νοικοκυριό (σ.σ. να χτίσουν ή να αγοράσουν ένα σπίτι ή ένα διαμέρισμα). Πολύ πιθανόν δουλεύει, ακόμη, δύο δουλειές και το 1974, όταν η Κύπρος βρέθηκε στη δίνη του πολέμου, ήταν μόλις 14 ετών. Αρκετά ώριμος/η για να συνειδητοποιήσει τι συνέβη και να θυμάται, έντονα, τα γεγονότα ακόμη και τη βίαιη εκδίωξη από τις σημερινές, κατεχόμενες, επαρχίες της Κύπρου. Πολύ μικρός για να συμμετέχει, ενεργά, στο σκηνικό της πολιτικής βίας και των πολεμικών συγκρούσεων της περιόδου. Ο 61χρονος/η διαβάζει εφημερίδα. Παρακολουθεί δελτία ειδήσεων και έχει φτιάξει μέχρι και προφίλ στο Facebook. Αναλόγως, θρησκευείται και πηγαίνει στην εκκλησία –τις Κυριακές, στα μνημόσυνα συγγενών και γνωστών και στις μεγάλες γιορτές. Γνωρίζει να χειρίζεται το τάμπλετ του εγγονού και διασκεδάζει στην κυπριακή ταβέρνα, τον καφενέ, την καφετέρια ή το σωματείο. Ανυπομονεί να ταξιδέψει αν υπάρχει συγγενής στην Ελλάδα ή στην Αγγλία. Έχει ακόμη πολλά ποιοτικά χρόνια ζωής ενώπιόν του αλλά και δύο, και πλέον, γεμάτες δεκαετίες σκληρής δουλειάς και προβλημάτων στην πλάτη του, όπως όλοι οι άνθρωποι της γενιάς του –η κούραση των οποίων είναι εμφανής. Καμαρώνει ωστόσο για όσα πέτυχε, κυρίως για τα εγγονάκια, αν υπάρχουν ή για την επιτυχημένη καριέρα, επαγγελματική, ή τη μόρφωση της κόρης και του γιου. Ο εν λόγω 61χρονος/η έχει σίγουρα δάνειο, έχει σε μεγάλο βαθμό συνειδητοποιήσει τη διαχρονική διαφορά στην Κύπρο μεταξύ των πρωταγωνιστών του δημόσιου πολιτικού βίου και έχει σίγουρα χρησιμοποιήσει –σε κάθε έκφανση της καθημερινότητάς του– τον «κουμπάρο» προκειμένου να εξυπηρετηθεί γρηγορότερα και αποτελεσματικά. Από μια επίσκεψη στον γιατρό μέχρι μια διευκόλυνση για την πρόσληψη του παιδιού του

στη δημόσια υπηρεσία. Ο/η 61χρονος/η ζει παντού στην Κύπρο. Στα αστικά κέντρα και στα χωριά.

Ο/η 61χρονος/η που περιγράφω μπορεί να είναι ο γονιός σας, ο πεθερός ή η πεθερά σας. Ο αγαπημένος θεός ή ο γείτονάς σας. Είναι υπαρκτό πρόσωπο και η σκιαγράφηση που χαρακτήρα του 100% ρεαλιστική –βασισμένη σε μια προσεκτική, αναστοχαστική ματιά, του ανθρώπου στην Κύπρο, γυναίκα και άντρα, μέσης ηλικίας γύρω μας. Αλήθεια ποια είναι η πολιτική κουλτούρα του εν λόγω ανθρώπου;

Το ερώτημα δεν έχει μία απάντηση. Ο εν λόγω άνθρωπος μπορεί να έχει περισσότερες από μία (πολιτική) κουλτούρα –όπως και αντίστοιχως διαφορετικές ταυτότητες– πολιτικές ή άλλες. Ο/η 61χρονος/η έχει, ωστόσο, και μια ενδιαφέρουσα, εγγενή, αντίφαση –συνώνυμη θα έλεγε κανείς των αντιφάσεων της συνομιλικής του Κυπριακής Δημοκρατίας: Είναι αρκετά ορθολογιστής/ρια, αλλά και συναισθηματικός/ή, ώστε να αντιδράσει καταδικάζοντας καθολικά με το, βαθιά μη πολιτικό, «α, μάνα μου την κορού τζαι εν κρίμα» τη δράση της Κυπριακής Αστυνομίας, όταν ένα αντιοχλαγωγικό όχημα κτυπάει με πιδακά νερού υψηλής πίεσης μια νεαρή διαδελτώτρια σε εκδήλωση διαμαρτυρίας της πρωτοβουλίας «Ως Δαμέ». Και είναι αρκετά συντηρητικός/ή για να δει τα παιδιά των π.χ. μικρότερων (Συναγερμικών, Ακελικών, Δημοκράτων ή Εδεκτικών) αδερφιών του ή τα δικά του που συμμετέχουν σε μια οργάνωση όπως το «Ως Δαμέ» ως «εν δυνάμει κίνδυνο», ως «5η φάλαγγα» ή ως «συνδεδεμένος με Τούρκους τζικαντιστές».

Η εγγενής αυτή αντίφαση του/της 61χρονου/ης μάς όριζε την πολιτική του κουλτούρα, εν έτει 2021, μιας και επικαθορίζεται τα πρότυπα με τα οποία προσανατολίζεται, πολιτικά. Ορθά ή λανθασμένα, δίκαια ή άδικο, πολιτικοποιημένα και ιδεολογικά ή ευκαιριακά και απολιτικά δεν έχει σημασία, μιας και τα εν λόγω πρότυπα θα ορίσουν και την πολιτική του συμπεριφορά –δηλαδή τη συμμετοχή του στις εκλογές μέσω του δικαιώματος της ψήφου. Αυτή την εγγενή αντίφαση μεταξύ ορθολογισμού/συναισθηματισμού και συντηρητισμού –ανεξαρτήτως ιδεολογίας– τη γνωρίζουν στην Κύπρο καλύτερα από όλους οι επαγγελματίες πολιτικοί. Και τη στοχεύουν για να συντηρούν ένα σύστημα, πολιτικό, στο οποίο το «Ως Δαμέ» (σ.σ. και το κάθε Ως Δαμέ) δεν έχει καμία απολύτως σημασία. Σε αντίθεση με το «ως παρατζί», το οποίο περιοδολογικά μετριέται πάντα σε όποιες (προεδρικές ή κοινοβουλευτικές).

ioannoug@kathimerini.com.cy

Κλιματική αλλαγή και τοπικές αρχές

Του ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Για να επιτευχθούν, όμως, όλοι αυτοί οι φιλόδοξοι στόχοι θα πρέπει βέβαια οι τοπικές αρχές να ενισχυθούν οικονομικά, τόσο από το κεντρικό κράτος όσο και από την Ε.Ε.

ολοκληρωμένους πολεοδομικούς σχεδιασμούς, να προωθήσουν τοπικά σχέδια φιλικά προς το περιβάλλον σε συνεργασία με τους πολιτικούς εμπλεκόμενους φορείς, επιχειρήσεις, βιομήχανους καθώς και τομείς της έρευνας και της καινοτομίας. Η απαλλαγή από τη χρήση ορυκτών καυσίμων και ιδιαίτερα του άνθρακα αποτελεί ένα σημαντικό στόχο που τίθεται μέσα από την εφαρμογή της Πράσινης Συμφωνίας, όπως επίσης η εξυπηνη ψηφιακή τεχνολογία, η βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων χώρων και η στήριξη της δημόσιας υγείας.

Οι κοινότητες και οι δήμοι θα πρέπει να προωθούν, επίσης, τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον δημοσίων μεταφορών, την κυκλική οικονομία στη διατροφική αλυσίδα, τη σωστή διαχείριση των οικιακών σπυμάτων, τη μηδενική ρύπανση

κ.ά. Για να επιτευχθούν, όμως, όλοι αυτοί οι φιλόδοξοι στόχοι θα πρέπει βέβαια οι τοπικές αρχές να ενισχυθούν οικονομικά, τόσο από το κεντρικό κράτος όσο και από την Ε.Ε., η οποία απαιτεί τη στήριξη της Πράσινης Συμφωνίας. Πώς μπορεί όμως η Ε.Ε. να καταστεί πιο φιλική προς το περιβάλλον, όταν το 58% των ενεργειακών της αναγκών, όπως αναφέρθηκε στην ΕΕΤΠ, βασίζεται στις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων όπως πετρελαίου και φυσικού αερίου. Εδώ είναι που οι τοπικές αρχές θα πρέπει να εκπονήσουν το συντομότερο σχέδια ενεργειακής μετάβασης, χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και φωτοβολταϊκών συστημάτων για φωτισμό, θέρμανση και ψύξη των δημοτικών κτιρίων. Στόχος μας θα πρέπει να είναι η κατανάλωση λιγότερης ενέργειας και η προτίμηση ανανεώσιμων και πιο οικολογικών πηγών ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή. Η οικονομική ανάκαμψη των τοπικών αρχών μετά την πανδημία, θα πρέπει να εστιάζεται στη σταδιακή μετάβαση σε ένα πιο οικονομικό και φιλικό προς το περιβάλλον ενεργειακό σύστημα. Η αυξημένη ενεργειακή ζήτηση των δημοτικών κτιρίων και υποδομών θα πρέπει να μειωθεί στο ελάχιστο για εξοικονόμηση πόρων και αποφυγή περαιτέρω ρύπανσης του

περιβάλλοντος. Για να καταστούν οι τοπικές αρχές πιο φιλικές προς το περιβάλλον, θα πρέπει να έχουμε τη συνεργασία και των πολιτών. Οι δημόσιες, αν καταφέρουν με την εφαρμογή φιλικότερων προς το περιβάλλον ενεργειακών συστημάτων στις κατοικίες τους να έχουν εξοικονομήσεις, τότε θα τους έχουμε συνοδοιπόρους. Το ίδιο ισχύει για τις επιχειρήσεις και μεγαλύτερους καταναλωτές. Η επίτευξη του στόχου που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050 περνά μέσα από τις τοπικές αρχές και τους τοπικούς καταναλωτές ενέργειας. Κάποιες χώρες πρωτοστατούν στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στην πράσινη ενέργεια, άλλες δεν είναι τόσο αποτελεσματικές, ενώ μια τρίτη κατηγορία, στην οποία συγκαταλέγεται και η Κύπρος, μπορεί να διαθέτουν όλες τις ευνοϊκές καιρικές συνθήκες, αλλά χρειάζονται να καταβάλουν πιο πολλές προσπάθειες, ιδιαίτερα στη βελτίωση των υποδομών, οι οποίες δεν είναι τόσο ανθεκτικές στην αντιμετώπιση των ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως η Ήρασια, οι καύσωνες, οι έντονες βροχοπτώσεις και η υγρασία.

Ο κ. Αντρός Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Προς γενικό ελεγκτή

Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Εντιμε κύριε Οδυσσέα Μιχαηλίδη, εγκαρδίως σας χαιρετώ και ταυτοχρόνως σας συχαίρω για το πλούσιο έργο της υφ' όμων υπηρεσίας, καθότι έχετε αποκαλύψει πληθώρα σκανδάλων, προσπαθώντας να καθαρίσετε τον σταύλο του Αυγεία και να εξαλείψετε τη μάστιγα της διαφθοράς και της καθ' οιονδήποτε τρόπον αισχροκέρδειας. Τούτων λεχθέντων, εκλιπαρώντας σας ικετεύω όπως διερευνήσετε τάχιστα και για τις καταγγελίες και/ή κατηγορίες που προσάπτονται κατά του προσώπου μου και διαβάλλουν την υπόληψή μου ως ατόμου και να με διαβουλεύεστε από τέτοιους ευτελείς ισχυρισμούς, επειδή θεωρώ εαυτών ως άσπιλο και αμόλυτνο πολιτή της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πιο συγκεκριμένα ζητώ τα πιο κάτω:

- Να διερευνήσετε την κατηγορία ότι διενήργησα ξέπλυμα κλοπιμαίων 12 περίπου δισ. αρχηγού συγκεκριμένης χώρας, τα οποία μετρούσαν εκεί κοντά στις Φοινικοειδές της Λάρνακας, ότι τα διοχέτευσα σε αλυσιδένειες τραπεζών σε παράξενα νησιά και ότι δεν πλήρωσα τις υπε-

ρωρίες των ανθρώπων που μετρούσαν τα λεφτά από τις σακούλες.

- Να ελέγξετε την κατηγορία ότι το δικηγορικό μου γραφείο βοήθησε στην έκδοση 20 χρυσών διαβατηρίων και ότι εισηγήθηκα στον υπουργό Εσωτερικών την έκδοση άλλων 700, τα οποία, μάλιστα, λέγεται ότι τα έχετε βρει καθαρά ως Υπηρεσία.

- Να βρείτε τις νομικές συμβουλές που έδωσε το γραφείο μου στη Λαϊκή και στο Συνεργατισμό, που αφανίστηκαν εν μια νυκτί, συμπαρασύροντας τις οικονομίες του κόσμου στον λάκκο των λεόντων. Τσοσούτ μάλλον και με διαβιάζουν ότι προσποριστικά περί τα 2 εκατομμύρια ευρώ ως νομικός σύμβουλος.

- Να εξιχνιάσετε την καταγγελία ότι διαπλέκομαι μέσω θυγατρικών εταιριών με τους κατηγορούμενους του Αλ Τζαζίρα για τα χρυσά διαβατήρια, φοβούμενος μήπως με κατηγορήσουν ότι πήγα κι εγώ με αεροπλάνο να κάνω τρέλες στις Σεύχελλες.

- Να διαπιστώσετε αν αληθεύει ότι λάμβανα μισθό 40.000 ευρώ επί τριετία, ενώ εγώ δόλωσα στο πόθεν

έσχεσ όπι είχα παραιτηθεί από το γραφείο μου.

- Να διαπιστώσετε ποια ήταν η διαδρομή των μετοχών μου από το συγκεκριμένο γραφείο.

- Να ελέγξετε αν αληθεύει ότι ο ορισθείς ως αριστίνδην υποψήφιος του κόμματός μου έδωσε αυξήσεις στους υφιστάμενους του κατά 50%, με τις ευλογίες του ιδρυτή του Ρωσικού Κόμματος και πολιτογραφηθέντα με χρυσό διαβατήριο.

- Να ελέγξετε την καταγγελία για υποψήφιο του κόμματός μου ως προς τα 147 χρυσά διαβατήρια που διακονόνισε, έναντι αδρής αμοιβής, βεβαίως.

- Να ελέγξετε, να ψάξετε, να βρείτε, να ανακαλύψετε ό,τι άλλο επιθυμείτε. Είμαι δίπλα σας στην άσκηση ενδεδειγμένης έρευνας και θα σας ήμουν υπόχρεος αν δημοσιοποιούσατε τα αποτελέσματα της αξιόπιστης έρευνάς σας, ώστε να κυκλοφορώ ως πολίτης, χωρίς να ντρέπομαι και να μιλώ χωρίς να φοβούμαι.

Ο κ. Χαράλαμπος Δημητρίου είναι μέλος της Διοικούσας Επιτροπής Δημοκρατικής Παράταξης.

Αυτοπειθαρχία και στο βάθος Πάσχα

Της ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Επειτα από τόσες προσδοκίες που είχαν καλλιεργηθεί, δεν θα μπορούσαν παρά να ληφθούν αποφάσεις για κάποια χαλάρωση των περιορισμών. Βεβαίως, αυτά που τελικά ανακοινώθηκαν συνθέτουν ένα πολύ περιορισμένο «άνοιγμα» στο λιανεμπόριο και μια μικρή ανάσα, όσον αφορά τον ελεύθερο χρόνο. Ο σταθερά υψηλός αριθμός ημερήσιων κρουσμάτων και η συνακόλουθη πίεση στο σύστημα υγείας επιβάλλουν προσεκτικά βήματα. Αλλωστε, η διαρκής επανάληψη της αναφοράς στην κρισσιμότητα που έχει να τηρηθούν αυστηρά τα προστατευτικά μέτρα (μάσκες, αποστάσεις κ.λπ.), ακόμα και σε αυτές τις περιορισμένες δραστηριότητες, δείχνει το άγχος για την πολύ λεπτή ισορροπία που θα πρέπει να τηρηθεί και τον αυξημένο κίνδυνο να ξεφύγει η κατάσταση, σχετικά με την κλιμάκωση της πανδημίας.

Εχει πολλές φορές ειπωθεί ότι οι δημόσιες παρεμβάσεις και η προαναγγελία χαλάρωσης των περιορισμών κάθε άλλο παρά βοηθούν. Ανεβάζουν τον πήχυ των

προσδοκιών σε ένα εξουθενωμένο από τους περιορισμούς ακροατήριο που αυξάνουν την πίεση στους ειδικούς, που καλούνται να «νερλώσουν» την κρίση τους συνεκτιμώντας και άλλα, πέραν των αυστηρά επιστημονικών, κριτήρια. Την ίδια στιγμή, βεβαίως, η ανάγκη να κινηθεί η οικονομία γίνεται όλο και πιο πιεστική, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη λειτουργία της αγοράς. Επιπλέον, η αναμενόμενη βελτίωση του καιρού, Απρίλιος πλέον, κάνει πιο δύσκολο τον περιορισμό των δραστηριοτήτων, συνεκτιμώμενης της συσσωρευμένης αδράνειας μνώνων.

Αυταπάτες δεν υπάρχουν. Εάν φανεί ότι το δειλό αυτό άνοιγμα δραστηριοτήτων προκαλεί δυσανάλογη επιβάρυνση στην εξέλιξη της πανδημίας, θα πρέπει να θεωρείται βέβαια η ανάκλησή του, η επιστροφή σε αυστηρό πλαίσιο. Από μερίδα των ειδικών επιστημόνων προεξοφλείται ότι η αύξηση των μετακινήσεων θα φέρει αύξηση των κρουσμάτων. Παραμένει ερώτημα το πώς θα γιορτάσουμε το Πάσχα σε ένα μήνα. Η απόφαση

επιστροφής σε αυστηρό lockdown στη Γαλλία, καθώς τα κρούσματα παρουσιάζουν τάσεις εκθετικής ανόδου, δείχνει ότι μαγικές λύσεις δεν υπάρχουν, ότι οι εναλλακτικές, έναν χρόνο μετά την έναρξη των περιορισμών, δεν έχουν βρεθεί. Μόνον οι χώρες με αυξημένα ποσοστά εμβολιασθέντων κινούνται σε διαφορετικά κατεύθυνση.

Ο παράγοντας της ατομικής ευθύνης είναι κομβικός και σε αυτή τη φάση. Η τήρηση των μέτρων αυτοπροστασίας στις δραστηριότητες που ανοίγουν θα καθορίσει σε σημαντικό βαθμό την αύξηση της διασποράς. Εξίσου σημαντική παράμετρος είναι ο τρόπος με τον οποίο θα ενταχθεί στη μάχη με την πανδημία τον νέο «όπλο», το self test για τον κορωνοϊό. Για να αποδειχθεί αποτελεσματικό, θα πρέπει κατ' αρχάς να σπεύσουν οι πολίτες να προμηθευθούν τα τεστ, να ελέγχονται τακτικά, με συχνότητα εβδομαδιαία όπως προτείνεται, και, βεβαίως, σε περιπτώσεις θετικότητας, να το δηλώνουν, που είναι και το πιο κρίσιμο, προκειμένου να ελεγχθεί η διασπορά.

Σύνθημά μου «να διαφυλάξουμε την πατρίδα μας»

Η φράση «την πατρίδα ουκ ελάττω παραδώσω» αποτελεί διαχρονική παρακαταθήκη του Γλαύκου Κληρίδη, λέει ο Α. Πενταράς

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Η ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης της Κύπρου αποτελεί προτεραιότητα για τον Ανδρέα Πενταρά, υποψήφιο βουλευτή του ΔΗΣΥ. Στη συνέντευξή του στην «Κ», ο αντιστράτηγος ε.α. περιγράφει το επίπεδο σχέσεων του με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ, και απαντά αν εντός του Συναγερμού υπάρχουν πέραν του ενός ακροατήρια.

–Υπηρετήσατε για χρόνια την Ε.Φ. Πώς κρίνετε τη στήριξη της δύναμης τα τελευταία χρόνια;

–Από το 2004 και μετά ανακόπηκε η πορεία ενίσχυσης της αποτρεπτικής ισχύος της Ε.Φ., όπως αυτή αναδείχθηκε επί των κυβερνήσεων Γλαύκου Κληρίδη. Το Δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου (ΕΑΧ) καταργήθηκε και ο προϋπολογισμός του Ταμείου Αμυντικής Θωράκισης (ΤΑΘ) μειώθηκε κατά 80% περίπου. Στη συνέχεια, ήλθε η οικονομική κρίση εξαιτίας της οποίας δεν ήταν δυνατή η αναπλήρωση των αδυναμιών στην άμυνα που δημιουργήθηκαν κατά την προηγούμενη δεκαετία. Ωστόσο, από το 2016 και μετά, λόγω και της ανάκαμψης της οικονομίας, έχει καταρτισθεί και βρίσκεται σε εξέλιξη ένα φιλόδοξο εξοπλιστικό πρόγραμμα με την ολοκλήρωση του οποίου στα επόμενα ένα-δύο χρόνια η Ε.Φ. θα μετατραπεί σε έναν σύγχρονο ευρωπαϊκό στρατό με υψηλή αποτρεπτική ικανότητα.

–Πείτε μου τι έπρεπε να γίνει στην Ε.Φ. τα τελευταία 10-15 χρόνια και δεν έγινε;

–Ψηφιοποίηση του πεδίου της μάχης. Δηλαδή, εκσυγχρονισμός ή και αντικατάσταση παλαιών οπλικών συστημάτων και μέσων, καθώς και προμήθεια έξυπνων

“

Ως διοικητής της ΚΥΠΙ δεν είχα καμιά υπηρεσιακή σχέση με οποιονδήποτε αρχηγό κόμματος ή άλλο πολιτικό πρόσωπο. Προϊστάμενός μου ήταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στον οποίον ανέφερα και από τον οποίον λάμβανα εντολές και οδηγίες.

όπλων, με εισαγωγή της ψηφιακής τεχνολογίας σε όλα τα συστήματα, μέσα, διαδικασίες, εκπαίδευση και άλλες δραστηριότητες της Ε.Φ. Βασικό στοιχείο της αμυντικής μας πολιτικής μέχρι το 2003 ήταν η απάντηση στην ποσότητα που διαθέτει ο αντίπαλος με την ποιότητα σε προσωπικό και μέσα που διαθέτουμε εμείς. Αυτό το πλεονέκτημα-πολλαπλασιαστής ισχύος, θα πρέπει πολύ σύντομα να το ανακτήσουμε.

–Εκ των υστέρων ήταν λάθος ή όχι οι ενεργειακές δραστηριότητες χωρίς η Δημοκρατία να διαθέτει τα μέσα στήριξης;

–Οι προτάσεις του ΓΕΕΦ για δημιουργία πολεμικού ναυτικού για την ασφάλεια των θαλασσίων ζωνών της Κ.Δ. και την εκμετάλλευση των υποθαλάσσιων πόρων, βρίσκονταν στη διάθεση των εκάστοτε πολιτικών ηγεσιών από το 1990. Το 2004 ψηφίστηκε ο νόμος 99(1)/2004 που καθόριζε τις διαδικασίες ερευνών και εκμετάλλευσης του φυσικού αερίου χωρίς να

Η πορεία ενίσχυσης της αποτρεπτικής ισχύος της Ε.Φ. ανακόπηκε με το 2004, υποστηρίζει ο υποψήφιος βουλευτής του ΔΗΣΥ Ανδρέας Πενταράς, ωστόσο, όπως συμπληρώνει, η πορεία αυτή τερματίστηκε μετά το 2016.

πραγματοποιηθεί καμιά μελέτη για την ασφάλεια αυτού του φιλόδοξου και τεράστιας οικονομικής και γεωπολιτικής αξίας έργου, όταν ακόμα και για το κτίσιμο μιας κατοικίας, ο αρχιτέκτονας μελετά και τα θέματα ασφάλειας. Σήμερα απολαμβάνουμε τα επίκεντρα αυτών των άστοχων ενεργειών και ανα-

μένουμε την επίλυση του Κυπριακού για να μας επιτρέψει η Τουρκία τη συν-εκμετάλλευση του φυσικού αερίου.

–Υιοθετείτε την πολιτική αντίληψη στο Κυπριακό έτσι όπως συμπυκνώνεται στη φράση «την πατρίδα ουκ ελάττω παραδώ-

σω» ή τον νέο ρεαλισμό του Χάρη Γεωργιάδη;

–Η φράση αυτή, λήμμα από τον όρκο των αρχαίων Αθηναίων, όταν κατατάσσονταν στο στρατό, αποτελεί τη διαχρονική παρακαταθήκη που άφησε ο αείμνηστος Γλαύκος Κληρίδης στις εκάστοτε ηγεσίες και στον κόσμο του Δημοκρατικού Συναγερμού. Η πατρίδα, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, είναι ο χώρος στον οποίο η χώρα ασκεί την κυριαρχία και τη κυριαρχία της δικαιοσύνης. Ο Γλαύκος Κληρίδης, λέγοντας τη φράση αυτή, εννοούσε ότι σε οποιαδήποτε λύση του Κυπριακού, κανένα δικαίωμα δεν πρέπει να δοθεί στην Τουρκία είτε άμεσα είτε έμμεσα με το οποίο να αμφισβητείται η άσκηση της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων του διεθνώς αναγνωρισμένου ομόσπονδου κράτους που θα προκύψει από τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

–Στον ΔΗΣΥ υπάρχουν πέραν του ενός ακροατήρια και αν να σε ποιο ανήκετε;

–Από τον λίγο χρόνο που παρακολουθώ τα τεκταινόμενα στον ΔΗΣΥ ως υποψήφιος βουλευτής, δεν διαπίστωσα να υπάρχουν διαφορετικά ακροατήρια. Σε ένα μεγάλο δημοκρατικό φιλελεύθερο κόμμα, όπως είναι ο ΔΗΣΥ, είναι φυσικό να εκφράζονται και διαφορετικές απόψεις. Αυτό είναι θετικό για μια μεγάλη παράταξη, για ένα κόμμα εξουσίας, γιατί μέσα από τη σύνθεση διαφορετικών απόψεων μπορεί να αποκρυσταλλωθεί μια καλύτερη και σοφότερη θέση. Η σοφία των πολλών είναι καλύτερη από τη σοφία του ενός λέει ο λαός.

–Την περίοδο που παραιτηθήκατε από την ΚΥΠΙ υπήρχε έντονη φημολογία ότι αυτή οφείλταν σε σύγκρουση με τον πρό-

εδρο του Συναγερμού. Ισχύει;

–Ουδέν αναληθέστερο. Ως διοικητής της ΚΥΠΙ δεν είχα καμιά υπηρεσιακή σχέση με οποιονδήποτε αρχηγό κόμματος ή άλλο πολιτικό πρόσωπο. Προϊστάμενός μου ήταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στον οποίον ανέφερα και από τον οποίον λάμβανα εντολές και οδηγίες. Τα ζητήματα εθνικής ασφάλειας που χειρίζεται η ΚΥΠΙ είναι άκρως εμπιστευτικά και μόνο ο Πρόεδρος λαμβάνει γνώση. Το γεγονός, άλλωστε, ότι ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ με προσκάλεσε να είμαι αριστίδην υποψήφιος στο κόμμα του οποίου ηγείται, απαντά στο ερώτημά σας.

–Ποιες είναι οι σχέσεις σας με τον Αβέρωφ Νεοφύτου;

–Άριστες. Μπορεί κάποιες φορές οι απόψεις που διατύπωνα σε αρθρογραφία ή σε τηλεοπτικές συνημιθέσεις πάνω σε πτυχές του κυπριακού προβλήματος να μην ταυτιζόνταν με τις δικές του, αλλά αυτό δεν επηρέαζε ούτε κατ' ελάχιστο τη διαπροσωπική σχέση που είχα και έχω μαζί του. Όπως είπα και πιο πάνω, ο ΔΗΣΥ δεν είναι ένα μονολιθικό κόμμα όπου η διαφορετική άποψη είναι εξοβελιστέα.

–Εάν εκλεγείτε σε ποια θέματα θα επικεντρωθείτε περισσότερο;

–Το σύνθημα με το οποίο καταβαίνω στις εκλογές είναι «να διαφυλάξουμε την πατρίδα μας». Κατά συνέπεια το πρώτο θέμα στο οποίο θα επικεντρωθώ, είναι, μέσα από τις αρμοδιότητες της Βουλής, να συμβάλω στην ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης. Επειδή, όμως, η έννοια της πατρίδας δεν περιορίζεται μόνο στην άμυνα, θα ασχοληθώ και με γενικότερα θέματα, όπως η εγκληματικότητα, τα ναρκωτικά, το μεταναστευτικό, η διαφθορά, το περιβάλλον κ.λπ.

Μύθος ότι το ΑΚΕΛ δεν έχει πρόταση στην οικονομία

Ο Χάρης Πολυκάρπου εξηγεί αν η πηγή της κρίσης είναι ο καπιταλισμός, η Ε.Ε. ή η διαχείριση της οικονομίας

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Κατασκευασμένη εικόνα που αποτελεί μύθο χαρακτηρίζει τα περί απουσίας πρότασης του ΑΚΕΛ στην οικονομία, ο επικεφαλής του Γραφείου Οικονομίας του ΑΚΕΛ και υποψήφιος βουλευτής στην επαρχία Λευκωσίας Χάρης Πολυκάρπου. «Χρειάζεται πολλή προσπάθεια για να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη και αρκετή μόνο ένας ψίθυρος για να την καταστρέψουμε», λέει χαρακτηριστικά. Κληθείς να απαντήσει αν ο καπιταλισμός ανατρέπεται με συμμετοχή στο σύστημα ή με ριζοσπαστικές προτάσεις από τα έξω, σημειώνει πως οι αγώνες της Αριστεράς δεν έχουν την πολυτέλεια της επιλογής, αλλά έχουν την υποχρέωση να έχουν σαφή προσανατολισμό και όραμα.

–Σε τρεις γραμμές, ποια είναι η πεμπτοσύνη της Αριστεράς;

–Να εμπνέει, να πρωτοπορεί, να αγωνίζεται. Μαζί με τον λαό. Στα απλά και καθημερινά αλλά και στους μεγάλους αγώνες, για ελευθερία και κοινωνική δικαιοσύνη. Φάρος ελπίδας και προοπτικής.

–Γιατί υπάρχει η αίσθηση στην κοινωνία ότι το ΑΚΕΛ δεν έχει πρόταση στην οικονομία;

–Κατασκευάστηκε μια εικόνα ότι το ΑΚΕΛ δεν προτείνει τίποτα στην οικονομία. Αυτό αποτελεί μύθο. Καταθέσαμε ολοκληρωμένο πλαίσιο για τον τουρισμό με προτάσεις τις οποίες αναγκάστηκε η κυβέρνηση να υιοθετήσει στην πορεία. Το ίδιο κάναμε και όταν ξέσπασε η πανδημία, αναγκάζοντας την κυβέρνηση να αλλάξει την αρχική φιλοσοφία με την οποία ήθελε να κινηθεί. Μίλησαμε πρώτοι για την ανάγκη η οικονομία να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις στο

“

Οι αγώνες της Αριστεράς δεν έχουν την πολυτέλεια της επιλογής. Έχουν όμως την υποχρέωση να έχουν σαφή προσανατολισμό και όραμα.

περιβάλλον και σήμερα βλέπουμε ότι η κυριαρχή άποψη στρέφεται προς την πράσινη οικονομία. Χρειάζεται πολλή προσπάθεια για να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη και αρκετή μόνο ένας ψίθυρος για να την καταστρέψει.

–Ο καπιταλισμός ανατρέπεται με συμμετοχή στο σύστημα ή με ριζοσπαστικές προτάσεις από τα έξω;

–Οι αγώνες της Αριστεράς δεν έχουν την πολυτέλεια της επιλογής. Έχουν όμως την υποχρέωση να έχουν σαφή προσανατολισμό και όραμα. Να δίνουν μια νέα προοπτική, μια νέα ποιότητα ζωής με επίκεντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του.

–«Είναι ο καπιταλισμός ηλίθιος» όπως αναφέρει στο βιβλίο του ο Μπογιόπουλος, είναι η Ε.Ε. όπως υποστηρίζει ο Γιάννης Βαρουφάκης ή η διαχείριση όπως υποστηρίζει ο Μπέρνι Σάντερς η πηγή των κρίσεων;

–Όταν το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα κατέρρευσε το 2007, οδηγώντας στην πρωτοφανή ύφεση του 2008 είχαμε μπροστά μας μια δομική κρίση, που ξεπερνούσε τα όρια μιας χώρας ή ακόμα

Τα μνημόνια και η λιτότητα αποδείχθηκαν αδύναμα να αντιμετωπίσουν φαινόμενα που αγγίζουν όλη την ανθρωπότητα, όπως η πανδημία.

και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην πορεία η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν πήρε τα μηνύματα της εποχής, οδηγώντας τους λαούς στην εξαθλίωση της λιτότητας και των μνημονίων. Σήμερα τα μνημόνια και η λιτότητα αποδείχθηκαν αδύναμα να αντιμετωπίσουν φαινόμενα που αγγίζουν όλη την ανθρωπότητα όπως η πανδημία.

–Το ΑΚΕΛ πρέπει να προσεγγίσει

το ΚΚΕ ή να μοιάσει λίγο περισσότερο στον ΣΥΡΙΖΑ;

–Το ΑΚΕΛ στα 95 χρόνια ζωής του έμαθε να διαμορφώνει τη δράση του ανάλογα με τις συνθήκες που αντιμετώπιζε και τις ανάγκες της κάθε εποχής. Παιρνοντας διδάγματα και εμπειρίες από το εξωτερικό, αλλά έχοντας κατά νου ότι είναι το ΑΚΕΛ της Κύπρου. Πρωταγωνιστής της ιστορίας, μαζί με τους εργαζόμενους και την κοινωνία.

–Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ συγκεντρώνει το υψηλότερο αρνητικό ποσοστό σε δημοσκοπήσεις. Είναι ίσως ώρα για ανανέωση;

–Η ανανέωση δεν προκύπτει από δημοσκοπήσεις, που έτσι και αλλιώς αποτυπώνουν τη στιγμή, ούτε γίνεται απλώς για να αλλάξουν τα πρόσωπα. Έχει συνέχεια, περιεχόμενο και κορυφώνεται σε κάθε Συνέδριο, με στόχο να δυναμώνει το δεσμός του κόμματος με την κοινωνία.

–Για ποιο λόγο μπροστά σε αυτή την πρωτόγνωρη κυβερνητική φθορά λόγω διαφθοράς το ΑΚΕΛ δεν κεφαλαιοποιεί;

–Αν και η απαξίωση του πολιτικού συστήματος είναι καθολική ο κόσμος της Αριστεράς έχει πολύ ψηλά τον πήχη για το κόμμα του. Δικό μας καθήκον είναι να λαμβάνουμε τα μηνύματα, να βελτιωνόμαστε, να απαντούμε στην κριτική, δίκαιη ή και άδικη, για να κρατήσουμε το ΑΚΕΛ ισχυρό.

–Τι απαντάτε σε αυτούς που θεωρούν το ΑΚΕΛ μέρος της διαπλοκής;

–Ούτε αποδεχόμαστε, ούτε συμβιβάζομαστε με τη διαπλοκή. Είναι φαινόμενα που δεν έχουν χώρο στην Αριστερά και οφείλουμε να είμαστε πολύ αποφασιστικοί σε αυτό.

–Τζιοβάνης, ΣΑΠΑ, Δρομολαζιά. Μπορείτε με κάποιο τρόπο μετά από αυτά να στοιχειοθετήσετε το ηθικό έρεισμα που επικαλείστε ως Αριστερά;

–Ο καθένας θα πρέπει να κρίνεται για το πώς αντιδρά σε αυτά τα φαινόμενα, ποια αντανάκλαστα δείχνει. Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση των «χρυσών διαβατηρίων». Αναδείξαμε από τη πρώτη στιγμή την κατάχρηση και την

αδιαφάνεια, το φαγοπότη δισεκατομμυρίων που σπλήθηκε. Τότε που η μία μετά την άλλη οι εκθέσεις διεθνών οργανισμών και τα δημοσιεύματα στον διεθνή Τύπο διέσπαραν τη χώρα διεθνώς και η κυβέρνηση μας κουνούσε το δάκτυλο, βγάζοντας πύρινους λόγους, με σενάρια για συμφέροντα που μας απειλούσαν από το εξωτερικό. Ούτε σιωπήσαμε μετά από το βίντεο του Αλ Τζαζίρα, όπως μας καλούσε ο Δημοκρατικός Συναγερμός να κάνουμε. Δεν βάλουμε τα προβλήματα κάτω από το χαλί. Λάβαμε τις αποφάσεις μας εντός 24 ωρών και συνεχίσαμε να απαιτούμε καθαρότητα και διαφάνεια. Θα το ξαναπώ. Αυτά τα φαινόμενα δεν συμβαδίζουν με τον χαρακτήρα και την ηθική της Αριστεράς.

–Σε ποιο βιβλίο επανέρχεστε;

–Στο «Η φάλαγγα και το σάλιγκάρι». Παιδικό. Κάθε βράδυ. Προσπαθώντας να βάλω τον γιο μου για ύπνο!

–Ποια είναι η τελευταία θεατρική παράσταση που έχετε παρακολουθήσει;

–«Ράους» των Ρέππα – Παπαθανασίου σε σκηνοθεσία Π. Λάρκου και «Σε κρίσιμη κατάσταση» του Α. Γεωργίου.

–Στο ενδεχόμενο που εκλεγείτε, ποια θα είναι η πρώτη σας πολιτική πράξη;

–Για το ΑΚΕΛ η δράση στην Βουλή ήταν πάντα συλλογική υπόθεση. Προτεραιότητά μας είναι η αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας για τους εργαζόμενους και την κοινωνία. Κοιτάζοντας την επόμενη μέρα, μια οικονομία που αντιμετωπίζει τις αυξανόμενες εισοδηματικές ανισότητες και σέβεται το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους.

ΔΗΚΟ για εθνική και κοινωνική ευαισθησία

Ο υποψήφιος βουλευτής Πέτρος Ζαρούνας απαντάει για τη νέα στρατηγική στο Κυπριακό και το ρόλο του κόμματος στις προεδρικές

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Η αποτροπή της «επερχόμενης» συνομοσπονδιακής λύσης είναι μία από τις προτεραιότητες του Πέτρου Ζαρούνας στην περίπτωση εκλογής. Ο υποψήφιος βουλευτής του ΔΗΚΟ, στη συνέντευξη του στην «Κ», βάζει ως στόχο και πρώτη πολιτική πράξη την υλοποίηση του διακηρυγμένου οράματός του για πολυεπίπεδη ανάπτυξη στην πόλη και την επαρχία Λάρνακας. Στα ενεργειακά χαρακτηρίζει την Αίγυπτο ως το μεγάλο παίκτη της περιοχής προτείνοντας αλλαγή όδευσης του EastMed.

—Η πολιτική του ΔΗΚΟ στο Κυπριακό βασίζεται στη νέα στρατηγική του Νικόλα Παπαδόπουλου. Είναι κατά την άποψή σας εφικτή;

—Η Τουρκία έχει επανειλημμένα αποδείξει πως είναι ένας ρεαλιστικός γεωπολιτικός παίκτης. Όταν τα βρει σκούρα π.χ. με Ισραήλ (Μαβί Μαρμαρά), Ρωσία (κατάρριψη αεροσκάφους στη Συρία), Αίγυπτο (αντιπαράθεση στη Λιβύη και συμφωνία με Ελλάδα) και τώρα με την Ε.Ε. (οικονομικές δυσκολίες) συμβιβάζεται. Άρα η επιδίωξη πρόκλησης κόστους στην Τουρκία τόσο στην Ε.Ε. όσο και στην περιοχή μας είναι ένας εφικτός τρόπος για να πετύχουμε τους στόχους μας. Φτάνει οι στόχοι που θέτουμε να είναι ρεαλιστικοί και στα μέτρα των δυνάμεων και των δυνατοτήτων μας. Π.χ. δεν μπορούμε να επιδιώκουμε λύση ενιαίου κράτους, όπως κάποια κόμματα προτείνουν, και να περιμένουμε ότι θα τον πετύχουμε.

—Σε τρεις γραμμές ποια είναι η λύση με το σωστό περιεχόμενο;

“

Η αρχική όδευση του EastMed δεν είναι εκ των πραγμάτων πλέον εφικτή. Ο μεγάλος παίκτης στην υπόθεση φυσικό αέριο στην Αν. Μεσόγειο ήταν και είναι η Αίγυπτος. Με αυτή πρέπει να συμ-πράξουμε και να μη μας παρασύρουν οι ψεύτικες υποσχέσεις του Ισραήλ.

—Είναι μία λύση που προνοεί για ένα λειτουργικό ομοσπονδιακό κράτος χωρίς βέτο αλλά με πολιτική ισότητα, όπως προβλέπουν τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Στο κράτος αυτό θα εφαρμόζεται πλήρως και χωρίς μόνιμες εξαιρέσεις το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Η λύση αυτή θα προνοεί για μία κυριαρχία, μία διεθνή προσωπικότητα και μία ιθαγένεια. Στο πλαίσιο της λύσης πρέπει να προβλέπονται η πλήρης κατάργηση της συνθήκης εγγυήσεως και του επεμβατικού δικαιώματος, καθώς και η πλήρης και ταχεία αποχώρηση όλων των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων.

—Με δεδομένο ότι ήσασταν στενός συνεργάτης του Μάριου Καρογιάν θα ανέμενε κάποιος να είστε υποψήφιος με τη ΔΗΠΑ και όχι με το ΔΗΚΟ.

—Συnergάστηκα με τον κ. Καρογιάν όταν εκείνος ήταν πρόεδρος του ΔΗΚΟ και εγώ επικεφαλής των διεθνών σχέσεων του κόμματος. Δεν τον ακολούθησα, όταν επέλεξε

Η «μαχητική» στάση του ΔΗΚΟ και του Νικόλα Παπαδόπουλου στο ζήτημα της διαφθοράς, καθώς και η «σοβαρή» επιδείνωση του Κυπριακού είναι οι δύο λόγοι που οδήγησαν τον Πέτρο Ζαρούνα σε συμπόρευση με τον πρόεδρο του κόμματος.

να φύγει από το ΔΗΚΟ. Δεν είχα ποτέ σχέση με τη ΔΗΠΑ, η οποία στηρίζει τον πρόεδρο Αναστασιάδη με τις πολιτικές και τις πρακτικές του οποίου διαφωνώ έντονα τόσο στα θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης (σκάνδαλο χρυσών διαβατηρίων) όσο και εξωτερικής πολι-

τικής (Κυπριακό και φυσικό αέριο).

—Σε μια πολύ κρίσιμη εκλογική μάχη για το ΔΗΚΟ, αυτή των προεδρικών εκλογών του 2018, βρεθήκατε απέναντι από τον Νικόλα Παπαδόπουλο, στηρίζοντας τον Σταύρο Μαλά. Τι άλ-

λαξε και οδηγήθηκαν σε συμπόρευση;

—Αυτό που άλλαξε ήταν δύο πολύ σημαντικά για εμένα πράγματα. Πρώτο η μαχητική στάση του ΔΗΚΟ και του Νικόλα Παπαδόπουλου στο ζήτημα της διαφθοράς. Θυμίζω ότι ως ενεργός πολίτης ήμουν από τον Οκτώβριο στους δρόμους μαζί με την πλατφόρμα «Διαφθορά Τέλος». Δεύτερο η σοβαρή επιδείνωση του Κυπριακού και ο αυξημένος και άμεσος κίνδυνος για μία συνομοσπονδιακή λύση, όπως αυτή που οι Βρετανοί, με τη συναινέση Αναστασιάδη/ΔΗΣΥ, αλλά και ευρωπαίων αξιωματούχων, προωθούν.

—Η ιδεολογική προσέγγιση του ΔΗΚΟ θα πρέπει να είναι κεντροαριστερά ή κεντροδεξιά;

—Με ενδιαφέρει το ΔΗΚΟ να εφαρμόζει πολιτικές με κοινωνική ευαισθησία στα θέματα της οικονομίας (μεικτή οικονομία), δημοκρατική ευαισθησία στα της διαφθοράς (διαφάνεια και τιμωρία των σκανδάλων) και εθνική ευαισθησία στα του Κυπριακού (αποτροπή συνομοσπονδιακής λύσης).

—Με αφορμή το σύνθημα αλλαγής που υιοθέτησε το ΔΗΚΟ, θεωρείτε πως η μόνη επιλογή του κόμματος για το 2023 είναι η συμπόρευση με το ΑΚΕΛ;

—Η συζήτηση θα ξεκινήσει την επομένη των βουλευτικών και θα στηριχθεί στα αποτελέσματά τους. Η ισχυροποίηση του ΔΗΚΟ στις εκλογές θα του επιτρέψει να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση των πολιτικών όρων για τη συσπείρωση όλων των δυνάμεων της ευρύτερης αντιπολίτευσης.

—Δέκα χρόνια μετά την πρώτη γέννηση εντός της ΑΟΖ ποιος είναι οι ενεργειακές προοπτικές;

—Ρεαλιστικά οι επιλογές μας είναι: η δημιουργία του EastMed αλλά με όδευση διά της Αιγύπτου. Εναλλακτικά η εξαγωγή του αερίου μας με υδροπιομηνη μορφή από τα αιγυπτιακά τερματικά κάτι που θα συμβεί με το κοίτασμα Αφροδίτη. Όλα αυτά πάντα με το νου μας στις βαλκανικές αγορές μέσω του ελληνικού τερματικού στην Αλεξανδρούπολη και στις ασιατικές που δεν επηρεάζονται από τις πράσινες πολιτικές της ΕΕ.

—Ήταν λάθος η χρησιμοποίηση των ενεργειακών ως εργαλείο πίεσης προς Τουρκία και Τ/κ;

—Ο ενεργειακός, και στην ουσία και γεωπολιτικός, μοχλός, ήταν και παραμένει ισχυρός έναντι της Τουρκίας και των Τ/κ. Δυστυχώς, η κυβέρνηση επιμένει να μην κατανοεί ότι η αρχική όδευση του EastMed δεν είναι εκ των πραγμάτων πλέον εφικτή. Ο μεγάλος παίκτης στην υπόθεση φυσικό αέριο στην Αν. Μεσόγειο ήταν και είναι η Αίγυπτος. Με αυτή πρέπει να συμπράξουμε και να μη μας παρασύρουν οι ψεύτικες υποσχέσεις του Ισραήλ.

—Ποια θα είναι η πρώτη σας πολιτική πράξη στο ενδεχόμενο εκλογής σας;

—Σε εθνικό επίπεδο προτίθεμαι ως διεθνολόγος να χρησιμοποιήσω το αυξημένο κύρος του βουλευτή για να αποτρέψω μαζί με το ΔΗΚΟ την επερχόμενη συνομοσπονδιακή λύση. Σε τοπικό επίπεδο θα υλοποιήσω το διακηρυγμένο όραμά μου για πολυεπίπεδη ανάπτυξη στην πόλη και την επαρχία Λάρνακας. Πρώτος στόχος που θα προωθήσω είναι η μετακίνηση του υπουργείου Μεταφορών στη Ριζοελιά στα πρότυπα της εγκατάστασης του υπουργείου Ναυτιλίας στη Λεμεσό.

Το Κυπριακό, προνόμιο όσων πραγματικά κατέχουν

Η υποψήφια βουλευτριά με την ΕΔΕΚ, Ρένα Γιαβάση αποκαλύπτει ποια θα ήταν η πρώτη της πράξη αν ήταν υπουργός Παιδείας

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Αποδείχθηκε δύσκολο, αλλά όχι μοιραίο εγχείρημα η δημιουργία της Συμμαχίας Πολιτών, λέει στη συνέντευξη της στην «Κ» η πρόεδρος της Συμμαχίας Γυναίκων και υποψήφια βουλευτριά με την ΕΔΕΚ στη Λευκωσία Ρένα Γιαβάση. Όπως λέει, το Κυπριακό θα έπρεπε να ήταν προνόμιο όσων πραγματικά κατέχουν και όχι πεδίο ατέρμονων αντιπαράθεσεων σε τηλεοπτικά πάνελ. Απαντά για ποιο λόγο χρειάζονται οι γυναικείες οργανώσεις και γιατί κάθε φορά τα κόμματα ψάχνουν, όπως λένε, να βρουν και δεν βρίσκουν γυναίκες για τα ψηφοδέλτια τους.

—Τελικά η πολιτική είναι η φυσολογική πορεία κατάληξης ενός δημοσιογράφου;

—Τόσο η δημοσιογραφία όσο και η πολιτική οφείλουν να υπηρετούν την πατρίδα, την κοινωνία και τον άνθρωπο. Η δημοσιογραφία καταγράφει, κρίνει, προτείνει. Η πολιτική αφογκράζεται, παράγει προτάσεις, αντιδρά και δρα για να βελτιώνει τις συνθήκες ή ακόμη καλύτερα για να δημιουργεί ένα καλύτερο μέλλον. Συνεπώς, για μένα, όντας άνθρωπος που αντιδρώ στα κακώς κείμενα και αναζητώ τις βέλτιστες λύσεις, ήταν μια φυσολογική πορεία να μεταβώ από τη δημοσιογραφία στην πολιτική.

—Ποιο περιστατικό υπήρξε το έναυσμα για να αποφασίσετε να εμπλακείτε ενεργά στην πολιτική;

—Η πρόταση που μου έκανε ο Γιώργος Λιλλήκας να εργαστώ στο επικοινωνιακό κομμάτι της προεκλογικής του εκστρατείας για τις προεδρικές του 2013. Απ' εκεί και έπειτα ξεκίνησε η πιο επίσημη μου πορεία στην πολιτική. Πρώτα ως

“

Μέχρις ότου φτάσουμε στο επιθυμητό σημείο, δηλαδή στα κόμματα να συμμετέχουν ισάξια ποσοτικά και οι γυναίκες, οι γυναικείες οργανώσεις θα είναι απαραίτητος πυλώνας.

υπεύθυνη επικοινωνίας, μετέπειτα ως αναπληρώτρια εκπρόσωπος Τύπου, κοινοβουλευτική συνεργάτιδα, πρόεδρος της γυναικείας οργάνωσης Συμμαχίας Γυναίκων και τώρα υποψήφια βουλευτριά στη Λευκωσία στο ψηφοδέλτιο της ΕΔΕΚ μετά τη συνεργασία της με τη Συμμαχία Πολιτών.

—Δεν αποτελεί αυτοακύρωση ενός κόμματος να μην κατεβαίνει αυτόνομα στις βουλευτικές εκλογές; Μετά από αυτό, υπάρχει μέλλον για τη Συμμαχία Πολιτών ή θα συνενωθείτε με την ΕΔΕΚ;

—Αποτελεί μια επιλογή συνέχισης του ρόλου και της παρουσίας του Κινήματος, μέσα στα δεδομένα και το πολιτικό περιβάλλον της εποχής. Το μέλλον θα κριθεί από τη βούληση των πολιτών στην κάλπη.

—Στη συνεργασία σας με την ΕΔΕΚ επικεντρώσατε στο αντιδραστικό μέτωπο, όμως οι βουλευτικές εκλογές δεν θα έπρεπε να είναι μονοθεματικές... Σας ενώνει κάτι άλλο;

—Το εθνικό μας ζήτημα και η επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού και της Κυπριακής Δημοκρατίας αποτελούν το μέγιστο μέλημά

Δύο θητείες, δηλαδή δέκα χρόνια, είναι υπερκερά για να παλέψουν εντός κοινοβουλίου για τα πιστεύω και για τις προτάσεις τους. Δεν μπορεί κάποιος να έχουν γίνει επαγγελματίες βουλευτές, λέει στην «Κ» η Ρένα Γιαβάση, εξηγώντας για ποιο λόγο το όριο θητειών θα είναι η πρώτη της πολιτική πράξη εάν εκλεγεί

μας. Όμως, με την ΕΔΕΚ μας ενώουν πάρα πολλές θέσεις στα κοινωνικο-οικονομικά θέματα.

—Είστε από τους εξ απορρήτων του Γιώργου Λιλλήκα. Εκ των υστέρων ήταν τελικά μοιραίο λάθος για την πολιτική του πορεία η δημιουργία του κόμματος;

—Τότε, μετά το 25% που έλαβε ο Γιώργος Λιλλήκας στις προεδρικές εκλογές, ήταν μια φυσική εξέλιξη και μια αναγκαιότητα αν θέλετε, η δημιουργία της Συμμαχίας Πολιτών. Αποδείχθηκε δύσκολο εγχείρημα αλλά όχι μοιραίο.

—Είστε πρόεδρος της Συμμαχίας

Γυναίκων, ωστόσο, οι γυναικείες οργανώσεις εντός των κομμάτων στέλνουν το μήνυμα της διάκρισης και της απομόνωσης των γυναικών από την πραγματική πολιτική...

—Στις γυναικείες οργανώσεις οφείλουμε πολλές πολιτικές νίκες όσον αφορά ζητήματα ισότητας φύλου αλλά και κοινωνικά θέματα. Και οι γυναικείες οργανώσεις, συνεργάζονται σε πολλούς κοινούς στόχους μεταξύ τους. Μέχρις ότου φτάσουμε στο επιθυμητό σημείο, δηλαδή στα κόμματα να συμμετέχουν ισάξια ποσοτικά και οι γυναίκες, οι γυναικείες οργανώσεις θα είναι απαραίτητος πυλώνας.

—Για ποιο λόγο απουσιάζουν τελικά οι γυναίκες από την πολιτική; Τα κόμματα λένε πως ψάχνουν κάθε φορά υποψήφιας, αλλά δεν βρίσκουν...

—Η κουλτούρα της χώρας μας θέλει τη γυναίκα να εκτελεί ταυτόχρονα και παράλληλα πολλούς ρόλους, που της απορροφούν σημαντικό χρόνο και ενέργεια. Την ίδια ώρα, η Πολιτεία δεν προσφέρει στοιχειώδεις υποστηρικτικές δομές που θα διευκόλυναν τις γυναίκες και τις μητέρες απελευθερώνοντάς τους χρόνο για να ασχοληθούν με άλλες δραστηριότητες ή και την πολιτική.

—Έχετε δηλώσει πως δεν θέλετε να μιλάτε για το Κυπριακό, αλλά για άλλα κοινωνικά ζητήματα. Είναι να υποθέσουμε και το Κυπριακό προνόμιο των πολιτικών ανδρών;

—Το Κυπριακό έπρεπε να αποτελεί προνόμιο μόνο όσων πραγματικά το κατέχουν. Γυναίκων και ανδρών, που όμως να το κατέχουν. Διεθνολόγων, συνταγματολόγων, διπλωματών, στρατιωτικών κτλ. Όχι να γίνεται πεδίο ατέρμονων αντιπαράθεσεων σε τηλεοπτικά

πάνελ. Άρα δεν είναι θέμα φύλου αλλά ιδιότητας. Φυσικά, αν ερωτηθώ, ασφαλώς και έχω άποψη και θα την πω, γιατί ως πολιτικός και ως κύπρια πολιτίς ενημερώνομαι και ανησυχώ για το παρόν και το μέλλον της πατρίδας μου.

—Σε ποιο βιβλίο επανέρχεστε συχνά;

—Στη «Βαρκάρισσα της Χίμαιρας», της Αλκυόνης Παπαδάκη.

—Ποια ήταν η τελευταία θεατρική παράσταση που παρακολουθήσατε;

—«Αριστοφάνης τόσο δα» πριν από δύο βδομάδες με τα δύο μου αγοράκια. Εξαιρετική παράσταση, τη συστήνω ανεπιφύλακτα.

—Αν αναλαμβάνετε αύριο τη θέση του υπουργού Παιδείας, ποιο θα ήταν το πρώτο πράγμα που θα κάνατε;

—Τη δημιουργία ενός νέου, σύγχρονου, ολοήμερου σχολείου που θα παρέχει ίσα εφόδια σε όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως οικονομικής ευχέρειας των γονέων/κηδεμόνων. Ένα σχολείο που θα απαλλάξει μαθητές και γονείς από το απογευματινό πήγαινε έλα σε φροντιστήρια, παράνομα και μη. Που να ανταποκρίνεται στα σύγχρονα δεδομένα και προκλήσεις και πρώτιστο στόχο θα έχει τη δημιουργία ολοκληρωμένων και ευτυχομένων ανθρώπων μέσα από τη δημόσια παιδεία.

—Ποια θα είναι η πρώτη σας πολιτική πράξη στο ενδεχόμενο εκλογής σας;

—Να καταθέσω πρόταση νόμου που να βάζει όριο θητειών στους βουλευτές. Δύο θητείες, δηλαδή δέκα χρόνια, είναι υπερκερά για να παλέψουν εντός κοινοβουλίου για τα πιστεύω και για τις προτάσεις τους. Δεν μπορεί κάποιος να έχουν γίνει επαγγελματίες βουλευτές.

Το διπλό στοίχημα του Μαξίμου για την επανεκκίνηση της χώρας

Το άνοιγμα της οικονομίας και οι κρίσιμοι μήνες μέχρι το τέλος του έτους

Του Κ. Π. ΠΑΠΑΔΟΧΟΥ

Σε κρίσιμη προτεραιότητα αναδεικνύεται για την κυβέρνηση η πιστή τήρηση του «οδικού χάρτη» που έχει τεθεί για το άνοιγμα της οικονομίας και της κοινωνίας, με αφετηρία το άνοιγμα του λιανεμπορίου τη Δευτέρα, των λυκείων περί τις 12 του μήνα και της εστίασης μετά το Πάσχα, το πιθανότερο στις 10 Μαΐου.

Η «επανεκκίνηση» της χώρας θεωρείται κομβικής σημασίας στο οικονομικό πεδίο, καθώς πλέον το κόστος στέρησης επιχειρήσεων και εργαζομένων είναι δυσβάστακτο, με το υπουργείο Οικονομικών να διαθέτει στη συγκεκριμένη κατεύθυνση κονδύλια ύψους 14 δισ. ευρώ, σχεδόν τα διπλάσια από ό,τι προέβλεπε αρχικά ο φρενιτός προϋπολογισμός. Όμως, το παρατεταμένο lockdown έχει αρχίσει να ρίχνει τη σκιά του και στο πολιτικό σκηνικό: η κόπωση των πολιτών αποτυπώνεται σταδιακά στις δημοσκοπήσεις.

Πάντως, το γεγονός ότι η Ν.Δ. και ο Κυριάκος Μητσοτάκης επιδεικνύουν ισχυρές αντοχές και ο ΣΥΡΙΖΑ και ο Αλέξης Τσίπρας δεν εμφανίζονται να καταγράφουν δυναμική ανάκαμψης οδηγεί κυβερνητικά στελέχη στην εκτίμηση πως η κυβέρνηση βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σύντομη «παρένθεση». Όπως εκτιμούν κυβερνητικοί παράγοντες, από τα μέσα Μαΐου και έως το τέλος του χρόνου, όταν οικονομία και κοινωνία θα έχουν τεθεί σε τροχιά επαναλειτουργίας, η Ν.Δ. θα υπερκαλύψει τις όποιες απώλειες του τελευταίου τριμήνου.

Υπό το ανωτέρω πρίσμα, κατά τις ίδιες πηγές, υπάρχουν δύο κρίσιμα ορόσημα: οι επόμενες δεκαπέντε ημέρες, οπότε και θα κριθεί εάν είναι ρεαλιστικός στόχος το σταδιακό, αλλά μόνιμο άνοιγμα όλων των κοινωνικών και οικονομικών δραστηριοτήτων και το επόμενο εξάμηνο, που θα αποτελέσει κρας τεστ για τις αντοχές των επιχειρήσεων και την «τιθάσωση» της ανεργίας σε τομείς της οικονομίας που μάλιστα εμπλέκουν και τμήμα της μεσαίας τάξης.

Μητσοτάκης και Ν.Δ. επιδεικνύουν ισχυρές δημοσκοπικές αντοχές έναντι Τσίπρα και ΣΥΡΙΖΑ, με αποτέλεσμα κυβερνητικά στελέχη να εκτιμούν πως όταν οικονομία και κοινωνία θα έχουν τεθεί σε τροχιά επαναλειτουργίας, το κόμμα τους θα υπερκαλύψει τις όποιες απώλειες του τελευταίου τριμήνου.

Προτεραιότητα, να δοθούν «ανάσες» στους νέους, στους επιχειρηματίες λιανεμπορίου, τουρισμού και εστίασης, καθώς και στους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα.

Βραχυπρόθεσμα θα κριθεί πόσο αποτελεσματικό είναι το εργαλείο των self tests, αλλά και ποιο είναι το πραγματικό υγειονομικό αποτύπωμα του προσεκτικού ανοίγματος που επιχειρείται από χθες με το πράσινο φως στις διαδημοτικές μετακινήσεις και από αύριο με την επαναλειτουργία του λιανεμπορίου. Εάν οι εξελίξεις είναι θετικές, η κυβέρνηση εκτιμά πως θα αρχίσουν να απορροφούνται οι «κράδα-

μοί» που πυροδοτεί η κορύφωση του τρίτου κύματος της πανδημίας. Ειδικότερα, στην παρούσα φάση αναγνωρίζεται πως για τη Ν.Δ. προβληματικές δημοσκοπικές περιοχές αποτελούν:

- Οι νέοι, που έχουν υποστεί σοβαρότατους περιορισμούς, χωρίς να αισθάνονται ότι οι ίδιοι διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο λόγω κορωνοϊού.
- Οι επιχειρηματίες του λιανεμπορίου, του τουρισμού και της εστίασης, που έχουν επί μήνες τις επιχειρήσεις τους κλειστές, χωρίς μάλιστα να έχει επιτευχθεί ουσιαστική μείωση του ημερήσιου φορτίου.
- Οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα, οι οποίοι έχουν τεθεί σε καθεστώς ανατολής και επί μήνες ζουν με εισόδημα που έχει περιοριστεί στα 534 ευρώ τον μήνα.

Όπως αναγνωρίζεται, πραγματικά αλώβητοι οικονομικά από την υγειονομική κρίση είναι στην παρούσα φάση, στο σύνολό τους, μόνο οι συνταξιούχοι και οι εργα-

ζόμενοι στον δημόσιο τομέα. Τι προκύπτει όμως από τις τρέχουσες δημοσκοπήσεις; Η τελευταία έρευνα της Pulse για τον ΣΚΑΪ καταγράφει προβάδισμα της Ν.Δ. έναντι του ΣΥΡΙΖΑ της τάξης των 12 ποσοστιαίων μονάδων (37% έναντι 25%), δηλαδή διαφορά μεγαλύτερη εκείνης των εκλογών του Ιουλίου του 2019. Και τούτο, παρότι η κυβέρνηση οδεύει στην ολοκλήρωση δύο ετών της θητείας της, ενώ, πέραν των επιπτώσεων της πανδημίας, το τελευταίο δίμηνο υπήρξαν και άλλα γεγονότα με πολιτικό κόστος, όπως η Ικαρία και η υπόθεση της αστυνομικής βίας στη Νέα Σμύρνη.

Όμως, από την ίδια δημοσκόπηση προκύπτει και συνεχώς μειούμενη αποδοχή των σκληρών περιοριστικών μέτρων, που «κρεώνονται» εκ των πραγμάτων στην κυβέρνηση. Είναι ενδεικτικό ότι στο ερώτημα «τι είναι καλύτερο να γίνει όσον αφορά τον γενικό περιορισμό - lockdown;», «άμεση χαλάρωση» ζητεί το 35% των ερωτηθέντων, έναντι 24% ένα μήνα νωρίτερα. Επίσης, την «παράταση όσο χρειαστεί» προκρίνει μόλις το 17% έναντι του 29% στην έρευνα του Φεβρουαρίου. Παράλληλα, σύμφωνα με έρευνα της Μέτρων Ανάλυσης για τον Κύκλο Ιδέων του κ. Ευ. Βενιζέλου, η κυβέρνηση συνεχίζει να έχει θετικό αλλά μειούμενο ισοζύγιο αξιοπιστίας στην αντιμετώπιση της πανδημίας, το οποίο είναι μάλιστα ευθέως συνδεδεμένο με την ηλικιακή - και άρα εν μέρει και εργασιακή - παράμετρο. Συγκεκριμένα, η κυβέρνηση κρίνεται θετικά από το 67% των 65 ετών και άνω, το 52% των 55-64 ετών, το 48% των 45-54, το 50% των 35-44 και το 32% των 17-34.

Όπως προαναφέρθηκε, η κυβέρνηση επενδύει για τη μεταβολή του κλίματος στην επανεκκίνηση της οικονομίας, αλλά και στα περίπου 4 δισ. φέτος - και 5,3 δισ. το 2022 - από το Ταμείο Ανάκαμψης. Μάλιστα, τονίζεται ότι η προοπτική των συγκεκριμένων πόρων βάζει στο «ράφι» κάθε εκλογικό σενάριο.

Επιχείρηση συσπείρωσης μέσω Προανακριτικής

Ο ρόλος-κλειδί του Παύλου Πολάκη

Του ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ

Το έργο είναι γνωστό. Η εκάστοτε πλειοψηφία σπίνει στον τοίχο τους προηγούμενους που «δεν τίμησαν την ψήφο του ελληνικού λαού» και έβαλαν «το δάχτυλο στο μέλι». Μπορεί να γίνεται για λόγους ουσίας, ίσως κάποιες φορές να υποκρύπτει σχέψεις για εκλογικό αιφνιδιασμό, σίγουρα πάντως αποτελεί ένα παιχνίδι εντυπώσεων που όλοι χρησιμοποιούν. Η παραπομπή στο Ειδικό Δικαστήριο του αντιπάλου και η πτώση που κάνουν αυτές οι δύο λέξεις βραβιώνουν πολύ στη ζυγαριά της κάθε κυβέρνησης. Και το καταδικαστικό πόρισμα είναι δεδομένο. Ποια πλειοψηφία θα δεχθεί να κάνει πίσω μπροστά στα επιχειρήματα της μειοψηφίας; Καμιά! Όσο τεκμηριωμένα και αν είναι, η ετυμολογία θα είναι μια: παραπομπή στον Δικαιοσύνη, αλλιώς θα θεωρηθεί μέγιστη πολιτική ήττα. Και έχει ποτίσει τόσο πολύ αυτή η πρακτική το ελληνικό πολιτικό σύστημα, που ο Αλέξης Τσίπρας από το βήμα της Βουλής, με το κόμμα του να βρίσκεται ακόμα στη ζώνη του 20%, προανήγγειλε νέες διώξεις όταν ξαναβρεθεί στην εξουσία. «Εμείς, πόσες προανακριτικές επιτροπές θα πρέπει να προκαλέσουμε, μόλις επανέλθουμε στη διακυβέρνηση; Δεν θα ξέρουμε από πού να το πιάσουμε και πού να το αφήσουμε!», είπε χαρακτηριστικά την Τρίτη.

Την Πέμπτη το πρωί ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ με τους στενοί του συνεργάτες, σύμφωνα με πληροφορίες, έκανε ένα πρώτο ταξίδι για τη συζήτηση στην Ολομέλεια. «Η Ν.Δ. ήταν «παγωμένη» και οι ομιλίες της πλειοψηφίας ήταν χλιαρές», εκτίμησαν στον 6ο όροφο της Κουμουνδούρου υποστηρίζοντας πως «δεν έπεισαν ότι δεν πρόκειται για μια πολιτική διώξη με στόχο τον ΣΥΡΙΖΑ». Απόλυτη ικανοποίηση υπήρχε και από τα επιχειρήματα που παρέθεσε ο Ν. Παπάς.

Οι πρώτες ημέρες σε «περιβάλλον Προανακριτικής» έδειξαν πως η διαδικασία μπορεί να λειτουργήσει συσπειρωτικά για τον ΣΥΡΙΖΑ. Είναι γνωστό πως οι σχέσεις του τέως υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής με τους Ευκλ. Τσακαλώτο, Π. Σκουρλέτη, Ν. Φίλη και Δ. Τζανακόπουλο δεν είναι πολύ στενές, ωστόσο όλοι έχουν συνταχθεί απολύτως στη γραμμή πως πρόκειται για μια «πολιτική εκδικητική και νομικά αστεία υπόθεση». Καμία διαφορετική φωνή δεν έχει ακουστεί, παρά τις δεδομένες διαφωνίες που υπάρχουν για τους πολιτικούς χειρισμούς εκείνης της περιόδου. Δεν είναι τυχαίο πως ο Αλ. Τσίπρας επέλεξε τον Δ. Τζανακόπουλο να είναι ο βασικός υπερασπιστής του υπουργού στην Ολομέλεια δίνοντας τα μίνιμα ως οι προσωπικές και οι τασικές διαφορές περισσεύουν στο συγκεκριμένο ζήτημα. Μάλιστα το σήμα που έχει δοθεί είναι τόσο ισχυρό, που, όπως ει-

ναί σε θέση να γνωρίζει η «Κ», δεν συγχωρούνται παρεμβολές. Στην Κουμουνδούρου ένα πράγμα θα επιχειρούν να υπενθυμίζουν συνεχώς μέσα από τις συνεδριάσεις της επιτροπής, που θα ακολουθήσουν. Πως ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν η πρώτη κυβέρνηση με την οποία τα κανάλια κλήθηκαν να πληρώσουν για τις τηλεοπτικές άδειες.

Όσον αφορά τη συμμετοχή του Π. Πολάκη στην ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ που θα απαρτίζει τη 19μελή επιτροπή, δεν αποτέλεσε έκπληξη. Θα μπορούσε να εκτιμηθεί πως ήταν και μονόζυγαριά της κάθε κυβέρνησης. Και το καταδικαστικό πόρισμα είναι δεδομένο. Ποια πλειοψηφία θα δεχθεί να κάνει πίσω μπροστά στα επιχειρήματα της μειοψηφίας; Καμιά! Όσο τεκμηριωμένα και αν είναι, η ετυμολογία θα είναι μια: παραπομπή στον Δικαιοσύνη, αλλιώς θα θεωρηθεί μέγιστη πολιτική ήττα. Και έχει ποτίσει τόσο πολύ αυτή η πρακτική το ελληνικό πολιτικό σύστημα, που ο Αλέξης Τσίπρας από το βήμα της Βουλής, με το κόμμα του να βρίσκεται ακόμα στη ζώνη του 20%, προανήγγειλε νέες διώξεις όταν ξαναβρεθεί στην εξουσία. «Εμείς, πόσες προανακριτικές επιτροπές θα πρέπει να προκαλέσουμε, μόλις επανέλθουμε στη διακυβέρνηση; Δεν θα ξέρουμε από πού να το πιάσουμε και πού να το αφήσουμε!», είπε χαρακτηριστικά την Τρίτη.

«Η Ν.Δ. ήταν «παγωμένη» και οι ομιλίες της πλειοψηφίας χλιαρές», εκτιμούν στον ΣΥΡΙΖΑ, ενώ καταγράφεται ικανοποίηση για τα επιχειρήματα του Νίκου Παπά.

άλλωστε, τον καβγά των τριών βουλευτών στον διάδρομο έξω από την αίθουσα της Γερουσίας, κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της επιτροπής στο Ν.Δ. Παπαγγελόπουλο. Δεν είναι λίγοι όσοι βλέπουν θετικό επίσημο το γεγονός πως ο βουλευτής Χανίων θα ξοδέψει όλη του την ενέργεια στις εργασίες της επιτροπής, δεν θα «πυροβολεί αδιακριτως στο Facebook» και ενδεχομένως να ξανακερδίσει μέρος της χαμένης του αξιοπιστίας μέσα στο κόμμα.

Δύο βασικά μελανά σημεία υπάρχουν σε όλη αυτή την ιστορία για τον ΣΥΡΙΖΑ, που δεν είναι εύκολο να τα παραδεχθούν στην Κουμουνδούρου. Πρώτον, η Ν.Δ. θα μπορεί το επόμενο διάστημα να θυμίζει στον Αλ. Τσίπρα πως το αφήγημα περί «ηθικού πλεονεκτήματος» έχει πείσει περίπου προ πολλού. Δεύτερον, η διαδικασία της Τρίτης στην Ολομέλεια απέδειξε πως η απόσταση που πρέπει να διανυθεί για τη μετελογική συμπίεση με το ΚΙΝΑΛ είναι ακόμα πολύ μεγάλη. Το κόμμα της Φ. Γεννηματάς, όπως είχε πράξει και για τον Δ. Παπαγγελόπουλο, υπερψήφισε μαζί με την Ελληνική Λύση τη σύσταση της προανακριτικής επιτροπής, δείχνοντας πως δεν δέχεται την ταύτιση που επιχειρούν να κάνουν πολλοί μέσα στην Κουμουνδούρου με το ΠΑΣΟΚ της δεκαετίας του '80.

«Καθαρό τοπίο» από το καλοκαίρι

Ο σχεδιασμός Μητσοτάκη και η ακύρωση των εκλογικών σεναρίων

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Είναι λάθος να μιλάμε για άνοιγμα. Αν δούμε συνωστισμό, οι περιορισμοί μπορούν να επανέλθουν». Η πρωθυπουργική φράση την Παρασκευή στη Βουλή είναι ενδεικτική του κυβερνητικού σχεδιασμού ενόψει της συνέχειας. Ενός σχεδιασμού που έχει απότομο όριο τα μέσα καλοκαιριού, όπου ο έλεγχος της πανδημίας αφενός και η πρώτη εκταμίευση από το Ταμείο Ανάκαμψης εικάζεται πως θα επιτρέπει να γυρίσει η σελίδα. Πάντως, έως το τέλος Απριλίου, στο Μέγαρο Μαξίμου θέλουν να πάνε με πολύ προσεκτικά βήματα, χωρίς να καλλιεργηθούν υψηλές προσδοκίες για άμεση επιστροφή στην κανονικότητα, ώστε να διαφανεί η εξέλιξη του τρίτου κύματος. Εξ ου και έως τις 15/4 δεν υπάρχει κανένας σχεδιασμός για περαιτέρω άρση περιορισμών, πλην των λυκείων που ο χρόνος έχει αρχίσει να πιέζει ασφυκτικά λόγω των επικείμενων Πανελλαδικών Εξετάσεων.

Ατομική ευθύνη

Αύριο στο Μαξίμου θα γίνει η πρώτη εξέταση των δεδομένων από το πιλοτικό μέτρο της ελεύθερης μετακίνησης των πολιτών από δήμο σε δήμο για λόγους αναψυχής και άσκησης. Εάν διαφανεί πως δεν υπήρξε καταστρατήρηση του μέτρου, τότε αυτό θα επανέλθει και το επόμενο Σάββατοκυριακό, 10-11 Απριλίου. Ταυτόχρονα, όπως προειπώθηκε, εάν η επιδημιολογική εικόνα δεν επιδεινωθεί

τότε, περί τις 12 Απριλίου θα δούμε να επιστρέφουν στα θρανία τα παιδιά που φοιτούν στο λύκειο με τη συνδρομή των self tests που ήδη από την Τετάρτη 7 του μηνός θα είναι διαθέσιμα σε όλα τα φαρμακεία της χώρας. Η αυτοδιάγνωση θα είναι καθολική σε μαθητές και

Στην κυβέρνηση δεν θέλουν να υπάρξει πτωχόρισμα στο πλαίσιο αυτό, δρομολογούνται μαζικοί έλεγχοι για την τήρηση των μέτρων στα καταστήματα.

καθηγητές πριν από την επάνοδο και οι μαθητές θα είναι υποχρεωμένοι, προσερχόμενοι στο σχολείο, να προσκομίσουν βεβαίωση αρνητικού τεστ στον καθηγητή.

Μία άλλη κομβική παράμετρος που θα κρίνει τα επόμενα βήματα είναι το πώς θα εξελιχθεί η επάνοδος του λιανεμπορίου και κατά πόσο θα τηρηθούν τα μέτρα. Στην κυβέρνηση δεν θέλουν σε καμία περίπτωση να υπάρξει πτωχόρισμα με τη λήψη νέων μέτρων και θεωρούν κομβικό αυτό το κρίσιμο διάστημα να υπάρχει υψηλή ατομική ευθύνη, από πολίτες και επαγγελματίες, ώστε από τις 15 Απριλίου να μιλάμε με διαφορετικά δεδομέ-

να. Σε αυτό το πλαίσιο, θα γίνονται πολλοί έλεγχοι και για την τήρηση των μέτρων στα καταστήματα, αλλά και διαγνωστικά τεστ, ώστε να ελέγχεται όσο το δυνατόν περισσότερο η επιδημιολογική εικόνα.

Στο βάθος Πάσχα

Εάν όλα πάνε κατ' ευχήν, τότε είναι πιθανόν στα τέλη Απριλίου να υπάρξει ελεύθερη μετακίνηση από νομό σε νομό, ώστε οι πολίτες μετά μια μακρά περίοδο να μπορούν να αποσυμπιεστούν εν τοις πράγμασι, με ένα Πάσχα που θα θυμίζει κανονικότητα, καθώς να μην θα μπορείς να ταξιδέψεις αλλά η εστίαση θα παραμείνει κλειστή, ώστε να αποφευχθούν αχρείαστοι συνωστισμοί σε καφέ και εστιατόρια. Το προανήγγειλε σφάως ο πρωθυπουργός στην ομιλία του την Παρασκευή στη Βουλή, όταν ανέφερε πως «η εκτίμησή μου είναι πως η εστίαση θα ανοίξει μετά το Πάσχα». Επιστρέφοντας από τη μίνι ανάπαυλα του Πάσχα, τότε θα μπορεί να επαναλειτουργήσει η εστίαση σε ανοικτούς χώρους, καθώς εκτός των άλλων θα έχει προχωρήσει και ο εμβολιασμός και το λεγόμενο τείχος της ανοσίας, μαζί με αυτούς που έχουν νοσήσει, θα ξεπερνά τα 2 εκατ. πολίτες.

«Κλειδί» οι μεταρρυθμίσεις

Από τον ευρύτερο σχεδιασμό δεν μπορεί να διαφύγει την προσοχή το οικονομικό σκέλος. Όπως είπε ο κ. Σκυλακάκης, στα μέσα Απριλίου θα κατατεθεί στην Ευρω-

παϊκή Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από τα μέσα του θέρους υπολογίζεται πως θα έρθουν τα πρώτα 4 δισ. ευρώ. Ουσιαστικά ο κ. Μητσοτάκης υπολογίζει πως από το καλοκαίρι - και με την πανδημία πλέον πίσω μας - θα έχει «καθαρό τοπίο» ώστε να εφαρμόσει το εκλογικό του πρόγραμμα και όχι να κάνει μια διαχείριση κρίσης, όπως κάνει τους 13 από τους 21 μήνες της διακυβέρνησής του. Αυτή η προοπτική είναι και το ισχυρότερο επιχειρήματα που ακυρώνει τα σενάρια πρόωρων εκλογών. Αλλιώς, στενοί συνεργάτες του πρωθυπουργού τονίζουν στην «Κ» πως οι εκλογές και οι κυβερνήσεις, ανεξαρτήτως των εκτάκτων καταστάσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν, κρίνονται πάντα από την εφαρμογή των προγραμμάτων τους.

Στο Μέγαρο Μαξίμου θεωρούν πως και η δική τους κυβέρνηση θα κριθεί στο τέλος όχι μόνον από τη διαχείριση της πανδημίας ή τα ελληνοτουρκικά, τα δύο θέματα που μονοπόλησαν το ενδιαφέρον τον τελευταίο ένα χρόνο, αλλά από το κατά πόσο θα πετύχει στο μεγάλο σχέδιο των μεταρρυθμίσεων που παρουσιάστηκε εντός της εβδομάδας με την κοδική ονομασία «Ελλάδα 2.0». Ο μεγάλος στόχος για μια νέα αρχή από το καλοκαίρι σε όλα τα επίπεδα υπονοήθηκε από τον ίδιο τον κ. Μητσοτάκη με τη φράση, την Παρασκευή: «Να φτάσουμε πιο ασφαλείς στο Πάσχα και πιο ελεύθεροι στο καλοκαίρι».

Ο Παύλος Πολάκης θα συμμετάσχει στην Προανακριτική για τον Νίκο Παπά. «Απέναντι στον Μαρκόπουλο και στον Πλεύρη, κάποιος πρέπει να απαντά», σχολιάζει κορυφαία πηγή της Κ.Ο.

Η Αγκυρα να εφαρμόσει τη Συμφωνία στο προσφυγικό

Η επιτροπος Ιλβα Γιόχανσον στην «Κ»

Συνέντευξη ΣΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ

Την ανάγκη η Αγκυρα να εφαρμόσει πλήρως την κοινή δήλωση Ε.Ε.-Τουρκίας τονίζει σε αποκλειστική συνέντευξη της στην «Κ» η επιτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε., Ιλβα Γιόχανσον. Η Συμφωνία επιτροπος, που βρέθηκε την περασμένη εβδομάδα στη χώρα μας για διήμερη επίσκεψη, ασκεί εκ νέου κριτική στη διεύθυνση του Frontex αλλά και στην ελληνική κυβέρνηση για τους χειρισμούς στην υπόθεση των επαναπροωθήσεων. Αναδεικνύει, τέλος, τα μέτρα στην πρόταση της Επιτροπής για το νέο σύμφωνο μετανάστευσης και ασύλου που θα συμβάλουν στην ανακούφιση των χωρών πρώτης υποδοχής, χωρίς ωστόσο να μπορεί να προβλέψει τότε θα υπάρξει συμφωνία για το πολιτικά υπερ-ευαίσθητο αυτό θέμα.

«Η Τουρκία είναι υποχρεωμένη να ξεκινήσει να δέχεται ξανά επιστροφές από την Ελλάδα», τονίζει η κ. Γιόχανσον. «Είναι κάτι για το οποίο έχω υπάρξει πολύ σαφής στις επαφές με τον υπουργό Εξωτερικών της χώρας, τον κ. Τσαβούσοβλου, αλλά και στις δημόσιες τοποθετήσεις μου. Είναι ξεκάθαρα μέρος της κοινής δήλωσης Ε.Ε. - Τουρκίας. Πραγματικά ελπίζω ότι το ζήτημα αυτό θα βρεθεί στην ατζέντα των συνομιλιών που θα έχουν την Τρίτη η πρόεδρος Φον ντερ Λάιεν και ο πρόεδρος Μισέλ με τον πρόεδρο Ερντογάν. Τόσο η αποτροπή των αναχωρήσεων όσο και η επανένταξη των υποδοχών επιστροφών είναι, κατά τη γνώμη μου, ιδιαίτερα σημαντικά σημεία σχετικά με την πρόθεση της Τουρκίας να συμμορφωθεί με την κοινή δήλωση και να δείξει καλή διάθεση σχετικά με τις περαιτέρω συνομιλίες».

Η κ. Γιόχανσον έχει υπάρξει ανοικτά επικριτική για τους χει-

ρισμούς του εκτελεστικού διευθυντή του Frontex Φαμπρίο Λετζερί σχετικά με τις επαναπροωθήσεις στα ελληνοτουρκικά σύνορα. Η πρόσφατη έκθεση της ομάδας εργασίας του Δ.Σ. του Frontex ερμηνεύθηκε από ορισμένους κύκλους ως διάψευση των σχετικών καταγγελιών. Συμφωνεί με την ερμηνεία αυτή; Θεωρεί ότι ο κ. Λετζερί έχει κάνει έκτοτε τα απαραίτητα για να ενισχυθεί το οπλοστάσιο του Frontex για τη θωράκιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων;

«Οι καταγγελίες αυτές είδαν το φως της δημοσιότητας στα τέλη Οκτωβρίου. Θυμάμαι ότι κάλεσα κατευθείαν στο τηλέφωνο τον εκτελεστικό διευθυντή - ήταν χρειάστηκε να φτάσουμε στον Μάρτιο για να υπάρξει διαύγεια, ως ένα σημείο, για το ζήτημα αυτό. Αυτή η καθυστέρηση συνεπάγεται ένα τεράστιο ρίσκο για τη φήμη του Frontex».

Είναι ζήτημα κακής επικοινωνιακής στρατηγικής ή το πρόβλημα πάει βαθύτερα; «Κατά τη γνώμη μου, η έκθεση δείχνει σαφώς ότι υπάρχει βαθύτερο πρόβλημα. Αναφέρεται στην έκθεση ότι δεν υπάρχει κατάλληλο σύστημα καταγραφής [για περιστατικά πηθαισ παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων]. Αναφέρεται επίσης ότι υπάρχει ανάγκη για μια νέα κουλτούρα, ώστε να αντιμετωπιστούν τα υφιστάμενα ελαττώματα. Επιπλέον, καθυστέρησε σημαντικά η ενεργοποίηση του υπεύθυνου θεμελιωδών δικαιωμάτων βάσει του κανονισμού που υπάρχει στις αρχές Δεκεμβρίου να υπάρχουν 40 επιτηρητές [monitors] θεμελιωδών δικαιωμάτων και είμαστε

Τα μέτρα στην πρόταση της Επιτροπής για το νέο σύμφωνο μετανάστευσης και ασύλου θα συμβάλουν στην ανακούφιση των χωρών πρώτης υποδοχής, τονίζει στην «Κ» η επιτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε., Ιλβα Γιόχανσον.

ακόμα στους μηδέν» και θα έπρεπε να έχουν διοριστεί τρεις αναπληρωτές γενικοί διευθυντές και δεν έχει διοριστεί κανείς. Η απουσία αυτών των στελεχών θεωρώ ότι επηρέασε την αποτελεσματικότητα με την οποία ο οργανισμός χειρίστηκε τις καταγγελίες». Η φύλαξη των συνόρων «δεν είναι περίπτωση στο πάρκο», τονίζει. «Είναι αναμενόμενο ότι θα υπάρξουν καταγγελίες, οι οποίες πρέπει να διερευνώνται - ειδικά όταν εμπλέκεται και μία τρίτη χώρα που έχει τη δική της ατζέντα». Το Δ.Σ. του Frontex πάντως, σημειώνει η κ. Γιόχανσον, «ασκεί πλέον έντονη πίεση στον εκτελεστικό διευθυντή και αυτό είναι καλό, γιατί υπάρχει ανάγκη να γίνουν περισσότερα για να διερευνηθούν και τη διαλεύκανση αυτών των υποθέσεων».

Αργή πρόοδος
Πώς εξελίσσονται οι διαβουλεύσεις επί του νέου συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο; Πότε προβλέπει να καταληφθούν; Η κ. Γιόχανσον σημειώνει ότι έχει επιτελεστεί πρόοδος σε τεχνικό επίπεδο, αλλά ότι δεν έχουν γίνει

καθόλου συναντήσεις του Συμβουλίου των υπουργών Εσωτερικών από τον περασμένο Σεπτέμβριο. «Είναι δύσκολο να υπάρξουν συστώσεις μετακινήσεις θέσεων σε τηλεδιασκέψεις», παρατηρεί. Η αβεβαιότητα σχετικά με την πανδημία και την προοπτική επανένταξης των διά ζώσης συνεδριάσεων σημαίνει ότι «είναι πολύ δύσκολο να προβλέψω πόσους χρόνους θα χρειαστεί για να καταληφθούν σε συμφωνία».

Πώς εγγυάται η νέα πρόταση ότι χώρες πρώτης υποδοχής, όπως η Ελλάδα, δεν θα κληθούν ξανά να σηκώσουν το συντριπτικό μέρος του βάρους διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών;

«Στην πρότασή μας δεν είναι υποχρεωτική η (συμμετοχή στη) μετεγκατάσταση. Οι χώρες όμως που δεν θέλουν να δεχθούν πρόσφυγες θα πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη για επιστροφές, να δείξουν έτσι την αλληλεγγύη τους. Το θέμα είναι να βρεθεί η σωστή ισορροπία, που θα φροντίζει ότι θα γίνονται επιστροφές των μεταναστών που κρίνεται ότι δεν δικαιούνται διεθνή προστασία αλλά και ότι θα υπάρχει ο κατάλληλος μηχανισμός κατανομής (ανά την Ε.Ε.) των ανθρώπων εκείνων των οποίων τα αιτήματα γίνονται δεκτά».

Ενας ακόμη μηχανισμός ανακούφισης των χωρών πρώτης υποδοχής συνδέεται με τη νέα διαδικασία ταχυρροθμού ελέγχου (screening) των νέων αφίξεων για να διαπιστωθεί αν άλλα κράτη-μέλη είναι πιο κατάλληλα για να

Στο θέμα των καταγγελιών για τις επαναπροωθήσεις ο Frontex καθυστέρησε σημαντικά στην ενεργοποίηση του υπεύθυνου θεμελιωδών δικαιωμάτων.

επεξεργαστούν τα αιτήματα ασύλου τους.

«Πρόκειται για σημαντικό μέτρο αποσυμπίεσης για τις χώρες πρώτης υποδοχής», εξηγεί η επιτροπος. Χαρακτηρίζει «σημαντικό» ότι πλέον, στα κριτήρια μεταβίβασης των αρμοδιοτήτων για το αίτημα ασύλου θα περιλαμβάνεται και η παροχή συγγενών σε άλλα κράτη-μέλη από «οικογένειες που δημιουργήθηκαν κατά τη μετάβαση», κάτι που αφορά π.χ. πολλούς Αφγανούς που παντρεύονται και κάνουν παιδιά στο Ιράν πριν φτάσουν στην Ευρώπη: «Η ισχύουσα νομοθεσία δεν καλύπτει αυτές τις περιπτώσεις, γιατί οι οικογένειες δεν δημιουργήθηκαν στη χώρα προέλευσης».

Επιπλέον, «θα συμπεριλάβουμε και τα αδέρφια: αν υπάρχει αδελφός ή αδελφή του αιτούντος άσυλο σε άλλο κράτος-μέλος, αυτό το κράτος-μέλος θα αναλαμβάνει την ευθύνη του αιτήματος. Και το ίδιο θα ισχύει αν κράτος-μέλος άλλο από τη χώρα πρώτης υποδοχής έχει εκδώσει βίζα στο παρελθόν στον αιτούντα, ή έχει σπουδάσει ή εργαστεί εκεί».

Ενα σημείο στο οποίο συμφωνούν όλα τα κράτη-μέλη είναι η ανάγκη περιορισμού των ροών μεταναστών που δεν δικαιούνται διεθνή προστασία - και αύξηση του δείκτη επιστροφών όσον τα αιτήματά τους απορρίπτονται.

«Όσο πιο γρήγορα βγαίνει η απόφαση (για το άσυλο), τόσο πιο εύκολο είναι να γίνουν επιστροφές», τονίζει η κ. Γιόχανσον. Επαιτεί μάλιστα την ελληνική υπηρέσια ασύλου «για τις πολύ ταχύτερες αλλά και σωστές διαδικασίες εξέτασης των αιτημάτων κατά τον τελευταίο χρόνο», με την αλλαγή της σχετικής νομοθεσίας.

Παράλληλα, όπως αναφέρει, «έχουμε δώσει έμφαση στην εξωτερική διάσταση, ώστε να αποτρέ-

Στα νησιά

Η επιτροπος, που θα επισκεφθεί ξανά -έστω ψηφιακά- την Ελλάδα τον Μάιο για το Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών, τονίζει πόσο την απασχολεί να είναι έτοιμο το νέο κέντρο υποδοχής στη Λέσβο αρκετά νωρίς, «ώστε να μην έχουμε άλλον ένα χειμώνα με ανθρώπους σε σκηνές». «Ήταν πολύ ενθαρρυντικά τα μηνύματα που πήρα για το ζήτημα αυτό από ολόκληρη την ελληνική κυβέρνηση, αλλά ειδικά από τον υπουργό Μητράκη», σημειώνει. «Με διαβεβαίωσαν ότι θα γίνει το παν ώστε το κέντρο να είναι έτοιμο εγκαίρως και είμαι πεπεισμένη ότι θα τα καταφέρουν. Και βρήκα επίσης πολύ ενθαρρυντικό το μήνυμα του Νότη Μητράκη ότι κανένας από όσους βρίσκονται σήμερα στον καταυλισμό στο Μαυροβούνι δεν θα είναι στο νησί τον χειμώνα, γιατί θα έχουν εξεταστεί τα αιτήματά τους για άσυλο και είτε θα έχουν μετεγκατασταθεί, προς την κεραιική χώρα ή άλλα κράτη-μέλη, είτε θα έχουν επιστραφεί». Υπάρχει κάτι που έμαθε από τις επαφές της στα ελληνικά νησιά το οποίο δεν γνώριζε; «Νομίζω είχα καλή πληροφόρηση σχετικά με την κόπωση του τοπικού πληθυσμού - έχουν περάσει εξήκοντα χρόνια και η υπομονή έχει όρια. Αλλά είναι πάντα σημαντικό να έρχεσαι σε επαφή με τον κόσμο, να βλέπεις την κατάσταση με τα δικά σου μάτια, να αποκόψης τη δική σου αίσθηση - πέρα από τη στεγνή πληροφόρηση».

ψουμε τις παράτυπες αναχωρήσεις προς την Ευρώπη. Έχουμε προτείνει μία πιο αυστηρή προσέγγιση προς τρίτες χώρες σε σχέση με τις επιστροφές. Έχουμε εξετάσει αναλυτικά 39 χώρες σε σχέση με το πόσο συνεργάσιμες είναι στο θέμα της επανεισοχής. Για αυτές που δεν είναι καθόλου συνεργάσιμες, αν δεν βελτιώσουν τις επιδόσεις τους, είμαι έτοιμη να καταθέσω προτάσεις για περιορισμούς στην πολιτική των θεωρήσεων [βίζα]. Όπως υπενθυμίζω, «πλέον η μεγάλη πλειονότητα των παράτυπων αφίξεων δεν είναι πρόσφυγες».

«Camp ένταξης» προσφύγων με μαθήματα ελληνικών και χρήσης Η/Υ

Της ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

«Camp ένταξης» σχεδιάζει να δημιουργήσει το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, προκειμένου να υποστηρίξει η διαδικασία προσαρμογής των ανθρώπων που βρίσκονται στην Ελλάδα και δικαιούνται διεθνή προστασία. Σε αυτά θα φιλοξενούνται αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, οι οποίοι θα παρακολουθούν μαθήματα ελληνικής γλώσσας κατά κύριο λόγο, μαθήματα χρήσης υπολογιστών, αλλά και συμβουλευτικές συνεδρίες για τις δυνατότητες εξεύρεσης εργασίας μεταξύ άλλων. Το εν λόγω σχέδιο αναμένεται να ξεκινήσει πιλοτικά από το camp που λειτουργεί στον Ελαιώνα, προκειμένου να εντοπιστούν τυχόν προβλήματα και δυσλειτουργίες, ωστόσο υπάρχει πρόθεση να επεκταθεί σε περισσότερους καταυλισμούς σε όλη την Ελλάδα. Στον Ελαιώνα τώρα διαμένουν 1.700 άτομα, ενώ τους επόμενους μήνες αναμένεται στην ίδια έκταση παραπλεύρως να λειτουργήσει από τον Δήμο Αθηναίων υπνωτήριο για άστεγους πρόσφυγες, χωρητικότητας 500 ατόμων. Σχεδιάζεται όμως -όπως αναφέρουν πηγές του υπουργείου- να μειωθεί ο αριθμός των φιλοξενούμενων στον κύριο καταυλισμό έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι αναγκαίες υποδομές για τη λειτουργία των προγραμμάτων ένταξης.

Το πιλοτικό πρόγραμμα θα αφορά περίπου 1.000 άτομα, τα οποία θα επιλεγούν με βάση κριτήρια που θα καθοριστούν από όλο τον πλη-

θυσμό προσφύγων που βρίσκεται στη χώρα. Όσον αφορά τον στόχο του προγράμματος, το υπουργείο Μετανάστευσης τονίζει ότι μπορεί να γίνει μόνο εκτίμηση του συνολικού αριθμού, δεδομένου ότι όποιος αποκτά προσφυγικό προφίλ είναι ελεύθερος να μετακινηθεί εντός της Ελλάδας αλλά και εκτός αυτής, κάνοντας χρήση των ταξιδιωτικών εγγράφων που διαθέτει.

Πάντως, περίπου 10.000 ανα-

Το σχέδιο αναμένεται να ξεκινήσει πιλοτικά στον Ελαιώνα και θα αφορά περίπου 1.000 άτομα - Υπάρχει η πρόθεση επέκτασής του σε περισσότερους καταυλισμούς.

γνωρισμένοι πρόσφυγες βρίσκονται ακόμα εντός των δομών φιλοξενίας αιτούντων άσυλο σε όλη τη χώρα. Παράλληλα, μέσα σε εννιά μήνες, από τον Ιανουάριο 2020 έως και τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου, η ελληνική υπηρέσια ασύλου εξέδωσε 51.070 θετικές αποφάσεις (προσφυγικό καθεστώς και επικουρική προστασία), ωστόσο ο συνήθης ρυθμός σε κανονικές συνθήκες (εκτός πανδημίας) είναι πιο αργός. Πηγές του υπουργείου Μετανάστευσης αναφέρουν ότι 2.000-2.500 άτομα μπιναίως λαμβάνουν προσφυγικό καθεστώς

στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή, δεδομένου ότι υπάρχει «λίστα αναμονής» - εκκρεμείς αιτήσεις που φτάνουν τις 72.000. Υπολογίζεται όμως ότι εφόσον οι μεταναστευτικές ροές παραμείνουν στα σημερινά επίπεδα, η χώρα θα χρειάζεται να προβλέψει προγράμματα ένταξης για περίπου 4.000 πρόσφυγες τον χρόνο. Πηγές του υπουργείου Μετανάστευσης τονίζουν ότι οι προβλέψεις του ελληνικού συστήματος υποδοχής αλλά και ενσωμάτωσής όσων κρίνονται δικαιούχοι διεθνούς προστασίας θα διαμορφωθούν στο πλαίσιο όσων

καθοριστούν από το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Προς το παρόν, το πρώτο βήμα είναι να διανεμηθούν στους καταυλισμούς ερωτηματολόγια έτσι ώστε να καταγραφούν οι δεξιότητες, το επίπεδο μόρφωσης, αλλά και οι προσδοκίες των ανθρώπων που πρόκειται να ζήσουν στη χώρα το επόμενο χρονικό διάστημα. «Με αυτόν τον τρόπο θα γνωρίζουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτού του πληθυσμού ώστε να σχεδιάσουμε ανάλογα», τονίζουν στην «Κ» πηγές του

υπουργείου. Το εν λόγω σχέδιο φαίνεται ότι μπορεί να υποστηριχθεί χρηματοδοτικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των προγραμμάτων της νέας περιόδου, εφόσον έτσι και αλλιώς οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι, οι οποίοι βρέθηκαν στην Ελλάδα το προηγούμενο χρονικό διάστημα, ξεκαθάρισαν τις δεδομένες της μειωμένης χρηματοδότησης που πρέπει να αφορά την επόμενη ημέρα για τον προσφυγικό πληθυσμό στην Ελλάδα και ότι την υποδοχή αιτούντων άσυλο. Στο ίδιο μήκος κύματος είναι, σύμφωνα με πληροφορίες, και ο ΔΟΜ (Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης), ο οποίος μέχρι τώρα αποτελεί τον βασικό εταίρο του υπουργείου Μετανάστευσης στη λειτουργία των 32 καταυλισμών που βρίσκονται σε όλη τη χώρα. «Χρειάζεται να στρέψουμε τις προσπάθειές μας στην ενσωμάτωση αυτών των ανθρώπων και κυρίως στην εύρεση εργασίας. Γνωρίζουμε τα προβλήματα της ελληνικής αγοράς και ξέρουμε ότι δεν υπάρχουν δουλειές για όλους. Ωστόσο κάποιες δουλειές υπάρχουν ειδικά αν δοθούν κίνητρα στους εργοδότες. Ηρθε ο καιρός να αξιοποιηθεί το δυναμικό των ανθρώπων που έχουν έρθει στην Ελλάδα και έχουν χαρακτηριστεί πρόσφυγες», αναφέρουν στην «Κ» πηγές από τον οργανισμό.

Η αναγκαιότητα της δημιουργίας προγραμμάτων ένταξης υφίσταται εδώ και πολλά χρόνια, δεδομένου ότι μετά την προσφυγική κρίση του 2015 ο πληθυσμός των προσφύγων

στην Ελλάδα κάθε χρόνο είναι αρκετές χιλιάδες άτομα. Όμως, την ίδια στιγμή, ένα σχέδιο για την επόμενη ημέρα είναι μονόδρομος προκειμένου να συνεχισθεί η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.

Το HELIOS

Το μοναδικό πρόγραμμα ένταξης που λειτουργεί αυτή τη στιγμή είναι το HELIOS το οποίο περιλαμβάνει μαθήματα ελληνικών, συμβουλευτική επαγγελματικού προσανατολισμού και άλλα που δημιουργούνται -λίγη τον Ιούνιο. Πηγές του υπουργείου Μετανάστευσης αναφέρουν ότι θα δοθεί κάποια παράταση εφόσον υπάρχουν κονδύλια. Ωστόσο είναι αναγκαίο να βρεθεί άλλος τρόπος στήριξης του πληθυσμού των προσφύγων, ώστε να μη δημιουργηθούν προβλήματα ανάλογα της συγκέντρωσης πληθυσμού στην πλατεία Βικτωρίας, όπως πολλές φορές στο πρόσφατο παρελθόν.

Ταυτόχρονα, τον Ιούνιο τυπικά η διαχείριση όλων των καταυλισμών στην ενδοχώρα, τους οποίους τώρα λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό ο ΔΟΜ, θα περάσει στην αρμοδιότητα του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στο κράτος να ελέγχει πολύ περισσότερο την κατάσταση, κάτι το οποίο η παρούσα κυβέρνηση έχει πολλές φορές τονίσει ότι είναι ζητούμενο. Ωστόσο δεδομένου ότι οι διαδικασίες του Δημοσίου είναι εξαιρετικά αργές και δύσκολες, είναι πολύ πιθανό να προκύψουν μεγάλες καθυστερήσεις σε σημαντικά θέματα.

Ενας αλλιώτικος Ψυχρός Πόλεμος

Η αυξανόμενη πίεση της κυβέρνησης του Τζο Μπάιντεν ωθεί την Κίνα να συγκροτήσει το δικό της μπλοκ

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Στις 25 Μαρτίου, το βρετανικό Ινστιτούτο Chatam House οργάνωσε διαδικτυακή συζήτηση για το μέλλον των φιλελεύθερων δημοκρατιών με τον Χένρι Κίσιγγκερ, υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ στις κυβερνήσεις των Ρίτσαρντ Νίξον και Χένρι Φορντ, και τον Τζέρεμι Χαντ, πρώην υπουργό Εξωτερικών της Βρετανίας. Στα 97 του χρόνια, ο αρχιτέκτονας του αμερικανικού ανοιχτού προς την Κίνα του Μάο Τσετούνγκ δεν έκρυψε την ανησυχία του για την απότομη κλιμάκωση της έντασης στις συνοριακές σχέσεις κατά τους δύο πρώτους μήνες της προεδρίας Μπάιντεν. «Αν δεν έρθουμε σε κάποιου είδους συνεννόηση με την Κίνα, τότε θα βρεθούμε σε μια κατάσταση ανάλογη με εκείνη που επικράτησε στην Ευρώπη παραμονές του Α' Παγκοσμίου Πολέμου», προειδοποίησε. Δεν δίτασε, μάλιστα, να δώσει δραματικό χαρακτήρα στις συστάσεις του, εκτιμώντας ότι «σήμερα τα πράγματα είναι απείρως πιο επικίνδυνα από τότε» λόγω της ύπαρξης πυρηνικών και άλλων υψηλής τεχνολογίας όπλων.

Είχε προηγηθεί μια εβδομάδα εξημμένων πολιτικών πνευμάτων. Στις 22 Μαρτίου, τρεις μόλις ημέρες μετά τον οξύτατη αντιπαράθεση ανωτάτου επιπέδου αντιπροσωπειών των ΗΠΑ και της Κίνας στην Αλάσκα, οι ΗΠΑ, σε συντονισμό με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Καναδά και τη Βρετανία, επέβαλαν κυρώσεις σε Κινέζους αξιωματούχους με αφορμή τις καταγγελίες για συστηματική καταπίεση της μειονότητας των Ουιγούρων στην επαρχία Σιντζιάνγκ. Ηταν η πρώτη επιτυχία του Τζο Μπάιντεν όσον αφορά τη διακηρυγμένη επιδίωξη

Φωτογραφία από τη συνάντηση των τότε αντιπροέδρων ΗΠΑ και Κίνας, Τζο Μπάιντεν και Σι Τζινπίνγκ, το 2011.

Η Ε.Ε. κινδυνεύει να συμπίεσει ανάμεσα στη σφαίρα επιρροής της Ουάσιγκτον και στην αναδυόμενη ευρασιατική συμμαχία.

του να οικοδομήσει ένα «μέτωπο των δημοκρατιών» εναντίον της Κίνας του Σι Τζινπίνγκ, αλλά και της Ρωσίας του Βλαντιμίρ Πούτιν.

Σαφείς προθέσεις

Ο Αμερικανός πρόεδρος έκανε απολύτως σαφείς τις προθέσεις του στην πρώτη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, στις 26 Μαρτίου. Εκεί, συνέκρινε τον Σι με τον Πούτιν (τον οποίο λίγες ημέρες νωρίτερα είχε αποκαλέσει «δο-

λοφόνο») και ανακήρυξε ως κεντρική αντίθεση της εποχής μας εκείνη μεταξύ δημοκρατίας και απολυταρχισμού. Είναι αλήθεια ότι και ο προκατόχος του, Ντόναλντ Τραμπ, είχε ανεβάσει κατά πολύ τους τόνους της αντιπαράθεσης με την Κίνα. Ωστόσο, για τον Ρεπουμπλικανό πρόεδρο η κινεζική απειλή ήταν οικονομικής φύσης και εντοπιζόταν κυρίως στο εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ. Αντίθετα, ο Μπάιντεν δίνει στην αντιπαλοτητα ΗΠΑ - Κίνας (και ΗΠΑ - Ρωσίας) ιδεολογικά χαρακτηριστικά αναμέτρησης δύο κόσμων, με τόνους που παραπέμπουν περισσότερο στον Χάρι Τρούμαν.

Η απάντηση της κινεζικής ηγεσίας υπήρξε άμεση. Μία ημέρα μετά τις κυρώσεις των Δυτικών, ο Κινέζος υπουργός Εξωτερικών Γουάνγκ Γι υποδεχόταν στο Γκουίλιν τον Ρώσο ομολόγο του Σεργκέι Λαβρόφ. Οι δύο άνδρες καταδικά-

σαν την αμερικανική πολιτική των επεμβάσεων και των κυρώσεων, συζήτησαν την ενδυνάμωση της «στρατηγικής» συμμαχίας τους σε όλα τα επίπεδα και αντάλλαξαν σκέψεις για την υπονόμευση του δολαρίου ως διεθνούς εμπορικού και αποταμιευτικού νομίσματος. Την ίδια ημέρα, ο Σι Τζινπίνγκ αντάλλαξε μηνύματα με τον ηγέτη της Βόρειας Κορέας Κιμ Γιονγκ Ουν, προσφέροντάς του πολιτική κάλυψη έναντι των ΗΠΑ και υποσχέσεις για στήριξη της χειμαζόμενης κορεατικής οικονομίας. Υστερα από λίγες ώρες, η Πιονγιάνγκ προχώρησε στις πρώτες επί κυβερνήσεως Μπάιντεν δοκιμές βαλλιστικών πυραύλων.

Πάντα στις 23 Μαρτίου ο Σι έστειλε τηλεοπτικό μήνυμα αλληλεγγύης στον λαό της Κολομβίας, χώρας-υποστηρίγματος των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική, η κυβέρνηση της οποίας αισθανόταν υποχρεω-

μένη στην Κίνα για τον εφοδιασμό της με το κινεζικό εμβόλιο Sinovac. Τρεις ημέρες αργότερα, δέκα κινεζικά αεροπλάνα πετούσαν επάνω από τον εναέριο χώρο της Ταϊβάν, ενώ στις 27 Μαρτίου ο Κινέζος υπουργός Εξωτερικών επισκεπτόταν την Τεχεράνη, όπου υπέγραψε 25ετή συμφωνία επενδύσεων ύψους 400 δισ. δολαρίων.

Σε αυτό το σκηνικό πολλοί αναλυτές, σε Δύση και Ανατολή, έκαναν λόγο για έναν νέο Ψυχρό Πόλεμο, με πρωταγωνιστές, αυτή τη φορά, την Αμερική και την Κίνα. Το συμπέρασμα μπορεί να αποδειχθεί πρόωρο, πάντως το βέβαιο είναι ότι η Κίνα δεν επιδιώξει μια τέτοια εξέλιξη. Επί δεκαετίες, διαδοχικοί Κινέζοι ηγέτες ακολουθούσαν τη συνετή συμβουλή του Ντενγκ Σιαοπίνγκ, αρχιτέκτονα της στροφής προς την οικονομία της αγοράς: «Να μένουμε ψυχράμοι, να κρατάμε χαμηλό προφίλ και ποτέ να μην αναλαμβάνουμε ηγετικό ρόλο». Οσο, όμως, ο Μπάιντεν υιοθετεί ύφος Τρούμαν, τόσο ο Σι θα υποχρεώνεται να συγκροτήσει το δικό του μπλοκ, συσπειρώνοντας γύρω από την Κίνα πολύ διαφορετικές χώρες, που αισθάνονται ότι απειλούνται από τις ΗΠΑ. Ενδεχομένως, αυτό είναι κάτι που οι ΗΠΑ όχι μόνο δεν φοβούνται, αλλά κατά βάθος το εύχονται: ήδη, η μεγάλη συμφωνία επενδύσεων που είχαν συνάψει η Ε.Ε. και η Κίνα προτού ορκιστεί ο Μπάιντεν δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ύστερα από τον πόλεμο κυρώσεων του τελευταίου δεκαήμερου, ενώ η αυξανόμενη διεθνής αυτοπεποίθηση της Κίνας ωθεί την Ιαπωνία, την Αυστραλία, τη Νότια Κορέα και το Βιετνάμ να έρθουν ακόμη πιο κοντά στην Ουάσιγκτον.

Οικονομικός παράγοντας

Ο δεύτερος Ψυχρός Πόλεμος, εάν τελικά τον ζήσουμε, θα είναι πολύ διαφορετικός από τον πρώτο. Κατά την αντιπαράθεση της Δύσης με την ΕΣΣΔ, η Αμερική είχε το απόλυτο οικονομικό πλεονέκτημα. Σήμερα δεν αντιπροσωπεύει πλέον το 50%, αλλά μόνο το 25% της παγκόσμιας οικονομίας και τα κινεζικά κεφάλαια (εσκάτως και τα εμβόλια) μπορούν να εξαγοράζουν πολιτική επιρροή ακόμη και σε χώρες της αμερικανικής σφαίρας επιρροής. Ούτε η συντηρητική Ενωμένη Ρωσία του Πούτιν ούτε το κατ' όνομα Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας εμφορούνται από κάποια επαναστατική ιδεολογία με φιλοδοξία παγκόσμιας εξάπλωσης. Και στις δύο χώρες επικράτησε ένα κράμα κρατικού καπιταλισμού και αμυντικού εθνικισμού. Επιτέλους, οι ΗΠΑ δέχθηκαν την ένταξη των δύο χωρών στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου - της Κίνας το 1999, της Ρωσίας το 2012 - πιστεύοντας ότι αυτό θα οδηγούσε στην πολιτική τους φιλελευθροποίηση. Αν κάτι τέτοιο δεν συνέβη και η Αμερική νιώθει ότι χάνει, αντί να κερδίζει, στο παιχνίδι της παγκοσμιοποίησης, αυτό δεν σημαίνει ότι θα πείσει εύκολα τους απόρθητους συμμάχους της ότι μια νέα «ερυθρά απειλή» βρίσκεται επί θύρας. Ο Χένρι Κίσιγγκερ μπορεί να μην υπήρξε άγιος, αλλά ήταν πάντα ρεαλιστής. Και όπως πάντα στην εκδήλωση του Chatam House, «το πρόβλημα της Δύσης είναι να πιστέψει στον εαυτό της. Αυτό είναι εσωτερικό της πρόβλημα, όχι της Κίνας».

Η πανδημία αποκαλύπτει τις ανεπάρκειες για την ανακύκλωση

Το Κέντρο Μελετών και Έρευνας ΑΚΤΗ παρατήρησε σημαντική μείωση των πλαστικών και αύξηση του μετάλλου/αλουμινίου

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ την παγκόσμια ημέρα ανακύκλωσης, η δρ Ξένια Ι. Λοιζίδου, πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΑΚΤΗΣ, αναλύει πώς η πανδημία άλλαξε τις συμπεριφορές των πολιτών και πώς τα σκουπίδια αποκαλύπτουν ανεπάρκειες για την ανακύκλωση, όπως προκύπτει από έρευνα της ΑΚΤΗΣ.

Πώς επηρέασε η πανδημία την κατανάλωση των πλαστικών στον πλανήτη;
-Η πανδημία του COVID-19 έχει χαρακτηριστεί και ως η «πλαστική πανδημία», αφού η χρήση πλαστικών μιας χρήσεως εκτινάχθηκε στα ύψη λόγω της ανάγκης κάλυψης των υγειονομικών προφυλάξεων. Μάσκες, γάντια, αλλά και συσκευασίες μιας χρήσης έγιναν κομμάτι της καθημερινότητας ολόκληρου του πλανήτη. Είναι σημαντικό όμως να ξέρουμε νούμερα, αριθμούς,

Συνολικά συγκεντρώθηκαν 1.608 τόνοι ανακυκλώσιμων υλικών που θα κατέληγαν σε χωματερές, ενώ όσα συλλέχθηκαν από τις ακτές και τους βυθούς μας θα έμεναν για πάντα στο θαλάσσιο περιβάλλον μολύνοντάς το.

ποσότητες για να μπορούμε να έχουμε εικόνα για το τι γίνεται στον άμεσο τόπο μας, για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα. Δεν είναι σε όλο τον κόσμο ίδιες οι συμπεριφορές, άρα δεν είναι και ίδιες οι λύσεις που πρέπει να εφαρμοστούν στην Κύπρο.

Το Κέντρο Μελετών και Έρευνας ΑΚΤΗ ανακοίνωσε αυτές τις μέρες τα αποτελέσματα της έρευνάς του για το πώς η πανδημία έχει επηρεάσει τις συμπεριφορές των πολιτών και τι «λένε» τα σκουπίδια για την ανακύκλωση;

-Τον Αύγουστο του 2019 εγκαταστάθηκαν 50 ειδικά σχεδιασμένοι κάδοι ανακύκλωσης ΡΜΔ (πλαστικό - μέταλλο- TetraPak) σε μήκος 5 χλμ. παραλιακών πεζοδρόμων, στον Δήμο Γεροσκήπου και στην Κοινότητα Κισσόνερας στην Πάφο. Οι κάδοι αυτοί και η επιστημονική παρακολούθηση του περιεχομένου που συλλέγεται σε αυτούς αποτελούν τη δράση On-the-go Recycling του έργου Zero Waste Beach που υλοποιεί το Κέντρο Μελετών και Έρευνας ΑΚΤΗ σε συνεργασία με την Coca-Cola HBC Κύπρου με την υποστήριξη του Ιδρύματος The Coca-Cola Foundation. Οι δύο τοπικές αρχές συνεργάστηκαν με ενθουσιασμό αναλαμβάνοντας τη συλλογή

Οι 50 ειδικά σχεδιασμένοι κάδοι ανακύκλωσης ΡΜΔ (πλαστικό - μέταλλο- TetraPak) και η επιστημονική παρακολούθηση του περιεχομένου που συλλέγεται σε αυτούς αποτελούν τη δράση On-the-go Recycling του έργου Zero Waste Beach που υλοποιεί το Κέντρο Μελετών και Έρευνας ΑΚΤΗ σε συνεργασία με την Coca-Cola HBC Κύπρου.

των σκουπιδιών και υποστηρίζοντας το επιστημονικό προσωπικό της ΑΚΤΗΣ στην εργασία του συστηματικού χαρακτηρισμού των σκουπιδιών, του διαχωρισμού στις πηγές, του ζυγίσματος. Τα δεδομένα για τα σκουπίδια που συλλέγονται στους κάδους On-the-go recycling πριν και κατά τη διάρκεια της πανδημίας και η συγκριτική ανάλυσή τους δίνει ιδιαίτερα ενδιαφέροντα στοιχεία.

-Και τι είπαν τα σκουπίδια;

-Τα σκουπίδια «μιλούν» και μας λένε ότι αλλάξαμε συμπεριφορά και συνήθειες στην πανδημία. Τα συγκριτικά αποτελέσματα για την περίοδο Οκτωβρίου- Δεκεμβρίου 2019 (πριν από την πανδημία) και Οκτωβρίου- Δεκεμβρίου 2020 (κατά τη διάρκεια της πανδημίας, σε συνθήκες lockdown η Πάφος) καταγράφουν σημαντική διαφοροποίηση των ρευμάτων των σκουπιδιών ανάμεσα στις δύο περιόδους με σημαντική μείωση του ρεύματος των πλαστικών κατά 14% και αύξηση του ρεύματος του μετάλλου/αλουμινίου και TetraPak κατά 10%. Τα συγκριτικά αποτελέσματα για την περίοδο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2019 (πριν από την πανδημία) και 2020 (κατά τη διάρκεια της πανδημίας, σε συνθήκες lockdown η Πάφος), καταγράφουν σημαντική αύξηση των ποσοτήτων των σκουπιδιών

στος κάδους κατά 57%, με μείωση του ρεύματος των πλαστικών κατά 10% και μείωση των ρευμάτων του μετάλλου / αλουμινίου και TetraPak κατά 20%. Σημειώνεται η σημαντική αύξηση της κατηγορίας «άλλων» (μη-ΡΜΔ σκουπίδια) κατά 55%: πολλά φλούδια από φρούτα και υπολείμματα τροφών στους κάδους ανακύκλωσης, καθώς και χάρτινα κυπελλάκια καφέ.

-Πού πιστεύετε ότι οφείλεται η μεγάλη μείωση στα πλαστικά σκουπίδια;

-Κατά πόσο πιθανότητα οφείλεται στο ότι έχει ψηφιστεί η Ευρωπαϊκή Οδηγία για τη μείωση των πλαστικών μιας χρήσεως και αναμένεται να τεθεί σε ισχύ στην Κύπρο τον Ιούλιο του 2021. Πολλές επιχειρήσεις, λοιπόν, που προσφέρουν καφέ ή ποτά αντικατέστησαν τα πλαστικά ποτήρια με χάρτινα. Θα ήθελα να έλεγα ότι οφείλεται στην ευαισθητοποίηση των Κυπρίων, αλλά αυτό δεν τεκμηριώνεται από τα υπόλοιπα ευρήματα. Είναι εντυπωσιακό και μας ξάφνιασε διάσπαστα το γεγονός ότι μέσα στους κάδους μας της ανακύκλωσης καταγράψαμε μεγάλες ποσότητες από μη ανακυκλώσιμα σκουπίδια, που δεν θα έπρεπε να πεταχτούν στους συγκεκριμένους κάδους, οι οποίοι είχαν τεράστια ευідάκριτη σήμανση για το είδος των σκουπιδιών

που μπαίνουν προς ανακύκλωση. Μιλάμε για αύξηση κατά 55% σε σχέση με την προ πανδημία εποχή: φλούδες φρούτων και υπολείμματα τροφών έχουν την τιμητική τους στα σκουπίδια που συλλέχθηκαν στους κάδους μας.

-Γνωρίζουμε ότι συνεργάζεστε με την Coca-Cola HBC Κύπρου για το πρόγραμμα «Zero Waste Beach». Πώς προέκυψε η συνεργασία και τι αποτελέσματα έφερε;

-Εκινήσαμε το Zero Waste Beach, με την Coca-Cola το 2017, στην αρχή πιλοτικά και στη συνέχεια επεκταθήκαμε παγκύπρια. Στοιχείουμε, στην κινητοποίηση των πολιτών και των εμπλεκόμενων φορέων στη μάχη κατά της θαλάσσιας πλαστικής ρύπανσης και στην αλλαγή των συνθηκών όλων μας. Με συγκεκριμένες δράσεις και δημιουργία υποδομών στοχεύουμε στη μείωση των σκουπιδιών που εισέρχονται ανεξέλεγκτα σε παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές της Κύπρου. Τα αποτελέσματα κατά τα δύο χρόνια που τρέχουμε το Πρόγραμμα είναι πραγματικά εντυπωσιακά και έχουν ξεπεράσει κάθε προσδοκία μας, αποδεικνύοντας την αναγκαιότητα να πάρουμε σοβαρότερα μέτρα για την αντιμετώπιση αυτού του παγκόσμιου προβλήματος. Συνολικά συγκεντρώθηκαν 1.608 τόνοι ανακυ-

κλώσιμων υλικών που θα κατέληγαν σε χωματερές, ενώ όσα συλλέχθηκαν από τις ακτές και τους βυθούς μας θα έμεναν για πάντα στο θαλάσσιο περιβάλλον μολύνοντάς το. Πραγματοποιήθηκαν 33 καθαρισμοί ακτών, 13 καθαρισμοί βυθού και ενθαρρύνθηκαν τοπικές αρχές ώστε να υιοθετήσουν πιο βιώσιμες μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων. Κινητοποιήθηκαν 1.229 εθελοντές, 18 τοπικές αρχές και 44 εμπλεκόμενοι φορείς, ενώ δημιουργήθηκε ένα μοναδικό δίκτυο, πρότυπο και για άλλες χώρες, το δίκτυο «Υπεύθυνων Παράκτιων Επιχειρήσεων» που σήμερα αριθμεί 204 μέλη. Δυστυχώς, το πλάνο επέκτασης του Προγράμματος που είχαμε για το 2020 και το 2021 αναγκαστικά να το αναστείλουμε προσωρινά λόγω της πανδημίας, αλλά θα επανέλθουμε σύντομα δυναμικά!

-Ποιο μήνυμα θα θέλατε να δώσετε στους συμπολίτες μας;

-Τα σκουπίδια μιλούν για την πανδημία. Φάνηκε ότι οι υποδομές που σχεδιάζονται με όρους αειφόρου λειτουργίας, όπως οι κάδοι μας, με συνέργειες όπως αυτές της ΑΚΤΗΣ, της Coca-Cola HBC και των δύο τοπικών αρχών, λειτουργούν ακόμα και σε ακραίες συνθήκες όπως της πανδημίας. Με τα πάντα κλειστά, οι 50 κάδοι του on-the-go recycling το 2020 «μάγεμα» 21 τόνους σκουπίδια, από μόλις πέντε χιλιόμετρα παραλιακών πεζοδρόμων, εκ των οποίων οι 15 τόνοι ήταν ανακυκλώσιμα υλικά, που αλλιώς θα πήγαιναν στα μικτά σκουπίδια, στις χωματερές δηλαδή ή θα απορρίπτονταν στο περιβάλλον για να καταλήξουν στη θάλασσα. Η επιμονή της ΑΚΤΗΣ στη συστηματική παρακολούθηση των δεδομένων, μας δίνει πολύτιμα στοιχεία, για να αξιολογήσουμε τις υφιστάμενες πολιτικές και υποδομές και να σχεδιαστούμε ωστά στοιχεία μελλοντικές πολιτικές και δράσεις. Σαφώς μας ταλαιπώρησε η πανδημία. Αν θέλουμε να καταγράψουμε ένα θετικό είναι ότι μάθαμε να περπατάμε και να αθλούμαστε περισσότερο. Αυτό που ακόμα δεν μάθαμε είναι να ανακυκλώνουμε. Οι κάδοι μας της ανακύκλωσης στην πανδημία γέμιζαν με υπολείμματα τροφών και φρούτων. Όπως ανέφερα και πριν, τα μη ανακυκλώσιμα σκουπίδια αυξήθηκαν κατά 55% σε σύγκριση με την πριν από την πανδημία εποχή, όπου κυρίως τουρίστες χρησιμοποιούσαν τους παραλιακούς πεζοδρόμους. Φαίνεται ότι οι τουρίστες έχουν καλύτερη ενημέρωση για το πώς ανακυκλώνουν τα σκουπίδια τους ή/και πιθανόν να νοιάζονται και περισσότερο. Τα συμπεριφορικά δικά σας. Σίγουρα πάντως η συμπεριφορά που ανέδειξαν τα σκουπίδια στους κάδους μας, αντικατοπτρίζει και βασικές αιτίες της ανεξέλεγκτης πλέον απόρριψης σκουπιδιών παντού. Χρειάζεται περισσότερη ενημέρωση, αλλά και μέτρα.

Δημοκρατικοί κατά «Τζιμ Κρόου με κοστούμι και γραβάτα»

Ενα φιλόδοξο νομοσχέδιο στοχεύει σε απλούστευση της εκλογικής διαδικασίας

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Με πρόσχημα την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των ψηφοφόρων στην εκλογική διαδικασία, μια αμφισβήτηση που εγκαινιάστηκε από τον πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ και τις ανυπόστατες αιτιάσεις του περί νοθείας, οι Ρεπουμπλικανοί επιχειρούν να θεσπίσουν μια σειρά από περιορισμούς στη συμμετοχή του εκλογικού σώματος. Υποχρεωτική επίδειξη ταυτότητας, περιορισμός της πρόωρης, επιστολικής ψήφου, αυτόματη διαγραφή ανενεργών ψηφοφόρων, ακόμη και απαγόρευση διανομής φαγητών και ποτών στις ουρές αναμονής προς την κάλπη είναι μερικά από τα μέτρα, που πλήττουν κυρίως τους μαύρους και τις μειονότητες.

Η πρώτη προσπάθειά τους στέφθηκε με επιτυχία στην πολιτεία της Τζόρτζια, όπου οι Ρεπουμπλικανοί θορυβήθηκαν βλέποντας ένα προτύργιο τους να πέφτει στα χέρια του Τζο Μπάιντεν τον Νοέμβριο και δύο Δημοκρατικούς γεροισιαστές να εκθρονίζουν τους Ρεπουμπλικανούς. Η εντυπωσιακή μετεξέλιξη της πολιτείας από εκστρατεία της Στέισι Εϊμπραμς, της μαύρης ακτιβίστριας που απέτυχε με μικρή διαφορά να εκλεγεί κυβερνήτης της πολιτείας, αλλά κατόρθωσε μέσα σε δύο χρόνια να διευρύνει το εκλογικό σώμα κατά 800.000 πολίτες, κινητοποιώντας

Αν περάσει από τη Γερουσία η πρόταση νόμου, θα πρόκειται για μια ιστορική εκλογική μεταρρύθμιση.

κυρίως νέους, Αφροαμερικανούς και άλλους ψηφοφόρους, που παρέμειναν ως τότε εκτός διαδικασίας.

Κατά την Εϊμπραμς, η οποία, σημειωτέον, φέρεται διατεθειμένη να θέσει ξανά υποψηφιότητα για κυβερνήτης, οι πρόσφατες περιοριστικές ρυθμίσεις αποτελούν «Τζιμ Κρόου με κοστούμι και γραβάτα», μια εξευγενισμένη μορφή της ρατσιστικής νομοθεσίας του 19ου και του 20ού αιώνα με στόχο τον φυλετικό διαχωρισμό. Την εβδομάδα που μας πέρασε και σε μια προσπάθεια να «ισοφαρίσει» τη θέσπιση των περιοριστικών εκλογικών ρυθμίσεων, η πολιτεία προχώρησε στην κατάργηση αμφιλεγόμενου νόμου, ο οποίος επιτρέπει σε πολίτες να προχωρούν σε συλλήψεις εάν διαπιστώσουν την τέλεση αδικήματος. Την απόφαση έλαβε η Γερουσία της πολιτείας, ψηφίζοντας τη μερική άρση του. Ο νόμος, από τα μέσα του 19ου αιώνα, βαίνει προς κατάργηση ένα χρόνο μετά τη δολοφονία του 25χρονου Αφροαμερικανού Αμόντ Αρμπερι, τον οποίο πυροβόλησαν ένοπλοι λευκοί, βλέποντάς τον να τρέχει στους δρόμους της συνοικίας τους.

Κατά τη Δημοκρατική ακτιβίστρια Στέισι Εϊμπραμς, οι πρόσφατες περιοριστικές ρυθμίσεις αποτελούν μια εξευγενισμένη μορφή της ρατσιστικής νομοθεσίας του 19ου και του 20ού αιώνα, με στόχο τον φυλετικό διαχωρισμό.

Η δολοφονία Φλόιντ και το #BLM

Το τραύμα της περυσινής δολοφονίας του Τζορτζ Φλόιντ, που αναστάτωσε τον φυλετικό διαχωρισμό στις ΗΠΑ και γιγάντωσε το κίνημα Black Lives Matter (#BLM), ζήτησε εκ νέου αυτή την εβδομάδα στη Μινεάπολη με την έναρξη της δίκης του αστυνομικού Ντέρεκ Σοβέν, ο οποίος γονάτισε πάνω στον λαιμό του. Η προσεκτική επιλογή των ενόρκων και η προβολή διαφορετικών βίντεο από τη στιγμή της δολοφονίας του, καθώς και μαρτυρικών καταθέσεων, φωτίζουν τον ρόλο μιας κοινωνίας αποφασισμένης να αναμετρηθεί ψύχραιμα αλλά και σθεναρά με τον συστημικό ρατσισμό. Η υπερασπιστική γραμμή των συνηγόρων του Σοβέν ότι οι αστυνομικοί επέδειξαν υπερβόλονται χίλο επειδή είχαν περικυκλωθεί από ένα εκθροικό πλήθος και οι υπόνοιες πως ο Φλόιντ είχε κάνει χρήση ναρκωτικών ουσιών, δεν πείθουν. Τα νέα στιγμιότυπα, που δεν είναι δημοσιοποιηθεί μέχρι σήμερα, δείχνουν έναν άνθρωπο να εκλιπαρεί για τη ζωή του και να διαβεβαιώνει τον επίδοξο δράστη πως «δεν είναι κακός τύπος».

Στο μεταξύ, ανάλογες προσπάθειες συρρίκνωσης του εκλογικού σώματος εκ μέρους των Ρεπουμπλικανών βρίσκονται σε εξέλιξη σε πολλές πολιτείες, με κυριότερες τη Φλόριντα, την Αριζόνα και τη Τέξας. Ο ίδιος ο Αμερικανός πρόεδρος αποδοκίμασε τη συντονισμένη επιχείρηση των Ρεπουμπλικανών με στόχο την αυτοπροστασία του κόμματος. Αντιδρώντας στις ενέργειες των Ρεπουμπλικανών, οι Δημοκρατικοί έχουν καταθέσει στο Κογκρέσο φιλόδοξο νομοσχέδιο με την αντίθετη αποστολή: την απλούστευση της εκλογικής διαδικασίας, προκειμένου να ενθαρρυνθούν όλα τα κοινωνικά στρώματα και οι μειονότητες να προσέρχονται στις κάλπες.

Αλλά καιρική σημαία που προβλέπει το πακέτο αλλαγών είναι ο έλεγχος των αδιαφανών πηγών χρηματοδότησης των κομμάτων και η επανααπόφαση εκλογικών περιφερειών (gerrymandering) από ανεξάρτητες επιτροπές και όχι από τις πολιτειακές αρχές, με κομματική κριτήρια. Αν τελικά περάσει από τη Γερουσία η πρόταση νόμου, που αριθμεί 800 και πλέον σελίδες,

θα πρόκειται για την πλέον ιστορική εκλογική μεταρρύθμιση μετά τη δεκαετία του 1960 στις ΗΠΑ.

Το πρόβλημα για τους Ρεπουμπλικανούς, που προσπαθούν να μπλοκάρουν το νομοσχέδιο στη Γερουσία, είναι πως η μεταρρύθμιση απολαμβάνει την υποστήριξη και μεγάλης μερίδας του δικού τους ακροατηρίου. Σε βιντεοδιάσκεψη που έγινε πριν από λίγες εβδομάδες, το περιεχόμενο της οποίας αποκαλύφθηκε στο περιοδικό New Yorker, εκπρόσωποι του κόμματος και οργανώσεις χρηματοδότησης των Ρεπουμπλικανών εμφανίζονταν ανήσυχτοι από την ευρεία απήχηση του νομοσχεδίου και ειδικά του εδαφίου που εμποδίζει μεγάλους χρηματοδότες των κομμάτων να επηρεάζουν το αποτέλεσμα μιας αναμέτρησης.

Έτσι, ο ερευνητικός διευθυντής οργάνωσης που ανήκει στους μεγιστάνες αδελφούς Κοκ και χρηματοδοτεί συντηρητικούς πολιτικούς και think tanks επί 40 και πλέον χρόνια, εμφανίζεται να προειδοποιεί ότι κανένα επιχείρημα δεν έχει πειστικό κατά του νομοσχεδίου στην πλειοψηφία των Ρεπου-

μπλικανών ψηφοφόρων. Εξίσου αγανακτισμένος εμφανίζεται και σύμβουλος του Ρεπουμπλικανού πρώην προέδρου της Γερουσίας, Μιτς Μακόνελ, ο οποίος παραδοσιακά είχε βασίσει την εσωκομματική ισχύ του στον μηχανισμό και στη δυνατότητα συγκέντρωσης πόρων από χρηματοδότες.

Οι συντηρητικοί συνμιλητές σχεδιάζουν να τροπιάσουν το νομοσχέδιο με κάθε μέσο, κυρίως με τη βοήθεια του filibuster, που είναι η δυνατότητα της κοινοβουλευτικής μειοψηφίας να μπλοκάρει την παντοδυναμία της πλειοψηφίας και προϋποθέτει τη διακομματική συνεννόηση (με τη σύμφωνη γνώμη των δύο τρίτων του σώματος). Αν και θεωρητικά το μέτρο είναι σωστό και σκοπεύει να βάλει φρένο σε μια τραγανία της πλειοψηφίας, με τον τρέχοντα συσχετισμό δυνάμεων στη Γερουσία οι Ρεπουμπλικανοί έχουν τη δυνατότητα να υπονομεύουν τις περισσότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες των Δημοκρατικών.

Προεκλογικά, ο Μπάιντεν είχε πει ότι δεν πρόκειται να περάσει το filibuster, αλλά εσχάτως διαμαρτύρεται για την κατάχρηση του μέτρου. Θεωρητικά, οι Δημοκρατικοί θα μπορούσαν να αλλάξουν τη μορφή του αμφιλεγόμενου αυτού εργαλείου, ένα από τα βασικότερα προσκόμματα όμως είναι ο Δημοκρατικός γεροισιαστής της Δυτικής Βιρτζίνια Τζο Μάντριν, ο οποίος αποκλίνει συχνά από την κομματική γραμμή και υιοθετεί θέσεις των Ρεπουμπλικανών. Όσοι προσπαθούν να αποδώσουν τη στάση του στην επιθυμία του να επανεκλεγεί σε μια δύσκολη πολιτεία, μάλλον σφάλουν. Ο Μάντριν φαίνεται ότι τάσσεται κατά της αλλαγής του filibuster για λόγους αρχής, από γνήσιο ενδιαφέρον για την επίτευξη διακομματικών συναινέσεων στο Κογκρέσο.

Στο χείλος της κατάρρευσης ο Μπολσονάρο

Παραίτησεις στρατιωτικών, υπουργών

Πολιτική αναταραχή προκαλούν στη Βραζιλία οι πρόσφατες ανακατατάξεις στην ηγεσία των ενόπλων δυνάμεων αλλά και οι παραίτησεις μελών του υπουργικού συμβουλίου, καθώς ο πρόεδρος Ζαΐρ Μπολσονάρο προσπαθεί να εδραιώσει τη θέση του ενόψει των εκλογών του 2022, που ενδέχεται να επαναφέρουν στην εξουσία τον αριστερό πρώην πρόεδρο Λούλα.

Οι τελευταίες κινήσεις του Μπολσονάρο οδηγούν αναπόφευκτα σε συγκρίσεις με την άνοδο του φασισμού τη δεκαετία του 1930 σε Ευρώπη και Ασία. Ο πρώην λοχαγός πυροβολικού Μπολσονάρο εξελέγη νόμιμα πριν από δυόμισι χρόνια και εμφανίζεται σήμερα έτοιμος να κάνει ό,τι θεωρεί αναγκαίο για να διατηρήσει την εξουσία. Σε διάστημα 48 ωρών, στις αρχές της εβδομάδας, ο πρόεδρος έπαυσε από τα καθήκοντά τους έξι υπουργούς, αποκεφαλίζοντας μεταξύ άλλων τα υπουργεία Εξωτερικών και Αμυνας. Απαντώντας στην προκλητική απόλυση του πολιτικού τους προϊστάμενου, οι αρχηγοί του στρατού, του ναυτικού και της αεροπορίας υπέβαλαν τις παραίτησεις τους.

Σύμφωνα με αναλυτές που επικαλείται το ειδησεογραφικό δίκτυο FranceInter, οι τρεις ανώτατοι αξιωματικοί –και κυρίως ο επικεφαλής του Στρατού, στρατηγός Εντσον Λεάλ Πουχόλ– διαφώνησαν ανοικτά με τα σχέδια του Μπολσονάρο για «πολιτικοποίηση των στρατώνων». Ο πρόεδρος φέρεται να σχεδιάζε στρατιωτικές επιχειρήσεις με στόχο την αναστολή των υγειονομικών απαγορεύσεων που έχουν αποφασίσει κυβερνήτες πολιτειών, παρά τα ρεκόρ που καταρρίπτεται κάθε εβδομάδα η Βραζιλία σε αριθμό θανάτων και νέων κρουσμάτων του κορωνοϊού. Άλλες πηγές θέλουν τον Μπολσονάρο να σχεδίαζε την κατάληψη της Βουλής και του Ανώτατου Δικαστηρίου από άνδρες των ειδικών δυνάμεων.

Μερίδα χαμπλόβαθμων αξιωματικών και υπαξιωματικών τάσσεται στο πλευρό του προέδρου, βρισκοντας ευκαιρία να εκδιώκουν αφενός τον θαυμαστό τους στο στρατιωτικό πραξικόπημα της 1ης Απριλίου 1964, καθώς και την απέχθειά τους προς την ηγεσία των ενόπλων δυνάμεων, την οποία θεωρούν υποχείριο των «κομμουνιστών» του Εργατικού Κόμματος του Λούλα και της Ντίλμα Ρούσεφ.

Ειρωνεία της Ιστορίας αποτελεί το γεγονός ότι η ηγεσία των ενόπλων δυνάμεων αναδεικνύεται αυτή τη φορά σε υπερασπιστή της δημοκρατίας και της εθνικής ενότητας. Ο στρατός και η ηγεσία του αντιμετώπιζονται από την άρχουσα τάξη της Βραζιλίας ως ανάκωμα λογικής απέναντι στις λεκτικές υπερβολές και στους επικίνδυνους κομμασμούς του Μπολσονάρο. Το

Η δραματική εξέλιξη της πανδημίας στη Βραζιλία έχει τεράστιο πολιτικό κόστος για τον ακροδεξιό πρόεδρο.

1964, άλλωστε, ο στρατός είχε καταλάβει την εξουσία στο όνομα του βραζιλιάνικου λαού, προτού η δικτατορία αποκαλύψει το πραγματικό της πρόσωπο.

Σημαντικό ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις των ερχόμενων μηνών αναμένεται να διαδραματίσουν οι επικεφαλής των πολιτειών και των μεγαλοπόλεων της Βραζιλίας, οι οποίοι έχουν επιβάλει απαγορεύσεις κυκλοφορίας και άλλα υγειονομικά μέτρα, παρά τη διαφωνία του Μπολσονάρο. Στην οικονομική πρωτεύουσα της χώρας, το Σάο Πάολο, ο δεξιός και φιλόδοξος κυβερνήτης Ζοάο Ντόρνα τον κατήγγειλε ως «επικίνδυνος αρνητής» του κορωνοϊού.

REUTERS

«Το εμβόλιο σώζει ζωές» διαμνηνύει με το πανό της διαδηλώτρια κατά της κυβέρνησης του αρνητή του κορωνοϊού Ζαΐρ Μπολσονάρο, την περασμένη Πέμπτη, στην πόλη Μπραζιλία.

Φάουτσι: Δεν χρειάζονται οι ΗΠΑ το εμβόλιο της AstraZeneca

«Οι ΗΠΑ δεν χρειάζονται το εμβόλιο της AstraZeneca, ακόμη και αν εγκριθεί από τον Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA)», δήλωσε χθες ο επικεφαλής του Εθνικού Ινστιτούτου Αλλεργιών και Λοιμωδών Νόσων, λοιμωξιολόγος δρ Αντονι Φάουτσι. Όπως εξήγησε, η Ουάσινγκτον έχει συνάψει αρκετά συμβόλαια με άλλες φαρμακοβιομηχανίες, εξασφαλίζοντας την εμβολιαστική κάλυψη όλου του πληθυσμού και πιθανώς τη χορήγηση ενισχυτικών δόσεων το φθινόπωρο. Οι αμερικανικές αρχές ανακοίνωσαν χθες ότι οι εμβολιασμένοι θα μπορούν να ταξιδεύουν ελεύθερα στις ΗΠΑ, με αποτέλεσμα να εκτοξευτούν οι κρατήσεις στις αμερικανικές αεροπορικές εταιρείες.

Την ίδια στιγμή, αυξάνονται οι αναφορές για εγκεφαλικές θρομβώσεις εξαιτίας του συγκεκριμένου

εμβολίου στη Βρετανία και παγκοσμίως. Όμως, οι περιπτώσεις παραμένουν εξαιρετικά σπάνιες και, όπως επισημαίνουν οι αρμόδιοι φορείς, τα οφέλη του εμβολιασμού υπερτερούν των κινδύνων. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της βρετανικής ρυθμιστικής αρχής για τα φάρμακα και τα προϊόντα υγείας, στη χώρα έχουν καταγραφεί 22 περιστατικά εγκεφαλικής θρόμβωσης και οκτώ θρομβοκυτοπενίας μετά τον εμβολιασμό. Στην Ολλανδία, έχουν καταγραφεί πέντε τέτοια περιστατικά, επί συνόλου 400.000 εμβολιασθέντων, που αφορούσαν γυναίκες, 25 έως 65 ετών. Οι θρόμβοι εμφανίστηκαν περίπου επτά έως δέκα ημέρες από τον εμβολιασμό.

Μία τραγωδία χωρίς τέλος εξελίσσεται στη Βραζιλία, που τον Μάρτιο θρήνησε, εξαιτίας της COVID-19,

Ο επικεφαλής του Εθνικού Ινστιτούτου Αλλεργιών και Λοιμωδών Νόσων, λοιμωξιολόγος δρ Αντονι Φάουτσι, εξήγησε ότι η Ουάσινγκτον έχει συνάψει αρκετά συμβόλαια με άλλες φαρμακοβιομηχανίες.

περισσότερους από 58.000 νεκρούς. Στο Σάο Πάολο, ο αριθμός των νεκρών είναι τέτοιος που οι εργαζόμενοι στα νεκροταφεία αναγκάζονται να πραγματοποιούν διαρκώς εκταφές δημιουργώντας χώρο για τα νέα

θύματα της πανδημίας. Σε πολλές περιπτώσεις, πραγματοποιούνται ταφές μέσα στη νύχτα για να καλυφθούν οι ανάγκες, ενώ οι δημοτικές αρχές παραδέχθηκαν ότι πρέπει να εκπονήσουν νέα σχέδια για την αντι-

μετώπιση του προβλήματος, χωρίς ωστόσο να διευκρινίσουν ποια είναι αυτά. Οι λοιμωξιολόγοι, πάντως, έχουν επανειλημμένως προειδοποιήσει ότι η χώρα δεν έχει βιώσει ακόμα τα χειρότερα, καθώς το πρόβλημα της διασποράς διογκώνεται εξαιτίας των διαρκών επιθέσεων των ακροδεξιού προέδρου Ζαΐρ Μπολσονάρο σε κάθε προσπάθεια περιορισμού των μετακινήσεων. Ένας ακόμα επιβλαβής παράγοντας είναι και η ιδιαίτερως βραδεία εξέλιξη του εμβολιαστικού προγράμματος. Δεν αποκλείεται τελικά και ο ίδιος ο πρόεδρος της Βραζιλίας να γίνει, πολιτικό αυτή τη φορά, θύμα του κορωνοϊού. Ο Μπολσονάρο διαρκώς απομονώνεται, με τους αρχηγούς των ενόπλων δυνάμεων να παραιτούνται ομαδικά και τον επιχειρηματικό κόσμο να λαμβάνει σφαιρί-

αποστάσεις. Τα ποσοστά δημοτικότητας του μειώνονται συνεχώς από την αρχή του χρόνου. Τον Μάρτιο, το 54% των Βραζιλιάνων αποδοκίμαζε τη διαχείριση της πανδημίας, ενώ τον Ιανουάριο το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 48%.

Τέλος, αργά χθες ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Μπόρις Τζόνσον, κάλεσε τους συμπατριώτες του, ακόμα και αν είναι πλήρως εμβολιασμένοι, να μη συναντήσουν άτομα από άλλα νοικοκυριά σε εσωτερικούς χώρους επ' ευκαιρία του Πάσχα, τονίζοντας ότι τα εμβόλια δεν προσδίδουν «100% προστασία» από την COVID. Αντιθέτως, το αμερικανικό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC) επέτρεψε στους πλήρως εμβολιασθέντες να συναντηθούν με τους οικείους τους σε κλειστούς χώρους χωρίς καν μάσκα.

Βλέπουν αστέρια στον βυθό της Βαϊκάλης

Ρώσοι επιστήμονες επιχειρούν να χαρτογραφήσουν το σύμπαν με ένα φιλόδοξο πρόγραμμα στην τεράστια λίμνη της Ρωσίας

Του **ANTON TROIANOVSKI**
THE NEW YORK TIMES

Στη λίμνη Βαϊκάλη της Ρωσίας, τα βαθύτερα του κόσμου, γυάλινες σφαίρες μεγέθους μιας μπάλας παραλίας βυθίζονται σε μια τρύπα στον πάγο και κατεβαίνουν με ένα μεταλλικό καλώδιο προς τον πυθμένα. Αυτές οι σφαίρες ανιχνεύουν φωτός ακινητοποιούνται σε βάθη έως και 1,2 χλμ. κάτω από την επιφάνεια. Το καλώδιο που τις μεταφέρει υποστηρίζει 36 τέτοιες σφαίρες. Εξήντα τέσσερα τέτοια καλώδια συγκρατούνται στη θέση τους από άγκυρες και σημαδούρες, 3,2 χλμ. μακριά από τη νότια ακτή της Βαϊκάλης, στη Σιβηρία. Ο πυθμένας της λίμνης βρίσκεται σε βάθος 1,6 χιλιόμετρον.

Η εγκατάσταση αυτή αποτελεί ένα εντελώς ασυνήθιστο τηλεσκόπιο, το μεγαλύτερο του είδους του στο βόρειο ημισφαίριο, που κατασκευάστηκε για να εξερευνηθεί μαύρες τρύπες, μακρινούς γαλαξίες και απομεινάρια αστεριών που έχουν ήδη εκραγεί στο μακρινό Διάστημα. Τα τηλεσκόπια αυτού του είδους αναζητούν νετρίνα, κοσμικά σωματίδια τόσο μικροσκοπικά και τόσο μη ευαίσθητα στις συνθήκες αλληλεπιδράσεις, που πολλά τρισεκατομμύρια από αυτά περνούν μέσα από τον καθένα μας κάθε δευτερόλεπτο, χωρίς να το καταλαβαίνουμε. Σύμφωνα με τους επιστήμονες, αν μάθουμε να διαβάσουμε τα μηνύματα που φέρουν τα νετρίνα, θα καταφέρουμε να χαρτογραφήσουμε το σύμπαν και την ιστορία του.

«Δεν πρέπει ποτέ να χάνεις την ευκαιρία να διερωτάσαι στη φύση. Ποτέ δεν ξέρεις τι απάντηση θα πάρεις», δήλωσε ο 80χρονος Ρώσος φυσικός Γκριγκόρι Β. Ντομογκάτσκι, ο οποίος ηγείται του μεγάλου ερευνητικού προγράμματος στη Βαϊκάλη εδώ και 40 χρόνια. Το τηλεσκόπιο του δρος Ντομογκάτσκι και των συνεργατών του είναι ακόμη υπό κατασκευή, αλλά πλησιάζει την ολοκλήρωσή του. Λειτουργεί συμπληρωματικά ως προς το IceCube, το μεγαλύτερο τηλεσκόπιο νετρίνων του κόσμου, ενός αμερικανικού προγράμματος

Η παγωμένη Βαϊκάλη, η βαθύτερη λίμνη του κόσμου. Η επιστημονική επιχείρηση λαμβάνει χώρα περίπου τρία χλμ. μακριά από τη νότια ακτή της, στη Σιβηρία.

Το τηλεσκόπιο συλλέγει δεδομένα ερευνώντας το κέντρο του γαλαξία μας. Ουσιαστικά, χρησιμοποιεί τη Γη σαν ένα τεράστιο κόσκινο.

αξίας 279 εκατ. δολαρίων στην Ανταρκτική. Χρησιμοποιώντας πλέγμα ανιχνευτών φωτός παρόμοιο με αυτό στη Βαϊκάλη, το IceCube εντόπισε το 2017 ένα νετρίνο που πιστεύεται ότι προήλθε από μια υπερμεγέθη μαύρη τρύπα.

Στη δεκαετία του 1970, παρά τον Ψυχρό Πόλεμο, Αμερικανοί και Σοβιετικοί συνεργάζονταν για να σχεδιάσουν έναν πρώτο ανιχνευτή νετρίνων στα ανοικτά της Χαβάης. Ωστόσο, μετά την εισβολή της Σοβιετικής Ένωσης στο Αφγανιστάν, οι Σοβιετικοί απομακρύνθηκαν από το έργο. Ετσι, το 1980, το Ινστιτούτο Πυρηνικής Έρευνας στη Μόσχα ξεκίνησε τη δική του

προσπάθεια, με επικεφαλής τον δρ Ντομογκάτσκι.

Το έργο δεν προχώρησε πολύ πέρα από τον σχεδιασμό, μέχρι την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Ωστόσο, ένα γερμανικό ινστιτούτο, που σύντομα έγινε μέρος του ερευνητικού κέντρου στοιχειωδών σωματιδίων DESY, εντάχθηκε στην προσπάθεια των Ρώσων. Ο αρχηγός της γερμανικής ομάδας Κρίστιαν Σπίρινγκ θυμάται πως έστειλε εκατοντάδες κιλά βουτύρου, ζάχαρης, καφέ και λουκάνικα για να βοηθήσει τις ετήσιες χειμερινές αποστολές στην παγωμένη Βαϊκάλη και έφερε στη Μόσχα μετρητά αξίας χιλιάδων δολαρίων για να ενισχύσει τους πενιχρούς μισθούς των Ρώσων επιστημόνων.

Το ταξίδι των νετρίνων

Καθώς η Ρωσία άρχισε να επενδύει ξανά στην επιστήμη, συμπεριλαμβανομένης της βασικής έρευνας, τη δεκαετία του 2000 υπό τον πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν, ο δρ Ντομογκάτσκι κατάρχεσε να εξασφαλίσει χρημα-

τοδότηση για να κατασκευάσει ένα νέο τηλεσκόπιο, τόσο μεγάλο όσο το IceCube. Η κατασκευή ξεκίνησε το 2015 και μια πρώτη φάση, που αφορά 2.304 σφαίρες ανιχνεύσως φωτός οι οποίες τοποθετούνται στα βάθη της λίμνης, προγραμματίζεται να ολοκληρωθεί την εποχή που ο πάγος θα λιώσει, τον Απρίλιο.

Το τηλεσκόπιο συλλέγει δεδομένα εδώ και χρόνια, ερευνώντας από τα έγκατα της Γης το κέντρο του γαλαξία μας και τα βάθη του Διαστήματος. Ουσιαστικά, χρησιμοποιεί τη Γη σαν ένα τεράστιο κόσκινο. Ως επί το πλείστον, μεγαλύτερα σωματίδια που χτυπούν την αντίθετη πλευρά του πλανήτη συγκρούονται κάποια στιγμή με άτομα και παρεκκλίνουν από τη διαδρομή τους. Αντίθετα, όλα τα νετρίνα συνεχίζουν να ταξιδεύουν ανεμπόδιστα σε μια, ουσιαστικά, ευθεία γραμμή.

Όταν ένα νετρίνο αλληλεπιδρά με έναν ατομικό πυρήνα στο νερό, παράγει έναν κόκκο μπλε φωτός που ονομάζεται ακτινοβολία Τσερένκοφ. Εάν παρακολουθήσει

κάνεις αυτές τις ασυνήθιστα μικροσκοπικές αναλαμπές σε δισεκατομμύρια τόνους νερού, πολλοί φυσικοί πιστεύουν ότι τελικά θα βρει νετρίνα τα οποία θα μπορούν να συνδεθούν με τις κοσμικές εκρήξεις που τα γέννησαν, δισεκατομμύρια έτη φωτός μακριά.

Ο προσανατολισμός των μπλε κώνων φωτός αποκαλύπτει ακόμη και την ακριβή κατεύθυνση από την οποία προήλθαν τα νετρίνα. Καθώς δεν έχουν ηλεκτρικό φορτίο, τα παράξενα αυτά σωματίδια δεν επηρεάζονται από διστρεκτικά και διαγαλαξιακά μαγνητικά πεδία ή από άλλες αλληλεπιδράσεις που τροποποιούν τις διαδρομές άλλων τύπων σωματιδίων, όπως τα πρωτόνια και τα ηλεκτρόνια. Τα νετρίνα ταξιδεύουν στο σύμπαν σε ευθεία γραμμή, τουλάχιστον όσο το επιτρέπει η θεωρία της βαρύτητας του Αϊνστάιν. «Ταξιδεύει στο σύμπαν και δεν συγκρούεται με σχεδόν τίποτα και κανένα», δηλώνει χαρακτηριστικά ο δρ Ντομογκάτσκι. «Για το νετρίνο, το σύμπαν είναι ένας διαφανής κόσμος».

Ελληνικό πρόγραμμα

Δεκάδες παρόμοια τηλεσκόπια με εκείνο στη λίμνη Βαϊκάλη αναζητούν τα κοσμικά σωματίδια σε εξειδικευμένα εργαστήρια σε όλον τον πλανήτη. Ένα από αυτά είναι το ελληνικό πρόγραμμα NESTOR (Neutrino Extended Submarine Telescope with Oceanographic Research), βυθισμένο στο βαθύτερο σημείο της Μεσογείου, το φρέαρ των Οινουσών, ανοικτά των ακτών της Πύλου. Με εμπνευστή τον (ομότιμο, σήμερα) καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Λεωνίδα Ρεσβάνη, τέθηκε σε εφαρμογή το 2003 και αποτελεί τον πρώτο υποθαλάσσιο ανιχνευτή νετρίνων στην Ευρώπη. Σήμερα, το ευρωπαϊκό πρόγραμμα KM3NeT συνδυάζει εκείνα των τηλεσκοπίων ANTARES (στα ανοικτά της Γαλλίας), NEMO (πρόκειται να πουληθεί στα ανοικτά των ακτών της Ιταλίας) και του NESTOR, σε μια διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ Γαλλίας, Ιταλίας και Ελλάδας, υπό την αιγίδα του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος». Το KM3NeT θα αναζητήσει νετρίνα από μακρινές αστροφυσικές πηγές, όπως υπολειμμένα σουπερνόβα, εκρήξεις ακτίνων γάμα ή συγκρούσεις αστέρων, και θα είναι ένα ισχυρό εργαλείο στην αναζήτηση σκοτεινής ύλης του σύμπαντος. Η ερευνητική υποδομή θα φιλοξενήσει, επίσης, εξοπλισμό για άλλες επιστήμες, όπως η θαλάσσια βιολογία, η ωκεανογραφία και η γεωφυσική, για παρακολούθηση του περιβάλλοντος βαθέων υδάτων και του βυθού της θάλασσας σε βάθος πολλών χιλιομέτρων.

Δεν έφθασε ακόμη το τέλος μας

Ο αστεροειδής Αποφίς θα αργήσει τουλάχιστον 100 χρόνια

Με ανακούφιση μπορεί να αναπνεύσει η ανθρωπότητα αφού, αποδεδειγμένα πλέον, στο μέλλον της ελλοχεύει μια απειλή λιγότερη. Ο αστεροειδής Αποφίς δεν θα συντριβεί πάνω στον πλανήτη μας, τουλάχιστον τα επόμενα 100 χρόνια. Στο αισιόδοξο συμπέρασμα κατέληξε η αμερικανική υπηρεσία διαστήματος, NASA, καθιστώντας τους φόβους των αστρονόμων, που προέβλεπαν ένα αποκαλυπτικό μέλλον.

Ο Αποφίς εντοπίστηκε το 2004 από το εθνικό αστεροσκοπείο Kitt Peak στην Αριζόνα. Ένα χρόνο αργότερα έλαβε το όνομά του, που είναι η ελληνική εκδοχή του ονόματος του αρχαίου Αιγυπτίου θεού Χάους Απέφ. Ο αστεροειδής προσείληκε αμέσως το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινότητας επειδή, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις για την τροχιά του, θα μπορούσε μελλοντικά να συντριβεί στη Γη. Ετσι, το ουράνιο σώμα, που έχει διάμετρο 370 μ., εξελίχθηκε σε σύμβολο των κινδύνων που εγκυμονεί το Διάστημα για τον πλανήτη μας.

Οι επιστήμονες εκτιμούσαν πως ο Αποφίς θα πραγματοποιούσε δύο εγγύτατες προσεγγίσεις της Γης, το 2029 και το 2036. Παρότι η NASA απέκλεισε το ενδεχόμενο σύγκρουσης σε αυτές τις επισκέψεις, άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο για την τρίτη προσέγγισή του, το 2068. Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από το τηλεσκόπιο Γκριν Μπανκ, στη Δυτική Βιρτζίνια, και το ραδιοτηλεσκόπιο Γκόλντστοουν, στην Καλιφόρνια, έβαλαν οριστικό τέ-

Ο Αποφίς, που έχει διάμετρο 370 μ., είχε εξελιχθεί σε σύμβολο των κινδύνων που εγκυμονεί το Διάστημα για τον πλανήτη μας.

Το αισιόδοξο συμπέρασμα της NASA καθιστά τους φόβους των αστρονόμων, που προέβλεπαν ένα «αποκαλυπτικό» μέλλον.

λος στις δυσσιώπες εικασίες και ο Αποφίς διεγράφη οριστικά από τη λίστα επικίνδυνων αστεροειδών που διατρέχει η NASA.

Όπως επισημναινει ο Ντάβιντε Φαρνόκια, του Κέντρου Μελετών Γεωπλησιών Αντικειμένων της αμερικανικής διαστημικής υπηρεσίας, «η συντριβή του Απόφως

στη Γη, το 2068, δεν υφίσταται ούτε ως πιθανότητα. Οι υπολογισμοί μας δείχνουν περίτρανα ότι δεν υπάρχει κίνδυνος πρόσκρουσης του στη Γη, τουλάχιστον τα επόμενα 100 χρόνια».

Οι επιστήμονες κατάφεραν να καταγράψουν με μεγαλύτερη ακρίβεια την κίνηση του ουράνιου σώματος στις αρχές του Μαρτίου, όταν βρισκόταν σε απόσταση 17 εκατ. χλμ. Την Παρασκευή 13 Απριλίου 2029 ο αστεροειδής θα μας πλησιάσει σε απόσταση 32.000 χλμ., δίνοντας μια θαυμάσια ευκαιρία στους επιστήμονες να τον μελετήσουν ενδελεχέστερα. Θα κινηθεί, δηλαδή, σε απόσταση ίση με το ένα δέκατο εκείνης που μας χωρίζει από τη Σελήνη και μικρότερη από εκείνη της τροχιάς των τηλεπικοινωνιακών μας δορυφόρων, που είναι 36.000 χλμ.

Η συντριπτική πλειονότητα των αστεροειδών βρίσκεται στη ζώνη ανάμεσα στον Άρη και στον Δία, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι όλοι εγκλωβισμένοι εκεί. Ο Αποφίς είναι μέλος της λεγόμενης οικογένειας Ατέν, που ονομάστηκε έτσι από τον θεό του πλιακού δίσκου της αρχαίας Αιγύπτου. Τα μέλη της δεν ανήκουν στη γνωστή ζώνη των αστεροειδών και συχνά ταξιδεύουν στο εσωτερικό της ζώνης τροχιάς, ανάμεσα στον πλανήτη μας και στον Ήλιο. Αυτό το χαρακτηριστικό τους καθιστά ιδιαίτερα επικίνδυνους, επειδή η τρομακτική λαμπρότητα του Ηλίου δεν επιτρέπει στα επίγεια τηλεσκόπια να τους εντοπίσουν.

Στο Διάστημα η καρδιά μικραίνει

Πληθώρα μεταβολών στη φυσιολογία των αστροναυτών

Του **KENNETH CHANG**
THE NEW YORK TIMES

Οι διαστημικές περιπλανήσεις μεταβάλλουν την ανθρώπινη φυσιολογία. Η καρδιά, παραδειγματός χάρην, συρρικνώνεται. Αυτό, τουλάχιστον, είναι το συμπέρασμα μελέτης που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Circulation. Οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι ο μεγαλύτερος καρδιακός «θάλαμος» του αστροναύτη Σκοτ Κέλι, ο οποίος παρέμεινε επί περίπου ένα έτος στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό την περίοδο 2015-2016, είχε σμικρυνθεί κατά το ένα τέταρτο του φυσικού μεγέθους του.

Υπάρχει πληθώρα ανάλυσης αναφορών: προσημένα κεφάλια, συνθλιμμένοι οφθαλμοί, ζωρμένα πόδια και εύθρυπτα οστά. Ο δρ Ντέιβιντ Λιβάν, καθηγητής παθολογίας στο ιατρικό κέντρο Southwestern, του Πανεπιστημίου του Τέξας, και συντάκτης του δημοσιεύματος στο Circulation, επισημαίνει ότι «η καρδιά του αστροναύτη Κέλι φαίνεται να προσαρμόστηκε στη μειωμένη βαρύτητα. Δεν κατέστη δυσλειτουργική και η χωρητικότητά της δεν μειώθηκε σε επικίνδυνο βαθμό. Ο καρδιακός μύς συρρικνώθηκε και ατρόφησε ακριβώς όπως θα ανέμενε κάποιος από ένα ταξίδι στο Διάστημα».

Προφανώς, εξαιτίας της έλλειψης βαρυτικής έλξης, η καρδιά δεν χρειάζεται να λειτουργεί με τόση δύναμη. Η καρδιά συρρικνώθηκε παρότι ο Κέλι γυμναζόταν καθημερινά, κάνοντας ασκήσεις που αποτρέπουν την ευθρυπτότητα

Ακόμη και οι πιο αθλητικοί από τους αστροναύτες έχουν χάσει καρδιακή μάζα κατά την παραμονή τους στο Διάστημα.

Εξαιτίας της έλλειψης βαρυτικής έλξης, ο μύς δεν χρειάζεται να λειτουργεί με την ίδια δύναμη και συρρικνώνεται.

των οστών και τη γενικότερη απώλεια μυϊκής μάζας.

Στη μελέτη του, ο δρ Λιβάν βρήκε αναλογίες μεταξύ της καρδιάς του Κέλι και αυτής του Μπενουά Λεκόμτ, κολυμβητή μεγάλων αποστάσεων, που το 2018 επεχείρησε να διασχίσει τον Ειρηνικό Ωκεανό κολυμπώντας. Η άνωση στο νε-

ρό έχει επίδραση παρόμοια με την απουσία βαρύτητας. Ο Λεκόμτ παρέμεινε σε οριζόντια στάση τον περισσότερο χρόνο, καθώς κολυμπούσε οκτώ ώρες και κοιμόταν άλλες οκτώ, σε ένα βοηθητικό σκάφος. Οι επιστήμονες αρχικά εκτιμούσαν ότι η σωματική άσκηση θα αρκούσε για να διατηρηθεί σε άριστη κατάσταση η καρδιά του, την οποία έλεγχαν τακτικά με ηλεκτροκαρδιογραφήματα. Όμως, όπως αποδείχθηκε, ο καρδιακός μύς συρρικνώθηκε κατά παρόμοιο τρόπο με του Κέλι. Επειτα από 159 ημέρες προσπάθειας ο Λεκόμτ τα εγκατέλειψε, όταν το βοηθητικό σκάφος καταστράφηκε σε μια καταγίδα, έχοντας διανύσει 5.649 χλμ., περίπου το ένα τρίτο της διαδρομής.

Η αριστερά κοιλία της καρδιάς του, ο μεγαλύτερος και ισχυρότερος θάλαμος, ήταν ελαφρύτερος και από 170 ζυγίζε 141 γραμμάρια. Αντιστοίχως, μετά 340 ημέρες παραμονής στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό, η καρδιακή μάζα του Κέλι μειώθηκε από 189,9 σε 138,9 γραμμάρια, καταγράφοντας μείωση κατά 27%. Μια άλλη μελέτη του καρδιακού μύος 13 αστροναυτών, την οποία εκπόνησε ο δρ Λιβάν και δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί, υποδεικνύει ότι μόνον οι πιο αθλητικοί αστροναύτες έχουν χάσει καρδιακή μάζα κατά την παραμονή τους στο Διάστημα. Αντιθέτως, οι καρδιές όσων αστροναυτών πίσω στη Γη ήταν... κολλημένοι στον καναπέ τους και όταν εισήλθαν στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό υποχρεώθηκαν σε συστηματική άθληση, μεγάλωσε, γεγονός που αποδίδεται στην αύξηση της σωματικής κόπωσης.

ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2021

Πέντε μήνες ανασύνταξης

Η επιβεβλημένη αλλαγή πλάνου στην Εθνική Ελλάδα και οι «τελικοί» του Σεπτεμβρίου

Στην επιφάνεια βγήκε ξανά, για την εθνική Ελλάδα, η σκόνη που είχε κρυφτεί κάτω από το χαλάκι. Η Ισπανία με τη Γεωργία, αλλά κυρίως η καλύτερη εμφάνιση της ομάδας, έφερε στο προσκήνιο όλα τα προβλήματα που υπήρχαν και πριν από την προετοιμασία με την Ισπανία, αλλά για λίγο χάθηκαν πίσω από τον βαθμό της ισοπαλίας.

Κάνοντας τον απολογισμό των δύο πρώτων αγώνων, το πρόσημο είναι αρνητικό. Μπορεί η Ελλάδα να «άντεξε» κόντρα στους «φούριες ρόχας», αλλά εμφανίστηκε αδιάβαστη και απροετοίμαστη ψυχολογικά για το ματς με τη Γεωργία και πλέον το τρένο για τη δεύτερη θέση που οδηγεί

Η Εθνική Ελλάδα εμφανίστηκε αδιάβαστη και απροετοίμαστη ψυχολογικά για το ματς με τη Γεωργία και πλέον το τρένο για τη δεύτερη θέση που οδηγεί στα μπαράζ απομακρύνθηκε.

στα μπαράζ απομακρύνθηκε, καθώς η 2η Σουηδία έχει πλέον έξι βαθμούς, ενώ η Ελλάδα μόλις δύο.

Αν και το παιχνίδι ήταν ιδιαίτερα κρίσιμο και καθοριστικό για το μέλλον στον όμιλο, όπως φάνηκε στο τέλος από τις δηλώσεις που έγιναν, μόνο ως τέτοιο δεν τον είχαν δει ούτε ο προπονητής ούτε οι παίκτες. Το αποδεικνύει άλλωστε και η εικόνα μετά το 1-1, όταν οι Γεωργιανοί βγήκαν για να κυνηγήσουν τη νίκη, ενώ οι παίκτες της Ελλάδας προσπάθησαν να δια-

Σε έναν όμιλο όπου κάθε στραβοπάτημα ίσως αποδειχθεί μοιραίο, η Ελλάδα έχασε δύο πολύτιμους βαθμούς κόντρα στη Γεωργία, βλέποντας Ισπανία και Σουηδία να ξεφεύγουν. Ο Σεπτέμβριος είναι μακριά, αλλά η ελληνική ομάδα δεν έχει χρόνο αν θέλει να αλλάξει αγωνιστικό πρόσωπο.

φουλάζουν μια ισοπαλία που δεν τους ευνοεί όμως για τη συνέχεια.

Η επόμενη μέρα φέρνει ξανά στο κάδρο τον Τζον Φαντ Σιπ, ο οποίος δέχεται τα «πυρά» για την εικόνα της ομάδας που στις δύο πρώτες αναμετρήσεις έχει σκοράρει με πέναλτι και αυτογκόλ, δημιουργώντας μόλις μια ευκαιρία σε 180 αγωνιστικά λεπτά. Ο Ολλανδός τεχνικός μπαίνει ξανά υπό κρίση, με δεδομένο άλλωστε ότι υπάρχει νέος πρόεδρος στην ΕΠΟ. Ο Οδωρής Ζαγοράκης στις πρώτες

του τοποθετήσεις έχει ορίσει την εθνική ομάδα ως άμεση προτεραιότητα, κάτι που σημαίνει ότι είναι πολύ πιθανό να θέσει επί τάπητος όχι μόνο το θέμα του προπονητή, αλλά και ολόκληρης της δομής της Εθνικής. Τα επόμενα παιχνίδια για τα προκριματικά είναι τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, με την Εθνική Ελλάδα να έχει να αντιμετωπίσει το Κόσοβο και τη Σουηδία. Για να επιστρέψει στο «κόλπο» θα πρέπει να πάρει και τους έξι βαθμούς από τα δύο αυτά

ματς, κάτι που αυτή τη στιγμή μοιάζει αρκετά δύσκολο. Όσον αφορά τον όμιλο, η Ισπανία με τη νίκη της επί του Κοσόβου (3-1) πέρασε στην πρώτη θέση με επτά πόντους, έχει όμως έναν αγώνα περισσότερο από τη Σουηδία που είναι δεύτερη με έξι βαθμούς, με τις δύο ομάδες να επιβεβαιώνουν από νωρίς τα προγνωστικά που τις ήθελαν να διεκδικούν την πρόκριση στην τελική φάση του Παγκοσμίου Κυπέλλου του Κατάρ.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

Την «κεφαλή επί πίνακι» του Λεβ ζητούν οι Γερμανοί

Βόμβα μεγατόνων έριξε η Βόρεια Μακεδονία το βράδυ της Τετάρτης στο Ντούισμπουργκ, επικρατώντας με 2-1 της γηπεδούχου Γερμανίας για τα προκριματικά του Παγκοσμίου Κυπέλλου του 2022. Στις καθυστερήσεις του α' ημιχρόνου ο 37χρονος πια Γκόραν Πάντεφ άνοιξε το σκορ για τους φιλοξενούμενους, ο Ιλκάλι Γκιουρτογκάν ισοφάρισε από το σημείο του πέναλτι στο 63', αλλά η Βόρεια Μακεδονία πήρε και τους τρεις βαθμούς της νίκης χάρη στο τέρμα ενός άλλου παίκτη τουρκικής καταγωγής, του Ελίφ Ελμάς, πέντε λεπτά πριν από τη λήξη. Ήταν η πρώτη ήττα σε προκριματικά Παγκοσμίου Κυπέλλου για τη

Μεγάλη νίκη επί της Γερμανίας πέτυχε την Τετάρτη η Βόρεια Μακεδονία.

Γερμανία από το 2001, όταν είχε και πάλι ηττηθεί εντός έδρας, αλλά με 5-1 τότε, από την Αγγλία. Εσπασε και το νικηφόρο σέρι των 18 νικών των Γερμανών σε προκριματικά Μουντιάλ. Η Γερμανία συνέχισε έτσι τον κατήφορο της που έχει ξεκινήσει από το Μουντιάλ του 2018 και οδήγησε στην απόφαση για αποχώρηση του Γιόαχιμ Λεβ μετά το Ευρο του προσεχούς καλοκαιριού, με άγνωστο ακόμη τον διάδοχό του.

«Ήταν δίκαιο το αποτέλεσμα στον αποκαρτεριστήριο προκριματικό του Λεβ στον πάγκο της Γερμανίας», σχολίασε χωρίς καμία επιείκεια η «Ντόιτσε Βέλε», κάνοντας λόγο και για «ήττα-

ξημπτήρη» για τη Γερμανία που «φύλαξε το χειρότερο για το τέλος» της εβδομάδας με τους τρεις προκριματικούς. Η δε «Μπλιντ» (που όπως και άλλα ΜΜΕ εξακολουθεί να μιλάει περί «Μακεδονίας» και «Μακεδόνων») έκανε λόγο για την τρίτη καταστροφή μετά τον αποκλεισμό στο Μουντιάλ του '18 και τη συντριβή με 6-0 τον Νοέμβριο στην Ισπανία.

Η μεγαλύτερη νίκη στην Ιστορία της Βόρειας Μακεδονίας (που δικαιούτο και πέναλτι σε χέρι του Εμρέ Τσαν στο 76') την έφερε ισοβάθμη με τη Γερμανία στη δεύτερη θέση αλλά με καλύτερη διαφορά τερμάτων.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ο Νίκος Χαλαλάμπος

Ο κόσμος του ποδοσφαίρου έχασε το Νίκο Χαλαλάμπος. Το «δέκα το καλό» της Ομόνοιας, ο εμβληματικός αρχηγός, δεν υπάρχει πια. Την περασμένη Τετάρτη τα χαράματα εγκατέλειψε να εγκόσμια. Το τελευταίο διάστημα αντιμετώπιζε προβλήματα υγείας. Ήταν ένας από τους καλύτερους Κύπριους ποδοσφαιριστές. Ηγετική μορφή, αρχοντικό στυλ, ποδοσφαιρικό μυαλό, υπέροχη υποδοχή της μπάλας με το στήθος, ακριβής μεταβίβαση και σουτ βολίδα. Αυτά ήταν τα χαρακτηριστικά του. Ο Νίκος Χαλαλάμπος έπαιξε στην Ομόνοια από το 1967 σε ηλικία 17 χρόνων μέχρι το 1978 και τα επόμενα τρία χρόνια αγωνίστηκε στον Κεραυνό Στροβόλου όπου και τερμάτισε την ποδοσφαιρική του κοριέρα. Πανηγύρισε 6 πρωταθλήματα (1972, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978) και δύο κύπελλα (1972, 1974) με την Ομόνοια. Η διαδρομή του σηματοδοτήθηκε το 1978 όταν υποχρεώθηκε να αποχωρήσει από την Ομόνοια. Επέστρεψε στην οικογένεια των πρασίνων μετά από 23 χρόνια, το 2001 ως πρόεδρος του Συνδέσμου Παλαιμάχων της Ομόνοιας, ενώ διετέλεσε μέλος της διοίκησης και υπηρέ-

σιακός πρόεδρος του Σωματείου. Στο καλό μεγάλε Νίκο Χαλαλάμπος...

* * * * *

Απόλλων - Ομόνοια

Μετά την ολοκλήρωση του αυριανού ντέρμπι στο Τσίρειο θα απομένουν άλλες πέντε αγωνιστικές, άρα και διαθέσιμοι δεκαπέντε βαθμοί. Από το αποτέλεσμα, ωστόσο, τα δεδομένα για τη διεκδίκηση του τίτλου μπορεί και να ξεκαθαρίσουν σε μεγάλο βαθμό. Αν η Ομόνοια κερδίσει, οι πιθανότητες για τον Απόλλωνα περιορίζονται. Αν ο Απόλλωνας κερδίσει και σε συνδυασμό και με ενδεχόμενη νίκη της ΑΕΛ επί του Ολυμπιακού, στην ουσία και οι τρεις διεκδικητές συνεχίζουν από την ίδια ευθεία. Σε περίπτωση ισοπαλίας, ο Απόλλωνας δεν χάνεται, κάνει όμως ένα γερό χαρτί, αυτό της αξιοποίησης της έδρας του, την ίδια ώρα που η Ομόνοια... ξεμπερδεύει με το Τσίρειο για φέτος.

* * * * *

Αστάθμητος παράγοντας

Στα προηγούμενα χρόνια, αστάθμητος παράγοντας από τον οποίο μπο-

ρούσε να επηρεαστεί αρνητικά μια ομάδα, στην προσπάθεια υλοποίησης του στόχου της, ήταν οι τραυματισμοί, πολύ περισσότερο όταν προέκυπταν σοβαροί τραυματισμοί από τους οποίους ομάδες έχαναν για μεγάλο χρονικό διάστημα σημαντικούς ποδοσφαιριστές. Πλέον, στην τωρινή εποχή, στο παιχνίδι μπαίνει και ο παράγοντας covid - 19. Αστάθμητος, ως ένα βαθμό, γιατί υπάρχουν και περιπτώσεις κατά τις οποίες κρούσματα μπορούσαν να αποφευχθούν. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, η πανδημία μπορεί να αποδειχθεί καθοριστική, ως προς την τελική έκβαση, είτε της διεκδίκησης του τίτλου, είτε της προσπάθειας αποφυγής του υποβιβασμού. Μακάρι όχι, αλλά κάθε άλλο παρά μπορεί να αποκλειστεί ένα τέτοιο ενδεχόμενο...

* * * * *

Δικαίωση Μαργκάσα

Το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας δικαίωσε τη Δευτέρα 29 Μαρτίου τον ποδοσφαιριστή Ρενάτο Μαργκάσα με απόφαση που εξέδωσε στην αστική αγωγή που είχε καταχωρήσει ο ποδοσφαιριστής εναντίον του Ιβόλο Πετέφ, τότε προπονητή της Ομόνοιας, για

δηλώσεις εναντίον του τον Μάρτιο του 2018. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, οι δηλώσεις αυτές ήταν δυσφημιστικές και έπληξαν το επαγγελματικό κύρος και την υπόληψη του Ρενάτο Μαργκάσα, έγιναν κακόβουλα σε μια προσπάθεια μετατόπισης σε τρίτα πρόσωπα των ευθυνών και των λόγων αποτυχίας της ομάδας και οδήγησαν στον πρόωπο τερματισμό της εργοδότησης του Ρενάτο Μαργκάσα από το σωματείο Ομόνοια. Δικαίωση για έναν άνθρωπο που κατηγορήθηκε άδικο από κάποια αξιολύπτα ανθρωπάκια. Υπόφερε πολύ ο Ρενάτο Μαργκάσα-εξαιρετικός χαρακτήρας για όσους τον γνωρίζουν- από όλα όσα έγιναν τότε, αλλά ευτυχώς στο τέλος ο αλήθεια έλαμψε.

* * * * *

Κύπρος: Γερά και δυνατά...

Εξαιρετική η παρουσία του αντιπροσωπευτικού μας συγκροτήματος στα τρία ματς με Σλοβακία, Κροατία και Σλοβενία. Είδαμε μια ομάδα συμπαγή, οργανωμένη, ισορροπημένη και ανταγωνιστική. Σαφώς και υπάρχει η σφραγίδα του Νίκου Κωστένογλου. Μπράβο σε όλους και συνεχίζουμε. Γερά και δυνατά...

ΑΠΟΦΕΙΣ

Η εκδίκηση των Κυπρίων

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Για χρόνια αποτελούσαν το κλοτσσοκούφι του κάθε πικραμένου. Δεκάδες και δεκάδες περιπτώσεις θάφτηκαν στο «νεκροταφείο ταλαντούχων γηγενών παικτών» που κάποιιο φρόντισαν να υπερ-γεμίσει την τελευταία εικοσαετία. Από την Ομοσπονδία που καθόλου δεν νοιάστηκε να υπερασπιστεί τον κύπριο ποδοσφαιριστή, μ' αποτέλεσμα το πρωτάθλημα μας μόλις πριν από λίγα χρόνια να βρίσκεται δεύτερο πανευρωπαϊκά στη λίστα εργοδότησης

ξένων παικτών, μέχρι τον κάθε άσχετο από ποδόσφαιρο παράγοντα που επέλεγε ν' ανταλλάξει τραπέζικες επιταγές με τους μαντζαρέους για να έρθει ένα παιδί από γειτονιά της Λισαβόνας παρά να δώσει την ευκαιρία σε κάποιο συντοπίτη του. Μαζί και ο οπαδός. Βλέποντας στο πρόσωπο του κύπριου παίκτη, την δική του αποτυχία ή ακόμη και του παιδιού του να παίζει ποδόσφαιρο, τον καθιστούσε εύκολο στόχο για να βγάλει τα απωθημένα του. Και ενώ δικαιολογούσε τον ξένο, τάχατες παικταρά, δεν είχε καμία διάθεση να στηρίξει τον γηγενή παίκτη της ομάδας του. Γενικώς, ο κύπριος αποτέλεσε για χρόνια το απόλυτο θύμα μιας κατάστασης που βόλευε άπαντες: την Ομοσπονδία, τους μαντζαζερ, τους παράγοντες ακόμη και τους ιδιουςτους οπαδούς. Τότε υπήρχαν και λεφτά. Μια ολόκληρη βιομηχανία στήθηκε στο πύγαγε- έλα εκατοντάδων ξένων παικτών, αφού κανείς ποτέ, μα ποτέ δεν γύρισε να δει το υλικό που έχει στις ακαδημίες του. Μέχρι που ήρθε η οικονομική κρίση στο νησί και άρχισε σιγά, σιγά να προσγειώνει άπαντες. Που πλέον μη έχοντας επιλογή, ιδιαίτερα οι μικρές ομάδες ξεκίνησαν δειλά, δειλά να ασχολούνται με ό,τι έχουν και δεν έχουν στο δικό τους φυτώριο. Αρχίζοντας έτσι να φυτρώνει το ντόπιο υλικό, να φουντώνει και ν' ανθίζει στα γήπεδα. Σε μικρές και μεγάλες ομάδες... Μέχρι και που ένας Νορβηγός απέδειξε σε όλους ότι ένα κυπριόπουλο 17 και κάτι, μπορεί να παίξει όχι μόνο στα μεγάλα γήπεδα του νησιού, αλλά και της Ευρώπης. Όχι μονάχα για το πρωτάθλημα, αλλά και για το Τσάμπιονς Λιγκ ή το Γιουρόπα. Τελικώς μετά από πολλά χρόνια βασανιστικά, κακουχίες, προσβολές και απαξίωση οι Κύπριοι επέστρεψαν. Και έφτιαξαν και Εθνική ομάδα για να κορδώνει από περηφάνια η Ομοσπονδία, πέφτοντας στα πόδια τους οι μαντζαζερ μήπως και αποκτήσουν τα δικαιώματά τους, οι παράγοντες δίνουν ακόμη περισσότερη προσοχή στις ακαδημίες ζητώντας από τους προπονητές να δώσουν ευκαιρίες στους νεαρούς των ακαδημιών ενώ οι οπαδοί αποθεώνουν και ταυτίζονται πλήρως με τους συντοπίτες τους. Η απόλυτη ανατροπή είναι πια γεγονός... η μάλλον καλύτερα η εκδίκηση των Κυπρίων παικτών βρίσκεται σε εξέλιξη.

Πρώτο δείγμα θετικό!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΓΙΑΗ**

Το είχαμε ανάγκη, γιατί πάει καιρός η εθνική να δημιουργήσει κίνητρο για τον κύπριο φιλάθλο και ενδιαφέρον για τους αγώνες της. Κακά τα ψέματα, οι περισσότεροι ίσως να μην ανέμεναν τον απολογισμό των τριών πρώτων αγώνων στα πρώτα τρία παιχνίδια των προκριματικών του Μουντιάλ, ειδικά με βάση την εικόνα και τη μεζέρι των προηγούμενων αγωνιστικών υποχρεώσεων. Η υπερβολή ποτέ δεν λείπει από το κυπριακό ποδόσφαιρο και δεν θα μπορούσε να ήταν διαφορετικά τα δεδομένα αυτή τη φορά. Γι' αυτό και κάποιιο κάνουν υπολογισμούς και προβλέψεις από τώρα, για τα τρία επόμενα παιχνίδια, αρχές Σεπτεμβρίου, γι' αυτό και αρκετοί ενδιαφέροντες να μάθουν για τη κριτήρια πρόκρισης στα τελικά της διοργάνωσης του Κατάρ, έτσι εξηγείται και η ανακίνηση του θέματος της τιμωρίας των ρώσων, από τον παγκόσμιο οργανισμό αντιντόπιγκ (WADA) και στο κατά πόσο μπορεί να αλλάξει και αν όχι, πόσο αλλάζει τα δεδομένα στον όμιλο. Καλή η αισιοδοξία πιο καλή και σωστή, ωστόσο, η προσέγγιση του Νίκου Κωστένογλου, λίγη μόνο ώρα μετά τη νίκη επί των Σλοβένων, για την αναγκαιότητα να παραμεινουμε ταπεινοί. Δεν γίναμε από τη μια στιγμή στην άλλη ομάδα έτοιμη για να διακριθεί, πολύ περισσότερο να διεκδικήσει πρόκριση σε τελικά παγκοσμίου κυπέλλου. Γίναμε, με βάση το πρώτο δείγμα, ομάδα η οποία μπορεί να κάνει τα βασικά και τα αυτονόητα στον αγωνιστικό χώρο, στοιχεία τα οποία δεν εντοπίσαμε στην... σκροπημένη διαδύλωση των αγώνων στο Nations League. Κόντρα σε Σλοβακία, Κροατία και Σλοβενία η Κύπρος ήταν μια ομάδα με ποδοσφαιριστές που είχαν όρεξη, διάθεση και πάθος να διεκδικήσουν το καλύτερο δυνατό και κυρίως να δώσουν όλες τους τις δυνάμεις, προσεγγίζοντας τα παιχνίδια της εθνικής ως απόλυτα υποχρέωση ενός επαγγελματία ποδοσφαιριστή, πολύ περισσότερο όταν αυτός αγωνίζεται εκπροσωπώντας τη χώρα του. Στοιχεία τα οποία επίσης έλειψαν το προηγούμενο χρονικό διάστημα. Σαφώς υπάρχουν και πρέπει να υπάρχουν απαιτήσεις για ακόμη καλύτερη συνέχεια. Ας μην υπερβάλουμε όμως. Η αποδεξιγμένα καλύτερη κατάσταση δεν βελτίωση, δεν σημαίνει πως θα ξεχάσουμε τα αρνητικά αποτελέσματα. Μια ομάδα, πολύ περισσότερο εθνική, η οποία προσπαθεί να κάνει ένα βήμα μπροστά και πιο πάνω από τον πάτο, θα πρέπει να είναι προετοιμασμένη και για αποτυχημένα αποτελέσματα. Όσο προετοιμασμένοι αποδειχθούμε όλοι γι' αυτό, τόσο το καλύτερο για τους άμεσα εμπλεκόμενους στην εθνική ανδρών.

Μεταβολές εβδομάδας

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟ 2021

Εκλείσαν συμφωνίες ύψους 1,3 τρις. δολ.

Εντυπωσιακή άνοδο κατέγραψαν τους πρώτους μήνες του 2021 τα deals που αφορούσαν συγχωνεύσεις και εξαγορές, με το σύνολο της αξίας τους να φθάνει παγκοσμίως το πρώτο τρίμηνο του 2021 το 1,3 τρις. δολ. Πρόκειται για το υψηλότερο ποσό που έχει καταγραφεί από το 1980. Σελ. 11

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Φθηνά δάνεια για ελληνικές επιχειρήσεις

Το πολύ χαμηλό κόστος δανεισμού που θα συνοδεύει τα δάνεια που θα δοθούν στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης, ύψους 12,7 δισ. ευρώ, με τη συνδρομή των ελληνικών τραπεζών, εντείνει την αναπτυξιακή προοπτική που δημιουργεί στην ελληνική οικονομία η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Σελ. 8

ΕΛΛΑΔΑ

Αυξημένο ενδιαφέρον για αγορά ξενοδοχείων

Εντονη κινητικότητα επικρατεί στην αγορά ξενοδοχείων. Η διόρθωση στις αποτιμήσεις που προκάλεσε η πανδημία σε συνδυασμό με τις πωλήσεις «κόκκινων» δανείων αναζωπύρωσε το επενδυτικό ενδιαφέρον. Ήδη «τρέχουν» οι διαπραγματεύσεις για την πώληση πέντε μεγάλων ξενοδοχείων. Σελ. 12

Σταδιακά να αρθούν τα μέτρα στήριξης

Συνέντευξη στην «Κ» της Anita Tuladhhar, επικεφαλής της ομάδας του ΔΝΤ για την Κύπρο

Όσο μακρύτερη θα είναι η περίοδος ανάκαμψης σε τομείς που αφορούν τον τουρισμό, τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η πιθανότητα να παραμείνουν μόνιμες ουλές στην οικονομία της Κύπρου, τονίζει σε συνέντευξη στην «Κ» η επικεφαλής

της ομάδας του ΔΝΤ για την Κύπρο Anita Tuladhhar. Χαρακτηρίζει σημαντικά τα προγράμματα στήριξης της οικονομίας από το κράτος και επισημαίνει ότι η άρση τους πρέπει να γίνει σταδιακά. Δεδομένου του κινδύνου για νέα ΜΕΔ, επι-

σημαίνει ότι θα ήταν συνετό να διατηρηθούν τα κεφάλαια και να χρησιμοποιηθούν ευέλικτα κεφαλαιακά αποθέματα για να διασφαλιστεί ότι ο τραπεζικός τομέας θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί την πραγματική οικονομία και να

διαθέτει αρκετούς πόρους για να απορροφήσει τις απώλειες. Η κ. Tuladhhar επισημαίνει πως ένα αποτελεσματικό πλαίσιο εκπονήσεων είναι κρίσιμο για την αντιμετώπιση στρατηγικών αθετήσεων και για την παροχή κινήτρων

στους δανειολήπτες να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις αναδιάρθρωσης ή να επωφεληθούν από εργαλεία αφερεγγυότητας. Αναφέρεται ακόμα στο σχέδιο Εοστία και στις μεταρρυθμίσεις, που πρέπει να γίνουν. Σελ. 3

«Κόλλησε» η γερμανική μηχανή

Η αργή πρόοδος του εμβολιαστικού προγράμματος θα έχει μεγάλο κόστος για τη γερμανική οικονομία. Τα μεγάλα οικονομικά ινστιτούτα αναθεωρούν τις εκτιμήσεις για τον φετινό ρυθμό ανάπτυξης από το 4% στο 3,1%, ενώ δυσσαρεστημένοι εμφανίζονται και οι Γερμανοί πολίτες. Στον αντίποδα, οι ΗΠΑ και η Κίνα αναμένουν φέτος αύξηση ΑΕΠ άνω του 5%. Σελ. 10

Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα για το χαλλούμι

Πολλές οι προκλήσεις

Η επόμενη ημέρα της κατοχύρωσης του χαλλουμιού δημιουργεί νέες προκλήσεις. Ταυτόχρονα, εγείρει σειρά ζητημάτων τα οποία χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η κατοχύρωση θα ενισχύσει την διεθνή παρουσία του προϊόντος. Ο ανταγωνισμός από παραλλαγές του προϊόντος, η επάρκεια γάλακτος και οι διαδικασίες ελέγχου. Δηλώσεις Φώτη Παπαδήμα. Σελ. 5

Κλείνει το μάτι σε συνεργασίες η Skyexpress

Συνέντευξη Θ. Κροκίδα

Τα φερέρα της εκτός ελληνικών αεροδρομίων επέλεξε να ανοίξει η Skyexpress και να συστηθεί στην κυπριακή αγορά. Ο CEO και πρόεδρος του ΔΣ της εταιρείας Θεόδωρος Κροκίδας, σε συνέντευξη στην «Κ», αναφέρεται στους στόχους της εταιρείας, στις συνεργασίες και τον ανταγωνισμό και εξηγεί γιατί οι ψηφοί ναύλοι αναμένεται να μειωθούν. Σελ. 4

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,32%	0,01%
Γερμανία	-0,33%	0,06%
Γαλλία	-0,07%	0,03%
Ιταλία	0,63%	0,05%
Ισπανία	0,31%	0,05%
Ιρλανδία	0,02%	-0,04%
Ελλάδα	0,81%	-0,04%
Ην. Βασίλειο	0,79%	0,07%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

ANALYSE / Του HOLGER SCHMIEDING*

Οι κίνδυνοι του τρίτου κύματος της πανδημίας στην Ευρωζώνη

Υπάρχει ένα σύνθημα στον τοίχο το οποίο λέει ότι ακριβώς ένα χρόνο μετά το ξέσπασμα της πανδημίας του κορωνοϊού, που έπληξε δραστικά την Ευρώπη, μεγάλο τμήμα της μπορεί να οδεύει σε τρίτο κύμα κρουσμάτων. Ο μικρός εγκλεισμός, που εφαρμόστηκε περισσότερο ή λιγότερο από τον Νοέμβριο, αρκούσε για να ανακόψει το δεύτερο κύμα του ιού, αλλά δεν απέτρεψε την ταχεία αύξηση των κρουσμάτων εξαιτίας των πιο μεταδοτικών μεταλλάξεων. Την περασμένη εβδομάδα, η βρετανική μετάλλαξη αντιστοιχούσε στο 22% των νέων λοιμώξεων στη Γερμανία και στο 36% στη Γαλλία. Πολλές χώρες αναφέρουν τώρα αυξανόμενο φορτίο μετά τη φθίνουσα πορεία στις 18

Φεβρουαρίου. Ενδεχομένως, οι απαγορεύσεις κυκλοφορίας να επεκταθούν σε πολλά κράτη και μάλλον να ενισχυθούν σε ορισμένα άλλα. Πόσο άσχημα θα έπληττε η εξέλιξη αυτή την οικονομία της Ευρωζώνης; Κατά κανόνα, οι τρέχουσες περιοριστικές ρυθμίσεις διατηρούν πιθανώς την οικονομική δραστηριότητα σε επίπεδα περίπου 6% κάτω από τα κανονικά. Μια παράταση κατά ένα μήνα μετά τα μέσα Μαρτίου, η οποία μέχρι στιγμής είναι η βασική μας υπόθεση για την έναρξη κάποιας αξιοσημείωτης χαλάρωσης, θα περιορίζε τον μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ κατά περίπου 0,5 της ποσοστιαίας μονάδας, δηλαδή στο 3,6% αντί της πρόβλεψης για 4,1%

Παράταση των περιορισμών έως τα μέσα Απριλίου θα περιορίσει τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ κατά 0,5% σε ετήσια βάση.

το 2021. Παράλληλα, θα αύξανε κατά ανάλογο μέγεθος την ανάπτυξη του 2022. Τώρα, το εάν η οικονομική ανάκαμψη πράγματι καθυστερήσει σημαντικά, παραμένει μία ανοικτή ερώτηση. Ως οικονομολόγοι, δεν μπορούμε πραγματικά να αξιολογήσουμε ή ακόμη και να προβλέ-

ψουμε την υγειονομική κατάσταση. Αλλά μπορούμε να κάνουμε μερικές παρατηρήσεις. Εκτιμούμε πως οι οικονομίες φαίνεται να τα καταφέρνουν καλύτερα στην αντιμετώπιση των περιορισμών. Ακόμη και στον τομέα των υπηρεσιών που πλήττεται σοβαρά, η ζημία από την καραντίνα και τον εγκλεισμό είναι πολύ μικρότερη από ό,τι κατά το πρώτο κύμα την περασμένη άνοιξη. Παρά την πτώση στις 44,7 μονάδες τον Φεβρουάριο, ο δείκτης διευθυντών προμηθειών των υπηρεσιών στην Ευρωζώνη παραμένει πολύ πάνω από τα κατώτατα επίπεδα των 11,7 μονάδων του Απριλίου 2020. Ο τομέας εξακολουθεί να δείχνει πως είναι λιγότερο άσχημα από ό,τι περιμέναμε στην

αρχή του δεύτερου κύματος τον Νοέμβριο. Με την έλευση της άνοιξης και την άνοδο της θερμοκρασίας, θα επιβραδυνθεί σημαντικά η εξάπλωση των μεταλλάξεων. Εφόσον αυτή η θετική εποχική επιρροή ξεκινήσει οντως τον Μάρτιο και κυρίως τον Απρίλιο, οι περιορισμοί ενδέχεται επομένως να πρέπει να επεκταθούν μόνο μετριοπαθώς. Εάν ναι, μπορούμε να διατηρήσουμε τις τρέχουσες εκτιμήσεις μας. Μετά την προβλεπόμενη πτώση 2,0% σε τριμηνιαία βάση στο ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο φέτος, προσβλέπουμε σε μία ανάκαμψη 3,1% το δεύτερο τρίμηνο.

* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

5G

Ευκαιρίες & προκλήσεις

Η έρευνα είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα μας www.pwc.com.cy/5g-survey

ΑΝΑΛΥΣΗ Του THOMAS L. FRIEDMAN / THE NEW YORK TIMES

Το μεγάλο στοίχημα για την Αμερική

Μετά τις προεδρικές μας εκλογές είχα γράψει ότι είχα αισθανθεί σαν το Αγαλμα της Ελευθερίας να διέσχισε την 5η Λεωφόρο στη Νέα Υόρκη, όταν ξαφνικά από το πουθενά εμφανίζεται τρελός οδηγός με λεωφορείο, παραβιάζοντας το κόκκινο. Ευτυχώς, «το Αγαλμα της Ελευθερίας» κατόρθωσε εγκαίρως να βγει από τον δρόμο και τώρα στέκεται στη γωνία, η καρδιά της χτυπάει δυνατά, αλλά είναι χαρούμενη, που γλίτωσε». Αλλά γνωρίζω ότι ξέφυγε παρά τρικά. Το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα υπό τον Ντόναλντ Τραμπ δεν πρέπει ποτέ να του επιτραπεί να καταλάβει ξανά τον Λευκό Οίκο. Γι' αυτό, εάν θέλουμε να διατηρήσουμε τη δημοκρατία μας, έχουμε ακόμη να δώσουμε τον αγώνα της ζωής μας. Και το κλειδί για να τον κερδίσουμε είναι το να αποδειχθεί επιτυχής και με διάρκεια η προεδρία του Τζο Μπάιντεν και να αντικατασταθεί η αντιδημοκρατική εκδοχή των Ρεπουμπλικανών επί Τραμπ από ένα νέο, κεντροδεξιό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα με αρχές, έτοιμο να δοκιμάσει τις δυνάμεις του για την Αμερική του 21ου αιώνα. (Χρειαζόμαστε ένα υγιές συντηρητικό κόμμα για να ελέγξουμε μερικές από τις υπερβολές των φιλελεύθερων Δημοκρατών, όπως ο πολιτισμός της επαναδιαπραγμάτευσης και ακύρωσης.) Τη δυνατότητα μπορεί να την προσφέρει ο κ. Μπάιντεν, επιτρέποντας σε όλους τους Αμερικανούς να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους. Αυτό θα γίνει μέσω της υλοποίησης του προγράμματος αναθερμάνσης της οικονομίας και μείωσης των ανισοτήτων ύψους 1,9 τρισεκατομμυρίου δολαρίων και των έργων υποδομών και πράσινης οικονομίας ύψους 3 τρισεκατομμυρίων δολαρίων. Η πρωτοβουλία Μπάιντεν, για την οποία πανηγυρίζουν οι Δημοκρατικοί, διότι περιλαμβάνει υψηλότερα κονδύλια από την αντίστοιχη επί Μπαράκ Ομπάμα, θα κάνει τη διαφορά και θα έχει βιωσιμότητα, εάν στηριχθεί τους φτωχούς, παροτρύνοντας, παράλληλα, και τον ιδιωτικό τομέα να δημιουργήσει νέες εταιρείες και περισσότερες καλές θέσεις εργασίας.

As εξετάσουμε το πρόσφατο δημοσίευμα της The Wall Street Journal: «Μετά ένα χρόνο περιοριστικών μέτρων και διακοπής της οικονομίας, καθώς και άλλων μεταβολών, που έφερε ο ιός, τα νοίκια για καταστήματα, διαμερίσματα και χώρους εργασίας στο Μανχάταν (Ν. Υόρκη/πόλη) έφθασαν στα χαμηλότερα επίπεδα τους των τελευταίων ετών. Αυτό φέρνει ήδη νέες επιχειρήσεις στην πόλη και κατοίκους. Το 2020 η πολιτεία της Νέας Υόρκης συνολικά είχε τον υψηλότερο αριθμό νέων επιχειρήσεων από το 2007». Εάν όλα τα κάνουμε ορθώς, τότε το πρόγραμμα αναθερμάνσης της οικονομίας του Τζο Μπάιντεν θα τροφοδοτήσει μια ήδη αναδιαρθρωμένη οικονομία και θα την υπερφορτίσει. Με τόσο πολύ φθηνό χρήμα διαθέσιμο, τόσο φθηνή πρόσβαση σε υπολογιστές υψηλής ισχύος, τόσο πολλές νέες υπηρεσίες να ψηφιοποιούνται και τόσο πολλά νέα προβλήματα προς επίλυση, έχουμε όλα τα συστατικά για μια έκρηξη καινοτομίας.

Όντως, εάν συμβεί, θα πρέπει να ονομαστεί «άνθηση Μπάιντεν» (Biden Boom). Συν τοις άλλοις, ο Αμερικανός πρόεδρος πρέπει να μεγιστοποιήσει τις φιλοδοξίες του για την πράσινη οικονομία και το εργαλείο είναι το κλίμα. Χρειαζόμαστε από όλα και πολλά: αιολικά πάρκα, φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις, υδροηλεκτρικούς σταθμούς και πυρηνικούς, μπαταρίες και αποδοτικά υλικά. Απαιτείται η δημιουργία όλων των ειδών των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για μείωση ανθρακικού αποτυπώματος και αύξηση κερδών.

«Η κυβέρνηση μπορεί να χρησιμοποιήσει την αγοραστική της δύναμη να ελαττώσει το κόστος στις πράσινες τεχνολογίες, στη συνέχεια, όταν αυτό γίνει, να δοθούν κίνητρα στους ιδιώτες να τις καταστήσουν ακόμα φθηνότερες, ενώ εκείνη θα ορίζει βελτιωμένα πρότυπα απόδοσης κάθε χρόνο», όπως επισημαίνει ο Άλντολ Χάρβεϊ, επικεφαλής της ανεξάρτητης εταιρείας ερευνών και πολιτικής στην ενέργεια, Energy Innovation.

ΔΗΚΤΗΣ

Παραδοχές

Πρέπει να μάθουμε από τα λάθη μας, σημείωσε ο Γάλλος υπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και να κάνουμε από εδώ και εμπρός ό,τι χρειαστεί για να παράγουμε τα εμβόλια δεύτερης γενιάς σε επαρκείς ποσότητες. Σε αυτήν την προσπάθεια θα πρέπει να δαπανηθούν δισεκατομμύρια ευρώ τους επόμενους μήνες, κατέληξε για να συμπληρώσει ότι καμιά χώρα δεν μπορεί να σκώσει το βάρος από μόνη της, καλώντας σε συντονισμένη προσπάθεια την ενωμένη Ευρώπη. Αναφερόμενος στα κονδύλια που δεσμεύει η ΕΕ για την έρευνα, τα χαρακτήρισε ανεπαρκή σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσά στις ΗΠΑ που είναι εκατό φορές περισσότερα. Οι δηλώσεις έγιναν με αφορμή την διαπίστωση, από γαλλικής πλευράς, ότι η Ευρώπη απέτυχε να επενδύσει έγκαιρα και με επάρκεια στο θέμα των εμβολίων πρώτης γενιάς.

Αντιεμβολιαστές

Όποια μέλη του ιατρικού και φαρμακευτικού προσωπικού στην Ιταλία αρνήθηκαν να εμβολιαστούν θα μεταφέρονται σε άλλες υπηρεσίες ή θα τίθενται σε αναστολή χωρίς απολαβές για περίοδο μέχρι ενός έτους, αναλόγως των συνθηκών. Η απόφαση λήφθηκε αφού η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με το αντιεμβολιαστικό κίνημα, το οποίο βρίσκει υποστήριξη / καθοδήγηση μέσα από πολιτικές παρατάξεις όπως είναι το κόμμα των πέντε αστέρων. Πάντως, η αβεβαιότητα που προκλήθηκε από συγκριμένα ιατρικά περιστατικά εμβολιασμένων έχει ενισχύσει τον τελευταίο καιρό εκείνους που παρουσιάζονται επιφυλακτικοί να κάνουν το εμβόλιο και οι οποίοι σήμερα υπολογίζονται στο 48% του συνόλου, σύμφωνα με τελευταία έρευνα κοινής γνώμης. Τα θέματα στην Ιταλία με τους αντιεμβολιαστές προϋπήρχαν της πανδημίας και είχαν επισημανθεί το 2016 σε σχετική έρευνα.

Υστέρηση

Οι εμβολιασμοί είναι το μοναδικό όπλο που έχουμε έναντι της πανδημίας, όμως, η πρόοδος που παρατηρείται στην Ευρώπη όσον αφορά στις καλύψεις του πληθυσμού είναι απογοητευτική, σημειώνει εκπρόσωπος του ΠΟΥ και συμπληρώνει ότι τώρα είναι η ώρα να αυξηθεί η παραγωγική δυνατότητα εντός Ευρώπης και να παρακαμφθούν οι γραφειοκρατικές διαδικασίες. Οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις εμβολίων θα πρέπει να αντισταθμιστούν με περισσότερα lockdowns, σημειώνει ο ΠΟΥ, ενώ δεν παρέλειψε να προειδοποιήσει

Προβληματισμός για την κατάσταση των επιχειρήσεων εκφράζουν διεθνείς αναλυτές καθώς, αργά αλλά σταθερά, θα επιχειρηθεί η απόσυρση των σχεδίων κρατικής στήριξης.

ότι οι εμβολιασμένοι δεν θα πρέπει να νέσουν στην παγίδα της χαλάρωσης αναφορικά με τα μέτρα προφύλαξης γιατί εκεί βρίσκονται οι περισσότεροι κίνδυνοι. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, μόλις το 10% των ευρωπαίων έχουν λάβει έστω και μια δόση του εμβολίου ενώ το ποσοστό όσων έχουν κάνει και τις δύο δόσεις είναι κοντά στο 2%.

Αποζημιώσεις

Αποζημιώσεις από την πλοιοκτήτρια εταιρεία που αγγίζουν το ένα δισεκατομμύριο ευρώ

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Υπεραξία χρεογράφου

Υπεραξία χρεογράφου καλείται η θετική διαφορά η οποία προκύπτει από τη σύγκριση της τρέχουσας τιμής ενός επενδυτικού τίτλου (ομολόγου, αζιογράφου, ομολογίας, κ.ά.) που εκδίδεται από νομικό πρόσωπο (κυβέρνηση, εταιρεία ή άλλο οργανισμό), σε σχέση με την αξία απόκτησής του.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing, The Cyprus Business School

ετοιμάζεται να διεκδικήσει η κρατική εταιρεία της Αιγύπτου που διαχειρίζεται τη διώρυγα του Σουέζ. Σύμφωνα με τον επικεφαλής της εταιρείας, οι αποζημιώσεις ισούνται με τις απώλειες εσόδων που έχουν προκληθεί στην περίοδο που η διώρυγα ήταν κλειστή και γίνονταν προσπάθειες απεγκλωβισμού του πλοίου «Ever Given». Αρμόδιες πηγές αναφέρουν ότι παρόλο που η διέλευση των πλοίων έχει αποκατασταθεί, οι επιπτώσεις στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα θα είναι εμφανείς για πολύ καιρό ακόμα. Οι Αιγύπτιοι αναμένουν να συμφωνηθούν οι αποζημιώσεις άμεσα για να μην χρειαστεί να δεσμεύσουν το πλοίο, το οποίο μετά τον απεγκλωβισμό του βρίσκεται αγκυροβολημένο βόρεια της διώρυγας και περνά από αυστηρό τεχνικό έλεγχο.

Αβεβαιότητες

Σημαντικές αβεβαιότητες «βλέπουν» οι ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές και συνηθισμένοι στις αντίστοιχες εθνικές αρχές να προετοιμαστούν κατάλληλα για να αντιμετωπίσουν προκλήσεις στην προσπάθεια βραχυπρόθεσμης ανάκαμψης που θα επιχειρηθεί. Σε σχετικό κοινό δελτίο Τύπου ανάλυσης κινδύνων γίνεται αναφορά στο ενδεχόμενο επιδείνωσης της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού, παράταση της περιόδου χαμηλών επιτοκίων, ανάγκη για βιώσιμες δανειοδοτήσεις από πλευράς τραπεζών, διατήρηση συντηρητικής στάσης στη διανομή μερισμάτων και δημιουργία αποθεμάτων ρευστότητας για απορρόφηση κραδασμών.

ΑΠΟΨΗ Του ΛΟΥΙΣ ΝΤΕ ΓΚΙΝΤΟΣ*

Η κλιματική αλλαγή θα δοκιμάσει την οικονομία

Η κλιματική αλλαγή έχει τη δυνατότητα να διαταράξει σημαντικά τις οικονομίες, τις επιχειρήσεις και τα μέσα διαβίωσής μας τις επόμενες δεκαετίες. Ωστόσο, οι κίνδυνοι που σχετίζονται με αυτήν εξακολουθούν να μην είναι επαρκώς κατανοητοί, καθώς οι κλιματικές διαταραχές διαφέρουν από τις χρηματοοικονομικές διαταραχές που παρατηρήθηκαν στη διάρκεια προηγούμενων κρίσεων. Η κλιματική αλλαγή λαμβάνει χώρα με αργό ρυθμό σε βάθος χρόνου και αυτό προκαλεί σημαντική αβεβαιότητα για το πώς τα ακραία καιρικά φαινόμενα θα εκδηλωθούν στο μέλλον. Τόσο οι δημόσιοι όσο και οι ιδιωτικοί φορείς έχουν να κάνουν πολλά ακόμη για να μπορούν να εντοπίζουν και να αξιολογούν αποτελεσματικά τις ενδεχόμενες επιπτώσεις αυτών των κινδύνων, δεδομένου ότι τα παραδοσιακά εργαλεία διαχείρισής τους ενδέχεται να μην αρκούν. Για αυτόν τον λόγο, η ΕΚΤ σχεδίασε την πρώτη άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test) που αφορά την κλιματική αλλαγή για το σύνολο της οικονομίας, με σκοπό να βοηθήσει τόσο τις Αρχές όσο και τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο των κλιματικών κινδύνων στις επιχειρήσεις και τις τράπεζες τα επόμενα 30 χρόνια.

Κατά κανόνα, οι κίνδυνοι που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή διακρίνονται σε δύο ευρύτερες κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αφορά τον φυσικό κίνδυνο, ο οποίος απορρέει από την αναμενόμενη αύξηση της συχνότητας και του μεγέθους των καταστροφών που προκαλούνται από ακραία φυσικά φαινόμενα. Οι επιχειρήσεις που βρίσκονται σε εκτεθειμένες περιοχές κινδυνεύουν

Χωρίς περαιτέρω κλιματικές πολιτικές, το κόστος που προκύπτει για τις επιχειρήσεις από ακραία φαινόμενα αυξάνεται σημαντικά.

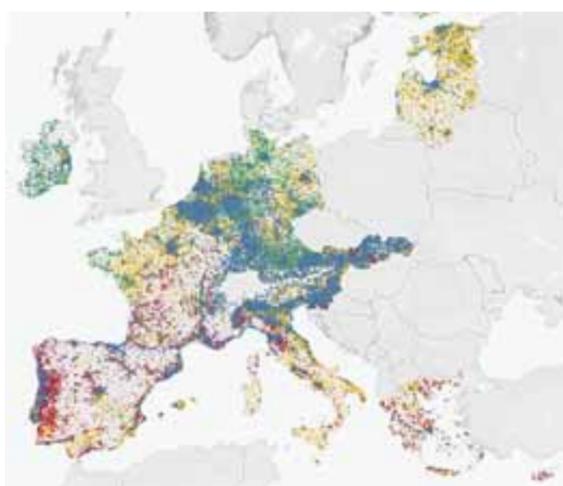
από πλημμύρες, για παράδειγμα κοντά σε ποτάμια ή σε ακτές, θα μπορούσαν να υποστούν σημαντικές ζημιές αν εκδηλωθεί κάποιο κλιματικό φαινόμενο. Αυτές οι ζημιές θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διακοπή της διαδικασίας παραγωγής βραχυπρόθεσμα και ενδεχομένως σε πτώχευση της επιχείρησης πιο μακροπρόθεσμα. Οι φυσικοί κίνδυνοι διαφέρουν μεταξύ χωρών και περιφερειών. Η νότια Ευρώπη είναι κατά μέσον όρο περισσότερο επιρρεπής σε υψηλές θερμοκρασίες και πυρκαγιές, ενώ η κεντρική και βόρεια Ευρώπη είναι περισσότερο ευάλωτη σε πλημμύρες.

Η δεύτερη κατηγορία αφορά τον κίνδυνο μετάβασης, στο πλαίσιο του οποίου η καθυστέρηση ή απότομη εφαρμογή κλιματικών πολιτικών με σκοπό τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO2) θα μπορούσε να ασκήσει αρνητική επίδραση σε ορισμένες βιομηχανίες που εξαρτώνται περισσότερο από την ενέργεια και τον άνθρακα, όπως είναι οι εξορύξεις, η τσιμεντοβιομηχανία ή η βιομηχανία χάλυβα. Οι υψηλότεροι φορολογικοί συντελεστές για τη χρήση άνθρακα θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να αυξήσουν το κόστος παραγωγής και να μειώσουν την κερ-

Χάρτης του φυσικού κινδύνου για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Πλημμύρες
- Λοιπές καταστροφές
- Χαμηλός κίνδυνος
- Δασικές πυρκαγιές
- Αύξηση στάθμης θάλασσας

ΠΗΓΗ: Υπολογισμοί της ΕΚΤ με βάση τη σειρά δεδομένων Four Twenty Seven

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

δοφορία. Τόσο ο φυσικός κίνδυνος όσο και ο κίνδυνος μετάβασης μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τη χρηματοοικονομική σταθερότητα εάν τα τραπεζικά ή άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα είναι εκτεθειμένα σε δάνεια και περιουσιακά στοιχεία επιχειρήσεων που αδυνατούν να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους. Ενώ όμως συνθίζεται να γίνεται διάκριση μεταξύ των δύο ειδών κινδύνου, στην πραγματικό-

τητα αυτοί είναι αλληλένδετοι. Η λήψη περισσότερων μέτρων κλιματικής πολιτικής μπορεί να αυξήσει τον αντίκτυπο των κινδύνων μετάβασης στο προσεχές μέλλον, θα μειώσει όμως ταυτόχρονα τη συχνότητα εμφάνισης φυσικών κινδύνων στις μελλοντικές δεκαετίες. Η προσομοίωση ακραίων καταστάσεων της ΕΚΤ για το κλίμα αποτυπώνει και προσδιορίζει ποσοτικά αυτήν τη δυνητική σχέση αντι-

στάθμισης, χρησιμοποιώντας ένα χρονοδιάγραμμα 30 ετών ούτως ώστε να ληφθεί υπόψη ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος.

Η προσομοίωση της ΕΚΤ εξετάζει την ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων και των τραπεζών σε μια σειρά σεναρίων για το κλίμα. Τα σενάρια αυτά αναπαριστούν μελλοντικές κλιματικές συνθήκες με εύλογο τρόπο, ενώ παράλληλα συνυπολογίζουν την επίδραση που ασκούν στις επιχειρήσεις τα μέτρα για τον περιορισμό της έκτασης της κλιματικής αλλαγής, όπως οι φόροι άνθρακα. Τα σενάρια της ΕΚΤ βασίζονται στα σενάρια που παρέχει το δίκτυο για την ενσωμάτωση της οικολογικής διάστασης στο χρηματοοικονομικό σύστημα (Network for Greening the Financial System), αλλά έχουν προσαρμοστεί ώστε να αποτυπώνουν λεπτομερέστερα τη σχέση μεταξύ του κινδύνου μετάβασης και του φυσικού κινδύνου.

Το σενάριο συντεταγμένων μετάβασης εξετάζει την έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή κλιματικών πολιτικών που περιορίζουν επιτυχώς την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη. Το σενάριο «παγκόσμιου θερμοκηπίου» εξετάζει τον αντίκτυπο που θα έχει η μη εφαρμογή νέων κλιματικών πολιτικών και συνδέεται με μια πολύ σημαντική αύξηση του φυσικού κινδύνου σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Το σενάριο άτακτης μετάβασης εξετάζει τον αντίκτυπο μιας καθυστερημένης και απότομης εφαρμογής κλιματικών πολιτικών.

Αυτά τα σενάρια, μαζί με ένα μοναδικό σύνολο δεδομένων που εντοπίζει και υπολογίζει την έκθεση σε κίνδυνο μετάβασης και σε φυσικό

κίνδυνο για εκατομμύρια επιχειρήσεις παγκοσμίως, παρέχουν το υπόβαθρο για την ανάλυση του αντίκτυπου της κλιματικής αλλαγής στις επιχειρήσεις και τις τράπεζες.

Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά αποτελέσματα, χωρίς περαιτέρω κλιματικές πολιτικές, το κόστος που προκύπτει για τις επιχειρήσεις από ακραία φαινόμενα αυξάνεται σημαντικά. Επίσης, τα αποτελέσματα καταδεικνύουν σαφώς τα οφέλη της έγκαιρης ανάληψης δράσης: το βραχυπρόθεσμο κόστος της προσαρμογής σε «πράσινες» πολιτικές είναι σημαντικά χαμηλότερο από το δυνητικά πολύ υψηλότερο κόστος που προκύπτει από φυσικές καταστροφές μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Επομένως, η κλιματική αλλαγή αποτελεί σημαντική πηγή συστημικού κινδύνου, ιδίως για τις τράπεζες των οποίων τα χαρτοφυλάκια επικεντρώνονται σε συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς και γεωγραφικά περιοχές. Τα αποτελέσματα αυτά υπογραμμίζουν την κρίσιμη και επείγουσα ανάγκη μετάβασης σε μια πιο «πράσινη» οικονομία, όχι μόνο για την επίτευξη των στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού, αλλά και για τον περιορισμό της μακροπρόθεσμης διατάραξης των οικονομικών, των επιχειρήσεων και των μέσων διαβίωσής μας.

* Ο κ. Λουίς ντε Γκίντος είναι αντιπρόεδρος της ΕΚΤ.

Το παρόν δημοσίευθηκε επίσης ως άρθρο γνώμης στις ακόλουθες εφημερίδες και περιοδικά: De Tijd (Βέλγιο), Stockwatch.com.cy (Κύπρος), Kauppalehti (Φινλανδία), L'Agefi (Γαλλία), Börsen-Zeitung (Γερμανία), Il Sole 24 Ore (Ιταλία), El Economista (Ισπανία).

Συστάσεις του ΔΝΤ για την οικονομία

Συνέντευξη στην «Κ» της Anita Tuladhar, επικεφαλής της ομάδας του Ταμείου για την Κύπρο

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στο πλαίσιο της αποστολής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου από τις 8 έως τις 29 Μαρτίου 2021 για τις πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις και τις προτεραιότητες πολιτικής της Κύπρου, η επικεφαλής της ομάδας του ΔΝΤ για την Κύπρο Anita Tuladhar, παραχώρησε συνέντευξη στην «Κ». Η κ. Tuladhar υπογραμμίζει στην «Κ» πως όσο μακρύτερη θα είναι η περίοδος ανάκαμψης σε τομείς που αφορούν τον τουρισμό, τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η πιθανότητα να παραμείνουν μόνιμες ουλές στην οικονομία της Κύπρου. Την ίδια ώρα, σημειώνει τη σημαντικότητα των προγραμμάτων στήριξης της οικονομίας από το κράτος.

Όσον αφορά στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, η επικεφαλής της ομάδας του ΔΝΤ στην Κύπρο αναφέρει πως, δεδομένου του κινδύνου των νέων ΜΕΔ, θα ήταν συνετό να διατηρηθούν τα κεφάλαια και να χρησιμοποιηθούν ευέλικτα κεφαλαιακά αποθέματα για να διασφαλιστεί ότι ο τραπεζικός τομέας θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί την πραγματική οικονομία και να διαθέτει αρκετούς πόρους για να απορροφήσει τις απώλειες

Τέλος, η κ. Tuladhar υπογραμ-

Όσο μακρύτερη θα είναι η περίοδος ανάκαμψης του τουρισμού, τόσο μεγαλύτερη και η πιθανότητα μόνιμων ουλών στην οικονομία.

μίζει πως ένα αποτελεσματικό πλαίσιο εκπομπών είναι κρίσιμο για την αντιμετώπιση στρατηγικών αθετήσεων και για την παροχή κινήτρων στους δανειολήπτες να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις αναδιάρθρωσης ή να επωφεληθούν από εργαλεία αφερεγγυότητας.

Ως Ταμείο αναφέρετε πως η κρατική οικονομική στήριξη είναι απαραίτητη και δεν πρέπει να φύγει απότομα ή νωρίς. Με βάση τις οικονομικές δυνατότητες της Κύπρου όπως την αξιολογήσατε, για πόσο καιρό μπορεί να έχει ένα καλό πρόγραμμα οικονομικής βοήθειας για επιχειρήσεις και εργαζόμενους;

Οι οικονομικές προοπτικές παραμένουν εξαιρετικά αβέβαιες και θα εξαρτηθούν από το ρυθμό διάθεσης εμβολίων και από τα νέα κύματα μολύνσεων. Κατά συνέπεια, η απόσυρση των μέτρων στήριξης θα πρέπει να είναι σταδιακή και να εξαρτάται από τη διάρκεια της ανάκαμψης. Η οικονομική ευπάθεια της πανδημικής κρίσης του COVID-19 είναι πολύ υψηλή, δεδομένου πως σχεδόν το ένα τρίτο του εργατικού δυναμικού είναι συγκεντρω-

Ένα νέο πρόγραμμα - πιθανώς ένα ενοίκιο αντί δόσης εξόφλησης δανείου - θα προσφερθεί σε ευάλωτους αιτούντες που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να μπου στο Εστιά.

Περιβαλλοντική βιωσιμότητα και ποιότητα υπηρεσιών

Όταν τελειώσει ο Covid-19 θα αφήσει πίσω κατάλοιπα που θα επηρεάσουν τον τουρισμό. Ποιες προσαρμογές είναι απαραίτητες να γίνουν στο κυπριακό τουριστικό προϊόν ούτως ώστε να είναι συμβατό με αυτά που η μετά Covid-19 εποχή θα αφήσει; Θα είναι αρκετό το κυπριακό τουριστικό μοντέλο του 2019 να εφαρμοστεί το 2021 και εντεύθεν;

Η κυπριακή οικονομία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό, καθιστώντας την πιο ευάλωτη στον αντίκτυπο του πανδημικού σοκ. Κοιτώντας μπροστά, η Κύπρος έχει σχετικά καλούς ναύλους όσον αφορά τις προοπτικές ανάκαμψης, δεδομένης της τουριστικής δομής, των δεικτών του τομέα της υγείας και της ανάκαμ-

ψης στις κύριες χώρες προέλευσης. Χαμηλότερη εξάρτηση από επαγγελματικά ταξίδια, η καλύτερη πρόσβαση στον εμβολιασμό στις χώρες προέλευσης και οι σχετικά καλές συνθήκες υγείας της Κύπρου θα βοηθούσαν να προσελκύσουν τουρίστες μόλις αρθούν οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί. Ο τουριστικός τομέας στην Κύπρο είναι ανταγωνιστικός σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη της Ευρωζώνης. Σημειώθηκε πρόοδος στη διαφοροποίηση των αγορών προέλευσης. Κοιτώντας μπροστά, αν και το μερίδιο των τριών κορυφαίων αγορών του παραμένει πολύ υψηλό, καθιστώντας το ευάλωτο στις εξελίξεις σε αυτές τις χώρες. Οι βελτιώσεις θα πρέπει να επικεντρω-

θούν στην περιβαλλοντική αειφορία και στο άνοιγμα σε διαφορετικούς τύπους αγοράς, όπως πολιτιστικοί πόροι. Θεωρούμε ότι η συνέχιση των στοχευμένων μέτρων στήριξης στον τομέα του τουρισμού είναι δικαιολογημένη βραχυπρόθεσμα δεδομένης της συστημικής σημασίας για την οικονομία. Η πιο μακροπρόθεσμη πρόκληση πολιτικής είναι να κατευθυνθεί ο τομέας προς το βιώσιμο τουρισμό, ο οποίος επικεντρώνεται στον περιφερειακό πιο ποικιλόμορφο, «high-end» τουρισμό και βασίζεται πιο έντονα στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την ποιότητα των υπηρεσιών και την ανταγωνιστικότητα που δεν βασίζεται σε τιμές.

μένο σε τομείς που αφορούν τον τουρισμό (καταλύματα, υπηρεσίες εστίασης, μεταφορές, εμπόριο). Όσο μεγαλύτερη είναι η περίοδος ανάκαμψης σε αυτούς τους τομείς, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα μόνιμων ουλών στην οικονομία.

Επί του παρόντος, η κρατική χρηματοδότηση – στήριξη παραμένει άφθονη και αντισταθμίζονται οι κίνδυνοι των ευρύτερων πτωχεύσεων και μόνιμων ουλών στην οικονομία εάν η υποστήριξη αποσυρτόταν πολύ νωρίς. Οι προτεραιότη-

τες της πολιτικής θα εξαρτηθούν έτσι καθοριστικά από την εξέλιξη της πανδημίας και της διάθεσης των εμβολίων. Μόλις τελειώσει η οξεία φάση της πανδημίας και η οικονομική στήριξη μπορεί να μειωθεί, θα εξακολουθεί να είναι σημαντικό

για την κυβέρνηση να δαπανήσει για προγράμματα όπως η κατάρτιση των εργαζομένων, ώστε να επιτρέψει στα άτομα να βρουν εργασία σε νέους τομείς της οικονομίας.

Στην έκθεσή σας δηλώνετε ότι αναμένετε μικρότερη πτώση των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων λόγω του τερματισμού του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος. Με βάση τη δομή της κυπριακής οικονομίας, από πού βλέπετε τις ξένες άμεσες επενδύσεις να προέρχονται για να καλύψουν αυτό το κενό;

Η αναπτυξιακή επίδοση της Κύπρου τα τελευταία χρόνια ήταν ισχυρή. Ενώ η ανάπτυξη στους τομείς των κατασκευών και των ακινήτων τροφοδοτούμενη από τις εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων υπήρξε βασικός μοχλός, η Κύπρος έχει επίσης δει ραγδαία ανάπτυξη και σε άλλους τομείς υπηρεσιών, όπως οι επαγγελματικές και διοικητικές υπηρεσίες, σε τομείς εκπαίδευσης και πληροφορίας και τεχνολογίας επικοινωνιών. Αναμένουμε ότι αυτοί και άλλοι βασικοί τομείς όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία, οι υποδομές και η ενέργεια θα συνεχίσουν να προσελκύουν άμεσες ξένες επενδύσεις. Η Κύπρος έχει διατηρήσει την ανταγωνιστικότητά του κόστους της, ωστόσο, κλειδί για την προσέλκυση των άμεσων ξένων επενδύσεων είναι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση, η μείωση των χρονοβόρων δικαστικών διαδικασιών, οι μειώσεις στις ελλείψεις στις δημόσιες υπηρεσίες, και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων.

Όχι ακόμα μερίσματα

- Δεδομένου ότι έχουν μπει πολλά χρήματα από επενδυτές στις κυπριακές τράπεζες και έχουν αρκετά χρόνια να δοθούν μερίσματα (dividends), βάσει ποιών δεικτών εκτιμάτε πως θα ξεκινήσουν ξανά να δίδονται μερίσματα; Για παράδειγμα, θέλετε να δείτε συγκεκριμένο ποσοστό ΜΕΔ; Θέλετε συγκεκριμένο ποσοστό κεφαλαίων; Τι ακριβώς;

Η κερδοφορία των τραπεζών στην Κύπρο είναι ήδη υπό πίεση λόγω της ανάγκης αντιμετώπισης της κληρονομιάς των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Επιπλέον, η υψηλή εξάρτηση από τα έσοδα από τόκους σε ένα περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων και το υψηλό κόστος λειτουργίας τους, επίσης επιβαρύνουν τα κέρδη. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα είναι το κλειδί για τη βελτίωση της κερδοφορίας των τραπεζών και της διανομής μερισμάτων. Επί του παρόντος, δεδομένου του κινδύνου των νέων ΜΕΔ, θα ήταν συνετό να διατηρηθούν τα κεφάλαια και να χρησιμοποιηθούν ευέλικτα τα κεφαλαιακά αποθέματα για να διασφαλιστεί ότι ο τραπεζικός τομέας θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί την πραγματική οικονομία και να διαθέτει αρκετούς πόρους για να απορροφήσει όποιες ζημιές προκύψουν. Ως εκ τούτου,

θεωρούμε σκόπιμο οι τράπεζες να περιορίζουν τις διανομές μερισμάτων έως ότου οι αβεβαιότητες από την πανδημία COVID-19 εξαφανιστούν επαρκώς. Αυτό είναι επίσης σύμφωνο με τις οδηγίες που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ).

- Από όσα είδατε στην Κύπρο κατά την τελευταία σας αξιολόγηση, έχουμε την ικανότητα και τις δεξιότητες να επιτύχουμε καλύτερη επίβλεψη των εταιρειών λήψεως πιστώσεων (Credit Acquiring Companies - CAC) που λειτουργούν στο νησί; Μπορεί να γίνει εγχώρια, ή πρέπει να έρθει δυναμικό εκτός Κύπρου για να επιτευχθεί καλύτερη επίβλεψη;

Η εποπτεία των εταιρειών λήψεως πιστώσεων (CAC) θα πρέπει να συνεχίσει να ενισχύεται, δεδομένου ότι κατέχουν σχεδόν τα δύο τρίτα των εθνικών μη εξυπηρετούμενων δανείων. Έχει σημειωθεί πρόοδος στον τομέα της εποπτείας των CAC σε διάφορα σημεία, όπως η συλλογή στοιχείων για παράδειγμα. Υπενθυμίζουμε πως για τις εταιρείες CAC ζητήθηκε να υιοθετηθούν

Η εποπτεία των εταιρειών λήψεως πιστώσεων (CAC) θα πρέπει να συνεχίσει να ενισχύεται, δεδομένου ότι κατέχουν σχεδόν τα δύο τρίτα των εθνικών μη εξυπηρετούμενων δανείων.

ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για τα μη εξυπηρετούμενα. Έχουν εκδοθεί οδηγίες για την ενίσχυση του πλαισίου έγκρισης και εποπτείας της ΚΤΚ σχετικά με τις εταιρείες CAC, ιδίως για τα πλαίσια διακυβέρνησής τους και έχουν διεξαχθεί επιτόπιες επιθεωρήσεις.

Όσον αφορά δε για την κρατική εταιρεία διαχείρισης δανείων(AMC), θα πρέπει να ενισχυθεί η χρησιμότητα εταιρική διακυβέρνηση, οι επιχειρησιακές ρυθμίσεις και η διαφάνεια. Στο παρελθόν, το Ταμείο συμβούλευσε ότι για να αποφευχθεί η συσσώρευση αυτών των αναξιόπιστων περιουσιακών στοιχείων και να μεγιστοποιηθεί η απόδοση της εταιρείας, η οικονομική οντότητα θα πρέπει να έχει σαφή εντολή συνοδευόμενη από επιχειρησιακούς στόχους, ένα εποπτικό συμβούλιο που να αποτελείται στην πλειοψηφία του από ανεξάρτητα μέλη που ενεργούν προς το συμφέρον της εταιρείας και να διοικείται από εξειδικευμένο προσωπικό όπου η αποζημίωση βασίζεται στην απόδοση. Η επιχειρησιακή ανεξαρτησία θα πρέπει να εξισορροπείται με τη δημόσια λογοδοσία και να γίνονται πολλές αναφορές (reports).

Προσοχή στην κουλτούρα αθέτησης και το πλαίσιο εκπομπών

- Κάνετε αναφορά στην έκθεση της Κύπρου για τη λειτουργία του ΕΣΤΙΑ, για δάνεια που δεν μπορούν να ενταχθούν σε αυτό και δάνεια που χρειάζονται άλλο σχέδιο στήριξης. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των δανείων που πρέπει να συμπεριληφθούν στην κατηγορία άλλου σχεδίου στήριξης, προκειμένου να αποφευχθεί και ο ηθικός κίνδυνος (moral hazard); Έχετε κατά νου κατηγορίες δανείων, όπως ποσό, είδος κ.λπ.;

Ένα από τα πλάνα για αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι το σχέδιο της κρατικής επανορθώσεως (Εστιά), το οποίο στοχεύει στην αναδιάρθρωση και στην αποπληρωμή των μη εξυπηρετούμενων δανείων που εξασφαλίζονται από πρώτες κατοικίες. Ωστόσο, οι αιτήσεις που κατατέθηκαν αντιπροσωπεύουν ένα πολύ μικρό πο-

σοστό των δυναμικών επιλέξιμων ποσών, ενώ άλλες που κατατέθηκαν παραμένουν ελλείψεις και άλλες περιμένουν ακόμα να αξιολογηθούν. Οι αρχές ανέφεραν πως υπάρχει αριθμός μη βιώσιμων οικονομικά δανειοληπτών του Σχεδίου Εστιά, αλλά και η ύπαρξη στρατηγικών κακοπληρωτών ως δύο λόγους για το χαμηλό ποσοστό απορρόφησης του Σχεδίου.

Ένα νέο πρόγραμμα - πιθανώς ένα ενοίκιο αντί δόσης εξόφλησης δανείου - θα προσφερθεί σε ευάλωτους αιτούντες που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να μπου στο Εστιά. Κατά την άποψή μας, μια τέτοια κίνηση για τη στήριξη των ευάλωτων αιτούντων θα μπορούσε να εξεταστεί, υπό την προϋπόθεση ότι θα είναι για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ότι θα υπάρχουν κριτήρια επιλεξιμότητάς τους και ότι θα υπάρχει πλήρης διαφάνεια αναφορικά

Η αναστροφή των μεταρρυθμίσεων με την αποδυνάμωση του πλαισίου των εκπομπών αποτελεί κίνδυνο για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.

με το δημοσιονομικό κόστος που θα προκύψει.

Πολύ σημαντικό δε, να υπάρχει η δυνατότητα να εντοπιστούν αλλά και να χειριστούν καταλλήλως οι μη συνεργάσιμοι δανειολήπτες έτσι ώστε να μην είναι εντός του νέου Σχεδίου. Το να δαπανηθούν φορολογικοί πόροι για να καλύψουν δανειολήπτες που δεν θα έπρεπε να μπου εντός ενός τέτοιου Σχεδίου

θα ήταν άδικο και θα ήταν ένα «πάτημα» για να δημιουργηθεί κουλτούρα αθέτησης.

- Όπως είναι σήμερα το πλαίσιο των εκπομπών στην Κύπρο, «σπκόνει» οποιοσδήποτε χαλαρώσει; Και αν ναι, προς ποια κατεύθυνση για να ικανοποιηθεί και το Κοινοβούλιο της Κύπρου που τι αναζητά; Υπάρχουν περιθώρια;

Η πρόοδος με την επιβολή αξιώσεων και την ανάκτηση εξασφαλίσεων ήταν άριστη στην Κύπρο. Στο παρελθόν, η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων ήταν δύσκολη, δεδομένης της μεγάλης χρονικής περιόδου που χρειάζονταν οι εκπομπές. Ωστόσο, μετά τις τροποποιήσεις του 2018 στο νομοθετικό πλαίσιο των εκπομπών αυξηθηκε ο αριθμός των περιπτώσεων εκπομπών και δημοπρασιών. Το σημαντικότερο είναι ότι η «απειλή»

για εκπομπές βελτιστοποίησε την διαδικασία αντιμετώπισης των ΜΕΔ, προχωρώντας σε αποπληρωμή τους με μετρητά και με διμερείς αναδιρθώσεις. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις επέτρεψαν επίσης στις τράπεζες να πωλούν καρτοφυλάκια ΜΕΔ σε εταιρείες που λαμβάνουν πιστώσεις (CAC), συμβάλλοντας στην ενίσχυση του ισολογισμού των τραπεζών. Οι τροποποιήσεις της νομοθεσίας για τις εκπομπές του 2019, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2020, ακολουθώντας την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ενώ περιορίζονται σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια με την κύρια κατοικία ως εγγύηση, έφεραν αβεβαιότητα στη διαδικασία των εκπομπών. Η προτεραιότητα τώρα θα πρέπει να είναι να επαναρχίσουν οι κατασχές και γρήγορα να αποκατασταθούν όποιες αβεβαιότητες υπάρχουν. Επιπλέον, για να διευκολυνθεί

η έγκαιρη αναδιάρθρωση, πρέπει να αντιμετωπιστούν εμπόδια στη χρήση εργαλείων αφερεγγυότητας, όπως η διαδικασία εξέτασης.

Ένα αποτελεσματικό πλαίσιο εκπομπών είναι κρίσιμο για την αντιμετώπιση στρατηγικών αθετήσεων και για την παροχή κινήτρων στους δανειολήπτες να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις αναδιάρθρωσης ή να επωφεληθούν από εργαλεία αφερεγγυότητας. Οι τρέχουσες προτάσεις που συζητούνται στο Κοινοβούλιο κινδυνεύουν να μειώσουν την απειλή κατάσχεσης και να δημιουργήσουν αβεβαιότητες με την αποδυνάμωση των προοπτικών για ανάκτηση εξασφαλίσεων που απαιτούν πρόσθετες προβλέψεις και αυξημένες κεφαλαιού για τις τράπεζες. Η αναστροφή των μεταρρυθμίσεων με την αποδυνάμωση του πλαισίου αποτελεί κίνδυνο για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Τι σχεδιάζει για την Κύπρο η Skyexpress

Δηλώσεις στην «Κ» του επικεφαλής της εταιρείας Θεόδωρου Κροκίδα - Οι συνεργασίες, ο ανταγωνισμός και τα ναύλα

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Εν μέσω μιας περιόδου κατά την οποία ο τομέας των ταξιδιών δοκιμάζεται, η Skyexpress επέλεξε να ανοίξει τα φτερά της εκτός ελληνικών αεροδρομίων και να συσταθεί στην κυπριακή αγορά. Στην πρώτη του συνέντευξη μετά την έναρξη της Skyexpress στους κυπριακούς αιθέρες τον Φεβρουάριο, ο CEO και πρόεδρος του ΔΣ της εταιρείας Θεόδωρος Κροκίδα, μιλά στην «Κ» και περιγράφει τον στόχο να γίνει η εταιρεία μια σταθερή πρώτη επιλογή για τους Κύπριους ταξιδιώτες. «Οι συνεργασίες είναι κομβικής σημασίας για την επιτυχία κάθε μεγάλης επενδυτικής κίνησης», επισημαίνει, δίνοντας έτσι και το στίγμα για τις επόμενες κινήσεις της εταιρείας στην Κύπρο. Υπογραμμίζει επίσης ότι η παρο-

απόκτηση έξι ολοκαίνουργιων Airbus A320neo, ύψους 450 εκατ. ευρώ. Είχαμε, λοιπόν, αποφασίσει ότι είμαστε έτοιμοι για το πέρασμα σε μία νέα εποχή, με σημείο αιχμής τις διεθνείς αγορές. Από εκεί και πέρα, η επιλογή της Κύπρου για την αφετηρία της διεθνούς μας παρουσίας, φάνταζε μονόδρομος για μια ελληνική εταιρεία που ξέρει να «διαβάσει» την αγορά και θέλει να συνεισφέρει στο μήνυμα της ανάκαμψης και της εξωστρέφειας της ελληνικής και κυπριακής αγοράς.

-Ποιο είναι το μεγαλύτερο στοιχείο για την κυπριακή αγορά και ποιο μερίδιο αγοράς διεκδικείτε;

-Στην SKYexpress έχουμε μάθει να κάνουμε μετρημένες κινήσεις. Αυτό σημαίνει ότι κινούμαστε με μακρόπνοο σχεδιασμό, ακριβώς για να μπορούμε να απορροφούμε καλύτερα τυχόν κραδασμούς. Αυτό έγινε και τη διετία '20-'21. Είναι χαρακτηριστικό για παράδειγμα, πως τα νέα μας Airbus έχουν αποκτηθεί με ίδια κεφάλαια, χωρίς δυσβάσταχτα χρηματοπιστωτικά ανοίγματα. Με την ίδια φιλοσοφία, η παρουσία μας στην Κύπρο έχει στρατηγικά χαρακτηριστικά. Αυτό σημαίνει ότι θέλουμε να γίνουμε μια σταθερή, πρώτη επιλογή για τους εγχώριους και ξένους επισκέπτες της Μεγαλονήσου και να ενισχύσουμε το αποτύπωμά μας στην τοπική οικονομία. Το επόμενο διάστημα, θα δείτε συγκεκριμένες κινήσεις από εμάς προς αυτή την κατεύθυνση. Οι συνεργασίες είναι κομβικής σημασίας για την επιτυχία κάθε μεγάλης επενδυτικής κίνησης. Αυτή είναι άλλωστε και η φιλοσοφία της SKYexpress και του Ομίλου IOGR στον οποίο ανήκουμε.

-Το δρομολόγιο Λάρνακα - Αθήνα πρόκειται για ένα δρομολόγιο με ιδιαίτερα ψηλό κόστος λόγω της διαχρονικής ζήτησης. Εσείς θα ρίξετε τις τιμές;

-Πράγματι, αυτό που περιγράφετε ισχύει σε μεγάλο βαθμό. Αλλά αυτό δεν είναι η SKYexpress. Εμείς εστιάζουμε στο συνδυασμό υψηλής ποιότητας υπηρεσιών σε όλα τα στάδια του ταξιδιού με τιμολογιακή ευελιξία καθ' όλη τη χρονιά. Συνοπλοποιήστε, επίσης, πως το τοπίο πλέον στους κυπριακούς αιθέρες έχει αλλάξει. Η είσοδος της SKYexpress στην κυπριακή αγορά, με τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που έχει, συνεπάγεται αυτόματα

Εξαιρετικά χρήσιμο το πράσινο διαβατήριο αν και δεν θα προλάβει μεγάλο μέρος της φετινής τουριστικής σεζόν, οπότε θα πρέπει να τρέξει άλλος προγραμματισμός, εξηγεί ο κ. Κροκίδα.

άνοδο του ανταγωνισμού προς όφελος του καταναλωτή. Οι όροι στην εξίσωση που κρατούσαν ψηλά τους ναύλους στην κυπριακή αγορά, έχουντας επίπτωση στο τουριστικό προϊόν της χώρας, έχουν πλέον αλλάξει.

-Σε ποιο προφίλ ταξιδιωτή απευθύνεται η εταιρεία σας;

-Απευθυνόμαστε σε όλο το επιβατικό κοινό, αυτό είναι ξεκάθαρο. Για όποιον λόγο κι αν ταξιδεύει κανείς, με οποιαδήποτε ιδιότητα και σύνθεση - επαγγελματίας, μεμονωμένος ταξιδιώτης ή οικογένεια και με οποιαδήποτε συχνότητα, έχουμε την πρόταση που αρμόζει στις απαιτήσεις του. Στην SKYexpress έχουμε μία πρόταση για τον καθένα με προσωποποιημένες υπηρεσίες, συμφέρουσες τιμές και ασφάλεια.

Τα μέτρα για την ασφάλεια και την υγεία των επιβατών

-Ακόμα και με την άρση των ταξιδιωτικών περιορισμών, μερίδα επιβατών σίγουρα κάνει δεύτερες σκέψεις για να ξαναμπεί σε αεροσκάφος. Πώς διασφαλίζεται η ασφάλεια και η υγεία των επιβατών εν μέσω πανδημίας;

-Θα σας έλεγα, πως οι δεύτερες σκέψεις αφορούν σχεδόν το σύνολο των κοινωνικών μας δραστηριοτήτων από την προ covid εποχή. Αυτό είναι ένα στοιχείο που πρέπει να κερδηθεί από όλους μας: να μην αναλωθούμε στο πώς θα αφαιρέσουμε δραστηριότητες που ήταν απόλυτα ενταγμένες στη ζωή μας, αλλά

πώς θα βρούμε τρόπο να τις εξασκούμε με ασφάλεια. Στην SKYexpress, από την πρώτη στιγμή της κρίσης εφαρμόζουμε το ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα «Care Plane», που δημιουργεί ένα περιβάλλον αυξημένης ταξιδιωτικής φροντίδας και υγιεινότητας σιγουριάς για κάθε ταξιδιώτη. Στο πλαίσιο αυτό διατηρούμε κενή τη μεσαία θέση σε όλη την καμπίνα, το πλήρωμα είναι προετοιμασμένο και διανέμει αντισηπτικά μαντιλάκια φορώντας μάσκα και γάντια, ενώ εντός τους αεροσκάφους υπάρχει σκούλα απόρριψης για

την ασφαλή απομάκρυνση όλων των απορριμμάτων. Παράλληλα, οι χώροι του αεροσκάφους καθαρίζονται διαρκώς, ενώ και ο αέρας εντός του αεροσκάφους αποτελεί μίξη ατμοσφαιρικού και διαρκώς ανανεωμένου αέρα, μέσα από τα υψηλότερης αποδοτικότητας υγειονομικά φίλτρα του αεροσκάφους. Σε όλα τα στάδια, από την είσοδο στο αεροδρόμιο μέχρι την αποχώρηση των επιβατών από αυτό, το προσωπικό εδάφους και καμπίνας της SKYexpress τηρεί όχι μόνο τα υποχρεωτικά αλλά και επιπλέον μέτρα προστασίας.

Ο προγραμματισμός και τα πλάνα για νέους προορισμούς

-Ο κόσμος προχωρά σε κρατήσεις αυτή την περίοδο; Ποιος ο δικός σας προγραμματισμός;

-Η πρόοδος του εμβολιαστικού προγράμματος διεθνώς, αλλά κυρίως στην Ευρώπη, θα δώσει τον τόνο για την ανάκαμψη του τουρισμού. Είναι σίγουρο, ότι μέχρι τώρα η επάνοδος αυτή δεν έχει γίνει με τους ρυθμούς που επιθυμεί και η αγορά και η κοινωνία και τα ίδια τα κράτη για να είμαστε ειλικρινείς. Από εκεί και πέρα, εμείς έχουμε ήδη συμπεριλάβει στον προγραμματισμό μας έως τρεις καθημερινές,

απευθείας πτήσεις από Λάρνακα προς Αθήνα και είμαστε έτοιμοι να ανταποκριθούμε στη ζήτηση που θα υπάρξει, ακριβώς όταν υπάρξει.

-Σε ποιους προορισμούς πετά αυτή την στιγμή η εταιρεία σας; Ποια τα πλάνα σας για προορισμούς και συνεργασίες εντός του 2021;

-Έχουμε πετύχει να έχουμε αυτή τη στιγμή τη μεγαλύτερη κάλυψη στα αεροδρόμια της Ελλάδας. Τα φτερά της SKYexpress πετούν σε 34 εγχώριους προορισμούς και σύντομα σε 5 διεθνείς, αφού ήδη

έχουν ξεκινήσει οι πτήσεις προς Λάρνακα, ακολουθούν οι Βρυξέλλες και άλλοι. Μαζί με την ευρεία γεωγραφική κάλυψη, πολύ σημαντική είναι και η σύνδεση των προορισμών. Ένας επιβάτης που επιλέγει να ταξιδέψει μαζί μας, μπορεί εύκολα να διασυνδεθεί με τη Θεσσαλονίκη, την Κρήτη, τη Ρόδο, τη Μύκονο, τις Βρυξέλλες. Αυτό σημαίνει ότι με τους νέους προορισμούς και με το νέο, ιδιόκτητο και πράσινο στόλο μας έχουμε υπερδιπλασιάσει το μέγεθος που επιχειρούσαμε το 2019. Και είναι ση-

μαντικό, ότι αυτή η νέα εποχή της SKYexpress με τις συνολικά 4 εκ. διαθέσιμες θέσεις για όλο μας το πτητικό έργο, συνεπάγεται μεγαλύτερο ανταγωνισμό προς όφελος των ιδίων των επιβατών. Αυτό το επιδιώκουμε. Γιατί είμαστε από τις εταιρείες, που προσπάθησαν πολύ να αρθούν οι μονοπωλιακές συνθήκες και να δοθούν κίνητρα στους ταξιδιώτες να κάνουν περισσότερο ταξίδια, ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους.

-Η ΕΕ προχωρά με πράσινο διαβατήριο. Τι σημαίνει αυτό

για τις αερομεταφορές και ποια η δική σας πολιτική επί του θέματος;

-Το πράσινο διαβατήριο ή πιστοποιητικό εμβολιασμού θα ήταν πολύ χρήσιμο για τον τουρισμό μας και για χώρες όπως η Ελλάδα και η Κύπρος και ευχόμαστε να προχωρήσει το ταχύτερο δυνατόν. Επειδή όμως το πιθανότερο ενδεχόμενο είναι ότι οι σχετικές αποφάσεις θα ληφθούν στα μέσα του καλοκαιριού, όταν ένα μέρος της τουριστικής σεζόν θα έχει παρέλθει, εμείς προετοιμαζόμαστε για όλα

τα ενδεχόμενα. Μέχρι σήμερα εξάλλου στη SKYexpress έχουμε προτάξει τον υγειονομικά ασφάλεια των επιβατών, αλλά και των εργαζομένων της εταιρείας μέσα από το πρόγραμμα «Care Plane». Θα συνεχίσουμε με την ίδια προσήλωσή μας τηρώντας όλα τα πρότυπα προστασίας της δημόσιας υγείας και φυσικά θα ακολουθήσουμε τους εθνικούς κανονισμούς κάθε χώρας που εξυπηρετούμε. Στην προσπάθεια για επάνοδο σε μια νέα και ασφαλή κανονικότητα, είμαστε όλοι μαζί.

ΑΡΘΡΟ / Της ΓΙΟΥΛΙΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Η ευκαιρία των 500 εκατ.

Η πανδημία COVID-19 δημιούργησε πολλά προβλήματα και ανέδειξε ακόμη περισσότερα. Γέννησε όμως και μια τεράστια ευκαιρία: το Ταμείο Ανάκαμψης, που δεν είναι απλώς ένα εργαλείο επίλυσης προβλημάτων και επούλωσης πληγών αλλά κάτι πολύ μεγαλύτερο, κρίσιμο για τη μελλοντική πορεία της χώρας.

Είναι μια ιστορική πρόκληση για αλλαγή παραδείγματος και παραγωγικού μοντέλου, για εκσυγχρονισμό, ανασυγκρότηση και ψηφιακό μετασχηματισμό, είναι μια ευκαιρία να τελειώνουμε επι-

τέλους με πολλές από τις παθολογίες και τις νοσοτροπίες του παρελθόντος και να ανοίξουμε ένα καινούργιο κεφάλαιο.

Πριν από λίγες ημέρες παρουσιάστηκαν οι βασικοί άξονες του σχεδίου, αλλά εμείς θα μείνουμε στον πολιτισμό, «τη βαριά βιομηχανία της Ελλάδας», που σχεδόν ποτέ δεν αντιμετωπίστηκε από την πολιτεία ως τέτοια.

Προτάσεις πολιτικής και μελέτες έχουν υπάρξει πολλές, μεγαλύτερα σχέδια επίσης - από υπουργούς που δεν διέθεταν ούτε διαχειριστική επάρκεια-, όμως

αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, το ερώτημα «πώς πραγματικά θα γίνει ο πολιτισμός βαριά βιομηχανία», δεν έχει απαντηθεί. Αν είχε απαντηθεί, δεν θα χρειαζόταν εννιά χρόνια για να ανοίξει η νέα Εθνική Πινακοθήκη. Αναφέρω ένα παράδειγμα.

Για τον πολιτισμό της χώρας, το Ταμείο Ανάκαμψης είναι μια χρυσή ευκαιρία. Η Ελλάδα διεκδικεί περισσότερα από 500 εκατομμύρια ευρώ με τα οποία μπορεί να εκσυγχρονίσει το πολιτιστικό της προφίλ, να υλοποιήσει νέα εμβληματικά έργα, να συντηρήσει

και να διαφυλάξει σπουδαία μνημεία, να φτιάξει υποδομές, να κάνει ριζικές μεταρρυθμίσεις, να προχωρήσει για τα καλά στην ψηφιακή εποχή.

Η ανάπλαση των πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου, έργο μεγάλης αναπτυξιακής δυναμικής και η δημιουργία Μουσείου Εναλίων Αρχαιοτήτων στον Πειραιά κλέβουν τις εντυπώσεις μεταξύ των έργων που «πάνε» στο Ταμείο, υπάρχουν όμως πολλά άλλα τα οποία μπορούν να δώσουν ουσιαστικό περιεχόμενο στη φράση «ο πολιτισμός είναι η βαριά βιομη-

χανία της Ελλάδος». Παρεμβάσεις για την προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή. Έργα ανάδειξης της Ακρόπολης και εκσυγχρονισμού των πολιτισμικών στα μεγάλα αρχαιολογικά μουσεία. Προγράμματα για την υλοποίηση πολιτιστικών και φυσικών διαδρομών, την ανάπτυξη τοπικών οικονομιών και της χειροτεχνίας, την υποστήριξη εκδηλώσεων σύγχρονου πολιτισμού σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους.

Μέτρα προς την κατεύθυνση

της μεταρρύθμισης της απασχόλησης στον τομέα του πολιτισμού με στόχο και την καταπολέμηση της ανασφάλιστης εργασίας, παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της καλλιτεχνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και προγραμματισμός για επενδύσεις σε δράσεις κατάρτισης των επαγγελματιών του χώρου φέρνον στον πυρήνα της πολιτιστικής ανάπτυξης τους πραγματικούς πρωταγωνιστές, τους καλλιτέχνες, τους εργαζομένους του πολιτισμού.

Δεν πρέπει να χαθεί αυτή η ευκαιρία.

Σε νέα πεδία οι μάχες για το χαλλούμι

Ο ανταγωνισμός από παραλλαγές του προϊόντος, η επάρκεια γάλακτος και οι διαδικασίες ελέγχου

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Στον απόηχο της κατοχύρωσης του χαλλουμιού, αναντίλεκτα μιας επιτυχίας για την Κύπρο, ξεμερώνει η επόμενη μέρα που αφορά την διαχείριση της κατάστασης. Προκύπτουν λοιπόν σειρά ζητημάτων τα οποία χρήζουν της ιδιαίτερης σημασίας τόσο του Υπουργείου Γεωργίας, όσο και των εμπλεκόμενων φορέων, παραγωγών γάλακτος και τυροκόμων, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι η κατοχύρωση θα ενισχύσει την διεθνή παρουσία του προϊόντος. Πάντως από την πρώτη κιόλας στιγμή ο υπουργός Γεωργίας Κώστας Καδής μίλησε για την επόμενη μέρα

Οι τυροκόμοι θα πρέπει να είναι έτοιμοι μέχρι την 1η Οκτωβρίου να αλλάξουν το branding των προϊόντων τύπου χαλλουμιού όπως χαλλούμι με αρωματικά, light και οργανικά.

και την σημασία της διαχείρισης των ευκαιριών και των προκλήσεων, δημιουργώντας γέφυρα επικοινωνίας με τους εμπλεκόμενους φορείς, μέσω της συμμετοχής τους στην τεχνοκρατική ομάδα διαχείρισης των νέων δεδομένων. Στο μεταξύ, η διαδικασία ελέγχου των προδιαγραφών του χαλλουμιού φαίνεται ότι ήδη αποτελεί πηγή διαφωνήτων τόσο για Τουρκοκύπριους παραγωγούς, όσο και για κυπριακές εταιρείες οι οποίες ζητούν να έχουν λόγο στην διαδικασία. Μαζί με τον κ. Φώτη Παπαδήμα, αναπληρωτή καθηγητή στο τμήμα Γεωπονικών Επιστημών, βιοτεχνολογίας και επιστήμης τροφίμων στο ΤΕΠΙΑΚ, αναλύσαμε πιθανές προκλήσεις οι οποίες θα βρεθούν στον δρόμο του ποτοποιημένου, πλέον, προϊόντος μας.

Σωστός έλεγχος

Θα πρέπει να διαφυλάξουμε το χαλλούμι ως κόρη οφθαλμού αναφέροντας χαρακτηριστικά ο κ. Παπαδήμας και παρουσιάζει σενάρια παρατυπιών, ανάλογων με αυτές που έγιναν στην περίπτωση της ελληνικής φέτας. Για παράδειγμα, πρόσφατα εντοπίστηκε να πωλείται φρέια με την ένδειξη ΠΟΠ, η οποία περιείχε 80% αγελαδινό γάλα, το οποίο βάσει προτύπου απαγορεύεται. «Εάν δεν ελέγξουμε τον τρόπο παραγωγής του, υπάρχει κίνδυνος όταν οι παρατυπίες γίνουν επανειλημμένες να μπει και η Κύπρος στο

Την σημασία του σωστού ελέγχου στο προϊόν υπογραμμίζει ο Φώτης Παπαδήμας, αναπληρωτής καθηγητής του ΤΕΠΙΑΚ. Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να διαφυλάξουμε το σήμα του ΠΟΠ, ως κόρη οφθαλμού.

μικροσκόπιο ελέγχου», επισημαίνει. Χρειάζεται λοιπόν αυστηρές έλεγχοι, κάτι το οποίο έχει αναλάβει η Bureau Veritas. Πάντως, στις προκλήσεις της επόμενης μέρας θα πρέπει να συμπεριληφθούν και αντιδράσεις στην Κύπρο οι οποίες έχουν εκφραστεί ακροθιγώς για την διαδικασία επιλογής της εν λόγω εταιρείας.

Ποσότητες γάλακτος

Το αν θα καταφέρουν τελικά οι παραγωγοί να παράγουν τις απαιτούμενες ποσότητες αιγοπρόβειου γάλακτος ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες που θα προκύψουν λόγω της ποσότητας, είναι ένα ζήτημα το οποίο ενδέχεται να αποτελέσει την αχίλλειο πτέρνα στην προσπάθεια συμμόρφωσης με το πρότυπο χαλλουμιού. Μιλώντας με αριθμούς, αυτή την στιγμή παράγονται 245 εκατ. λίτρα αγελαδινού γάλακτος και 35 εκατ. λίτρα αιγοπρόβειου γά-

λακτος τα οποία προορίζονται για την παραγωγή 45 χιλιάδων τόνων χαλλουμιού ετησίως. Μέχρι το 2024 η παραγωγή του αιγοπρόβειου γάλακτος θα πρέπει να τετραπλασιαστεί. Σε διαφορετική περίπτωση, σημειώνει ο κ. Πέτρος, οι δυνατότητες παραγωγής χαλλουμιού θα φτάνουν μόλις στο 1/3 της ζήτησης. Θα συρρικνωθεί δηλαδή στους 14 χιλιάδες τόνους. Από το 2014 με την κατάθεση του φακέλου στην ΕΕ δεν έγιναν πολλά προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτό οφείλεται και στην στασιμότητα που χαρακτήριζε την πορεία του θέματος τα προηγούμενα χρόνια, επισημαίνει ο κ. Παπαδήμας. Από την πλευρά του το Υπουργείο Γεωργίας έχει ανακοινώσει την πρόθεση του για στήριξη και ενίσχυση της αιγοπροβατοτροφίας με επιδοτήσεις πολλών εκατομμυρίων οι οποίες αναμένεται να ανακοινωθούν σε επόμενες συνεδρίες του Υπουρ-

γικού Συμβουλίου. Τώρα σε ό,τι αφορά τους ίδιους τους παραγωγούς, θεωρείται δεδομένο ότι η αύξηση της παραγωγής δεν μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη. Τα χρονοδιαγράμματα μέσα στα οποία θα πρέπει να διπλασιαστεί η παραγωγή του αιγοπρόβειου, προκαλούν ποικίλα στούς παραγωγούς με τους Τουρκοκύπριους να θέτουν στο τραπέζι εισηγήσεις για παράταση του χρόνου προσαρμογής. Επισήμως πάντως, κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να βρίσκεται στις προθέσεις της κυβέρνησης. Νικητές από την υπόθεση εκτιμάται πάντως ότι θα εξέλθουν οι μικροί παραγωγοί εκτιμά ο κ. Παπαδήμας, οι οποίοι έφτιαξαν το παραδοσιακό χαλλούμι ακόμα και πριν την κατοχύρωση.

Χαλλούμι με τσίλι

Φυσικά δεν είναι μόνο το θέμα της ποσότητας του γάλακτος που

Τα προστατευόμενα κυπριακά προϊόντα

Μπρώο ΠΓΕ και ΠΟΠ

- Τερτζελλούθκια αίτηση 5/3/21
- Μακαρόνια της Σμίλας και του Σκληντζιού αίτηση 5/3/21
- Λουκάνικο Πιτσιλιάς καταχώρηση 10/2/21
- Λούντζα Πιτσιλιάς καταχώρηση 10/2/21
- Χοιρομέρι Πιτσιλιάς καταχώρηση 08/10/20
- Κολοκάσι Σωτήρας/ Κολοκάσι-Πούλλες Σωτήρας (ΠΟΠ) καταχώρηση 03/08/16
- Γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού καταχώρηση 21/6/16
- Παφίτικο Λουκάνικο καταχώρηση 20/10/15

- Χαλλούμι (ΠΟΠ) δημοσίευση 28/7/15
- Κουφέτα Αμυγδαλού Γεροσκήπων καταχώρηση 03/03/12
- Ούζο καταχώρηση 13/2/08
- Ζιβανία καταχώρηση 13/2/08
- Λουκούμι Γεροσκήπου καταχώρηση 15/12/07
- Κουμανδάρια καταχώρηση 17/02/06
- Κρασί (Κρασοκύρια Λεμεσού - Αφάμης, Λαόνα, Βουβί Παναγιός- Αμπελίτης, Λαόνα Ακάμα, Πιτσιλιά, Κρασοκύρια Λεμεσού, Πάφου, Λεμεσού, Λάρνακας, Λευκωσίας) καταχώρηση 26/1/06 ΠΓΕ

ανησυχεί τους παραγωγούς. Χαλλούμι με τσίλι, με βασιλικό, light, χαλλούμι οργανικό, χαλλούμι χωρίς λακτόζη, όλα αυτά ήταν προϊόντα πάνω στα οποία βασίστηκαν οι εξαγωγές τα προηγούμενα χρόνια, και μάλιστα εκτιμάται ότι ήταν η αιτία για την εκτόξευση των εξαγωγών τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Τυροκόμων, αυτά τα προϊόντα αντιστοιχούν στο 30-35% των εξαγωγών τα τελευταία χρόνια. Θεωρείται δεδομένο ότι η παραγωγή αυτών των προϊόντων θα συνεχιστεί με ή χωρίς την ένδειξη ΠΟΠ και μετά την 1η Οκτωβρίου. Το θέμα τέθηκε στην τελευταία συζήτηση των Τυροκόμων με τον Υπουργό Γεωργίας. Ο πρόεδρος του συνδέσμου Γιώργος Πέτρος ανέφερε στην «Κ» ότι εκ του αποτελέσματος της συζήτησης, φάνηκε να υπάρχει πιθανότητα να συνεχίσουν να πωλούν αυτά τα προϊόντα ως χαλλούμι, ωστόσο θα πρέπει να ξεκαθαρίζεται στην συσκευασία ότι πρόκειται για προσθήκες συστατικών που δεν περιλαμβάνονται στο πρότυπο χαλλουμιού. Σε κάθε περίπτωση ο ανταγωνισμός αντίστοιχων φθηνότερων προϊόντων που θα φέρουν άλλη ονομασία, από χώρες όπως Βουλγαρία και Ρουμανία θεωρείται δεδομένος, Την ίδια ώρα ενδεχόμενες εξαγωγές υποπροϊόντων χαλλουμιού από τα Κατεχόμενα προς τρίτες χώρες είναι δεδομένο ότι θα λανθάνουν των ελέγχων και της καταγραφής.

Η τιμή

Το χαλλούμι θεωρείται αυτή την στιγμή, φθινό τυρί. Από την στιγμή ωστόσο που θα γίνει ΠΟΠ και θα αυξηθεί η χρήση του αιγοπρόβειου, αυτό συνεπάγεται και με αύξηση της τιμής. Και αυτό παρά το γεγονός ότι η απόδοση του αιγοπρόβειου γάλακτος σε τυρί, είναι μεγαλύτερη

από του αγελαδινού. Σύμφωνα με τα στοιχεία του συνδέσμου τυροκόμων, η προμήθεια και η παράδοση του αγελαδινού γάλακτος κοστίζει 65 σεντ/λίτρο. Η αγορά αιγοπρόβειου έχει κόστος 1,15 ευρώ συν έξτρα κόστος για την μεταφορά του στα τυροκομεία. Η αύξηση της χρήσης του αιγοπρόβειου γάλακτος μαθηματικά, θα αυξήσει και το κόστος της παραγωγής του χαλλουμιού και άρα και την τιμή διάθεσης του προϊόντος στην αγορά. Στα έξοδα θα πρέπει να προστεθεί και το κόστος ελέγχου του προϊόντος ώστε να φέρει την ένδειξη ΠΟΠ.

Αναδιοργάνωση μάρκετινγκ

Είναι σαφές ότι μετά την κατοχύρωση προκύπτουν νέες δυνατότητες προώθησης του προϊόντος και αξιοποίησης της νέας δυναμικής που φέρει μαζί της η ένδειξη ΠΟΠ. Χρειάζεται να γίνουν ενέργειες τις οποίες θα στηρίξει και το κράτος επισημαίνει ο κ. Παπαδήμας. Ήδη είναι γνωστό ότι προωθείται μελέτη και σχεδιασμός στρατηγικής από το Υπουργείο Εμπορίου για το χαλλούμι, ώστε να ενισχυθεί η διακριτικότητα του ως αυθεντικό κυπριακό προϊόν, στο πλαίσιο του προγράμματος για χρηματοδότηση συνολικού ύψους 10 εκατ. από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Αυτό που ενδεχομένως να τρέξει πιο γρήγορα είναι η αναδιοργάνωση του branding από τους ίδιους τους παραγωγούς, έχοντας πλέον το δίλημμα ποιο προϊόν θα φέρει μεγαλύτερο περιθώριο κέρδους - το χαλλούμι ως ΠΟΠ ή τα υποπροϊόντα αυτού τα οποία θα εμπιρεύουν αρωματικά, όπως βασιλικό και τσίλι, και ποιο το πλάνο προώθησης του καθενός. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η αναζήτηση μεγαλύτερων αγορών, με τις ΗΠΑ να είναι για πολλούς ως ιδανική επιλογή.

Κυπριακά προϊόντα με την βούλα

Το χαλλούμι είναι το δεύτερο κυπριακό προϊόν το οποίο κατοχυρώνεται ως προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ). Προηγήθηκε η κατοχύρωση τον Αύγουστο του 2016 για το κολοκάσι Σωτήρας. Η Κύπρος έχει επίσης άλλα έντεκα προϊόντα τα οποία έχουν πιστοποιηθεί ως Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ). Αυτά είναι τα Λουκάνικο, Λούντζα και Χοιρομέρι Πιτσιλιάς, το γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού, το Παφίτικο Λουκάνικο, η Κουφέτα Αμυγδαλού Γεροσκήπου, το Ούζο, η Ζιβανία, το Λουκούμι Γεροσκήπου, η Κουμανδάρια, και το Κρασί (Κρασο-

χώρια Λεμεσού - Αφάμης, Λαόνα, Βουβί Παναγιός- Αμπελίτης, Λαόνα Ακάμα, Πιτσιλιά, Κρασοκύρια Λεμεσού, Πάφου, Λεμεσού, Λάρνακας, Λευκωσίας). Επιπλέον στις 5 Μαρτίου υποβλήθηκε αίτηση για κατοχύρωση ως ΠΓΕ τα Τερτζελλούθκια και τα Μακαρόνια της Σμίλας και του Σκληντζιού. Η διαφορά μεταξύ ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι ότι η ονομασία ΠΟΠ ταυτοποιεί ένα προϊόν το οποίο παράγεται, μεταποιείται και παρασκευάζεται σε καθορισμένη γεωγραφική περιοχή βάσει καθορισμένων προδιαγραφών. Οι πρώτες ύλες παραγωγής του προέρχονται και αυτές από τη δεδο-

μένη γεωγραφική περιοχή ενώ η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά του είναι άμεσα συνδεδεμένα με την εν λόγω περιοχή. Στην περίπτωση της Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης, ταυτοποιείται ότι το προϊόν έχει παραχθεί ή μεταποιηθεί ή προπαρασκευαστεί σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, βάσει καθορισμένων προδιαγραφών. Τα συστατικά παραγωγής/παρασκευής του δεν προέρχονται κατ' ανάγκη από την εν λόγω γεωγραφική περιοχή, ενώ η ποιότητα, η φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό του συνδέεται άμεσα με τη δεδομένη περιοχή.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΤΙΡΚΙΔΗ

Ο αποκλεισμός της Διώρυγας του Σουέζ και τι σημαίνει

Ο αποκλεισμός της Διώρυγας του Σουέζ έχει μια τελειώσει, αλλά περιέχει κάποια μαθήματα. Ήταν ένα πολύ ακριβό ατύχημα με συμβατικούς όρους. Σύμφωνα με τους Lloyd's List, μια εξειδικευμένη υπηρεσία πληροφοριών για την παγκόσμια ναυτιλία, το κόστος από τις συνακόλουθες διακοπές στο διεθνές εμπόριο εκτιμάται σε πάνω από \$9 δισεκατομμύρια την ημέρα. Αλλά ο αντίκτυπος αυτού του ατυχήματος ευρύτερα, δε θα ήταν μόνο βραχύβιος, και η παγκόσμια ανάκαμψη που βρίσκεται σε εξέλιξη, δεν θα εκτροχιάζονταν από αυτό.

Ωστόσο, το ατύχημα στη Διώρυγα, έρχεται να μας υπενθυμίσει ότι η εξάρτηση του παγκόσμιου διαμετακομιστικού εμπορίου από ένα μικρό αριθμό σημείων διέλευσης, τα καλούμενα chokepoints, είναι παράγοντας κινδύνου, και γειρεί το ερώτημα αν και με ποιο τρόπο θα μπορεί να μειωθεί αυτή η εξάρτηση. Αυτές οι ερωτήσεις, ωστόσο, δεν έχουν γρήγορες απαντήσεις ή λύσεις, και ο κόσμος θα συνεχίσει να εξαρτάται από τα ίδια σημεία διέλευσης και στο μέλλον έως ότου καταστεί βιώσιμη η ανα-

ζήτηση εναλλακτικών διαδρομών. Αυτό που πραγματικά συνέβη στη Διώρυγα του Σουέζ, το πρώτο της 23ης Μαρτίου, είναι αυτό: ένα από τα μεγαλύτερα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων στον κόσμο, το Ever Given, με χωρητικότητα άνω των 20.000 εμπορευματοκιβωτίων, ακινητοποιήθηκε όλο το πλάτος της Διώρυγας, εμποδίζοντας κάθε διέλευση και αφήνοντας περισσότερα από 300 πλοία εγκλωβισμένα και στις δύο πλευρές εισόδου και εξόδου. Υψηλοί άνεμοι και χαμηλή στάθμη του νερού, μαζί με το μεγάλο μέγεθος του ίδιου του πλοίου, ευθύνονται για αυτό το ατύχημα.

Ορισμένα θαλάσσια δρομολόγια, όπως της Διώρυγας του Σουέζ, μεταξύ άλλων, παρέχουν έναν εύκολο και γρήγορο τρόπο διαμετακόμισης εμπορευμάτων. Αλλά όταν αυτά τα δρομολόγια δεν λειτουργούν, γίνονται γρήγορα σημεία συμφόρησης του παγκόσμιου εμπορίου και οδηγούν σε καθυστερήσεις με ποικίλες συνέπειες. Εμφανίζεται η διαμετακόμιση ενδιάμεσων προϊόντων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή άλλων τελικών προϊόντων.

Το κόστος ασφάλισης των πλοίων αυξάνεται. Οι εταιρείες μπορούν να κάνουν εναλλακτικές ρυθμίσεις για την αποφυγή τέτοιων διαταραχών. Όμως όλες αυτές οι ενέργειες, επιδρούν στην πλευρά του κόστους που μπορεί να μεταφράζεται σε υψηλότερες τιμές καταναλωτή.

Όταν στο τέλος ανοίξει η Διώρυγα, και τα εκατοντάδες πλοία σε αναμονή συνεχίσουν τη διέλευση ή τους, θα απαιτηθεί χρόνος για την εκκαθάριση της κυκλοφορίας και την επαναφορά της σε κανονικά επίπεδα. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου θα παρατηρείται αύξηση της συμφόρησης σε διάφορα λιμάνια που δεν είναι ανάλογα εξοπλισμένα, ειδικά με τις προφυλάξεις που εφαρμόζονται τώρα, σε σχέση με την πανδημία.

Αλλά, όπως είπαμε στην αρχή αυτού του άρθρου, η σημασία αυτού του ατυχήματος έγκειται στην αντίληψη του συνεπαγόμενου κινδύνου όταν ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου εμπορίου εξαρτάται από έναν μικρό αριθμό σημείων διέλευσης, τα chokepoints. Αυτά τα σημεία αναφοράς είναι στενά

κανάλια και διώρυγες, κατά μήκος ευρέως χρησιμοποιούμενων παγκόσμιων θαλάσσιων διαδρομών. Στην Αραβική Χερσόνησο υπάρχουν τρία τέτοια σημεία, χωρίς να υπολογίζονται οι αγωγό που είναι ένας εναλλακτικός τρόπος διέλευσης εμπορευμάτων, στην περίπτωση του πετρελαίου και του φυσικού αερίου.

Η Διώρυγα του Σουέζ συνδέει την Ερυθρά Θάλασσα και τον Κόλπο του Σουέζ με τη Μεσόγειο Θάλασσα. Το κλείσιμο της διώρυγας παρεμπέμπει τα πετρελαιοφόρα να στραφούν σε εναλλακτικές διαδρομές, γύρω από το ακρωτήριο της καλής ελπίδας στη Νότια Αφρική. Αυτό προσθέσει περίπου 2.700 μίλια στη διέλευση από τη Σαουδική Αραβία προς τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Το στενό του Ορμούζ είναι ένα άλλο σημείο αναφοράς. Είναι στην πραγματικότητα το πιο σημαντικό σημείο διέλευσης στον κόσμο για αργό πετρέλαιο και υγροποιημένο φυσικό αέριο. Συνδέει τον Περσικό Κόλπο με τον Κόλπο του Ομάν και την Αραβική Θάλασσα. Το 2018 η ημερήσια ροή πετρελαίου ήταν 21 εκ. βαρέλια, που αντιστοιχεί στο

21% της παγκόσμιας κατανάλωσης σύμφωνα με την Αμερικανική υπηρεσία διαχείρισης ενεργειακών πληροφοριών (US Energy Information Administration). Κάτι αντίστοιχο ισχύει και στη περίπτωση του υγροποιημένου φυσικού αερίου.

Το στενό Babel-Mandeb είναι ένα σημείο ανάμεσα στο Κέρας της Αφρικής και τη Μέση Ανατολή και αποτελεί στρατηγικό σύνδεσμο μεταξύ της Μεσογείου και του Ινδικού Ωκεανού. Συνδέει την Ερυθρά Θάλασσα με τον Κόλπο του Άντεν και την Αραβική Θάλασσα. Οι περισσότερες εξαγωγές από τον Περσικό Κόλπο που διέρχονται από τη διώρυγα του Σουέζ και τον αγωγό SUMED περνούν επίσης μέσω του Babel-Mandeb. Το κλείσιμο του Babel-Mandeb θα μπορούσε να εμποδίσει τα δεξαμενόπλοια που προέρχονται από τον Περσικό Κόλπο να φτάσουν στη Διώρυγα του Σουέζ.

Η Διώρυγα του Σουέζ είναι ένα από τα πιο κρίσιμα σημεία διέλευσης του θαλάσσιου εμπορίου. Είναι κρίσιμο στο διαμετακόμιση εμπορευμάτων μεταξύ Ασίας και Ευρώπης ιδιαίτερα. Από τη Διώρυγα του Σουέζ, μεταφέρεται πάνω από το

10% του παγκόσμιου εμπορίου, και αντιπροσωπεύει το 30% των καθημερινών μεταφορών εμπορευματοκιβωτίων στον κόσμο, σύμφωνα με τους Lloyd's List. Πάνω από 50 πλοία διασχίζουν το κανάλι κάθε μέρα κατά μέσο όρο, και περίπου 18.900 πέρασαν το 2020 (Lloyd's List).

Το ατύχημα στη Διώρυγα του Σουέζ υπογραμμίζει τις υποκείμενες πιέσεις στον παγκόσμιο ναυτιλιακό κλάδο που θα μπορούσαν να αλλάξουν τη συμπεριφορά του κλάδου μακροπρόθεσμα. Νέες διαδρομές στην Αρκτική, τεχνολογικές εξελίξεις, και το συνεχώς αυξανόμενο μέγεθος πλοίων, θα αναγκάσουν όλες τις εταιρείες του κλάδου να επανεκτιμήσουν τους κινδύνους συγκεκριμένων διαδρομών. Αλλά προς το παρόν, το περιστατικό στη Διώρυγα του Σουέζ είναι ένα ατύχημα, το κόστος του είναι προσωρινό, και η παγκόσμια οικονομία δεν θα επηρεαστεί σημαντικά από αυτό.

Ο κ. Γιάννης Τirkίδης είναι Διευθυντής Οικονομικών Ερευνών, Τράπεζα Κύπρου

«Κλειδί» για υψηλή ανάπτυξη μακροπρόθεσμα οι μεταρρυθμίσεις

Μοναδική ευκαιρία το Ταμείο Ανάκαμψης για να αλλάξει σελίδα η οικονομία

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Επιτάχυνση της ανάπτυξης, αύξηση των επενδύσεων, της απασχόλησης αλλά και των φορολογικών εσόδων, δημιουργώντας έτσι δημοσιονομικό χώρο για περαιτέρω ελαφρύνσεις, είναι ο ενάρετος κύκλος που τροφοδοτεί το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης, όπως προκύπτει από τις μελέτες μακροοικονομικών επιπτώσεων της Τράπεζας της Ελλάδος και του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομημάτων (ΣΟΕ) που το συνοδεύουν. Καθοριστικός είναι ο ρόλος των μεταρρυθμίσεων, που φαίνεται να συντηρούν τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης μακροπρόθεσμα.

Οι μελέτες περιλαμβάνονται σε μια εκτενή παρουσίαση του Σχεδίου, που θα κατατεθεί σήμερα στη Βουλή.

Τα μοντέλα που χρησιμοποιήσαν οι αναλυτές προϋποθέτουν βεβαίως πλήρη απορρόφηση των 30,5 δισ. ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης έως τις 31 Αυγούστου του 2026 και πλήρη εφαρμογή των προβλεπόμενων μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου, κι αυτό είναι κάτι που μένει να αποδειχθεί. Αν αυτή η παραδοχή επαληθευτεί, ωστόσο, η ελληνική οικονομία μπορεί να προσβλέπει στις εξής ευεργετικές επιπτώσεις του «Ελλάδα 2.0», σύμφωνα με τη μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος:

- Το επίπεδο του ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 6,9% έως το 2026, ή 1,15 ποσοστιαία μονάδα κατά μέσον όρο κάθε χρόνο για την περίοδο 2021-2026. Σωρευτικά, την περίοδο αυτή το ΑΕΠ αυξάνεται κατά ποσό ίσο με το 1/3 του ΑΕΠ του 2020. Η αύξηση διατηρείται και μακροπρόθεσμα λόγω της θετικής μόνιμης επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η μόνιμη αύξηση σε ορίζοντα 20ετίας υπολογίζεται σε 6,5 μονάδες του ΑΕΠ.
- Οι ιδιωτικές επενδύσεις θα αυξηθούν κατά περίπου 20% το 2026.
- Η απασχόληση θα αυξηθεί κα-

Η επίδραση του «Ελλάδα 2.0» στην ελληνική οικονομία (% μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας)

ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	2021	2022	2023	2024
Πραγματικό ΑΕΠ	2,61	3,98	4,78	5,55
Ιδιωτικές επενδύσεις	7,18	13,32	17,70	20,35
Απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα	1,24	2,26	2,70	3,16
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	1,09	1,74	2,09	2,38

ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	2025	2026	10 έτη	20 έτη
Πραγματικό ΑΕΠ	6,27	6,90	7,00	6,55
Ιδιωτικές επενδύσεις	21,15	19,75	8,70	4,77
Απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα	3,58	3,93	3,92	3,65
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	2,62	2,80	2,56	2,80

ΠΗΓΗ: Εκτιμήσεις Τράπεζας της Ελλάδος.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τι αναφέρουν οι μελέτες της ΤτΕ και του ΣΟΕ για το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης.

τά 4%, κάτι που μεταφράζεται στη δημιουργία τουλάχιστον 180.000 νέων θέσεων εργασίας έως το 2026.

• Τα φορολογικά έσοδα αυξάνονται κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2026, καθώς διευρύνεται η φορολογική βάση.

• Το πρωτογενές αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης βελτιώνεται κατά το ίδιο ποσό, δηλαδή κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες, δημιουργώντας επιπρόσθετο δημοσιονομικό χώρο.

Η μελέτη της ΤτΕ ξεχωρίζει τις επιπτώσεις των επιχορηγήσεων και των δανείων από αυτές των μεταρρυθμίσεων.

Οι πρώτες αυξάνουν το επίπεδο του πραγματικού ΑΕΠ κατά περίπου 4,3% το 2026, ή 0,7 ποσοστιαία μονάδα κάθε χρόνο. Μεταξύ των δύο, επιχορηγήσεων και δανείων, σημαντικότερη επίδραση έχουν τα δάνεια.

Οι μεταρρυθμίσεις αυξάνουν το ΑΕΠ κατά 2,6%, ή 0,43 ποσοστιαία μονάδα κάθε χρόνο. Όπως επισημαίνεται στη μελέτη, όμως, «σε αντίθεση με την τελικά παροδική οικονομική επέκταση που χρηματοδοτείται από επιχορηγήσεις και δάνεια, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε μόνιμη αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας». Συγκεκριμένα, η ΤτΕ εκτιμά ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αυξάνουν μακροπρόθεσμα το ΑΕΠ κατά 6%, τις ιδιωτικές επενδύσεις κατά 8,5%, την απασχόληση κατά 4% και τα φορολογικά έσοδα κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

Μεταξύ των μεταρρυθμίσεων, τη μεγαλύτερη συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ έχουν όσες στο-

κεύουν στην αύξηση της συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό (εκπαίδευση, κατάρτιση, παιδική φροντίδα) και ακολουθούν όσες αυξάνουν την παραγωγικότητα (βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ψηφιοποίηση οικονομίας) και όσες ενισχύουν τον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντων (απλοποίηση επιχειρηματικού περιβάλλοντος, διευκόλυνση διεθνούς εμπορίου).

Η μελέτη του ΣΟΕ προβλέπει ακόμη μεγαλύτερη αύξηση του ΑΕΠ, ύψους 7,73% έως το 2026, ή 1,24 μονάδα κατά μέσον όρο την περίοδο 2021-2026. Οι ιδιωτικές επενδύσεις κατά το ΣΟΕ αυξάνονται κατά 20,8%. Μικρότερη θετική επίδραση σε σύγκριση με την Τράπεζα της Ελλάδος διαπιστώνει ως προς το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης, το οποίο βελτιώνεται κατά 1,59 ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ. Το ΣΟΕ προβλέπει επίσης βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου κατά 0,47 ποσοστιαία μονάδα το 2026.

Με διαδικασίες εξπρές θα δοθεί 1 δισ. μέσω της 7ης επιστρεπτέας

ΜΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ που θα ξεπεράσουν το 1 δισ. ευρώ επιχειρεί η κυβέρνηση λίγο πριν από το άνοιγμα της αγοράς μέσω του 7ου κύκλου της επιστρεπτέας προκαταβολής, τα οποία θα εκταμιευτούν με διαδικασίες εξπρές. Σύμφωνα με πληροφορίες, η υπουργική απόφαση θα εκδοθεί την προσεχή εβδομάδα, ενώ στον νέο κύκλο θα μπορούν να συμμετάσχουν νέοι επαγγελματίες που ξεκίνησαν τη δραστηριότητά τους έως και τα τέλη Ιανουαρίου.

Ειδικότερα, η επιστρεπτέα προκαταβολή 7 θα δοθεί τον Απρίλιο, ενώ το 50% της ενίσχυσης δεν επιστρέφεται, υπό τον όρο διατήρησης του αριθμού των εργαζομένων έως το τέλος Αυγούστου 2021, ενώ το υπόλοιπο 50% θα επιστραφεί σε 60 δόσεις από το 2022.

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλες οι επιχειρήσεις, υπό τις εξής προϋποθέσεις:

- Παρουσιάζουν μείωση τζίρου 20% την περίοδο Ιανουαρίου - Μαρτίου 2021 σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2020.
- Έχουν ελάχιστο τζίρο 600 ευρώ (που αντιστοιχεί σε 3 μήνες).
- Οι επιχειρήσεις που έχουν κάνει έναρξη πριν από την 1η Ιανουαρίου 2018 και δεν άνοιξαν υποκατάστημα από την 1η Οκτωβρίου 2019 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020, θα πρέπει να μην έχουν αύξηση τζίρου το 2020 σε σχέση με το 2019.

Ο ανωτέρω όρος δεν θα ισχύσει για τις επιχειρήσεις στις οποίες έχουν υποβληθεί περιοριστικά μέτρα και πλήττονται άμεσα βάσει ΚΑΔ (σε αυτές συμπεριλαμβάνονται το λιανεμπόριο, η εστίαση, ο τουρισμός, ο αθλητισμός, ο πολιτισμός, οι μεταφορές, τα γυμναστήρια, τα κομμωτήρια, τα καταστήματα ΟΠΑΠ, οι σχολές οδηγών και λοιποί κλάδοι για τους οποίους ισχύουν περι-

οριστικά μέτρα σήμερα).

• Το μέτρο της επιστρεπτέας διευρύνεται, ώστε να συμπεριληφθούν στους άμεσα πληττόμενους κλάδους οι νέες επιχειρήσεις που έκαναν έναρξη εργασιών από τον Δεκέμβριο 2019 έως και τον Ιανουάριο 2021 και οι οποίες έχουν αποκλειστεί σε κάποιον από τους δύο προηγούμενους κύκλους της επιστρεπτέας. Αυτές οι επιχειρήσεις θα είναι επιλέξιμες ανεξαρτήτως τζίρου.

- Το ύψος της ενίσχυσης για τις ατομικές επιχειρήσεις χωρίς εργαζομένους και χωρίς ταμειακή που πληρούν τα κριτήρια θα είναι ίσο με 1.000 ευρώ.
- Το ύψος ενίσχυσης για τα νο-

Ποιες επιχειρήσεις και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν να συμμετάσχουν στον νέο κύκλο που ξεκινάει τον Απρίλιο.

μικά πρόσωπα και τις λοιπές ατομικές επιχειρήσεις θα είναι κατ' ελάχιστον 1.000 ευρώ και μπορεί να φτάσει έως τις 100.000 ευρώ, ανάλογα με το ποσό που προκύπτει από τον μαθηματικό τύπο.

- Θα υπάρχουν αυξημένα κατώτατα όρια για επιχειρήσεις στις οποίες έχουν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα και πλήττονται άμεσα (οι οποίες αναφέρθηκαν ανωτέρω, συμπεριλαμβανομένου του λιανεμπορίου), 1.000 ευρώ χωρίς εργαζομένους, 2.000 ευρώ με έως 5 εργαζομένους, 4.000 ευρώ με έως 20 εργαζομένους και 8.000 ευρώ για άνω των 20 εργαζομένων.

ΠΡ. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Προκαταβολή σύνταξης για 36.088 ασφαλισμένους

Μόλις 36.088 ασφαλισμένοι στον ΕΦΚΑ θα λάβουν πριν από το Πάσχα την πρώτη προκαταβολή σύνταξης των 384 ή 360 ευρώ, καθώς και τα αναδρομικά που αναλογούν στους μήνες καθυστέρησης απονομής της σύνταξης τους. Πρόκειται για όσους υπέβαλαν αιτήσεις έως τις 31 Μαρτίου, με το υπουργείο Εργασίας να ξεκαθαρίζει ότι η πλατφόρμα

θα παραμείνει ανοικτή, με στόχο να λάβουν την προκαταβολή όσο το δυνατόν περισσότεροι πολίτες που για μήνες ή και χρόνια περιμένουν τη σύνταξη τους. Συνολικά, μέσα στις πρώτες 21 ημέρες, εισήλθαν στην πλατφόρμα του ΕΦΚΑ 53.798 πολίτες. Το συνολικό πλήθος των αιτήσεων ανήλθε σε 44.593, εκ των οποίων οι 41.366 είναι ολο-

κληρωμένες και 3.227 δεν έχουν οριστικοποιηθεί ακόμα από τους ενδιαφερομένους. Από τις 41.366 αιτήσεις, οι 36.088 περνούν στο στάδιο της επεξεργασίας προκειμένου οι δικαιούχοι να λάβουν την προκαταβολή σύνταξης και τα αναδρομικά πριν από το Πάσχα. Όσον αφορά τις υπόλοιπες, 4.375 αυτονοήτως απορρίφθηκαν καθώς οι αιτούντες λάμβαναν ήδη

σύνταξη, 648 αφορούσαν διεθνείς συντάξεις που δεν ήταν εξαρχής στο πεδίο της ρύθμισης, ενώ για άλλες 255 δεν υπήρχε απόφαση κέντρου πιστοποίησης αναπηρίας (ΚΕΠΑ).

Οι περισσότερες οριστικές αιτήσεις αφορούσαν ασφαλισμένους του τ. ΟΓΑ (12.314 αιτήσεις), του τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (8.950) και του τ. ΟΑΕΕ (8.545).

Ανησυχίες για την ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης το φετινό καλοκαίρι

Της ΧΡΥΣΑΣ ΔΙΑΓΩΝ

Η ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης με το ηπειρωτικό σύστημα της χώρας μέσω της Πελοποννήσου είναι από χτες γεγονός, τουλάχιστον όσον αφορά το τεχνικό σκέλος.

Με κοινή ανακοίνωσή τους ο ΑΔΜΗΕ και ο όμιλος Prysmian (ανάδοχος του έργου) γνωστοποίησαν χτες την επιτυχή ολοκλήρωση της υποβρύχιας διασύνδεσης, έργο που καταρρίπτει πολλά ρεκόρ λόγω του μήκους και του βάθους της διασύνδεσης, καθώς και της καινοτόμου τεχνολογίας που αξιοποιήθηκε για την κατασκευή του καλωδίου εναλλασσόμενου ρεύματος.

Η σύνδεση ωστόσο της Κρήτης με το ηλεκτρικό σύστημα της ηπειρωτικής χώρας, που ήταν και το μεγάλο ζητούμενο εδώ και δεκαετίες για την ασφαλή τροφοδότηση με ρεύμα του μεγαλύτερου νησιού της χώρας, για ένα ακαθόριστο επί του παρόντος διάστημα, αντί να επιλύει, θα προσθέσει επι-

Θα συνδεθεί μόνο με το κορεσμένο σύστημα της Πελοποννήσου, καθώς δεν έχει ολοκληρωθεί η διασύνδεση με την Αττική.

σφάλειες, κι αυτό γιατί θα συνδεθεί με το κορεσμένο σύστημα της Πελοποννήσου.

Παράλληλα, αυξημένες είναι οι πιθανότητες η διασύνδεση να μείνει αναξιοποίητη το φετινό καλοκαίρι, καθώς οι αρμόδιες Αρχές (ΡΑΕ, ΑΔΜΗΕ και ΔΕΔΔΗΕ) αναζητούν το μοντέλο με το οποίο η αγορά της Κρήτης θα ενταχθεί στο target model, δεδομένου ότι έχει διασυνδεθεί σε ένα ποσοστό 30%, που καλύπτει η δυναμικότητα της διασύνδεσης με την Πελοπόννησο, και όχι στο 100%, κάτι

Με κοινή ανακοίνωση ο ΑΔΜΗΕ και ο όμιλος Prysmian (ανάδοχος του έργου) γνωστοποίησαν χτες την επιτυχή ολοκλήρωση της υποβρύχιας διασύνδεσης.

που θα γίνει με την ολοκλήρωση της μεγάλης διασύνδεσης με την Αττική.

Υβριδικό μοντέλο

Η ΡΑΕ σε συνεργασία με τους δύο Διαχειριστές έχουν καταλήξει σε ένα υβριδικό μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο η Κρήτη, ως ενιαίο σύστημα που θα διαχειρίζεται ο ΔΕΔΔΗΕ μέχρι τη μεταβίβαση των

παγίων στον ΑΔΜΗΕ, θα αγοράζει από το target model την ενέργεια που θα μεταφέρει το «μικρό» καλώδιο. Η παραγωγή των μονάδων της Κρήτης θα εμφανίζεται στο σύστημα ως «εικονικό» φορτίο το οποίο θα εκπροσωπεί ο ΑΔΜΗΕ. Το μοντέλο αυτό έχει σταλεί από τη ΡΑΕ προς έγκριση στην DGComp.

Όσον αφορά το πρώτο ζήτημα, είναι γνωστά τα προβλήματα

κορεσμού του συστήματος της Πελοποννήσου λόγω της μη ολοκλήρωσης της γραμμής των 400 KV για τη διασύνδεσή της με την Αττική. Το έργο έχει «παγώσει» εδώ και μήνες -ενώ βρισκόταν στο στάδιο ολοκλήρωσης- έπειτα από διαστική προσφυγή της Μονής Καλαβρύτων. Ο ΑΔΜΗΕ μόλις πρόσφατα αποφάσισε να αναζητήσει εναλλακτική όδευση προκειμένου να μην χαθεί περισσότερος χρόνος σε περίπτωση δικαστικών διαδικασιών της Μονής Καλαβρύτων. Όσο το έργο αυτό παραμένει σε «ομπρία», το σύστημα της Πελοποννήσου θα εξακολουθεί να είναι ευάλωτο, συμπερασύροντας σε περίπτωση βλάβης του συστήματος Αττικής, όπως έγινε με το ΚΥΤ Κοιμωδούρου, και το σύστημα της Κρήτης.

Τις επιπλέον προκλήσεις που φέρνει η διασύνδεση της Κρήτης για το σύστημα της Πελοποννήσου έχει επισημάνει και ο ίδιος ο ΑΔΜΗΕ, καθώς επιβαρύνει ακόμη περισσότερο τα κυκλώματα των

150 KV. Οι δύο αυτοί παράγοντες καθιστούν επισφαλής τη λειτουργία της νέας διασύνδεσης το φετινό καλοκαίρι, γι' αυτό και η ΡΑΕ έχει εγκρίνει αίτημα του ΔΕΔΔΗΕ για πρόσθετη ισχύ από ηλεκτροπαραγωγή ζεύγη ισχύος 58 MW για το δίκτυο Ιουλίτου - Αυγούστου. Ασαφής ως προς τον ακριβή χρόνο λειτουργίας της διασύνδεσης είναι πάντως και η ανακοίνωση του ΑΔΜΗΕ.

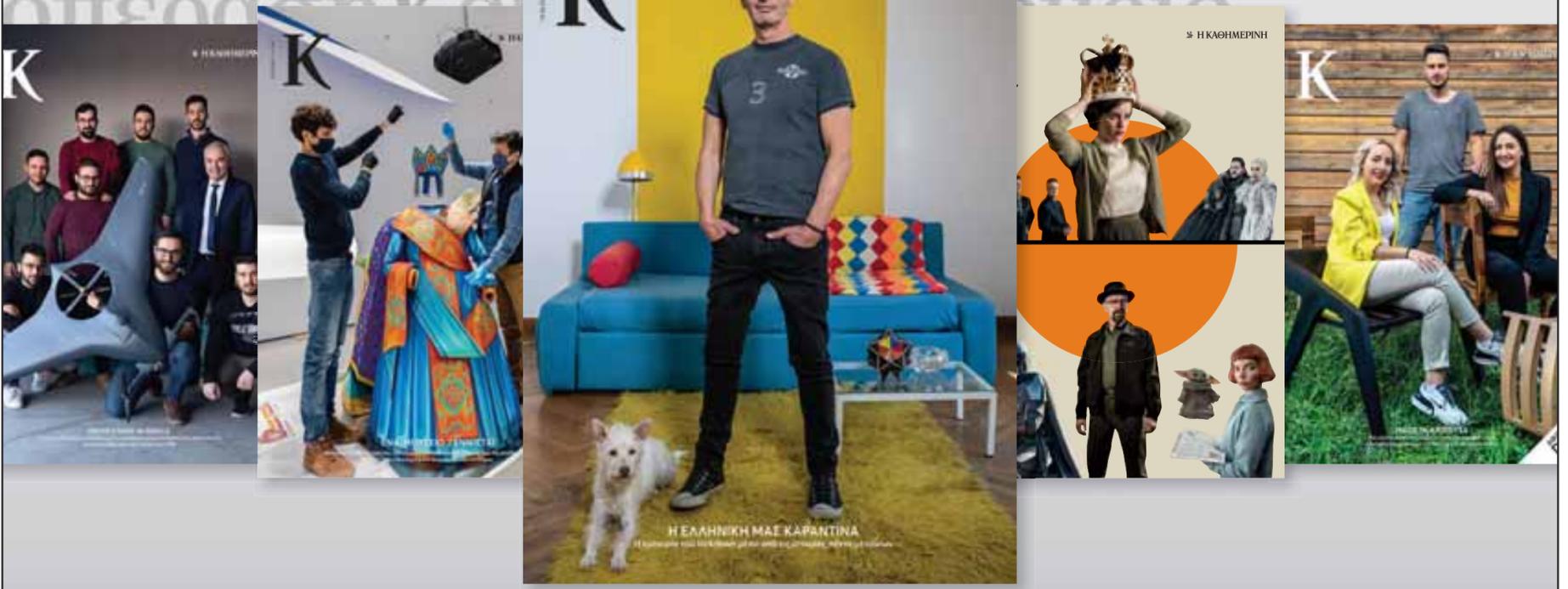
«Η διασύνδεση της Κρήτης με το ηπειρωτικό σύστημα αναμένεται να λειτουργήσει τους επόμενους μήνες, αίροντας για πρώτη φορά την «ενεργειακή απομόνωση» του μεγαλύτερου ελληνικού νησιού, με την εξασφάλιση αξιόπιστης και φθηνής ηλεκτροδότησης», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Τόσο ο επικεφαλής του ΑΔΜΗΕ, Μάνος Μανουσάκης, όσο και ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος έργων της Prysmian, Hakan Ozmen, με δηλώσεις τους χτες επικέντρωσαν στα καινοτόμα τεχνικά χαρακτηριστικά της διασύνδεσης.

Το μέτρο διευρύνεται ώστε να συμπεριληφθούν στους άμεσα πληττόμενους κλάδους οι νέες επιχειρήσεις που έκαναν έναρξη εργασιών από τον Δεκέμβριο 2019 έως και τον Ιανουάριο 2021 και οι οποίες έχουν αποκλειστεί σε κάποιον από τους δύο προηγούμενους κύκλους της επιστρεπτέας.

Κάλλος Καμβάς Καλοζωία Κουλτούρα
Καινοτομία Κοινωνία Κόσμος Καλλι
έχνης Καθημερινή Καφές Κρασί Κινη
ματογράφος Κοκτέιλ Κύπρος Κουζίνα
Κέντρο Κατάκτηση Κέρματα Κορυφή
Καιρός Καλόγουστο Κάποτε Κυριακή
Καλλιέργεια Καλωσόρισμα Κάληνη Κι
νημα Κέρδος Κατάρτιση Κλωστή Καλ
λωπισμός Κάππα Κίνηση Καραντίνα
Καλημέρα Καλλινοραμία Κανόνας Καλ

Κ

Το περιοδικό της Καθημερινής
της Κυριακής

Την Κυριακή 11 Απριλίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε θέση μάχης οι επιχειρήσεις για τα 31 δισ.

Πού θα κατευθυνθούν τα μεγαλύτερα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης – Οι τέσσερις άξονες και τα έργα που ξεχωρίζουν

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Επιχειρήσεις από τον κατασκευαστικό και ενεργειακό κλάδο, την ευρέως νοούμενη τεχνολογία πληροφορικής, την παραγωγή καλωδίων, την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, όμιλοι μηχανολογικού, ηλεκτρολογικού και άλλου εξοπλισμού όπως γεωργικών μηχανημάτων, οχημάτων, εναέριων μέσων, οικοδομικών υλικών αλλά και όμιλοι εκπαίδευσης και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών ακόμα και επιχειρήσεις που ασχολούνται με την κατασκευή δορυφόρων και την ψηφιοποίηση εγγράφων, είναι μεταξύ εκείνων που μπορούν να ωφεληθούν από τα έργα που περιλαμβάνει το σχέδιο ανάκαμψης για την ελληνική οικονομία που παρουσιάστηκε χθες.

Ο προϋπολογισμός του Ταμείου Ανάκαμψης δείχνει πως 6,026 δισ., από τα συνολικά 30,91 δισ., θα χρηματοδοτήσουν την πράσινη μετάβαση, 2,1 δισ. την ψηφιακή μετάβαση, 5,2 δισ. την απασχόληση αλλά και την Υγεία, την Παιδεία και την Κοινωνική Προστασία και 4,8 δισ. τον μετασχηματισμό της οικονομίας. Από τα 30,91 δισ., τα 18,1 δισ. είναι επιδοτήσεις και επιπλέον 12,7 δισ. διαθέσιμα δάνεια.

Κατασκευές

Προσεκτικότερη ανάγνωση των δράσεων τόσο της πράσινης όσο και της ψηφιακής μετάβασης δείχνει μεγάλη εμπλοκή του κατασκευαστικού κλάδου. Και αυτό επειδή πέραν των μεγάλων οδικών και σιδηροδρομικών έργων συνολικού προϋπολογισμού 1,9 δισ. οι κατασκευαστικές de facto εμπλέκονται και σε δεκάδες άλλα επιμέρους έργα. Αυτά περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων αντιπλημμυρικά προϋπολογισμού 110 εκατ., ανάπλασης προϋπολογισμού 475 εκατ., νέα κέντρα πολιτικής προστασίας, μεγάλα έργα ύδρευσης και αποχέτευσης συνολικού προϋπολογισμού άνω των 700 εκατ., χωματουργικά στη Δυτική Μακεδονία 242 εκατ. (για την αποκατάσταση λιγνιτωρυ-

χείων στη Δ. Μακεδονία), διάφορα έργα άρδευσης 200 εκατ. και βέβαια τμήμα από τον προϋπολογισμό του 1,65 δισ. για τις δράσεις του «Εξοικονομώ». Κατασκευαστικές αλλά κυρίως αγροδιατροφικές επιχειρήσεις όπως και επιχειρήσεις τεχνολογίας πληροφορικής αναμένεται να καρπωθούν ένα μεγάλο μέρος από τα 600 εκατ. για τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Ο τηλεπικοινωνιακός κλάδος αναμένεται να μοιραστεί με συναφείς κλάδους κονδύλια άνω των 500 εκατ. για τον εκσυγχρονισμό των σχετικών δικτύων και υπηρεσιών της πολιτικής προστασίας και του Δημοσίου αλλά και της ανάπτυξης δικτύου

Οι δράσεις τόσο της πράσινης όσο και της ψηφιακής μετάβασης δείχνουν μεγάλη εμπλοκή του κατασκευαστικού κλάδου.

5G στους εθνικούς οδικούς άξονες. Ακόμα 161 εκατ. έχουν προϋπολογιστεί για την «ανάπτυξη μικροδορυφόρων, αξιοποίηση των διαστημικών τεχνολογιών και εφαρμογών και ενσωμάτωσή τους στην εθνική οικονομία». Πρόκειται για έργο που σχετίζεται με την «παροχή υποστήριξης σε υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, χαρτογράφησης, χωροταξικού σχεδιασμού, στη ναυτιλία, γεωργία καθώς και σε άλλους τομείς».

Ενέργεια

Δυσθεώρητος είναι όμως και ο προϋπολογισμός ενεργειακού ενδιαφέροντος με έργα που περιλαμβάνουν από την ανάπτυξη συστοιχιών αποθήκευσης ενέργειας, προϋπολογισμού 450 εκατ., μέχρι την υπογειοποίηση των ενεργειακών δικτύων. Σε αυτόν τον τομέα σημαντικό μερί-

Ο «χάρτης» των μεγάλων επενδύσεων

ΠΥΛΩΝΕΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ

ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ

ΠΡΑΞΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΠΟΥ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ
Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον		6.026	10.395
Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση		1.200	2.574
Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών		2.544	4.279
Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας		520	1.197
		1.762	2.345
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ	2.136	2.136
Συνδαισμάττα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος		453	453
Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους		1.308	1.308
Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων		375	375
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ	5.208	5.310
Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας		760	760
Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης		2.311	2.412
Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας		1.536	1.536
Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές (χωρίς αποκλεισμούς) κοινωνικές πολιτικές		601	601
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ	4.821	7.806
Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολ. διοίκησης		183	183
Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης		184	184
Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης		231	331
Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών		25	25
Πρώιμη της έρευνας και της καινοτομίας		444	554
Εκσυγχρονισμός - βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας		3.520	6.121
Βελτίωση ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών		234	409
ΓΕΝΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ		18.191	25.648
Δάνεια		12.728	31.819
ΣΥΝΟΛΙΚΟΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ		30.919	57.467

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

διο αναμένεται να πάρουν οι επιχειρήσεις παραγωγής καλωδίων, αφού μεταξύ άλλων η διασύνδεση των Κυκλάδων σχεδιάζεται να απορροφήσει 195 εκατ., η υπογειοποίηση των ηλεκτρικών δικτύων σε κρίσιμες περιοχές και σε δάση 100 εκατ., άλλες υποθαλάσσιες διασυνδέσεις νησιών 90 εκατ., ενώ περί τα 75 εκατ. έχουν προϋπολογιστεί για την ανάπτυξη

δικτύων οπτικών ινών. Κατασκευαστικές, ενεργειακές, εταιρείες παροχής ιατρικού και όχι μόνο εξοπλισμού αναμένεται να διαγωνιστούν για 1,8 δισ. που προβλέπεται για την αναβάθμιση υποδομών και υπηρεσιών υγείας.

Τεχνολογία πληροφορικής

Επιχειρήσεις που δραστηριο-

ποιούνται στην ευρέως νοούμενη τεχνολογία πληροφορικής αναμένεται να είναι ο τρίτος πάρα πολύ ευνοημένος κλάδος από τους πόρους του εθνικού σχεδίου, καθώς μόνο για την ψηφιοποίηση αρχείων του Δημοσίου έχουν προϋπολογιστεί 565 εκατ., ενώ για την ψηφιακή μετάβαση του Δημοσίου, που περιλαμβάνει αναβαθμίσεις σε κέντρα

Φθηνά δάνεια για την υλοποίηση των επενδύσεων

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Κόστος δανεισμού που θα πλησιάζει το αντίστοιχο των ευρωπαϊκών θα εξασφαλίσουν οι επιχειρήσεις που θα θηλήσουν να χρηματοδοτήσουν τις επενδύσεις τους από τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης, ύψους 12,7 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με αρμόδια πηγή, τα επιτόκια θα είναι της τάξης του 0,2%-0,3%, έναντι του 3,3% περίπου του σημερινού κόστους δανεισμού τους από τις τράπεζες. Δεδομένου ότι το συγκεκριμένο δάνειο θα καλύπτει έως 50% της επένδυσης, ενώ τουλάχιστον 30% θα προέρχεται από τραπεζικό δάνειο, το μέσο επιτόκιο θα διαμορφωθεί κοντά στο μέσο ευρωπαϊκό που είναι περίπου 1,5%, αναφέρει η πηγή. Το όφελος είναι μεγαλύτερο για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που δανειζονται με επιτόκια 5%-7% σε ορισμένες περιπτώσεις. Το σημαντικότερο για τις μικρότερες επιχειρήσεις είναι αυτή καθαυτή η πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό, την οποία πολλές δεν είχαν έως τώρα.

Ιδιωτικές επενδύσεις πάνω από 4 δισ. θα μπορούσαν να ξεκινήσουν φέτος, ενώ συνολικά προβλέπεται να κινητοποιηθούν επενδύσεις 31,8 δισ., με τα δάνεια των 12,7 δισ.

Μετά την έγκριση του εθνικού σχεδίου ανάκαμψης, που πήρε την ονομασία «Ελλάδα 2.0», από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα εκταμιευθούν οι προκαταβολές του 13% τόσο για τα δάνεια, όσο και για τις επιστολήσεις, δηλαδή συνολικά περίπου 4 δισ. Από αυτά, για τα δάνεια θα προορίζεται περίπου 1,65 δισ., που θα συμπληρωθεί από ίδια κεφάλαια (τουλάχιστον 20%) και τραπεζικά δάνεια (τουλάχιστον 30%). Όπως ανέφεραν αρμόδιες πηγές, μετά την παρουσίαση του «Ελλάδα 2.0»

ΔΑΝΕΙΑ

Κανάλια διανομής

ΔΙΕΘΝΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ (IFIs)	ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
Χρηματοδότηση μεσαίων και μεγάλων ιδιωτικών επενδυτικών έργων.	Χρηματοδότηση μικρών, μεσαίων, μεγάλων ιδιωτικών επενδυτικών έργων.	Δημιουργία Fund-of-Funds (FoF) για τη χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου ή οιονει μετοχικού κεφαλαίου στοχεύοντας σε πιο δυναμικές και ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις και τομείς.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το μέσο επιτόκιο για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων από τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης θα διαμορφωθεί κοντά στο μέσο ευρωπαϊκό, που είναι περίπου 1,5%.

από τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, οι εκταμιεύσεις των δανείων, όπως και των επιστολήσεων, αναμένονται κάποια στιγμή το καλοκαίρι. Ωστόσο, η κυβέρνηση εκτιμά ότι οι τράπεζες θα καταλήξουν από τώρα στις επιλέξιμες επενδύσεις, έτσι ώστε το καλοκαίρι να προχωρήσουν άμεσα οι συμβάσεις.

Μόνο επενδύσεις που υποκτούν σε συγκεκριμένα κριτήρια θα είναι, ωστόσο, επιλέξιμες. Αυτά είναι: η πράσινη ανάπτυξη, η ψηφιακή μετάβαση, η εξωστρέφεια,

η καινοτομία και η μεγέθυνση μέσω εξαγωγών και συνεργασιών.

Τα δάνεια θα επιβαρύνουν το δημόσιο χρέος προσωρινά, υπό την προϋπόθεση ότι θα εξοφληθούν από τους δανειολήπτες. Η διάρκεια της χρηματοδότησης θα είναι 8-12 χρόνια, με περίοδο χάριτος 2-3 χρόνια. Όπως διευκρινίστηκε, σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης εξόφλησης θα επιβαρύνονται εξίσου, κατ' αναλογία, η τράπεζα και το κράτος. Κάτι που αποτελεί ένα λόγο για να είναι προσεκτικές στην επιλογή τους οι τράπεζες.

Το δάνειο, πάντως, θα επιστρέφεται από τις επιχειρήσεις στο κράτος και όχι από τις τράπεζες, διευκρινίστηκε.

Η διαχέτευση θα γίνεται μέσα από 3 κανάλια: 1. Τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κυρίως ΕΤΕπ και EBRD, που θα ασχοληθούν με μεγαλύτερα επενδυτικά σχέδια. 2. Τις εμπορικές τράπεζες, εντός και εκτός Ελλάδας. 3. Την Equity Platform που θα απευθύνεται σε ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις και θα πάρει πολύ μικρότερο μερίδιο από τα δύο

πρώτα κανάλια. Η κυβέρνηση θα απευθύνει ανοιχτή πρόσκληση προς όλες τις τράπεζες. Τα δάνεια θα δίνονται στις τράπεζες σε δόσεις των 100-200 εκατ. ευρώ κάθε φορά και όταν συμβασιοποιείται ένα μεγάλο ποσοστό θα μπορεί να δίνεται η επόμενη δόση. Αρμόδιο στέλεχος υποστήριξε ότι «το εργαλείο αυτό αρέσει πολύ», επιστημονικά δε τονίζοντας ότι η χρήση προβλέπεται μεγάλη, καθώς όλες οι τράπεζες υποστηρίζουν ότι έχουν ώριμα έργα που περιμένουν στην σειρά να χρηματοδοτηθούν.

Εξαγορές επιχειρήσεων

Σχετικά με τη χρηματοδότηση των συνεργασιών και εξαγορών επιχειρήσεων, διευκρινίστηκε ότι δεν θα αφορά αυτά καθαυτήν την εξαγορά, αλλά την επένδυση που θα συνοδεύσει μια τέτοια κίνηση. Επίσης, θα υπάρχουν δικλίδες ασφαλείας για την αποφυγή μονοπωλίων. Αναφέρθηκε χαρακτηριστικά ότι η συνεργασία θα μπορούσε να αφορά ξενοδοχεία ή ελαιοπαραγωγούς για κοινό branding των προϊόντων και υπηρεσιών τους.

Ψηφιακή επίσπευση για τις πληρωμές του Δημοσίου

Με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας αλλά και την επίσπευση των πληρωμών του Δημοσίου θα υποβάλλονται υποχρεωτικά ηλεκτρονικά όλα τα δικαιολογητικά από τους φορείς, όπως για παράδειγμα τα τιμολόγια, οι συμβάσεις καθώς και οι προσφορές.

Όπως τονίζεται σε σχετική ανακοίνωση που εξέδωσε το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, η διαδικασία εκκαθάρισης και πληρωμής των δαπανών των περισσότερων φορέων του Δημοσίου θα πραγματοποιείται πλέον με e-δικαιολογητικά. Η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης σε συνεργασία με το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ανέπτυξε και έθεσε σε λειτουργία τη νέα εφαρμογή «Ηλεκτρονική διακίνηση δικαιολογητικών δαπανών» (ΗΛΔ).

Συγκεκριμένα, όλα τα δικαιολογητικά της δαπάνης αποστέλλονται σε ηλεκτρονική μορφή και σε ενιαίο φάκελο για κάθε δαπάνη ξεχωριστά. Δημιουργείται δηλαδή από την κάθε αρμόδια κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία ηλεκτρονικός φάκελος. Εκεί εισάγονται και αποθηκεύονται σε ηλεκτρονική μορφή όλα τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά, τα οποία φέρουν ψηφιακή υπογραφή ή είναι ψηφιοποιημένα έγγραφα που υπογράφονται ψηφιακά από τον πιστοποιημένο υπάλληλο του συστήματος. Στη συνέχεια, ο φάκελος υποβάλλεται στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία προς έλεγχο, εκκαθάριση και πληρωμή της συγκεκριμένης δαπάνης μέσω του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος δημοσιονομικής πολιτικής. Με τη λειτουργία του συστήματος επιτυγχάνεται μια σειρά από οφέλη:

εξυπηρέτησης πολιτών, εφορίες, ασφαλιστικούς φορείς, κ.ά., έχουν προϋπολογιστεί εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ.

Στα 220 εκατ. είναι ο προϋπολογισμός που έχει προβλεφθεί για την ανάπτυξη στόλου ηλεκτροκίνητων οχημάτων δημοσίου συμφέροντος αλλά και για χιλιάδες σταθμούς φόρτισης ηλεκτροκίνητων οχημάτων ανά τη χώρα (ηλεκτροκίνηση συγχοινωνιών, φορτιστές παντού, ηλεκτρικά αστικά λεωφορεία, ηλεκτρικά ταξί). Αλλά 115 εκατ. έχουν προϋπολογιστεί για την αγορά αεροσκαφών, ελικοπτερόων και πυροσβεστικών οχημάτων και άλλων συναφών μέσων για την πολιτική προστασία και όχι μόνο.

Ψηφιακές δεξιότητες

Στην αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων των Ελλήνων μέσω της εκπαίδευσης, των πανεπιστημίων αλλά και του ΟΑΕΔ κατευθύνονται κονδύλια της τάξης των 2 δισ. Στην έρευνα και στην ανάπτυξη για τη μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος της χώρας κατευθύνονται 300 εκατ., ενώ για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και των μέσων της δικαιοσύνης περισσότερα από 230 εκατ. Από το σχέδιο δεν λείπουν και πολλά επιμέρους μικρότερα κονδύλια, όπως 43 εκατ. για τον εκσυγχρονισμό του ΟΑΚΑ, 45 εκατ. για τα έργα στα πρώην βασιλικά κτήματα στο Τατόι, 100 εκατ. για την ανάπτυξη βιομηχανικών πάρκων και άλλα.

Φυσικά για την ανάληψη των εν λόγω έργων, οι διαγωνισμοί για τα οποία, όπως έχει αναφερθεί, θα ωρμάζουν τόσο από τις αρμόδιες υπηρεσίες όσο και από το ΤΑΙΠΕΔ, θα ανταγωνιστούν όχι μόνο ελληνικές αλλά και ξένες επιχειρήσεις. Και μάλιστα ο ανταγωνισμός αναμένεται να είναι εντονότερος από ποτέ, καθώς τα περισσότερα από τα έργα αυτά θα αποζημιώνονται με εμπροσθοβαρή τρόπο και όχι κατόπιν μεγάλων καθυστερήσεων όπως συνέβαινε διαχρονικά με τα ευρωπαϊκά κονδύλια.

• Επισπεύδονται οι πληρωμές του Δημοσίου.

• Αυτοματοποιείται και αναδιοργανώνεται ο τρόπος εργασίας των υπαλλήλων των οικονομικών υπηρεσιών κατά τον έλεγχο, εκκαθάριση και πληρωμή των δαπανών.

• Ενισχύεται η διαφάνεια στη δημόσια διοίκηση, καθώς για κάθε δαπάνη τηρείται ηλεκτρονικός φάκελος με όλα τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

• Παρέχεται άμεση διαβαθμισμένη πρόσβαση στα δικαιολογητικά των δαπανών σε πιστοποιημένους

Όλα τα δικαιολογητικά, όπως τα τιμολόγια και οι συμβάσεις, θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά από τους φορείς.

κρήστες του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Σε ετήσια βάση αναμένεται να δημιουργηθούν περίπου 240.000 φάκελοι δαπανών κρατικού προϋπολογισμού, με κάθε φάκελο να περιέχει από 8 έως 14 έγγραφα ή συνδέσμους (links) σε άλλα πληροφοριακά συστήματα (Διαύγεια, ΕΣΗ-ΔΗΣ) όπου είναι αποθηκευμένα τα έγγραφα. Σημειώνεται ότι η σταδιακή εφαρμογή της «Ηλεκτρονικής διακίνησης δικαιολογητικών δαπανών» έχει ξεκινήσει από την 1η Ιανουαρίου του 2021 και έως τον Ιανουάριο του 2022 αναμένεται να καλύψει το σύνολο των φορέων της κεντρικής διοίκησης.

ΠΡ. ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ανω των 3 τρισ. δολ. το πακέτο Μπάιντεν για στήριξη της οικονομίας

Αφορά έργα σε υποδομές δικτύων, κοινωνικές υπηρεσίες, έρευνα και μεταποίηση

Ογκώδες πρόγραμμα για τη στήριξη της αμερικανικής οικονομίας ανακοίνωσε ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν, του οποίου τα κονδύλια ξεπερνούν τα 3 τρισεκατομμύρια δολάρια, ενώ ήδη είχε αναφερθεί στο τμήμα εκείνο που αφορά την άμβλυση των ανισοτήτων σε ομιλία του στις αρχές της εβδομάδας. Το ερώτημα, βέβαια, που εγείρεται για το σύνολο των έργων του προγράμματος, το οποίο κατά το μεγαλύτερο μέρος του αφορά έργα υποδομών με επενδύσεις περίπου 2,3 τρισ. δολαρίων και δημιουργία πολυάριθμων θέσεων εργασίας, είναι το πώς θα χρηματοδοτηθεί. Ήδη έχουν διατυπωθεί προτάσεις για αύξηση της φορολογίας στους ένοχους και στις εταιρείες. Ειδικότερα, όπως αναφέρει το ειδησεογραφικό πρακτορείο Ροίτερς, περίπου 650 δισ. δολάρια θα διοχετευθούν στην αποκατάσταση 20.000 μιλίων οδικού δικτύου, των δέκα οικονομικά σημαντικότερων γεφυρών, καθώς και 10.000 ακόμη, αλλά και σε έργα οδικής ασφάλειας και διασύνδεσης γειτονιών.

Επίσης, 650 δισ. δολάρια για τις οικίες, όπου προβλέπεται κάλυψη ευρυζωνική για πρόσβαση στο Διαδίκτυο, βελτίωση των δικτύων ύδρευσης και ηλεκτροδότησης και εργασίες ανακαίνισης. Μεταξύ άλλων θα αντικατασταθούν πλήρως οι υδραυλικοί σωλήνες και το δίκτυο, που εξυπηρετεί 10 εκατομμύρια οικογένειες σε όλη τη χώρα.

Τετρακόσια δισ. δολάρια θα δοθούν στις υπηρεσίες παροχής φροντίδας, μιας και ο ένας/η μία στους έξι εργαζομένους εκεί ζει

στη φτώχεια, ενώ προβλέπονται και 580 δισ. δολάρια για τη μεταποίηση, την έρευνα με εστίαση στην καθαρή ενέργεια και την επαγγελματική κατάρτιση – σε αυτά συγκαταλέγονται και 50 δισ. δολάρια στην παραγωγή ημιαγωγών.

Κι ενώ είναι στα πρώτα βήματα της θητείας του, ο νέος πρόεδρος κατόρθωσε γρήγορα

Οι Δημοκρατικοί θεωρούν ότι τα νέα μέτρα τα χρειάζεται επειγόντως η χώρα για να επανεκκινήσει η οικονομία.

να δυσανεστήσει και τους μεν ομοϊδεάτες Δημοκρατικούς και τους αντιπολιτευόμενους Ρεπουμπλικανούς, όπως αναφέρει σχετικά η ειδησεογραφική ιστοσελίδα International Business Times. Οι Ρεπουμπλικανοί ισχυρίζονται πως πηγαίνει πολύ μακριά το σχέδιο Μπάιντεν, ενώ οι Δημοκρατικοί πως δεν είναι αρκετά τολμηρό. Σύμφωνα με δημοσιεύματα στον Τύπο και στα ΜΜΕ, τα κονδύλια που θα χρειασθούν ίσως και να πρέπει να ανέλθουν τελικά σε 4 τρισ. δολάρια αθροιστικά. Πιθανώς οι Συντηρητικοί πολιτικοί να έχουν δικίο στις αντιρρήσεις τους, διότι οι ΗΠΑ είχαν δαπανήσει άνω των 5 τρισεκατομμυρίων δολαρίων κατά τη διάρκεια του παρελθόντος έτους, ώστε να μπορέσουν να ανακουφίσουν νοικοκυριά και

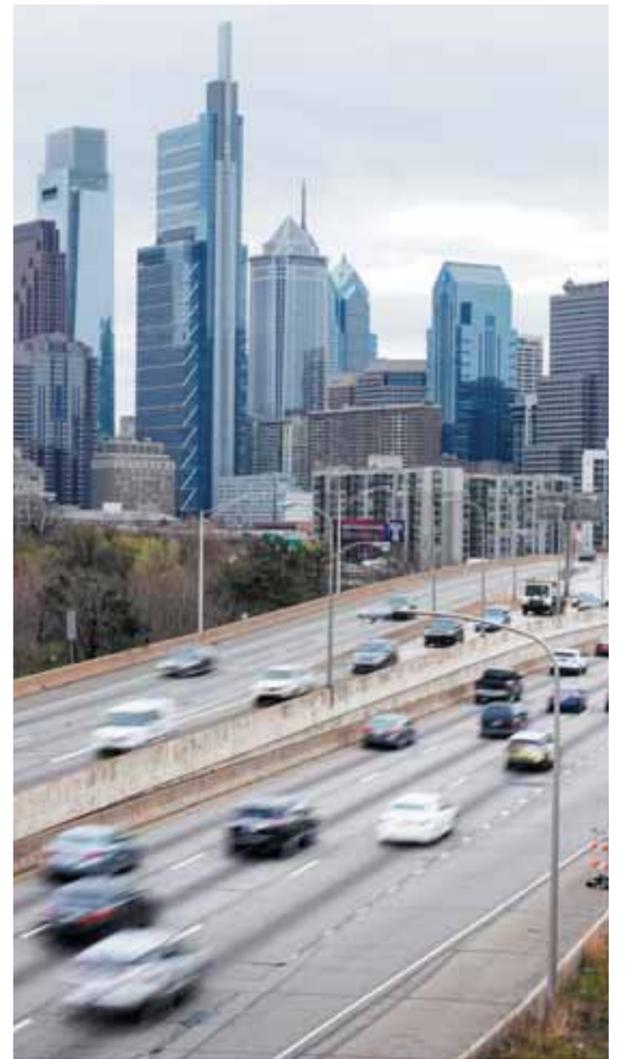
επιχειρήσεις από τις επιπτώσεις της πανδημίας. Οι Δημοκρατικοί αντιτείνουν ότι τα έργα υποδομών τα χρειάζεται επειγόντως η χώρα και συνιστούν μια καλή μέθοδο για να επανεκκινήσει η οικονομία. Αλλά το φλέγον θέμα έγκειται στην πρόβλεψη για αύξηση των φόρων, κάτι το οποίο δυνητικά αποτρέπει την επίτευξη συμφωνίας με τους Ρεπουμπλικανούς. Οι Δημοκρατικοί στη Γερουσία οφείλουν να πείσουν τουλάχιστον δέκα Ρεπουμπλικανούς ώστε να υποστηρίξουν τις αυξήσεις, προκειμένου να ψηφιστεί το αντίστοιχο νομοσχέδιο, ενώ δεν αποκλείεται και ορισμένοι ομοϊδεάτες τους να προβληματίζονται. Προσφάτως η υπουργός Οικονομικών, Τζάνετ Γ'λεν, τόνισε πως τα έργα υποδομής μπορούν μερικώς να καλυφθούν από τους εταιρικούς φόρους, τους οποίους η κυβέρνηση Μπάιντεν θέλει να αυξήσει από 21% σε 28%, αλλά και από όσους επιβληθούν στα ετήσια εισοδήματα από 400.000 δολάρια και πάνω.

Πάντως, αξίζει να γίνει μια αναδρομή στις επιδιωκόμενες παρεμβάσεις για τις υποδομές των ΗΠΑ – και αυτό γιατί κατασκευάστηκαν κυρίως στη διάρκεια των δεκαετιών του 1950, του 1960 και του 1970. Πρόκειται για τα δίκτυα εθνικών οδών, τους δρόμους, τα σχολεία, τις γέφυρες, τα σιδηροδρομικά δίκτυα και τα αεροδρόμια, τα οποία πλέον σήμερα βρίσκονται σε άθλια κατάσταση, όπως αναφέρει σχετικά το γαλλικό πρακτορείο ειδήσεων. Η αμερικανική ένωση πολιτικών μηχανικών (ASCE), η οποία δημοσιεύει μια

έκθεση κάθε τέσσερα χρόνια σχετικά με την κατάσταση των υποδομών, κρούει τον κώδωνα του κινδύνου, καθώς ήδη πριν από 23 χρόνια την είχε βαθμολογήσει χαμηλά και συγκεκριμένα στη βαθμίδα Δ σε μια κλίμακα από το Α έως το ΣΤ.

Στην τελευταία αναφορά της προ ημερών τόνισε πως πρώτη φορά υπήρξε μια μέτρια βελτίωση, αποδίδοντας μια συνολική βαθμολογία στη βαθμίδα Γ. Στα συμπεράσματα της έκθεσης αναφέρεται ακόμη ότι το 45% των πολιτών στερείται αξιοπιστη πρόσβαση σε υπηρεσίες μεταφοράς, ενώ εκτιμάται ότι σε ορίζοντα δεκαετίας οι συνολικές ανάγκες υποδομών στη χώρα θα φθάσουν τα 2,59 τρισεκατομμύρια δολάρια. Κατά την ένωση κατασκευαστών οδικών δικτύων, το 36% των γεφυρών, δηλαδή 220.000, χρειάζεται επισκευή και σχεδόν 80.000 αντικατάσταση.

Ο Αμερικανός πρόεδρος θα επιδιώξει να συγκεντρώσει επενδύσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη μείωση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας, την πράσινη ενέργεια, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων και τη βελτίωση των μεταφορών, ώστε να είναι λιγότερο βαρβέρς στο περιβάλλον. Ένα θέμα που ανακύπτει έχει να κάνει με το ότι κάθε έργο χρηματοδοτείται με άλλον τρόπο: τα αεροδρόμια διαχειρίζονται ιδιώτες επενδυτές, ενώ το διαπολιτειακό σύστημα αυτοκινητοδρόμων κατασκευάστηκε από την κυβέρνηση και τώρα συντηρείται από τις πολιτείες. Η κατασκευή και η συντήρηση δευτερευόντων δρόμων πραγμα-

650 δισ. δολάρια θα διοχετευθούν στην αποκατάσταση 20.000 μιλίων οδικού δικτύου, των δέκα οικονομικά σημαντικότερων γεφυρών, καθώς και 10.000 ακόμη, αλλά και σε έργα οδικής ασφάλειας και διασύνδεσης γειτονιών.

τοποιούνται από κομπανίες, ενώ η διέλευση πολλών αυτοκινητοδρόμων είναι δωρεάν.

Τέλος, η αμερικανική ένωση πολιτικών μηχανικών προειδοποίησε πως, μέχρι το 2039, οι χρόνι-

ες υποεπενδύσεις σε υποδομές θα κοστίσουν στην ετήσια παραγωγή 10 τρισ. δολάρια, απώλεια άνω των 3 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας και ζημιές 2,4 τρισ. δολαρίων από εξαγωγές.

ΔΕΛΤΙΟ Α

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ

Δυνάμει του περί Πώλησης Ενυπόθηκου Ακινήτου μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού Διατάγματος του 2019

ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΤΑΙ ότι σύμφωνα με το περί Πώλησης Ενυπόθηκου Ακινήτου μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού Διάταγμα του 2019, το οποίο εκδόθηκε δυνάμει των διατάξεων του περί Μεταβίβασης και Υποθηκείωσης Ακινήτων Νόμου, θα πωληθεί σε ηλεκτρονικό πλειστηριασμό μετά από αίτηση της Ελληνικής Τράπεζας Δημόσιας Εταιρείας Λτδ, η ακίνητη ιδιοκτησία που περιγράφεται στον πιο κάτω Πίνακα από τον Υπάλληλο Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού ή τον εργοδότη αυτού ACB E-Auctions Ltd, αρ. τηλ. 22-222230, ηλεκτρονική διεύθυνση: info@e-auctions-cy.com.

Η πώληση θα διεξαχθεί μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού στην Ιστοσελίδα Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού www.e-auction-cy.com, στις 27/04/2021 και ώρα 10:00π.μ.

Μοναδικός Αριθμός Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού: 98SZ30EV7N

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ							
Α/Α	Αριθμός Εγγραφής	Αριθμός Φύλλου/Σχεδίου και Αρ. Τεμαχίου	Δήμος/Ενορία/Κοινότητα	Τοποθεσία ή οδός	Λειτουργίες του ακινήτου Είδος*	Έκταση τ.μ.	Εγγεγραμμένο συμφέρον που θα πωληθεί
1.	3/19	59/010404 και 22	Λεμεσός/Δήμος Λεμεσού/Ζακάκι	Φραγκλίνου Ρούσβελτ	Κατοικία Λάκκος Περιβόλι	1839	1/1
Επιφύλασσόμενη τιμή πώλησης:							
Ποσό Εγγύησης:							

- Το ακίνητο δεν θα παραδοθεί αν δεν καλυφθεί η επιφυλακθείσα τιμή πώλησης.
- Το συμφέρον στο πιο πάνω ακίνητο προσφέρεται στην πώληση χωρίς περισσότερες εγγυήσεις σχετικά με την ύπαρξη, το είδος ή την έκταση του ακινήτου ή με το δικαίωμα που έχει ο ενυπόθηκος οφειλέτης.
- Ο Ψηλότερος Προσφοροδότης πρέπει να έχει υπόψη του ότι, το υπόλοιπο από το τμήμα πώλησης (αποδεχόμενης τιμής προσφοράς μείον το ποσό της εγγύησης) πρέπει να πληρωθεί στον ενυπόθηκο δανειστή, διαφορετικά κάνει το ποσό της εγγύησης και έχει ευθύνη για κάθε ζημία που πιθανόν να υπάρξει σε κατοπινή πώληση.
- Οι πλειοδότες θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι, σε περιπτώσεις όπου ενδέχεται να προκύψει Φ.Π.Α., το οποιοδήποτε κατακυρωθέν τμήμα πώλησης δεν θα περιλαμβάνει το ποσό του Φ.Π.Α. Το ποσό αυτό θα είναι πληρωτέο επιπρόσθετα από το τμήμα πώλησης και θα βαρύνει τον αγοραστή.
- Το ακίνητο είναι υποκείμενο σε Δικαίωμα άρδευσης από το λάκκο (Αρ. φακέλου 5/ΑΕΔ/21048/1980). Ωφελούμενο ακίνητο: Αρ. εγγραφής 3/87 φύλλο 59 σχέδιο 010404 τμήμα 3 τεμάχιο 107 Λεμεσός, Δήμος Λεμεσού, Ζακάκι.
Το ακίνητο είναι υποκείμενο σε Δικαίωμα άρδευσης από το λάκκο (Αρ. φακέλου 5/ΑΕΔ/21051/1980). Ωφελούμενο ακίνητο: Αρ. εγγραφής 3/88 φύλλο 59 σχέδιο 010404 τμήμα 3 τεμάχιο 171 Λεμεσός, Δήμος Λεμεσού, Ζακάκι

*Το ακίνητο είναι κενό.

Ημερομηνία: 13/03/2021

Η Τράπεζα θα παρέχει περαιτέρω πληροφόρηση αναφορικά με το ακίνητο στους ενδιαφερόμενους αγοραστές, οι οποίοι παρακαλούνται όπως απευθυνθούν στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.hellenicbank.com και/ή στο τηλέφωνο 22-690470.

Σημειώνεται ότι, όποιος προτίθεται να πλειοδοτήσει στον πλειστηριασμό, θα πρέπει να εγγραφεί και να καταβάλει το ποσό εγγύησης το αργότερο μέχρι τις 15:00μ.μ., δύο (2) πλήρεις εργάσιμες ημέρες πριν την ορισθείσα ημερομηνία του πλειστηριασμού.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

impress
THE DECOR COMPANY

The name impress represents a successful, globally operating group that develops and manufactures trend-oriented decorative surfaces for the furniture and laminate flooring industries. Impress' product portfolio includes printed decorative paper, impregnated paper, finish foil, inks and additives. In addition to creative demands, technical innovation and outstanding product quality above all play a decisive role at impress.

The impress Group is most convincing with its high degree of flexibility and vision making business decisions, with more than 85 years of experience within the sector, profound expertise and, above all, the lasting confidence of its customers. The basis for the impress Group's enduring success is its claim of working together with partners in the market to use innovative technologies to develop design-oriented products.

For our office in Nicosia, Cyprus we are currently looking for a: Marketing Assistant

This is your job:

- Maintenance, optimization and control of impress' Social Media Channels (e.g. Instagram, LinkedIn, Facebook) in line with the overall Social Media Strategy
- Creation of the editorial calendar for all impress' Social Media channels in line with the Groups' Marketing campaigns and events
- Research, create and write content, in cooperation with Group Marketing and all entities worldwide
- Creation of DesignMails, its coordination and further development as well as its upload in the impress app
- Content maintenance of the impress App, e.g. creation and upload of DesignMails, renderings
- Collaboration with impress' international Designers, Marketing Team and various departments on an international scale

This is what you need:

- Bachelor's Degree in Marketing, Management, Communication Design or equivalent
- Strong communication skills in English, written and verbal; German would be considered a plus
- Creativity, openness for new ideas and the ambition to achieve
- Interest in Social Media, Digital Marketing and various other Marketing channels in general
- Good self-organization and time-management in order to meet deadlines
- Ability to work in international teams and projects
- Good skills in MS-Office, Adobe Suite (Photoshop, InDesign) is a plus
- Previous work experience is not necessary, but considered a plus

You can look forward to:

- Stable employment based on an employment contract in a thriving and dynamically developing company with an established position in the market
- Working in an international company whose greatest potential is the right people in the right place
- A good collegial cooperation in a motivated international team and a detailed induction training

For further information, please visit www.impress.biz

Please send your application to:

impress Tech. Ltd
Michael Papageorgi
Mike.papageorgi@impress.biz

Δάνειο ύψους 400 εκατ. δολ. από την Κίνα στην Τουρκία

Θα χορηγηθεί σε δύο δόσεις στην κρατική τράπεζα Ziraat

Ανίσα στην παραπαιούσα οικονομία της Τουρκίας σπεύδει να προσφέρει η Κίνα, χορηγώντας στην κρατική τουρκική τράπεζα Ziraat δάνειο 400 εκατ. δολαρίων μέσω της κινεζικής Export Import Bank of China. Με στόχο να καλύψει τις χρηματοδοτικές ανάγκες όσων εταιρειών δραστηριοποιούνται κυρίως στις εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στις δύο χώρες, το δάνειο θα χορηγηθεί σε δύο δόσεις, 320 εκατ. και 500 εκατ. γουάν.

Το δάνειο έρχεται σε μια στιγμή που τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας έχουν εξανημιστεί, το τουρκικό νόμισμα διολισθαίνει, ο πληθωρισμός παραμένει επίμονα διψήφιος και οι ξένοι αρχίζουν να γυρίζουν την πλάτη στη γειτονική χώρα αντιδρώντας στην απρόβλεπτη και αυταρχική συμπεριφορά του Τούρκου προέδρου.

Προπαντός, όμως, ερμηνεύεται από διεθνείς πολιτικούς και οικονομικούς αναλυτές ως περαιτέρω απόδειξη της στροφής που κάνει η Τουρκία προς την Ανατολή και της απομάκρυνσής της από τη Δύση. Δεν παύει πρωτίστως να προδίδει, πάντως, ότι η τουρκική οικονομία χρήζει στήριξης, ιδιαίτερας μετά τους νέους κραδασμούς που έχει

προκαλέσει η αιφνίδια και απροσχημάτιστη απομάκρυνση του κεντρικού τραπεζίτη στις 20 Μαρτίου.

Με τον πληθωρισμό στο 16% να υποβαθμίζει διαρκώς το βιοτικό επίπεδο του τουρκικού λαού και το νόμισμα της χώρας να έχει χάσει περίπου το 50% της αξίας του τα τελευταία τρία χρόνια, τουρκικά νοικοκυριά και επιχειρήσεις έχουν επιλέξει τη λεγόμενη δολαριοποίηση, καθώς μετατρέπουν τις καταθέσεις τους σε δολάρια σε μια απεγνωσμένη προσπάθεια να τις περιφρουρήσουν. Την ίδια στιγμή ο Τούρκος πρόεδρος μοιάζει για ακόμη μία φορά εντελώς αποκομμένος από την πραγματικότητα του μέσου Τούρκου, καθώς καλεί τον κόσμο να καταθέσει στις τράπεζες το συνάλλαγμα και τον χρυσό που κρατάει στα σπίτια. Υποστηρίζει πως έτσι θα υπάρξει αμοιβαίο όφελος καθώς θα ενισχυθούν οι τράπεζες της χώρας ενώ τα τουρκικά νοικοκυριά θα ωφεληθούν από τα επιτόκια που υπόσχεται να μειώσει. Είναι, άλλωστε, αυτό που προεξοφλεί η αγορά μετά την καθάρση του κεντρικού τραπεζίτη Νασί Αγκμπάλ και την αντικατάστασή του από τον Σακάπ Καβτιογύλου, ο οποίος έχει δημοσίως συνταχθεί με την ανορθόδοξη

Το κινεζικό δάνειο προς τη Ziraat ερμηνεύεται από διεθνείς πολιτικούς και οικονομικούς αναλυτές ως περαιτέρω απόδειξη της στροφής που κάνει η Τουρκία προς την Ανατολή και της απομάκρυνσής της από τη Δύση.

Η κίνηση γίνεται τη στιγμή που τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας έχουν εξανημιστεί και η λίρα διολισθαίνει.

θεωρία του Τούρκου προέδρου ότι τα υψηλά επιτόκια ευθύνονται για τον πληθωρισμό. Ο νέος κεντρικός τραπεζίτης έχει ήδη αφήσει ανοικτό το ενδεχόμενο να προχωρήσει σε μείωση των επιτοκίων μέσα στον μήνα, στην πρώτη συνεδρίαση της κεντρικής τράπεζας υπό την προεδρία του. Η απομάκρυνση του κεντρικού τραπεζίτη προ δύο εβδομάδων συνεπάγεται την απώλεια και

του τελευταίου ιχνος αξιοπιστίας για τον Τούρκο πρόεδρο, που όταν διόρισε τον Νασί Αγκμπάλ τον Νοέμβριο υποσχέθηκε να δώσει τέλος στις παραδοσιακές παρεμβάσεις του στο έργο της κεντρικής τράπεζας. Συνεπάγεται, όμως, παράλληλα και την απώλεια κάθε αξιοπιστίας της κεντρικής τράπεζας που υπό τον Αγκμπάλ προχώρησε σε τρεις αυξήσεις επιτοκίων μέσα σε τέσσερις μήνες φτάνοντας το κόστος δανεισμού στο 19%. Με τις συναπτες αυτές αυξήσεις του κόστους δανεισμού, ο Αγκμπάλ είχε επιτύχει να στήριζε το νόμισμα καθώς η τουρκική λίρα είχε ανακάμψει, με την ισοτιμία της να κυμαίνεται στις 7,2 λίρες προς ένα δολάριο, ενώ σε λιγότερο από δύο εβδομάδες έχει και πάλι διολισθήσει συνολικά κατά 12%, στις 8,26 τουρκικές λίρες προς

το δολάριο. Ο Αγκμπάλ είχε, άλλωστε, επιτύχει να προσελκύσει και πάλι το ξένο κεφάλαιο στην Τουρκία καθώς, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Τουρκίας, μόνον την τελευταία εβδομάδα πριν από την καθάρση του Αγκμπάλ είχαν εισρεύσει σε τουρκικούς τίτλους, ομόλογα και μετοχές, 500 εκατ. δολάρια. Τις ίδιες ημέρες συμφωνίες swap ανάμεσα στις τουρκικές και στις ξένες τράπεζες έφεραν στη χώρα 1,3 δισ. δολάρια. Το σύνολο των ξένων επενδύσεων ανερχόταν σε 70,7 δισ. δολάρια, εκ των οποίων 28,9 δισ. δολάρια σε μετοχές, 10,2 δισ. σε ομόλογα και 31,6 δισ. δολάρια σε τραπεζικές καταθέσεις.

Η ανησυχία είναι διάχυτη, όμως, για το ενδεχόμενο να αντιστραφεί και πάλι η ροή των ξένων κεφαλαίων και να σημειωθεί νέα μαζική έξοδος

από την Τουρκία, όπως φάνηκε να συμβαίνει τις πρώτες ημέρες μετά την αποπομπή Αγκμπάλ. Υπήρξε, άλλωστε, άμεση σύσταση της επενδυτικής Société Générale προς τους επενδυτές, τους οποίους καλούσε ευθέως να εγκαταλείψουν τις θέσεις τους σε τουρκικά περιουσιακά στοιχεία. Ενδεικτική της τάσης που αναμένεται να επικρατήσει ήταν η πρώτη αντίδραση της αγοράς, που την πρώτη εβδομάδα μετά την καθάρση του Αγκμπάλ οδήγησε το χρηματιστήριο της Κωνσταντινούπολης σε απώλειες 13% και τις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της Τουρκίας σε εκτιναξη πέντε εκατοστιαίων μονάδων στο 19%. Και ίσως το χειρότερο όλων, το κόστος ασφάλισης έναντι κινδύνου πτώχευσης της Τουρκίας (cds) εκτινάχθηκε από τις 300 στις 416 μονάδες βάσης.

Με μυστικά συμβόλαια και σκληρούς όρους οι πιστώσεις που χορηγεί το Πεκίνο

Ως υπ' αριθμόν ένα πιστωτής του αναπτυσσόμενου κόσμου, η Κίνα χορήγησε δάνεια σε πολλές φτωχές χώρες, επιβάλλοντας όμως όρους που προσφέρουν στο Πεκίνο αθέμιτη επιρροή στην οικονομική αλλά και στην εξωτερική πολιτική των χωρών αυτών. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει σχετική μελέτη του Ινστιτούτου Παγκόσμιας Οικονομίας του Κιέλου, του IfW, σε 100 κινεζικές συμφωνίες για τη χορήγηση δανείων σε 24 χώρες. Η μελέτη έγινε με τη συνδρομή σημαντικού αριθμού αμερικανικών ερευνητικών ινστιτούτων και, μεταξύ άλλων, βασίστηκε σε αντιπρόθεση των συμφωνιών της Κίνας με 142 συμφωνίες που συνήψαν άλλες πιστώτριες χώρες. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle, πολλές από αυτές έχουν κλείσει με «μυστικά» συμβόλαια, στα οποία υπάρχει ένα είδος ρήτρας όχι εμπιστευτικότητας αλλά μυστικότητας.

Σύμφωνα, πάντα, με το εν λόγω γερμανικό ινστιτούτο, τα συμβόλαια που συνήψε η Κίνα βασίζονται σε «δημιουργικούς ελιγμούς για τη

Τι δείχνει μελέτη σε 100 κινεζικές συμφωνίες για δάνεια σε 24 χώρες.

διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και για να παρακάμπτουν οποιοδήποτε εμπόδιο στην επιβολή όρων». Στο 30% των συμβολαίων η δανειολήπτρια χώρα υποχρεούται να καταβάλει ενέχυρο σε ειδικούς λογαριασμούς εγγυήσεων, συνήθως των κινεζικών κρατικών τραπεζών. Επιπλέον υποχρεούται να καταθέτει στους ίδιους λογαριασμούς τα έσοδα των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υποστηριχθεί από τις κινεζικές πιστώσεις και, σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής, η κινεζική τράπεζα θα μπορεί να κατασχεήσει τις καταθέσεις. Σύμφωνα με το IfW, ανάλογα σκληροί όροι υπάρχουν μόνο στο 7% των διεθνών συμφωνιών τέτοιου είδους στις χώρες του ΟΟΣΑ και μόλις στο 1% σε πολυμερείς συμφωνίες.

Σύμφωνα με την έρευνα του Ινστιτούτου Παγκόσμιας Οικονομίας του Κιέλου, η Κίνα χορήγησε δάνεια σε πολλές φτωχές χώρες, επιβάλλοντας όμως όρους που προσφέρουν στο Πεκίνο αθέμιτη επιρροή στην οικονομική αλλά και στην εξωτερική πολιτική των χωρών αυτών.

Σε μεγάλο ποσοστό πρόκειται για πιστώσεις που έχουν χορηγηθεί στο πλαίσιο του μεγαλύτερου σχεδίου της Κίνας, του γνωστού ως «νέος Δρόμος του Μεταξίου», ενός πλέγματος έργων υποδομής σε περισσό-

τερες από 60 χώρες. Οι συντάκτες της σχετικής μελέτης επισημαίνουν πως στις συμφωνίες αυτές οι κρατικές τράπεζες της Κίνας επιβάλλουν όρους ή τροποποιούν τους υπάρχοντες κατά τρόπο «που υπερβαίνει

την απλή μεγιστοποίηση του εμπορικού οφέλους». Ειδικότερα, πάνω από 90% των συμβολαίων περιέχουν ρήτρα που δίνει στον πιστωτή τη δυνατότητα να ακυρώσει τη σύμβαση και να απαιτήσει την αποπληρωμή του σε περίπτωση αλλαγής της νομοθεσίας της χώρας ή της πολιτικής της στο θέμα του δανεισμού. Οι συντάκτες της σχετικής μελέτης επισημαίνουν ειδικότερα ότι οι ρήτρες για την περίπτωση αλλαγής πολιτικής είναι συνήθεις στις συμβάσεις πιστώσεων μεταξύ φορέων του ιδιωτικού τομέα, αλλά διαφοροποιούνται σημαντικά όταν ο πιστωτής είναι κρατική οντότητα και όχι ιδιωτικός φορέας.

Επισημαίνουν ιδιαίτερα ότι, μελετώντας τις σχετικές συμβάσεις, έχουν εντοπίσει «υπερβολικές ρήτρες απορρήτου και εμπιστευτικότητας». Όπως τονίζουν, πολλά από τα συμβόλαια «υπογραμμίζουν τη δέσμευση των δανειοληπτών να μην αποκαλύψουν τους όρους της σχετικής συμφωνίας ή σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη και να μην αποκαλύψουν ακόμη και αυτό καθαυτό το

γεγονός ότι υφίσταται το σχετικό συμβόλαιο». Ειδικότερα, πάνω από 90% των συμβολαίων περιέχουν ρήτρα που δίνει στον πιστωτή τη δυνατότητα να ακυρώσει τη σύμβαση και να απαιτήσει την αποπληρωμή του σε περίπτωση αλλαγής της νομοθεσίας της χώρας ή της πολιτικής της στο θέμα του δανεισμού. Οι συντάκτες της σχετικής μελέτης επισημαίνουν ειδικότερα ότι οι ρήτρες για την περίπτωση αλλαγής πολιτικής είναι συνήθεις στις συμβάσεις πιστώσεων μεταξύ φορέων του ιδιωτικού τομέα, αλλά διαφοροποιούνται σημαντικά όταν ο πιστωτής είναι κρατική οντότητα και όχι ιδιωτικός φορέας.

Εξάλλου, τα συμβόλαια δίνουν στις κρατικές τράπεζες της Κίνας προτεραιότητα έναντι άλλων πιστωτών, ενώ παράλληλα προσφέρουν στην Κίνα «υπερβολικά μεγάλα περιθώρια για να τα ακυρώσει ή να επισπεύσει την αποπληρωμή των δανείων όποτε διαφωνεί με τις πολιτικές που εφαρμόζονται στη δανειολήπτρια χώρα». Μεταξύ των αιτιών ακύρωσης του συμβολαίου αναφέρεται μάλιστα οποιοδήποτε διπλωματικό πρόβλημα ή ρήξη στις διπλωματικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών.

Ουραγός στην παγκόσμια ανάκαμψη η Γερμανία

Όλα δείχνουν ότι η διεθνής οικονομία ανακάμπτει από τις συνέπειες του κορωνοϊού και μάλιστα πιο γρήγορα από ό,τι προέβλεπαν οι αναλυτές. Σύμφωνα με πρόβλεψεις του ΟΟΣΑ, η παγκόσμια οικονομία αναπτύσσεται με ρυθμούς άνω του 5% σε ετήσια βάση, με εμπροσθοφυλακή τις ΗΠΑ και την Κίνα, που προφανώς επωφελοούνται από τους ταχείς ρυθμούς των εμβολιασμών και από φιλόδοξα προγράμματα οικονομικής ανάκαμψης. «Ηδη στα μέσα του 2021 επιστρέφουμε στους δείκτες ανάπτυξης που είχαμε πριν από την κρίση», δηλώνει η Λόρενς Μπουν, επικεφαλής οικονομολόγος του ΟΟΣΑ, αναθεωρώντας επί τα βελτίως τις προβλέψεις του διεθνούς οργανισμού στα τέλη Δεκεμβρίου, που προεξοφλούσαν ανάπτυξη 4,2%.

Διαμετρικά αντίθετο παραμένει το κλίμα στη Γερμανία, με τα οικονομικά ινστιτούτα να αναθεωρούν, το ένα μετά το άλλο, επί τα χείρω

Τα οικονομικά ινστιτούτα αναθεωρούν, το ένα μετά το άλλο, επί τα χείρω τις προβλέψεις τους.

τις προβλέψεις τους. Για παράδειγμα, το Ινστιτούτο IfO του Μονάχου αναμένει ανάπτυξη 3,7%, ενώ τον περασμένο Δεκέμβριο έκανε λόγο για 4,1%. Το «συμβούλιο των πέντε σοφών» για τη γερμανική οικονομία προβλέπει 3,1%, ενώ παρόμοια εκτίμηση, γύρω στο 3%, εκφράζει και το Ινστιτούτο της Γερμανικής Οικονομίας (IWF).

Πολλοί Γερμανοί εμφανίζονται δυσαρεστημένοι με τη διαχείριση της κρίσης από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, αλλά και τους πρωθυ-

πουργούς των κρατιδίων, ενώ έχουν εγκαταλείψει τις ελπίδες τους για γρήγορη επιστροφή στην κανονικότητα. Ο Φρίντριχ Χάινεμαν, αναλυτής στο Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών του Μάνχαιμ (ZEW), εκτιμά ότι «μέχρι ενός σημείου η απογοήτευση είναι αναμενόμενη, καθώς η πανδημία διαρκεί πολύ περισσότερο από τις αρχικές εκτιμήσεις». Για τις καθυστερήσεις στην Ευρώπη ο ίδιος ο Χάινεμαν εντοπίζει ευθύνες περισσότερο στις Βρυξέλλες, παρά στις εθνικές κυβερνήσεις, αλλά πιστεύει ότι «τόσο η κεντρική κυβέρνηση όσο και τα ομόσπονδα κρατίδια ευθύνονται για τη βραδεία υλοποίηση της στρατηγικής περί εμβολιασμών».

Οι ελπίδες για οικονομική ανάπτυξη μεταφέρονται στο 2022. Φωτεινή εξαίρεση αποτελούν οι γερμανικές επιχειρήσεις με έντονο εξαγωγικό προσανατολισμό, οι οποίες επωφελοούνται από τους υψηλούς

δείκτες ανάπτυξης σε ΗΠΑ και Κίνα. Αντιθέτως, πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις στενάζουν υπό το βάρος των περιοριστικών μέτρων, όταν μάλιστα πολλές φορές καθυστερεί η εκταμίευση της υπεσχνημένους οικονομικής βοήθειας για την αντιμετώπιση της πανδημίας. «Δεν είναι μόνο η βιομηχανία αλλά και ο κατασκευαστικός κλάδος που σπνίζει την οικονομική ανάπτυξη στις παρούσες δύσκολες συνθήκες», λέει ο αναλυτής Φρίντριχ Χάινεμαν. Επιπλέον σημειώνει πως «τα νοικοκυριά εξακολουθούν να ξοδεύουν κάποια χρήματα, στον βαθμό που ακόμη μπορούν, για παράδειγμα πραγματοποιώντας online αγορές». Το γεγονός ότι η ιδιωτική καταναλωτική παραμένει ισχυρή, επισημαίνει, «αποτελεί επιτυχία της πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση, περιλαμβανομένης της γενναϊότητας—ίσως μάλιστα και υπερβολικά γενναϊότητας—στήριξης για την αγορά εργασίας».

Το Ινστιτούτο IfO του Μονάχου αναμένει ανάπτυξη 3,7%, ενώ τον περασμένο Δεκέμβριο έκανε λόγο για 4,1%.

Εταιρικές συμφωνίες 1,3 τρισ. δολ. το πρώτο τρίμηνο του 2021

Είναι το μεγαλύτερο ποσό που έχει καταγραφεί από το 1980 για συγχωνεύσεις και εξαγορές

Εντυπωσιακή άνοδο κατέγραψαν τους πρώτους μήνες του 2021 τα deals που αφορούσαν συγχωνεύσεις και εξαγορές, με το σύνολο της αξίας τους να φθάνει παγκοσμίως το πρώτο τρίμηνο του 2021 το 1,3 τρισ. δολ. Πρόκειται για το υψηλότερο ποσό που έχει καταγραφεί τουλάχιστον από το 1980, ξεπερνώντας ακόμη και τα ποσά που είχαν σημειωθεί κατά τη διάρκεια της «φούσκας» των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας το 2000. Την έκρηξη των εταιρικών συμφωνιών αποτυπώνουν σε δημοσίευσή τους οι Financial Times επικαλούμενοι στοιχεία της Refinitiv.

Παρά τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας και των συνεχόμενων lockdowns, οι συμφωνίες συγχωνεύσεων και εξαγορών ενισχύθηκαν σημαντικά από τις εξαγορές αμερικανικών εταιρειών, αλλά και από τις συγχωνεύσεις μέσω Srac (εταιρειών ειδικού σκοπού) που διευκολύνουν την εισαγωγή εταιρειών στο χρηματιστήριο. Τα στοιχεία της Refinitiv δείχνουν πως οι συμφωνίες έχουν αρχίσει να βρίσκουν ξανά έδαφος, μετά την πτώση που παρατηρήθηκε κατά τις πρώτες ημέρες της πανδημίας. Μάλιστα, ο αριθμός των deals που πραγματοποιήθηκαν στις ΗΠΑ σημείωσε αύξηση 160% σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2020. «Η ανάκαμψη από πέρυ-

σι είναι πιο έντονη σε σχέση με ό,τι έχουμε δει μέχρι στιγμής στον τομέα των συγχωνεύσεων και των εξαγορών», επισήμανε χαρακτηριστικά ο Κάρι Κοχμαν, συντονιστής του κλάδου συγχωνεύσεων και εξαγορών στη Citi. «Είναι απλά πρωτοφανές», συμπλήρωσε.

Ενα μεγάλο μέρος των deals αφορά συγχωνεύσεις εταιρειών

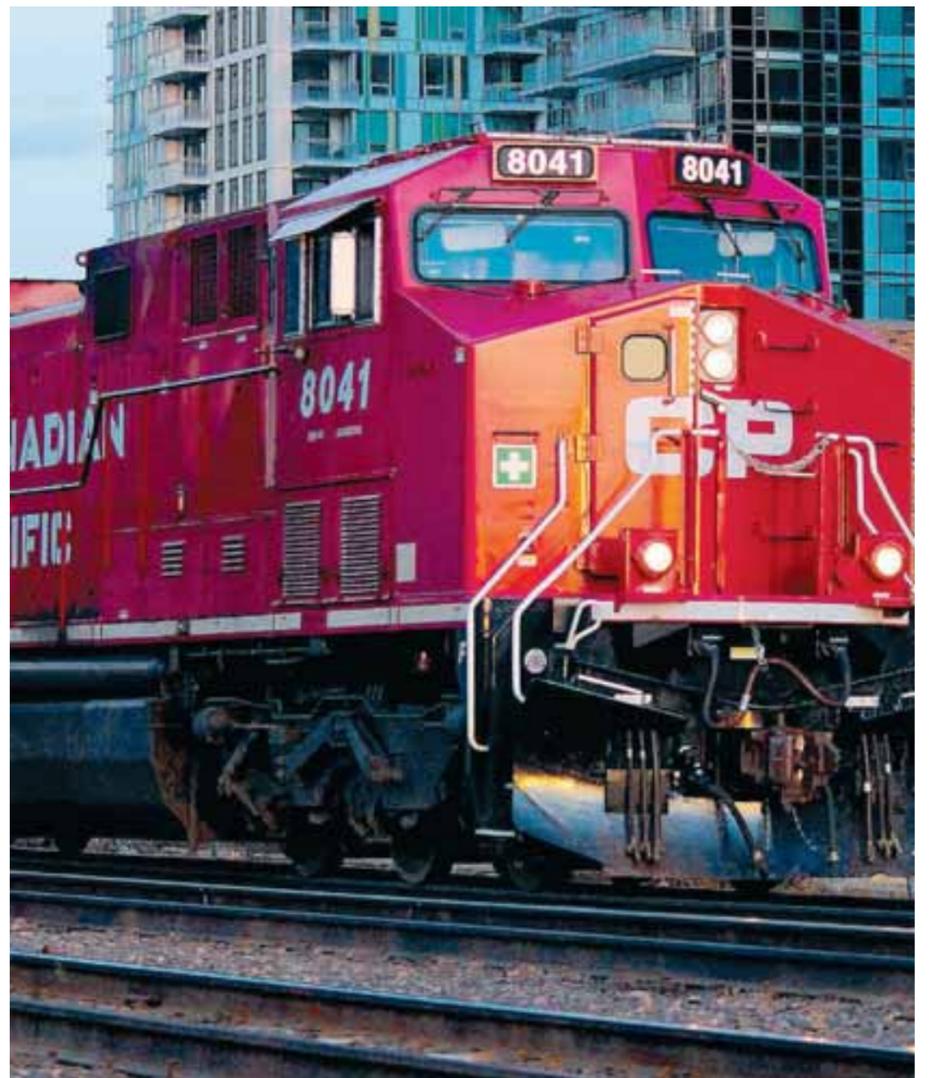
Ο αριθμός των deals που πραγματοποιήθηκαν στις ΗΠΑ σημείωσε αύξηση 160% σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2020.

μέσω των Srac, βοηθώντας με αυτόν τον τρόπο την είσοδό τους στο χρηματιστήριο.

Ενδεικτικά, η αξία των συγχωνεύσεων μέσω Srac στις ΗΠΑ διαισθητώθηκε στα 172 δισ. δολ., αντιπροσωπεύοντας πάνω από το ένα τέταρτο της συνολικής αξίας των συμφωνιών που πραγματοποιήθηκαν το διάστημα αυτό. Μάλιστα, έχουν αρχίσει να γίνονται ακόμη μεγαλύτερα deals μέσω των Srac, όπως έδειξε πρόσφατα και

η συγχώνευση ύψους 24 δισ. δολ. της Lucid Motors, ανταγωνίστριας της Tesla, με μία εταιρεία ειδικού σκοπού την οποία ελέγχει ο Μάικλ Κλέιν, με σκοπό να μπει στο Χρηματιστήριο. Υπήρξαν βέβαια και άλλου είδους μεγάλες συμφωνίες που οδήγησαν σε αυτό το ρεκόρ το πρώτο τρίμηνο του 2021. Πρόκειται για τη συμφωνία που έκανε η General Electric, ύψους 30 δισ. δολ., με την AerCap με σκοπό την πώληση της εταιρείας εκμίσθωσης σκαφών που ανέπτυξε η πρώτη, αλλά και η εξαγορά από την Canadian Pacific της Kansas City Southern, ύψους 29 δισ. δολ.

Τέλος, η συγχώνευση της Apollo Management με την Athene Holding αποτέλεσε ένα από τα μεγαλύτερα deals στον κλάδο των private equity. Ο Κέβιν Μπρούνερ, επικεφαλής συγχωνεύσεων και εξαγορών στην Bank of America, δήλωσε στους Financial Times πως οι τηλεδιασκέψεις έχουν καταστήσει τη διαδικασία των deals πολύ πιο αποτελεσματική. «Μπορείς να πραγματοποιήσεις τρεις ή τέσσερις συναντήσεις μέσα στην ημέρα χωρίς να χρειάζεται να ταξιδέψεις», επισήμανε, προσθέτοντας πως «οι τηλεδιασκέψεις έχουν επιτρέψει σε όσους λαμβάνουν αποφάσεις να παρακολουθούν και να συμμετέχουν». Όπως αναφέρει

Η συμφωνία που έκανε η General Electric, ύψους 30 δισ. δολ. με την AerCap, με σκοπό την πώληση της εταιρείας εκμίσθωσης σκαφών που ανέπτυξε η πρώτη, αλλά και η εξαγορά από την Canadian Pacific της Kansas City Southern, ύψους 29 δισ. δολ., ήταν δύο από τα μεγάλα deals που έγιναν στις αρχές του χρόνου.

το δημοσίευμα, η ανάκαμψη της δραστηριότητας που αφορά τέτοια deals είναι και αποτέλεσμα της στήριξης που παρείχε η Fed τον Απρίλιο, η οποία διοχέτευσε 2,3

τρис. δολ. σε δάνεια ενώ στήριξε και την αγορά ομολόγων υψηλού κινδύνου.

Οι αγορές ανταποκρίθηκαν θετικά στις κινήσεις αυτές, ενισχύ-

οντας την εμπιστοσύνη και διευκολύνοντας τη διαδικασία αύξησης δανειακών κεφαλαίων ώστε να πραγματοποιηθούν οι συμφωνίες αυτές.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ

Η εταιρεία SAT-7 Media Services Ltd με αριθμό μητρώου εργοδότη 637513/1/6020 ζητά να προσλάβει προσόντοχο Programming Manager με τα ακόλουθα προσόντα:

1. Αριστη γνώση Αγγλικής και Ιρανικής γλώσσας
2. Γνώση του προγράμματος BTS
3. Προηγούμενη εμπειρία σε τηλεοπτικό σταθμό σε θέση Programming Manager
4. Γνώση της κουλτούρας της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής ειδικά σε θέματα Χριστιανικής θρησκείας

Τα καθήκοντα της θέσης είναι:

1. Συντονισμός προγραμμάτων πριν την παραγωγή
2. Επιβλεψη των προγραμμάτων και των παραγωγών
3. Επιβλεψη των παρουσιαστών
4. Σύνταξη συμβολαίων
5. Προετοιμασία προϋπολογισμού

Οι ενδιαφερόμενοι να αποστέλλουν το Βιογραφικό τους Σημείωμα (CV) στο Επαρχιακό Γραφείο Εργασίας Λευκωσίας (Τηλ. 22403000 και Φαξ 22873170) με αντιγραφο στην εταιρεία στο email hr@sat7.org. Παρακαλώ όπως στο CV να σημειώνεται ο αριθμός μητρώου της εταιρείας.

Κοινοτικό Συμβούλιο ΚΡΙΤΟΥ ΤΕΡΡΑ
KRITOU TERRA COMMUNITY COUNCIL

ΑΡΧ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ 20, 8724, ΤΗΛ.: 99447237, ΦΑΞ: 26332392
www.kritouterra.org

ΖΗΤΕΙΤΑΙ / ΑΓΟΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Κρήτου Τέρας ζητεί αγορά υπηρεσιών δύο ατόμων για έλεγχο εισιτηρίων εισόδου στον χώρο στάθμευσης και έλεγχο εισιτηρίων εισόδου στους καταρράκτες. Το ωράριο είναι 08.00 π.μ. έως 18.00 μ.μ. Η εργασία είναι καθημερινή για 5 μήνες αρχίζοντας από 20.04.2021 μέχρι 20.09.2021. Μισθός 1200 ευρώ.

Επίσης το Κοινοτικό Συμβούλιο ζητεί αγορά υπηρεσιών γραμματέα κάθε Σάββατο που θα έχει πείρα εργασίας για θέματα Κοινοτικού Συμβουλίου, ηλεκτρονικά προγράμματα πληρωμών-εισπράξεων-τιμολογίων-πρακτικών και οτιδήποτε αφορά ηλεκτρονική εργασία με υπολογιστή Μισθός αναλόγως προσόντων ή αγορά υπηρεσιών με την ώρα. Τελευταία ημερομηνία υποβολής αιτήσεων 19.04.2021.

Περισσότερες πληροφορίες στο τηλέφωνο 99447237.

Εκ του Κοινοτικού Συμβουλίου ΚΡΗΤΟΥ ΤΕΡΡΑΣ
ΔΕΡΒΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ

career opportunities in audit

We feel that "Our people are our power". We seek professionals to join us that have values, ambition and drive to work. We are prepared to offer a challenging and rewarding working environment. We are an ACCA approved training practice.

auditor]

He/She will undertake team audit and prepare financial statements and tax computations for local and international entities.

Requirements: partly or newly qualified Accountant ACCA; prior experience in the profession will be considered as an advantage. Greek and English language. Good remuneration package according to qualifications & experience.

Forward Applications to HR Director by email: info@pkalopetrides.com.cy, or fax 22.66 52 99 or mail: P.O.Box 21855, 1514 Nicosia and will be dealt in strict confidence.

2, Chr. Sozos str., Eiffel Tower
7th flr., Nicosia, T.: 22.66.90.17

www.pkalopetrides.com.cy

CALL FOR APPLICATIONS
Director of the Cyprus Cancer Research Institute (CCRI)

The Cyprus Cancer Research Institute (C.C.R.I.), a Non-For-Profit organization, based in Nicosia, Cyprus, is anticipated to be a world class interdisciplinary research institute that will operate within a network of leading clinical and academic partners namely the University of Cyprus (UCY), the Karaiskakiou Foundation (KF) and the Bank of Cyprus Oncology Centre (BOCOC), aiming to promote excellence in the field of cancer research and in the development and utilization of innovative diagnostic and therapeutic systems to challenge this devastating disease. The Institute will bring together leading scientists working across different areas of biology and medical sciences to develop an internationally competitive program of research aiming to improve the current understanding on cancer pathogenesis and develop novel therapeutic approaches against different cancers.

With a mission to promote high calibre cancer research in Cyprus and to breed the next generation of cancer research scientists, the CCRI is looking to hire the Institute's Director who will be responsible for the direction and management of the Institute. The Director will mainly be responsible for the design and implementation of the CCRI Strategic Research Plan. The Director will also receive annual funding to lead his/her own research program/group.

The position of the CCRI Director, based in Nicosia (Cyprus), is open to local and/or foreign applicants.

The text of this Call for Applications is published on the CCRI's website (www.ccri.org.cy) at: <https://www.ccri.org.cy/careers/> - "Call for Applications - CCRI DIRECTOR".

Applications must be submitted before May 31st, 2021.

For any information relating to the position, please contact the CCRI's HR Department via email or phone at below contact details.

Email: hr@ccri.org.cy, Tel.: +357 22 894376

Αναζωπυρώνεται το ενδιαφέρον για αγορά ελληνικών ξενοδοχείων

Προχωρημένες διαπραγματεύσεις για μεταβίβαση πέντε μεγάλων συγκροτημάτων

ΤΟΥ ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Παρά την αβεβαιότητα που επικρατεί στην τουριστική αγορά εξαιτίας της πανδημίας, ξένα και εγχώρια επενδυτικά κεφάλαια αξιολογούν ευκαιρίες σε ξενοδοχειακά ακίνητα εκτιμώντας πως η συγκυρία ευνοεί συναλλαγές σε ελκυστικότερα τιμήματα. Τουλάκι στον πέντε μεγάλες συμφωνίες φαίνεται να κωσοφορούνται ή να έχουν ολοκληρωθεί αυτή την περίοδο, ενώ κινητικότητα καταγράφεται και σε επίπεδο διαχειρίσιμων με νέες συμφωνίες ιδιοκτητών με μεγάλες ξένες αλυσίδες.

Η διόρθωση στις αποτιμήσεις, σε συνδυασμό με τις πωλήσεις κόκκινων δανείων από τις τράπεζες, έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών funds.

Παράλληλα, οι αρμόδιες τραπεζικές διευθύνσεις επισπεύδουν διαδικασίες ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων καθώς η κρίση στα ταξίδια έχει επηρεάσει αρνητικά τις προοπτικές τακτοποίησης αρκετών οφειλών, αναφέρουν τραπεζικές πηγές. Με το νομικό πλαίσιο της ειδικής διαχείρισης να έχει λήξει, οι λύσεις που έχουν απομείνουν στις τράπεζες είναι οι συμφωνίες είτε εξυγιανσης

μέσω του πτωχευτικού, εφόσον υπάρχει συναίνωντας ιδιοκτητής, είτε της πτώχευσης εν λειτουργία, είτε του sale & lease back, όταν υπάρχει συνεργάσιμος οφειλέτης. Μία τέτοια λύση επιλέχτηκε πρόσφατα και εφαρμόστηκε σε μεγάλο επώνυμο ξενοδοχειακό συγκρότημα στην ηπειρωτική χώρα από την Τράπεζα Πειραιώς.

Την ίδια ώρα ολοκληρώνονται οι διαδικασίες για την προκήρυξη διαγωνισμού για το ιστορικό συγκρότημα Out of the Blue Capsis Elite Resort στην Αγία Πελαγία της Κρήτης, το οποίο ετέθη υπό ειδική διαχείριση το περασμένο έτος και η σχετική συναλλαγή πρέπει να κλείσει εντός του 2021. Για το εν λόγω ξενοδοχείο, που βαρύνεται με χρέη άνω των 100 εκατομμυρίων, ενδιαφέρον έχουν εκδηλώσει ο όμιλος Ιβάν Σαββίδη, μεγάλος ελληνικός ξενοδοχειακός όμιλος με έντονη παρουσία στη Βόρεια Ελλάδα, όσο και ξένα επενδυτικά κεφάλαια.

Στον νομό Ηρακλείου της Κρήτης, δύο ακόμη μεγάλα ξενοδοχεία πέντε και τεσσάρων αστέρων τελούν σε ανεπίσημη διαδικασία αναζήτησης επενδυτή, με τιμήματα που σύμφωνα με πηγές της αγοράς κινείται περίε των 80 εκατ. ευρώ και για τα δύο μαζί, με σκοπό να μειωθεί ο τραπεζικός δανεισμός της ιδιοκτητικής εταιρείας. Για τις δύο αυτές μονάδες επίσης εκδηλώνεται ζωηρό αγοραστικό ενδιαφέρον από ελληνικούς και ξένους ομίλους, αλλά η διαδικασία εκτιμάται πως θα χρειαστεί περισσότερο χρόνο.

Ολοκληρώνονται σύντομα οι διαδικασίες για την προκήρυξη διαγωνισμού για το ιστορικό συγκρότημα Out of the Blue Capsis Elite Resort στην Αγία Πελαγία της Κρήτης, το οποίο ετέθη υπό ειδική διαχείριση το περασμένο έτος και η σχετική συναλλαγή πρέπει να κλείσει εντός του 2021.

Αντιθέτως, σε προχωρημένο στάδιο βρίσκεται, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, η πώληση του ξενοδοχείου Lindian Village στη Ρόδο. Αγοραστής είναι ευρωπαϊκό επενδυτικό κεφάλαιο που αποκτά το ακίνητο, ενώ η πωλήτρια ξενοδοχειακή επιχείρηση θα συνεχίσει να το διαχειρίζεται και να το εκμεταλλεύεται. Το ίδιο κεφάλαιο αναζητεί αντίστοιχες επενδυτικές ευκαιρίες και σε άλλες μονάδες της Ρόδου όπως και στην Κω, αναφέρουν οι ίδιοι κύκλοι.

Επίσης πριν από μερικές εβδομάδες ολοκληρώθηκε η σύμβαση εξαγοράς των δανείων της εταιρείας Ελιντούρ, που κατέχει το πεντάστερο ξενοδοχείο «Ποσειδών» στο Λουτράκι Κορινθίας από τον ιρλανδικό όμιλο Comer, ο οποίος έχει αποκτήσει και το κα-

ζίνο Λουτρακίου. Πωλητές είναι οι πιστωτές Εθνική Τράπεζα και Alpha Bank, με το τίμημα για ονομαστικές τραπεζικές υποχρεώσεις της τάξης των 20 εκατομμυρίων. Όπως και στο καζίνο Λουτρακίου έτσι και με το ξενοδοχείο «Ποσειδών» ο επενδυτής εξαγόρασε τις τραπεζικές απαιτήσεις με σημαντικό discount, και τώρα αναμένεται να τις μετατρέψει σε ιδιοκτησία του ακινήτου ή και της εταιρείας.

Διόρθωση αποτιμήσεων

«Το τελευταίο εξάμηνο, και παρά τα προβλήματα που δημιουργεί το συνεχόμενο lockdown, παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα στην ξενοδοχειακή αγορά», σημειώνει μιλώντας στην «Κ» ο CEO του ελληνικού γραφείου της αμερικανικής εταιρείας ακινήτων Per-

per Hellas, Θωμάς Ζιώγας. «Το διεθνές ενδιαφέρον για αγορά ξενοδοχείων στην Ελλάδα είναι έντονο με κύριο επιχείρημα «η Ελλάδα είναι ακόμη ο φθηνότερος ακριβός ευρωπαϊκός προορισμός που παρουσιάζει προοπτικές ανάπτυξης», προσθέτει. Ο Θ. Ζιώγας εκτιμά πως «η πανδημία, που είχε ως αποτέλεσμα τη διόρθωση των αξιών στην τάξη του 20% έως 25% σε όλο το φάσμα του κλάδου, έχει ενεργοποιήσει και πάλι το διεθνές ενδιαφέρον των επενδυτών, ενώ η μετά COVID εποχή αναμένεται ιδιαίτερα έντονη».

Νέο Marriott στην Κέρκυρα

Εν τω μεταξύ, σε μία επιπλέον ένδειξη του διεθνούς ενδιαφέροντος για τα ελληνικά ξενοδοχεία, ανακοινώθηκε πως η ισπανική Ho-

tel Investment Partners (HIP), ο μεγαλύτερος ιδιοκτήτης ξενοδοχειακών μονάδων στη νότια Ευρώπη (63 ξενοδοχεία, με 18.728 δωμάτια), που ανήκει σε επενδυτικά κεφάλαια της Blackstone, προχώρησε σε συμφωνία με τη Marriott International προκειμένου να εντάξει το ξενοδοχείο Domes of Corfu (πρώην Grand Hotel) στην Κέρκυρα, στο χαρτοφυλάκιο των ανεξάρτητων ξενοδοχείων Autograph Collection Hotels. Βάσει της συμφωνίας, η Blackstone και η HIP επενδύουν περίπου 14 εκατ. ευρώ για την αναβάθμιση και τον μετασχηματισμό του συγκροτήματος, που θα λειτουργήσει κανονικά φέτος το καλοκαίρι. Υπενθυμίζεται πως η HIP εξαγόρασε πέντε ελληνικές ξενοδοχειακές μονάδες το φθινόπωρο του 2019.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Το νέο πρόγραμμα απόκτησης άδειας μετανάστευσης

Η πρώτη επίσημη αντίδραση μετά την άτακτη φυγή που προκάλεσε η κατάργηση του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος για απόκτηση ιθαγένειας ήρθε πριν από λίγες μέρες. Αυτή αφορά ένα «facelift» του προγράμματος κορήγησης άδειας μετανάστευσης μέσω της ταχείας οδού (fast track) σε άτομα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Η επιτυχής αίτηση στοχεύει στην κορήγηση μιας τέτοιας άδειας μετανάστευσης μέσα σε περίοδο δύο μηνών.

Υπενθυμίζω πως το αντίστοιχο πρόγραμμα που ήταν σε ισχύ την περίοδο 2011 – 2014, έδωσε και το έναυσμα να αρχίσουν να έρχονται στην Κύπρο υπήκοοι τρίτων χωρών που μέχρι τότε μας ήταν άγνωστοι, όπως για παράδειγμα Κινέζοι. Αναφέρω επίσης πως και τότε παρατηρήθηκαν φαινόμενα εκμετάλλευσης του εν λόγω προγράμματος, με τρόπους που προκάλεσαν δυσφορία σε επενδυτές ως προς το τι ακριβώς αγοράζαν έναντι του τιμήματος που κατέβαλλαν για γρήγορη εξέταση της αίτησής τους. Το φαινόμενο κάπου ξεκάσθηκε, αποσιωπήθηκε και παράπεσε επειδή ακολούθησε το μεγαλύτερο και νοσημιότερο γλύκισμα: αυτό της απόκτησης υπηκοότητας μέσω επενδύσεων.

Το διάστημα που ακολούθησε την κατάργηση του λεγόμενου ΚΕΠ, επανήλθε στην επιφάνεια το άλλο (μικρότερο) πρόγραμμα, αυτό της κορήγησης άδειας μετανάστευσης,

ιδιαίτερα από τους developers. Πριν από λίγες μέρες, λοιπόν, το ΥΠΕΣ δημοσίευσε την 3η αναθεώρηση κριτηρίων του εν λόγω προγράμματος, η οποία αφενός στοχεύει να ενθαρρύνει τις επενδύσεις από άτομα τρίτων χωρών και αφετέρου ορίζουν πιο ξεκάθαρα το πλαίσιο λειτουργίας του προγράμματος, έτσι ώστε να αποφευχθούν πρακτικές εκμετάλλευσής του με τρόπο που να μας εκθέτει ως χώρα. Φυσικά, επαναλαμβάνω πως το πρόγραμμα δεν αφορά σε απόκτηση ιθαγένειας, αλλά αφορά σε απόκτηση άδειας μετανάστευσης.

Ο επενδυτής λοιπόν που αιτείται άδειας μετανάστευσης πρέπει να πληροί ένα από τα επενδυτικά κριτήρια που θέτει η πολιτική και τα οποία είναι τα ακόλουθα: Αγορά κατοικίας ή διαμερίσματος από εταιρεία ανάπτυξης για τιμήματος αγοράς τουλάχιστον €300.000 πλέον ΦΠΑ. Η πώληση της εν λόγω μονάδας θα πρέπει να είναι η πρώτη της. Άρα δεν αφορά σε μεταπώληση.

Αγορά άλλης μορφής ακινήτων (εξαιρουμένων των κατοικιών και των διαμερισμάτων), όπως καταστήματα, γραφεία, ξενοδοχεία κ.λπ. ή ακόμα και συνδυασμό αυτών των κατηγοριών με ελάχιστη επένδυση τις €300.000. Το κριτήριο αυτό επιτρέπει και μεταχειρισμένα ή που είναι προϊόν μεταπώλησης, από οποιονδήποτε ιδιοκτήτη.

Επένδυση σε μετοχικό κεφάλαιο Κυπριακής Εταιρείας με δραστη-

Είναι ξεκάθαρο ότι η άδεια μετανάστευσης που χορηγείται στον αιτητή προϋποθέτει την αδιάλειπτη επένδυση. Άρα, ό,τι ραδιουργίες μπορεί κάποιος να σκέφτονται καλό είναι να τις ξεχάσουν.

ριότητες και προσωπικό στην Κύπρο. Η εταιρεία πρέπει να έχει φυσική παρουσία στην Κύπρο και να απασχολεί τουλάχιστον πέντε άτομα. Και αυτή η επένδυση πρέπει να είναι αξίας τουλάχιστον €300.000.

Επένδυση σε μερίδια Κυπριακού Επενδυτικού Οργανισμού Συλλογικών Επενδύσεων (όπως AIF, AIFLNP, RAIF) με ελάχιστη επένδυση επίσης τις €300.000.

Είναι ξεκάθαρο ότι η άδεια μετανάστευσης που χορηγείται στον αιτητή προϋποθέτει την αδιάλειπτη επένδυση. Άρα, ό,τι ραδιουργίες μπορεί κάποιος να σκέφτονται καλό είναι να τις ξεχάσουν επειδή αυτό θα σημαίνει ακύρωση της άδειας μετανάστευσης και έκθεση της χώρας μας, αν ο επενδυτής πέσει θύμα παραπληροφόρησης. Και θα είναι και οι ίδιοι υπόλογοι έναντι του νόμου.

Για παράδειγμα, δεν μπορεί ο επενδυτής να αγοράσει κάτι που έχει αξία €100.000 δηλώνοντας τα για €300.000 με τη συνεννόηση ότι θα υπάρξει κάλυψη κάποιων φορολογιών που προκύπτουν από την εξτρά δήλωση. Όπως επίσης δεν μπορούμε για παράδειγμα να του πουλήσουμε κάτι που πραγματικά αξίζει €200.000 για €300.000 και όταν κληθεί να αποδείξει την αξία του ακινήτου του να ανακαλύπτει το φούσκωμα και να μένει εκτεθειμένος. Ούτε μπορούμε να του πούμε πως πρώτα θα αγοράσει κάτι για €300.000 για να κάνει τη δουλειά του και μετά από λίγα χρόνια το πουλά για να πάρει κάτι άλλο προς €80.000 και όλα θα είναι μια χαρά. Δεν θα είναι μια χαρά.

Επιπλέον, ο επενδυτής θα πρέπει να αποδείξει κατά την αίτησή του ότι έχει ασφαλισμένο ετήσιο εισόδημα τουλάχιστον €30.000 και το εισόδημα αυτό αυξάνεται κατά €5.000 για κάθε εξαρτώμενο μέλος της οικογένειάς του και κατά €8.000 για κάθε εξαρτώμενο γονέα (του ίδιου ή/και της σύζυγού του). Το εισόδημα πρέπει να προέρχεται από το εξωτερικό. Στην περίπτωση που αγοράζει καινούργιο διαμέρισμα/κατοικία μπορεί να προσμετρήσει και το εισόδημα που συζύγου. Στις άλλες περιπτώσεις μπορεί να προσμετρήσει και εισόδημα που λαμβάνει από δραστηριότητες στην Κύπρο.

Ο αιτητής και ο/η σύζυγος πρέ-

πει να υποβάλουν βεβαίωση λευκού ποινικού μητρώου. Επιπλέον θα δηλώνουν ότι δεν προτίθενται να απασχοληθούν στη Δημοκρατία με μόνη εξαίρεση αν θα απασχοληθούν ως διευθυντές σε εταιρεία, που επέλεξαν να επενδύσουν στα πλαίσια αυτού του προγράμματος. Στις περιπτώσεις που ο επενδυτής επιλέξει να επενδύσει κάτω από οποιαδήποτε κατηγορία επενδύσεων, πλην της αγοράς κατοικίας ή διαμερίσματος, θα πρέπει να παρουσιάσει στοιχεία διαμονής στη Δημοκρατία, όπως τίτλο ιδιοκτησίας ακινήτου, πωλητήριο έγγραφο ή νομοικιαστήριο έγγραφο.

Σε περίπτωση επένδυσης σε ακίνητα, με την αίτησή του ο επενδυτής θα πρέπει να υποβάλει το πωλητήριο έγγραφο με απόδειξη κατάθεσής του στο Κτηματολόγιο και επίσης αποδείξεις ότι έχει ήδη καταβάλει ποσό τουλάχιστον €200.000 εξαιρουμένου του ΦΠΑ και αυτό ανεξάρτητα με το πότε θα λάβει ή έχει λάβει κατοχή του ακινήτου. Θα πρέπει να αποδεικνύει επίσης ότι τα χρήματα έχουν έρθει από το εξωτερικό, οι όποιες πληροφορίες αντικατοπτρίζονται στο τιμήμα της επένδυσης και τα χρήματα δεν αποτελούν προϊόν αλχημειών με εσωτερικούς δανεισμούς κ.λπ.

Σε περίπτωση αγοράς κατοικίας ή διαμερίσματος, ο επενδυτής μπορεί να αγοράσει μέχρι δύο μονάδες νοουμένου ότι το συνολικό τίμημα πληροί το κριτήριο της ελάχιστης επένδυσης. Αν το πράξει αυτό, δεν

είναι αναγκαίο ο πωλητής των δύο μονάδων να είναι ο ίδιος. Υπάρχει σωρεία άλλων κριτηρίων που αφορούν τον τρόπο λειτουργίας του προγράμματος, όπως για παράδειγμα πώς διευθυντές σε εταιρεία, που επέλεξαν να επενδύσουν στα πλαίσια αυτού του προγράμματος, όπως για παράδειγμα πώς αντιμετωπίζονται τα εξαρτώμενα άτομα.

Ένα ουσιαστικό στοιχείο σε ό,τι αφορά τον τομέα των ακινήτων είναι και το γεγονός ότι σε περίπτωση ύπαρξης ενήλικων τέκνων που δεν είναι οικονομικά εξαρτώμενα του αιτητή και τα οποία επιθυμούν να επικαλεστούν την ίδια αρχική επένδυση για απόκτηση άδειας, τότε το ποσό της αρχικής επένδυσης αυξάνεται κατά €300.000 ανά τέτοιο άτομο. Δηλαδή, αν υπάρχει ένα τέτοιο ενήλικο παιδί, τότε η επένδυση πρέπει να είναι τουλάχιστον των €600.000, αν τα ενήλικα παιδιά είναι δύο, τότε η επένδυση πάει τουλάχιστον στις €900.000 κ.λπ. Και σε αυτές τις περιπτώσεις ισχύει ότι κατά την αίτηση θα πρέπει να έχει ήδη καταβληθεί (με αποδείξεις) τουλάχιστον το 66% του τιμήματος ανεξάρτητα με το πότε θα παραδοθεί το ακίνητο.

As ελπίσουμε πως το πρόγραμμα αυτό θα τύχει σωστής εκμετάλλευσης και όχι μιας εκμετάλλευσης που θα μας παίξουν στα κανάλια. Η αγορά και η οικονομία το έχουν ανάγκη.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η όπερα της γκιλοτίνας

Η Λυρική εγκαινιάζει τους εορτασμούς για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση με το έργο «Αντρέα Σενιέ»

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Προς το τέλος της περιόδου της Τρομοκρατίας στη Γαλλία, μέσα του 1794, ελάχιστοι είχαν απομείνει να παρακολουθούν το θέαμα των διαδοχικών αποκεφαλισμών. Ο κόσμος είχε βαρεθεί: ήταν όλο το ίδιο και το ίδιο. Μέσα σε περίπου ένα χρόνο, είχαν εκτελεστεί 17.000 άνθρωποι περίπου, εκ των οποίων οι 2.500 στο Παρίσι.

Ωστόσο, έστω κι έτσι, ορισμένα από τα θύματα έβρισκαν την ευκαιρία να κάνουν πνεύμα πάνω στο ικρίωμα. Ο πλικιωμένος βαρώνος Φραντς φον ντερ Τρενκ –γνωστός και ως Καζανόβα της Αυστρίας– ήταν πληθωρικός αριστοκράτης και τυχοδιώκτης, που έκανε το λάθος να επιστρέψει στο Παρίσι καταμεσής της Τρομοκρατίας για να καταλήξει σε μία από τις τελευταίες ομάδες καταδικών που οδηγήθηκαν στη λαμπτήρο. Μαζί του, στο ίδιο κάρο, ήταν και ο ποιητής Αντρέα Σενιέ. Ειρωνεία: αυτό συμβαίνει δύο μόλις ημέρες πριν από την πτώση (και καρατόμηση) του Ροβεσπιέρου και των στενών συνεργατών του, γεγονός

Το έργο του Ουμπέρτο Τζορντάνο σηματοδότησε την έναρξη του λεγόμενου βερισμού στην όπερα.

που σηματοδότησε, λίγο-πολύ, το τέλος της Τρομοκρατίας. Ο Τρενκ, λοιπόν, βλέποντας σκυθρωπούς τους ελάχιστους θεατές, φώναξε όλος χαρά: «Γιατί τέτοια μούτρα; Απλώς στήνουμε μια κοινότητα ροβεσπιερική κωμωδία!». Λίγα λεπτά αργότερα, η λεπίδα έδωσε τέλος στην κωμωδία – ή τραγωδία, ανάλογα με το πώς το βλέπει κάποιος.

Η περίπτωση του Αντρέα Σενιέ πάντως, ο οποίος στεκόταν κάπου δίπλα στον Τρενκ και ακολούθησε στο ικρίωμα, θεωρήθηκε περισσότερο σαν τραγωδία: ήταν το φρικτό τέλος ενός ποιητή, ελληνικής μάλιστα καταγωγής, ο οποίος προετοίμαζε το έδαφος για το ρομαντικό πνεύμα του 19ου αιώνα. Η ιστορία του ενέπνευσε τον Ιταλό συνθέτη Ουμπέρτο Τζορντάνο (1867-1948) να γράψει την πιο διάσημη όπερά του, η οποία φέρει και το όνομα του ποιητή. Το έργο έκανε πρεμιέρα στη Σκάλα του Μιλάνου το 1896, αλλά, νωρίτερα ακόμα, είχε επηρεάσει και τον Γάλλο μουσουργό Εκτορ Μπερλιόζ, ο οποίος, στην περίφημη «Φανταστική Συμφωνία» του, περιλαμβάνει μια άκρως υποβλητική σκηνή σκοτεινής παραίσθησης πάνω στο ικρίωμα, την οποία εμπνεύστηκε αφού διάβασε περιγραφές του τέλους του Σενιέ, όταν ανεβαίνοντας στα σκαλοπάτια του ικριώματος, ο ποιητής λέγεται ότι έδωσε μια με το χέρι στο μέτωπό του και αναφώνησε: «Διάβολε, υπάρχει ακόμα πολύ πράγμα εδώ μέσα!».

Γεγονός είναι πως δύσκολα μπορείς να ασχοληθείς με την ιστορία του Σενιέ χωρίς να έχεις στο πίσω μέρος του μυαλού σου την γκιλοτίνα – αυτόν τον «ανθρωπιστικό μηχανισμό» που επινόησε ο ιατρός Γκιγιωτέν το 1792, στο πνεύμα του Διαφωτισμού και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (όπως βεβαίως γίνονταν αντιληπτά τότε). Ανάλογα, είναι δύσκολο να παρακολουθήσεις την όπερα του Τζορντάνο χωρίς να περιμένεις να δεις στο τέλος να ορθώνεται η τρομακτική σκιά της γκιλοτίνας. Είναι όπως όταν περιμένεις να δεις ένα ακόμη

Στην τελευταία σκηνή, ο Σενιέ με την αγαπημένη του Μανταλένα οδεύουν προς τη λεπίδα της Τρομοκρατίας.

φίλμ για τον Ττανικό: ενστικτωδώς ανυπομονείς για το ναυάγιο.

Πέραν αυτών των αιματηρών, πάντως, ο «Αντρέα Σενιέ» είναι μια πολύ λογική επιλογή από την Εθνική Λυρική Σκηνή να εγκαινιάσει τους εορτασμούς των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση με το έργο του Τζορντάνο, το οποίο σηματοδότησε την έναρξη του λεγόμενου βερισμού στην όπερα. Βερισμός (από την ιταλική λέξη *vero*, αλήθεια): ό,τι ήταν ο λογοτεχνικός νατουραλισμός ενός Ζολά στη Γαλλία ή ενός Ντράισερ στην Αμερική ήταν ο βερισμός στην όπερα, με κυριότερους εκπροσώπους τον Πουτσίνι, τον Μασκάνι και τον Λεονκαβάλο. Ρεαλισμός, καθημερινότητα, αλλά και η άποψη ότι το περιβάλλον απ' το οποίο προήλθε κάποιος στο τέλος θα τον καταπεί, δεν θα μπορέσει να το ξεπεράσει ποτέ.

Ο «Αντρέα Σενιέ» είναι ένα τέτοιο ρεαλιστικό έργο – και ας κλείνει με μια πολύ ρομαντική σκηνή, τον Σενιέ με την αγαπημένη του Μανταλένα (η οποία μάλιστα θυσιάζεται στη θέση μιας μέλλουσας μητέρας, όπως, ας πούμε, πράττει και ο ερωτευμένος Σίντνεϊ Κάρ-

στον κόσμο μ' έφερε, Γάλλο εμένα στου Βυζαντίου την Πόλη» («Ανατολίτικη ελεγεία»).

Ο Σενιέ ήταν μετριοπαθής, πολιτικά μιλώντας, όμως οι καυστικοί του στίχοι κατά του Ροβεσπιέρου προκάλεσαν την οργή του τελευταίου. Τα υπόλοιπα τα ανέλαβε ο δημόσιος κατηγορος Φουκίε Τενβίλ (ο οποίος ανέβηκε και αυτός τα σκαλοπάτια της γκιλοτίνας το 1795. Ως χαρακτηρισμός εμφανίζεται στο έργο αυτό).

Το σκηνικό

Η παραγωγή της ΕΛΣ ανέβηκε για πρώτη φορά το 2000 στο θέατρο Ολύμπια, και στη συνέχεια όλος ο «κόσμος» του «Αντρέα Σενιέ» τακτοποιήθηκε στις αποθήκες της ΕΛΣ. Περίπου τέσσερα χρόνια αργότερα, όταν η Λυρική έλαβε τη δωρεά από το ΙΣΝ για τη μεταγκατάστασή της στο ΚΠΙΣΝ, ο «Σενιέ» ήταν μία από τις παραγωγές που το υλικό της αποκαταστάθηκε: το σκηνικό ανακατασκευάστηκε και οι φθορές του χρόνου διορθώθηκαν. Εκτός αυτού, έγιναν και οι απαραίτητες επεκτάσεις ώστε να «ταιριάξει» στη μεγάλη σκηνή της αιθουσας Σταύρος Νιάρχος.

Στην παραγωγή που θα δούμε στις οθόνες μας, το σκηνικό –αποτελούμενο από σταθερά ή κινούμενα τμήματα– στη βασική του θέση έχει φάρδος 28 μέτρα, βάθος 12 μέτρα και ύψος περίπου 11 μέτρα. Το εντυπωσιακό στοιχείο της σκηνογραφίας, πέρα από το «αρχιτεκτονικό» ενδιαφέρον και τη δομή που εξυπηρετεί τις κινήσεις-αλλαγές σκηνών, είναι το υλικό: έχει χρησιμοποιηθεί σχεδόν αποκλειστικά ξύλο. Επίσης στο πλαίσιο της αποκατάστασης της παραγωγής, πολλά από τα κοστούμια –τα πρωταγωνιστικά κατά κύριο λόγο– και οι περούκες του έργου δημιουργήθηκαν από την αρχή. Περίπου 320 ενδυματολογικά μέρη (σακάκια, γιλέκα, παντελόνια, φορέματα, μεσοφόρια κτλ.) αποτελούν τα κοστούμια του έργου και είναι όλα σύμφωνα με την εποχή που διαδραματίζεται η όπερα.

Η πρώτη επετειακή παραγωγή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής για το 2021 έρχεται στο nationalopera.gr/GNOTV από τις 31/3 έως τις 31/7. Για τη μετάδοση από την GNO TV προπωλούνται εισιτήρια των 10 ευρώ στην www.ticketservices.gr και στο <https://tickets.public.gr/>. Μουσική διεύθυνση: Φίλιπ Γαγκέν. Σκηνοθεσία - σκηνικό - κοστούμια - φρεζιζοί: Νίκος Πετρόπουλος. Αντρέα Σενιέ ο Μαρσέλο Αλβαρες. Κάρλο Ζεράρ ο Δημήτρης Πλατανιάς. Μανταλένα του Κουανάν η Μαρία Αγκρέστα.

Τα περίπου 320 ενδυματολογικά μέρη είναι όλα σύμφωνα με την εποχή που διαδραματίζεται το έργο.

τον στο φινάλε της ντικεσιανής «Ιστορίας δύο πόλεων»), να οδεύουν αγκαλιασμένοι προς τη λεπίδα της Τρομοκρατίας.

Γιατί όμως είναι ταιριαστό το έργο στα 200χρονα του ελληνικού 1821; Οχι μόνον επειδή το πνεύμα της Γαλλικής Επανάστασης συνέβαλε δραστικά στο ξέσπασμα της Ελληνικής, αλλά επειδή επιώθηκε και παραπάνω: η ελληνική καταγωγή του Σενιέ. Φραγκολεβαντίνος από την Κωνσταντινούπολη με μητέρα Πηνελόπη από τη Χίο. Εκείνη του εμπύτευσε την αγάπη του για τον ελληνικό πολιτισμό, η οποία καθόρισε το ποιητικό του έργο. Ίδου ένα ελάχιστο δείγμα: «Χαιρετώ σας, θεοί του Ευξείνου, Ελλήσποντε, Σπαστέ, Αβυδε/ και Νύμφη του Βοσπόρου, και της Προποντιδίας Νύμφη./ που την τυραννική ημισέληνο του βάρβαρου Οσμάνλιδη/ βλέπετε σήμερα να γέρνει στη δύση της./ Εβρε, Παγγαίο, Αίμε, Ροδόπη, Ριπαία όρη./ σας χαιρετώ, Θράκη μητέρα, και του Ορφέα μητέρα./ Γαλατά, που από καιρό τα μάτια μου ποθούναν./ Γιατί εκεί μια Ελληνίδα, στην ανοίξη της νιότης της./ ωραία, στην κλίση ενός συζύγου, τέκνου της Γαλλίας./

Ο Ουγκώ και η «μαρτυρία» ενός αποκεφαλισμένου

Η ιστορία του Σενιέ δεν ενέπνευσε μονάχα τον Τζορντάνο και τον Μπερλιόζ. Το 1853, ο Βίκτωρ Ουγκώ παρακολουθούσε και κατέγραφε πνευματιστικές συνεδρίες με σκοπό να γράψει κάποτε ένα βιβλίο. Τον Δεκέμβριο εκείνης της χρονιάς είχε τη φαινή ιδέα να προσπαθήσει να επικοινωνήσει με το πνεύμα του Σενιέ, ρωτώντας τον μάλιστα για την όλη εμπειρία του αποκεφαλισμού του στις 25 Ιουλίου του 1794. Ίδου τι κατέγραψε, μεταξύ των άλλων: «Ο καταδικασμένος έχει ένα τρομακτικό δευτερόλεπτο. Ανοίγει τα μάτια και βλέπει ένα

καλάθι γεμάτο κόκκινη γλίτσα... Το κεφάλι λέει: να εκεί χάμω θα καταλήξω. Οχι, αποκρίνεται η ψυχή του. Το θέαμα αλλάζει. Αντί για τη γλίτσα, τώρα βλέπει έναν ωκεανό, αντί για αίμα, βλέπει φως. Μέσα από έναν υπόνομο έχει εξέλθει στους ουρανούς... Είμαι ζωντανός κι ωστόσο δεν υποφέρω από το φορτίο της ύπαρξης. Εισπράττω το άπειρο μέσα απ' όλους μου τους πόρους κ.τ.λ., κ.τ.λ.».

Κατά γενική ομολογία, η «μαρτυρία» του αποκεφαλισμένου Σενιέ θυμίζει εκπληκτικά το ύφος γραφής και σκέψης του Βικτώρος Ουγκώ...

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

5.4 - 11.4.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

Eleni Era -
Younger Heart

Η εναλλακτική pop καλλιτέχνης Eleni Era με έδρα το Βερολίνο κυκλοφορεί το δεύτερο της άλμπουμ με τίτλο «Younger Heart». Τα τραγούδια της Eleni Era, θυμίζουν μια διαδικασία εξιλέωσης και ένα αντίδοτο που δημιουργείται από τον ίδιο μας τον εαυτό. Συνεχίζοντας μια πορεία που ξεκίνησε από το ντεμπούτο άλμπουμ της που κυκλοφόρησε το 2019 με τίτλο Rise Love, η Eleni Era βυθίζεται βαθιά σε ένα ραντεβού με την ψυχή της και χτίζει μέσα από αυτό το νέο της άλμπουμ, Younger Heart. **Buy/Stream: <https://found.ee/YoungerHeart>**

ΘΕΑΤΡΟ

«1958» του Μιχάλη Παπαδόπουλου

Το θέατρο Αντίλογος και ο Μιχάλης Παπαδόπουλος συνεχίζουν τη δημιουργική τους συνεργασία που καταπνέεται με ιστορικές στιγμές της Κύπρου, της Ελλάδας και της Τουρκίας, και με το νέο έργο «1958», φωτίζουν αυτή τη φορά μια ιστορική περίοδο της Κυπριακής Ιστορίας λίγο πριν την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας. Το «1958» είναι ένα έργο βαθιά ανθρώπινο, με ήρωες απλούς ανθρώπους που πίστεψαν στο δίκαιο, σε ένα καλύτερο κόσμο και που κατέστησαν να αντιμετωπίσουν το μίσος και τη σκληρότητα ενός απάνθρωπου συστήματος. Ο Νεοκλής Νεοκλέους σε ρόλο σκηνοθέτη - ηθοποιού και η Χριστίνα Χριστόφια, εξιστορούν μια περίοδο της ιστορίας του τόπου, μέσα από τα μάτια

των απλών ανθρώπων του νησιού και την καθημερινότητα τους. Το έργο περιγράφει τις πολιτικές φουρτούνες της εποχής, τη γέννηση της ΕΟΚΑ, τον αγώνα για την ένωση και την ίδια στιγμή τη δράση της ΤΜΤ. Μέσα από δύο διαφορετικές ιστορίες, το έργο περιγράφει τις διαμάχες, πολιτικές και εθνικιστικές, των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, από τη μία τη συσείρωση του λαού απέναντι στην αποικιοκρατία και από την άλλη αγγίζει θέματα όπως τον δικασμό, διπολισμό και τις ακρότητες που διαδραματίστηκαν κατά τη συγκεκριμένη περίοδο. Παραστάσεις κάθε Πέμπτη, ώρα 7:00 μ.μ. Θέατρο Μασκαρίνι, Αθαλάσσης 11, Λατσία. **Πληροφορίες και κρατήσεις τηλεφωνο 99251331.**

ΤΑΙΝΙΑ

«De profundis»
του Oscar Wilde

Η ηθοποιός Βασιλική Κυπραίου και ο μουσικός Βαγγέλης Γέττος ψηλαφούν με γυμνά χέρια το «De profundis» («Εκ βαθύων»), την πυρακτωμένη επιστολή - διαθήκη του μεγάλου Ιρλανδού συγγραφέα, μέσα από μία πειραματική ταινία μεσοίου μήκους που θα προβληθεί για πρώτη φορά διαδικτυακά στις 9/4/2021. Στην ταινία «De profundis», ο λόγος και η μουσική συντονίζονται με τον ρυθμό της μεταϊμιακής γραφής του μεγάλου συγγραφέα καθώς και σκηνές από το στούντιο των ηχογραφήσεων και της κυριακής υπαίθρου. Διαδικτυακή πρεμιέρα με πρόσβαση ελεύθερη για το κοινό: 9/4/2021, στις 9:00 μ.μ. Η ταινία «De profundis» έγινε με την υποστήριξη της Πρεσβείας της Ιρλανδίας στην Κύπρο στο πλαίσιο του «The Cyprus Oscar Wilde Festival» και θα παραμείνει διαθέσιμη στο Youtube με ελεύθερη πρόσβαση. **Σύνδεσμος παρακολούθησης www.youtube.com/c/IrishForeignMinistry**

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΝΕΝΑΣ ΦΙΛΙΟΥΣΗ

Παιχνίδι
αντιθέσεων

Είχα ένσταση πριν φτάσω στο θέατρο. Μα μία ώρα και πενήντα λεπτά; Τι έχει γράψει; Ένσταση είχα και για τον αριθμό των θεατών. Γιατί μόνο πενήντα αφού το Ριάλτο έχει 600 θέσεις; Και άλλες μικρές ενστάσεις, γκρίνιες και παρόμοια. Ευτυχώς που βρέθηκε και το εισιτήριο. Όλη η πλοκή και η αναδιπλωσή της «Κρίσιμη κατάσταση» έχουν να κάνουν με τον πόνο και την πδωνική ή φιλήδονη σχέση που αναπτύσσουν οι άνθρωποι μαζί του. Τον πόνο σε όλες του τις εκδοχές και εκφορές. Είτε πρόκειται για τον πόνο γυναίκας-μητέρας που ανέχεται τον αδιάφορο σύντροφο με την ψευδαισθητική της οικογενειακής δομής, είτε πρόκειται για τον πόνο γιου που κάνει τη φυσική παρουσία της μάνας, τον πόνο γιου που αναζητάει την αποδοχή και την αγάπη της μητέρας, τον πόνο της κόρης που δημιουργεί ερεθίσματα προκειμένου να καλύψει το τεράστιο κενό της απουσίας της μάνας. Η μητέρα, λοιπόν, κοινή συνισταμένη, με το χάδι και την απουσία της, τις ορτανσίες και τις εμμονές, τις αστοχίες και τις αγκυλώσεις της, με το σώμα της και τον θάνατό της. Η μητέρα, μια δυσώπτη αλληγορία και μια σφραγίδα άπαξ και διά παντός.

Όσο εξελισσόταν το έργο, δυνάμωνε ο συλλογισμός μου πως ο Αντώνης Γεωργίου έγραψε για ένα θέμα που ο διακριτός του άξονας περιβεβλημένος από τη βιωμένη

Τον συγγραφέα διακρίνει η ικανότητα να φτιάχνει ιδιόζωντα κάτοπτρα για τον θεατή και να τολμά φανερώσεις επώδυνων συναισθηματικών διεργασιών, ενώ δεν παραλείπει ποσώς και τη σκιαγράφηση της περιβάλλουσας κοινωνικής παθογένειας.

εμπειρία της αναμονής έξω από την πτέρυγα εντατικής θεραπείας, λαμβάνει συχνά ποικίλες διαστάσεις και άξονα ως τερατώδη σχήματα. Εξάλλου, τον συγγραφέα διακρίνει η ικανότητα να φτιάχνει ιδιόζωντα κάτοπτρα για τον θεατή και να τολμά φανερώσεις επώδυνων συναισθηματικών διεργασιών, ενώ δεν παραλείπει ποσώς και τη σκιαγράφηση της περιβάλλουσας κοινωνικής παθογένειας.

Κάτι άλλο που συννηθίζει ο Αντώνης Γεωργίου είναι το παιχνίδι με τα ζεύγη αντιθέσεων: μέσα-έξω (δεν εννοώ μόνο την πόρτα που ανοίγει αλλά τους συνειρμούς με το αλλού και το «έξω από δω»), θηλυπταρρενικότητα με εναλλαγές και αλληλοκωρήσεις, παθητικότητα-επιθετικότητα στα άκρα, έλξη και άπωση όχι μόνο των φύλων, εσώστροφη και εξώστροφη κίνηση του λόγου, συναρτήσεις και αποδεσμεύσεις του σώματος, φαντασίωση και πραγματικό (ή μάλλον «κανονικό», σύμφωνα με το κείμενο). Ξεχωριστές στιγμές, ο εσωτερικός μονόλογος των παθόντων «μετωπιαίος, άρρητος, άμοσος, άστικτος, ακριαίος. Η αβίαστη ροή του λόγου στο ιδίωμα, καθώς και η ενίοτε ωμή γλώσσα, απέδωσαν το κλίμα και το κυρίαρχο συναίσθημα της αγωνίας και του μετεωρισμού των προσώπων, αλλά δεν υπονόμισαν ευτυχώς τον προσωπικό λυγμό και τη σπαρτακτική εικόνα που ρυθμικά αναστρέφεται: μητέρα που κάνει παιδί, παιδί που κάνει τη μάνα. Όλο το έργο σπνιχόθηκε σ' αυτά που αμετάκλητα χάνονται. Όταν λέμε σε ένα αγαπημένο πρόσωπο μη φύγεις, μην πεθάνεις είναι σαν να διαφεύδουμε τη νομοτέλεια της ζωής, σαν να ακυρώνουμε τη συνέπεια της πραγματικότητας και βεβαίως σαν να ενιστάμεθα στον αδηφάγο χρόνο. Γι' αυτό όταν πέφτει στο τραπέζι χαρτί με απώλεια, τι γίνεται; Η σάρκα αναβράζει σαν παυσίπονο ή παυσίπονο δισκίο. Μόνο που κάποτε και ο έρωτας γίνεται αυτοάνοσος και αδιέξοδος, οδυνηρός και τελεσιδικός, σαν θάνατος. Αφού το ξέρουμε, στο τέλος του τέλους, αν είναι κάτι που συνδέει τα αρχέτυπα του έρωτα και του θανάτου, αυτό δεν είναι η οδύνη; Η μήπως η πδωνή;

ΘΕΑΤΡΟ

«Η Ψιλικατζού» από την ΕΘΑΛ

Η Κεντρική Σκηνή της ΕΘΑΛ παρουσιάζει την θεατρική διασκευή του ομώνυμου μπεστ σέλερ βιβλίου της Κωνσταντίνης Δελμητρου «Η Ψιλικατζού». Μια Ψιλικατζού αφηγείται την ιστορία της μέσα από το μαγαζί της. Μας μιλάει για τις εικόνες της καθημερινότητας της, εικόνες μιας Ελλάδας που αναγνωρίζουμε κάπως σφιγμένοι επειδή προσοιοιούμαστε ότι δεν υπάρχει. Έτσι με μπόλικες δόσεις κιούμορ μαθαίνουμε για τους τύπους των πελατών, την ξενοφοβία, το ρατσισμό αλλά και για το προσωπικό της δράμα.

Το έργο ανεβαίνει σε θεατρική διασκευή Δημήτρη Καρατζιά και σκηνοθεσία Αχιλλέα Γραμματικόπουλου. Τα σκηνικά υπογράφει η Έλενα Κοτασβήλι, τα κοστούμια ο Αντρέας Αντωνίου, τον σχεδιασμό φωτισμών ο Αλέξανδρος Γιότσοβιτς και τα video ο Γιώργος Αλεξάνδρου. Βοηθός σκηνοθέτη η Νίκη Παύλου. Την ψιλικατζού ερμηνεύει η Μαρίνα Βρόντη. Μαζί της επί σκηνής η Άνθη Κάσινου. Παραστάσεις: 16, 17, 20 Απριλίου, ώρα 8:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνου 25877827. Κατάλληλο για ηλικίες άνω των 15.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Θέατρο επιπόνησης: «Out of Necessity»

Με αφορμή τα 60 χρόνια από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, το Out of Necessity είναι μια παράσταση θεάτρου της επιπόνησης, που επιχειρεί την αναζήτηση ταυτότητας, έχοντας ως αφετηρία το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και το Δίκαιο της Ανάγκης. Πώς αυτά τα θεμελιώδη έγγραφα καθόρισαν και εξακολουθούν να καθορίζουν την πολιτική μας υπόσταση σήμερα; Πώς ένα εξ ανάγκης «παράθυρο», δύναται να καθορίσει τον τρόπο που αντιμετωπίζουμε τη ζωή γενικότερα; Πώς επηρεάζει την καθημερινότητά μας; Σύλληψη - σκηνοθεσία - δραματολογία: Μαρία Κυριάκου, Μαρία Βαρνακίδου. Επί σκηνής: Αντρία Ζένιου, Έλενα Καλλινοπούλου, Γιώργος Κυριάκου, Μαρίνα Μακρή, Φοίβος Παπακώστας, Λουκία Πιερίδου. Wherehaus 612, Μιχαήλ Κουσουλιδη 5, Βιομηχανική Περιοχή Παλλουριώτισσας, Λευκωσία. Παραστάσεις Κυριακή 4 Απριλίου, Τετάρτη 7, Πέμπτη 8, Παρασκευή 9, Σάββατο 10, Κυριακή 11 Απριλίου, ώρα 7:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνου 7777040.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Duologue»: Σπύρος Αγαθού / Αντώνης Τζιαρρίδης

Το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος ανακοινώνει την επαναλειτουργία του και παρουσιάζει την έκθεση Duologue, μια εικαστική συνομιλία των Σπύρου Αγαθού και Αντώνη Τζιαρρίδη. Τα έργα των δυο εικαστικών δημιουργούν ένα δόκιμο διάλογο, υπογραμμίζοντας τη διαχρονικότητα της ανάμνησης, της ιστορικότητας και της άμεσης συσχέτισης της ταυτότητας και της μνήμης. Της μνήμης και της ταυτότητας που αποτελούν το πιο πολύτιμο περιουσιακό μας στοιχείο. Ο Σπύρος Αγαθού, μέσα από τη δουλειά του, εστιάζει στη μνήμη, τον χώρο δηλαδή όπου εναποτίθεται το συναίσθημα. Έτσι, δημιουργεί ένα ποιητικό νοητικό πεδίο, το οποίο, συνήθως διαφορο-

ποιείται χωρικά. Διατηρεί, ωστόσο, τη συνοχή και τη δυναμική του μέσα στον ιδιωτικό χρόνο. Ο Αντώνης Τζιαρρίδης, χρησιμοποιώντας κλασικά ψυχρά πρόσωπα από διακοσμητικά άψυχα κεραμικά επιδώκει να αποδώσει το επίκαιρο συναίσθημα του περιορισμού. Μέσω της συσώρευσης διαφορετικών υλικών δημιουργεί μνημιακές «σπίλες». Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι και το Σάββατο 24 Απριλίου και θα είναι ανοιχτή τις ακόλουθες ημέρες: Τρίτη - Παρασκευή 17:00 - 19:00, Σάββατο 11:00 - 13:00. Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης ΔΙΑΤΟΠΟΣ, Κρήτης 11. **Πληροφορίες τηλεφώνου 22766117, info@diatopos.com, www.diatopos.com**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Των φανερών και των κρυφών πόθων

Θυμάμαι πριν από λίγα χρόνια, το 2016 αν δεν κάνω λάθος, μια συνέντευξη τύπου για την τουριστική προβολή της παλιάς πόλης, πόσα ωραία και ονειροπόλα είχαν λεχθεί τότε. Με διάφορες δράσεις θα προβαλλόταν η παλιά πόλη, τα μουσεία της, τα ενδιαφέροντα σημεία της, θα γινόταν πόλος έλξης τουριστών και ανθρώπων για τους κατοίκους της... Ουδέν από αυτά που ακούστηκαν εκείνη την ημέρα μακροπρόθεσμα, αν εφαρμόστηκε κάποιο και ο λόγος; Έλεειψη βασικού σχεδιασμού, οράματος και συνεργασιών. Αυτό φοβάμαι και σήμερα, με όσα ακούγονται για τη Φανερωμένη... και τη μεταστέγωση στο εμβληματικό κτήριο του Παρθεναγωγείου της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Το μείζον σύμφωνο με τον δήμαρχο της Λευκωσίας είναι η αναζωογόνηση της παλιάς πόλης και η προσέλκυση φοιτητών, οι οποίοι θα δώσουν αέρα ανανέωσης και θα φέρουν ζωή. Καλά όλα αυτά, αλλά μήπως θα έπρεπε πρώτα να δούμε πώς θα γίνει η παλιά πόλη βιώσιμη για τους νυν κατοίκους της και πώς θα γίνει να προσελκυστούν νέοι κάτοικοι; Έχω την αίσθηση πως τα μεγαλειώδη σχέδια της δημοτικής αρχής και της

κυβέρνησης στο τέλος της ημέρας θα μπουκώσουν κατά το κοινώς λεγόμενο την πόλη με χρήσεις που θα αποτρέψουν μόνιμους κατοίκους. Η πόλη είναι περιορισμένη χωροταξικά και είναι λογικό από τη μία να δημιουργούνται εύκολα συνθήκες γκετοποίησης, και από την άλλη ο κίνδυνος με την άναρχη αστική ανάπτυξη και τις προσπάθειες εξευγενισμού της, το κοινώς λεγόμενο gentrification, να δημιουργήσει έναν χώρο μη ζωτικό και αφόρητο για μόνιμη διαμονή. Και τι θέλω να πω, με την έλευση δεκάδων ή εκατοντάδων φοιτητών και την προσωρινή τους κατοίκηση εκεί η φυσιογνωμία και ο κοινωνικός χαρακτήρας της πόλης αλλάζει άρδην. Οι φοιτητές έχουν πολύ συγκεκριμένες εμπορικές ανάγκες, ένα-δύο φωτοτυπάρια και καταστήματα γραφικών ύλης, αρκετά διασκεδάση και φυσικά φτηνά διαμερίσματα ή δωμάτια σε εστίες. Ανάγκες εντελώς διαφορετικές από αυτές που έχουν οι οικογένειες ή οι εργενήδες άντρες ή γυναίκες. Σήμερα ένα από τα βασικότερα προβλήματα της παλιάς πόλης είναι η έλλειψη δημόσιων χώρων, η ηχορύπανση και τα ακριβά ενοίκια. Είναι αδύνατο να βρει

κάποιο στέγη για ενοίκια σε αξιοπρεπές διαμέρισμα κάτω από τα 650 ευρώ, και ίσως λέω και λιγά. Δεν ξέρω με τον εξευγενισμό της σε τι ύψη θα φτάσουν τα ενοίκια, αν σήμερα είναι σε αυτά τα επίπεδα. Και εντάξει για τους φοιτητές θα δημιουργηθούν εστίες, οι οποίες θα στεγάσουν φοιτητικά όνειρα, αλλά οι υπόλοιποι; Αυτό που πρέπει να δείξει η δημοτική αρχή είναι ότι έχει κάνει μακροπρόθεσμο σχεδιασμό. Οι συνέπειες από τη συγκέντρωση σε έναν τόσο στενό χώρο τόσο μεγάλων δραστηριοτήτων, με τόσο κόσμο θα πρέπει να έχουν υπολογιστεί με μαθηματική ακρίβεια. Ο νέος καθεδρικός ναός, το Κέντρο Αριστείας CYENS, το νέο δημαρχείο, μεθούριο η Αρχιτεκτονική Σχολή σε πλήρη ανάπτυξη, είναι άνθρωποι που θα πρέπει κυρίως να έχουν εύκολη πρόσβαση στα κτήρια, που ωστόσο δεν είναι μόνιμοι εμπορικοί πελάτες σε μεγάλη γκάμα εμπορικών δραστηριοτήτων και δόξα τω Θεώ η παλιά πόλη έχει ήδη πολλά καφέ και εστιατόρια που τους φέρνουν κόσμο μεσημέρι και βράδυ, προσθέστε και τους θαμώνες των κέντρων διασκέδασης, που τα σαββατόβραδα κατακλύζουν τα πεζοδρόμια της πόλης και

τα στενά δρομάκια. Φυσικά και δεν είμαι εναντίον της ανάπτυξης της παλιάς πόλης, όλες οι παραπάνω δραστηριότητες είναι ωραίες ιδέες, αλλά έχω την αίσθηση ότι δεν είναι υπέρ των πολλών, στοχεύουν ακριβώς στον εξευγενισμό της, δεν είμαι σίγουρος αν θα έλθει με την καλή του έννοια, αλλά ό,τι γίνει μπορεί και πρέπει να γίνεται με σχέδιο. Δεν θα πρέπει η παλιά πόλη να κλειστεί στη φύσκα ενός «ιδιαίτερου» οικοσυστήματος ή μιας συγκεκριμένης στόχευσης, γιατί και οι φύσκες σπάνε και οι στοχεύσεις αλλάζουν, αναλόγως των διαθέσεων των καιρών και των ανθρώπων. Καλό θα είναι, λοιπόν, η δημοτική αρχή να αρχίσει το gentrification της παλιάς πόλης, παρουσιάζοντας στους δημότες της τις μελέτες αστικές βιωσιμότητας που έχει εκπονήσει, ώστε να αισθανθούν νυν κάτοικοι της ότι δεν θα οδηγηθούν μεσομακροπρόθεσμα σε εκδίωξη. Να δείξουν στους Λευκωσιώτες οι δημοτικές αρχές πώς θέλουν την πόλη μετά από μια δεκαετία, όταν θα ανοίξουν τα οδοφράγματα και όταν οι ανάγκες θα είναι διαφορετικές.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Ο Λορεντζάτος πέρα από αγκυλώσεις

Μια εις βάθος προσέγγιση του ακατάτακτου στοχαστή με τους πολλούς θαυμαστές, ο οποίος δέχθηκε, όμως, και επικρίσεις

ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ (επιμ.)
Ζήσιμος Λορεντζάτος
εκδ. Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων,
2020, σελ. 97

Τον **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ**

Δύο σχεδόν δεκαετίες μετά τον θάνατο του Ζήσιμου Λορεντζάτου (1915-2004), η θέση του στα ελληνικά γράμματα παραμένει ασαφής ή αντιλεγόμενη. Αραγε υπήρξε κατά βάση κριτικός, με διεισδυτικές, μάλιστα, μελέτες για τον Σολωμό, τον Σεφέρη, τον Ζιντ ή τον Πάουντ – ή ένας ακατάτακτος στοχαστής που, παραβιάζοντας συχνά τα φιλολογικά πρωτόκολλα, έθεσε τη λογοτεχνία ενώπιον ριζικών πνευματικών διλημάτων; Η αξία του βρίσκεται στις ιδέες του ή στη δοκιμαστική του γραφή με το κουβεντιαστό ύφος, μία σπάνια ικανότητα συμπύκνωσης του υψηλού και του καθημερινού αλλά και έναν κατά τόπους παρωχημένο δημοτικισμό; Η εμβληματική αναζήτηση του «χαμένου κέντρου» συνιστά προφητεία ή οπισθοδρομία;

Πώς είναι δυνατόν, από τη μία ο Ντέιβιντ Ρικς να χαρακτηρίζει τον Λορεντζάτο «τον σημαντικότερο άνθρωπο των γραμμάτων στην Ελλάδα» ή ο Κωστής Παπαγιώργης να υποστηρίζει ότι «το λορεντζατικό έργο θα πρέπει να αποτελεί την πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια και την ανώτατη εκπαίδευση» κάθε νέου λογοτέχνη, σύμφωνα με τον Κωστή Παπαγιώργη.

τον εγκυλούν για ελληνοκεντρισμό, μακρυγιαννισμό και παλινδρομηση σε μία προνεωτερική θρησκευτικότητα;

Την ανάγκη της απελευθέρωσης του Λορεντζάτου από τις θετικές ή αρνητικές αυτές αγκυλώσεις εκπληρώνει ο μικρός τόμος που κυκλοφόρησε από το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία στη σειρά «Πρόσωπα Αξία Τιμής» και συγκεντρώνει τρεις μελέτες που δεν αποφεύγουν αλλά αντι-

«Το λορεντζατικό έργο θα πρέπει να αποτελεί την πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια και την ανώτατη εκπαίδευση» κάθε νέου λογοτέχνη, σύμφωνα με τον Κωστή Παπαγιώργη.

θετα επικεντρώνονται στα «δύσκολα» ερωτήματα που υποβάλλει το έργο του – συνδυάζοντας τη θερμότητα και εις βάθος εξοικείωση με τον τιμώμενο, με το προνόμιο να μη διαβάζουν τα γραπτά του λορεντζατικά.

Μετά τον πρόλογο του επιμελητή της έκδοσης Σταύρου Ζουμπουλάκη που συμπυκνώνει επιγραμματικά όλες σχεδόν τις όψεις της προσωπικότητας και του έργου του Λορεντζάτου, ο Μανόλης Παπουτσάκης, στην πυκνή και γεμάτη απρόσμενες διακλαδώσεις μελέ-

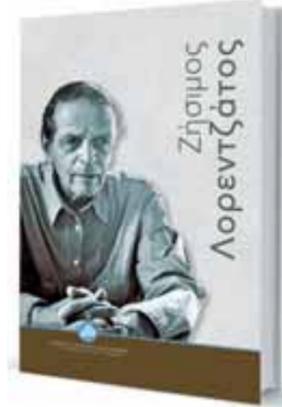

Πώς είναι δυνατόν, από τη μία ο Ντέιβιντ Ρικς να χαρακτηρίζει τον Λορεντζάτο «τον σημαντικότερο άνθρωπο των γραμμάτων στην Ελλάδα» και κάποιοι να τον εγκυλούν για ελληνοκεντρισμό, μακρυγιαννισμό και παλινδρομηση σε μία προνεωτερική θρησκευτικότητα; Σε αυτά και άλλα ερωτήματα προσπαθεί να δώσει απάντηση το βιβλίο.

τη: «Σεφέρης και Λορεντζάτος: Ο «αγνοημένος δρόμος» και «ο μακρύτερος δρόμος», φωτίζει κρίσιμες στιγμές του διαλόγου ανάμεσα στον ποιητή και τον δοκιμογράφο (ίσως τον μόνο εγχώριο συνομιλητή του που ο Σεφέρης αναγνώριζε ως ισότιμο) μέσα από δύο εκφράσεις – τον «αγνοημένο δρόμο» και τον «μακρύτερο δρόμο» – που απαντούν στην αλληλογραφία τους αλλά και στα Τρία Κρυφά Ποιήματα και τα Collectanea, εστιάζοντας στις μεταξύ τους εντάσεις ή παρανοήσεις. Ο Παπουτσάκης διαβάζει ακόμα τους

σεφερικούς στίχους για τους «συντρόφους» που «είχαν τρελάνει» τον ποιητή με «πλεσκόπια που μεγάλωναν πράγματα» (Πάνω σε μια χειμωνιάτικη ακτίνα, Γ') ως πλάγια επίκριση στις προγραμματικές εξαγγελίες του Λορεντζάτου την εποχή της μεταφυσικής στροφής του.

Στη δεύτερη μελέτη, «Η κριτική της Ιστορίας στη Μικρά Σύρτι του Ζήσιμου Λορεντζάτου», ο Γιάννης Δημητρακάκης, με τη γνώστη διαύγεια και ακριβολογία του, επιστρέφει στο συνθετικό εκείνο ποίημα

που γράφτηκε το 1953 στο σπίτι του Φίλιπ Σέρραρντ στο βόρειο Λονδίνο – απηχώντας, μεταξύ άλλων, και το πνεύμα του κύκλου του Χάιγκεϊτ που περιγράφει θαυμάσια ο Ελίας Κανέτι στην αυτοβιογραφία του – και αργότερα αποκρυστάλλωσε από τον δημιουργό του. Ο Δημητρακάκης κατανοεί τη Μικρά Σύρτι ως μία χειρονομία άρνησης της Ιστορίας, την οποία ο ποιητής θεωρεί «φορέα αποξένωσης του ανθρώπου από το θείο». Επίσης, αθροίζει στις επιρροές του Λορεντζάτου και τον Ρουμάνο θρησκευολόγο Μιρτσέα Ελιάντε, ειδικά το βιβλίο του «Ο Μύθος της αιώνιας επιστροφής: Αρχέτυπα και επανάληψη» που ο Λορεντζάτος μάλλον γνώριζε από την εποχή της πρώτης κυκλοφορίας του στο Παρίσι όπου ήταν και ο ίδιος εγκατεστημένος (1949). Πάντως, αρκετές ενότητες του ποιήματος (όπως κατεξοχήν οι στίχοι 466-475, 958-969) δεν είναι

διαποτισμένες μόνον από τη «νοσταλγία των απαρχών» που ορθά εντοπίζει αλλού ο Δημητρακάκης, αλλά μάλλον αναμένουν με βεβαιότητα μία εσχατολογική έκρηξη.

Τέλος, στην τρίτη μελέτη του τόμου, ο Σταύρος Ζουμπουλάκης διακρίνει, χρησιμοποιώντας λεπτά αλλά αιχμηρά εργαλεία, τις ποικίλες εκδοχές της «Ελλάδας του Λορεντζάτου» – τον ίδιο τον τόπο, στη συνέχεια τον απλό «λαό» του προφορικού πολιτισμού και «της αγροτικής διάρθρωσης της ζωής» και θεματοφύλακα μιας εμπράγματης μεταφυσικής, και, τέλος, την ελληνική γλώσσα και παράδοση.

Η ανάγνωση του Ζουμπουλάκη απαλλάσσει τον Λορεντζάτο, ίσως και διά παντός, από την κατηγορία του ελληνοκεντρισμού, υπενθυμίζοντας και την απόλυτη λορεντζατική απόρριψη του παπαρηγοπούλειου σχήματος της τριμερούς ενότητας και συνέχειας του ελληνικού έθνους (θα προσέθετα, και της ίδιας της έννοιας του έθνους: Μελέτες I, 188-191, 501, 546 κ.α.) και επιμένοντας καταληκτικά στην ισόβια προσήλωσή του δοκιμογράφου στο πνεύμα της «philosophia perennis», όπως εκφράστηκε από τον «αποθησαυριστή της» (Collectaneum 721) Ανάντα Κουμαραουσάμι: στον σεβασμό όλων των πνευματικών παραδόσεων που αναζητούν την ίδια μεταφυσική ρίζα της ζωής – ρίζα «υπερεθνική και υπεριστορική, δηλαδή πνευματική» (Μελέτες I, 191).

Ο κ. Δημήτρης Καραμπελας είναι ιστορικός του Δικαίου και δοκιμογράφος.

LOVE FM 100.7 ΠΡΩΤΟ ΣΤΙΣ ΚΑΡΔΙΕΣ ΣΑΣ ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΗΛΙΚΙΕΣ 13-80 ΕΤΩΝ ΣΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2020 ΜΕΧΡΙ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021 (ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ SYMMETRON MARKET RESEARCH & CONREAD RESEARCH BUREAU)

LEDRA MUSIC SOLOISTS
INTERNATIONAL PERFORMERS NETWORK
www.ledramusic.org

ΓΙΑ 6 ΜΟΝΟ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
Ημερήσια: 27 Μαρτίου
Παραστάσεις: 2, 9, 15, 22 & 25 Απριλίου
Κινηματοθέατρο Παλλás

SCAN ME

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΜΕΛΑΝΙ.
της Μάρας Κωνσταντινίου

THE AGENCY

Ένας χώρος συνάντησης κοινού και τέχνης

Η Δάφνη Νικίτα μίλησε στην «Κ» για τη διαδρομή του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος, εορτάζοντας 20 χρόνια λειτουργίας

Συνέντευξη στη ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ

Πηγαίνοντας στην τελευταία έκθεση του Κέντρου Τέχνης Διάτοπος, «Duologue» με τους καλλιτέχνες Σπύρου Αγαθού και Αντώνη Τζιαρρίδη συνάντησα την ιδιοκτήτρια της γκαλερί Δάφνη Νικίτα και μιλήσαμε για την αναθεωρημένη μας πραγματικότητα. Μέσα σε πολλά άλλα που συζητήσαμε μου είπε ότι τώρα ο Διάτοπος κλείνει 20 χρόνια στα εικαστικά δρώμενα της Κύπρου. Η Δάφνη Νικίτα μου είπε για τα είκοσι χρόνια του Διάτοπου ότι αδιαπραγμάτευτος σκοπός του χώρου από την αρχή μέχρι και σήμερα είναι να προβάλλει το σύγχρονο έργο τέχνης και να ερευνά και να διαδίδει τις ιδιαίτερες αξίες της σύγχρονης τέχνης. Σημαντικό για μένα ήταν και είναι ο Διάτοπος να δίνει βήμα στην πρωτοποριακή και πειραματική τέχνη.

–Είκοσι χρόνια Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος...

–Τα είκοσι χρόνια που λειτουργεί το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος πραγματικά μοιάζουν σαν να μην πέρασαν ποτέ. Όταν συνειδητοποιήσα πως στις 21 Μαρτίου 2001 είχαμε εγκαταστήσει τους χώρους μας με την εμβληματική έκθεση της Μαρίας Λοϊζίδου «Let's get lost» ένιωσα την ανάγκη να μοιραστώ αυτή μας τη διαδρομή στον συναρπαστικό κόσμο των εικαστικών τεχνών και όχι μόνο, με το φιλόδοξο κοινό που για τόσα χρόνια μας ακολουθούσε, ταξίδεψε μαζί μας, ήλθε σε επαφή με τη σύγχρονη εικαστική δημιουργία αλλά και με αυτούς που τώρα μας γίνονται και επιθυμούν να γίνουν οι νέοι συνταξιούχοι μας.

Όταν επέστρεψα στην Κύπρο από τις σπουδές μου στην Ιστορία της Τέχνης αποφάσισα, διαπιστώνοντας τη δυσκολία που είχα να βρω δουλειά ως ιστορικός τέχνης, αφού δεν υπήρχαν οι χώροι υποδομής ή οι ανάλογες θέσεις για το αντικείμενό μου, να δημιουργήσω έναν δικό μου χώρο που να έχει ως πρωταρχικό του στόχο να καταστήσει έναν ζωντανό και δυναμικό χώρο συνάντησης και επικοινωνίας δημιουργών, σύγχρονου έργου τέχνης, κοινού και θεωρητικών της τέχνης.

Αδιαπραγμάτευτος σκοπός του χώρου από την αρχή μέχρι και σήμερα είναι να προβάλλει το σύγχρονο έργο τέχνης και να ερευνά και να διαδίδει τις ιδιαίτερες αξίες της σύγχρονης τέχνης. Σημαντικό για μένα ήταν και είναι ο Διάτοπος να δίνει βήμα στην πρωτοποριακή και πειραματική τέχνη, ιδιαίτερα σ' αυτή που είναι αποτέλεσμα έρευνας όσον αφορά τη φόρμα, το περιεχόμενο και τα μέσα έκφρασης και να προβάλλει έργα με ανοικτό και διερευνητικό χαρακτήρα.

–Ποιες ήταν οι πιο σημαντικές στιγμές του Διάτοπου;

–Τι να πρωτοθυμηθώ τώρα; Έχουμε φιλοξενήσει όλα αυτά τα χρόνια εκθέσεις πολύ σημαντικές αφού αυτές καταγράφονται ως ιστορικά ντοκουμέντα για την πορεία και την εξέλιξη της σύγχρονης τέχνης του τόπου μας.

Η συνεργασία με σημαντικούς καλλιτέχνες με αξιόλογο έργο στην Κύπρο και στο εξωτερικό που δημιούργησαν έργα ειδικά για τον Διάτοπο με κάνουν περήφανη. Εκθέσεις που μπορεί να χαρακτηριστούν μουσειακές και εννοώ τον μνημειακό και σύγχρο-

Νοπτική γεωγραφία-Θεόδουλος Γρηγορίου 2018

Μαύρα σκυλιά-περφόρμανς PASHIAS 2018

Αυτή την πληρότητα την νιώθω κάθε φορά που κατορθώνουμε τα έργα να συνομιλήσουν με τον χώρο. Είναι πολλές οι έντονες στιγμές που ζήσαμε στον Διάτοπο

νο χαρακτήρα των έργων που σε κάποιες περιπτώσεις ήταν μεγάλες εγκαταστάσεις στον χώρο με ήχο και εικόνα.

Ακόμη έργα που είχαν παρουσιάσει σε σημαντικές Μπενάλε και άλλες διεθνείς διοργανώσεις και παρουσιάζονταν για πρώτη φορά στην Κύπρο. Θυμάμαι τώρα την έκθεση του Θεόδουλου Γρηγορίου με τίτλο «Κύτταρα» όπου παρουσιάσαμε για πρώτη φορά τη μεγάλη εγκατάστασή του στον χώρο «Chambre intime pour l'homme sariens» με την οποία ο καλλιτέχνης είχε πάρει μέρος στην 4η Διεθνή Έκθεση Γλυπτικής και Εγκαταστάσεων στον Χώρο «OPEN 2001» στη Βενετία, μετά από επιλογή του Γάλλου τεχνοκρίτου Pierre Restany. Ακόμη δείξαμε στο κυπριακό κοινό την μεγάλη εγκατάσταση του Παναγιώτη Μιχαήλ με την οποία εκπροσώπησε την Κύπρο στην Μπενάλε

Kyriaki Costa-Presence in Absence-Euaggellia Randou Christos Papadopoulou-Choreography Alexandra Waierstall

Βενετίας και την μεγάλη βίντεο-εγκατάσταση «Μεταμόρφωση» με είκοσι τηλεοράσεις του Νίκου Κουρούσιου.

Ο Διάτοπος έδωσε βήμα σε πολλούς καλλιτέχνες για να παρουσιάσουν μουσειακές εκθέσεις όπως τη Λία Λαπίθη, την Κλίτσα Αντωνίου, τη Μαρία Λιανού, την Κυριακή Κώστα, τη Μελίτα Κούτα, τη Helene Black, την Κέττα Ιωαννίδου για να θυμηθώ μόνο κάποιες από τις εκθέσεις που έγραψαν ιστορία. Επίσης, δεν μπορώ να μη θυμηθώ και να αναφέρω την συνεργασία του Διάτοπου με

«Κάνοντας» μια αναδρομή σε όλες αυτές τις εκθέσεις, σε όλες αυτές τις συνεργασίες διαπιστώνω πως νιώθω κάθε φορά την ίδια πρωταρχική επιθυμία, την ίδια αγάπη για την τέχνη και βεβαίως για τους δημιουργούς». Panayiotis Michael-Under Construction

«Η αγάπη μου όμως για αυτό που κάνω με έχει σώσει αρκετές φορές ή ίσως να μου έριξε και στάχτη στα μάτια» λέει η Δάφνη Νικίτα.

και την περιέργεια του κοινού να επισκεφτεί ξανά τον χώρο μας. Οργανώσαμε, λοιπόν, διαλέξεις, ξεναγήσεις, συζητήσεις, χοροθεατρικές παραστάσεις, περφόρμανς, παρεμβάσεις σχεδιαστών σε συνεργασία με εικαστικούς, παρουσιάσεις βιβλίων, εργαστήρια τέχνης για μικρά παιδιά. Όλα αυτά για να ενισχύσουμε τον πρωταρχικό στόχο του Διάτοπου να λειτουργήσει ως ένας τόπος επικοινωνίας, ένας χώρος περάσματος από τον ένα στον άλλο «τόπο», από την μια στην άλλη τέχνη, από το υλικό στο άυλο και στο πνευματικό.

Όταν σταμάτησαν τα πάντα

–Μια αναδρομή σε όλες τις εκθέσεις και παρουσιάσεις που έδειξε ο Διάτοπος, τι είναι αυτό που σου αφήνει και ποια ήταν για σεένα η πιο έντονη στιγμή που έζησες μέσα σε αυτά τα είκοσι χρόνια και γιατί;

–Κάνοντας μια αναδρομή σε όλες αυτές τις εκθέσεις, σε όλες αυτές τις συνεργασίες διαπιστώνω πως νιώθω κάθε φορά την ίδια πρωταρχική επιθυμία, την ίδια αγάπη για την τέχνη και βεβαίως για τους δημιουργούς. Δεν ξέρω, αλλά προσωπικά πιστεύω μετά από τόσα χρόνια πως αυτό που με βοηθά να μη σταματήσω, που με βοηθά να συνεχίζω είναι το ίδιο αυτό συναίσθημα πληρότητας και ικανοποίησης που νιώθω, και θέλω να πιστεύω και οι συνεργάτες/καλλιτέχνες, τη μοναδική αυτή στιγμή που τελειώνουμε το στήσιμο μιας έκθεσης και είμαστε έτοιμοι να ανοίξουμε την πόρτα για το κοινό. Αυτή την πληρότητα την νιώθω κάθε φορά που κατορθώνουμε τα έργα να συνομιλήσουν με τον χώρο. Είναι πολλές οι έντονες στιγμές που ζήσαμε στον Διάτοπο όχι μόνο εγώ αλλά και οι καλλιτέχνες μου, όπως έχω πει, γιατί είναι αυτή ακριβώς η συνάντηση και η επικοινωνία μας, αυτή η κοινή προσπάθεια μας να παρουσιάσουμε σημαντικές εκθέσεις που μας τροφοδοτεί και μας κρατά ενεργούς. Μια έντονη στιγμή είναι για μένα αυτή που βιώνουμε τώρα λόγω της πανδημίας. Όταν σταμάτησαν τα πάντα. Οι εκθεσιακοί χώροι παρέμειναν κλειστοί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το κοινό που ακολουθεί την τέχνη δεν είναι ποτέ δεδομένο και χρειάζεται να του «τραβήξω» την προσοχή συστηματικά. Η επανέναρξη, λοιπόν, θέλει πολύ προσπάθεια. Μοιάζει σαν να ξεκινάς από το μηδέν. Αυτό είναι κουραστικό πολύ συναισθηματικά και όχι μόνο. Ευτυχώς η επανέναρξη μάς πρόσφερε πολύ δυναμική και κουράγιο. Ελπίζω αυτό να συνεχίσει...

–Αντιμετώπισες δυσκολίες ως γυναίκα ιδιοκτήτρια γκαλερί;

–Δεν ξέρω αν το πρόβλημα είναι φυλετικό. Το έχω σκεφτεί πολ-

λές φορές. Κάποιες φορές ίσως και να με άγγιξε λίγο. Η αγάπη μου όμως για αυτό που κάνω με έχει σώσει αρκετές φορές ή ίσως να μου έριξε και στάχτη στα μάτια. Θυμάμαι τη φράση που μου είπε ο Νίκος Κουρούσιους την οποία παραφράζω λίγο και ως με συγχωρέσει: «Δάφνη, το πιο σημαντικό είναι η δημιουργία. Η δημιουργούμε». Αυτό είναι για μένα το κλειδί. Να διευθύνεις μια γκαλερί στον τόπο μας είναι δύσκολο έτσι και αλλιώς. Ο δρόμος είναι μοναχικός και χρειάζεται αγάπη, γνώση και πείσμα. Δυσκολίες πάντα υπήρχαν και θα υπάρχουν. Το θέμα είναι να συνεχίζεις ακόμη και όταν δεν μπορείς. «Δεν μπορώ να συνεχίσω, θα συνεχίσω», όπως λέει ο αγαπημένος Μπέκετ.

Ο πολιτισμός ασπίδα

–Ποιες είναι οι διάφορες που βλέπεις είκοσι χρόνια πριν με το τώρα στα εικαστικά δρώμενα;

–Σίγουρα τα δεδομένα έχουν αλλάξει. Είναι πιο δύσκολα τώρα σε όλα τα επίπεδα. Η πανδημία μάς άλλαξε. Θυμάμαι όλες αυτές τις μουσειακές/μνημειακές εκθέσεις που έχουμε κάνει. Ευχά να μπορούμε να συνεχίσουμε να τις κάνουμε.

Ευχά η Πολιτεία να αγκαλιάσει τους εκθεσιακούς χώρους και τις ιδιωτικές γκαλερί, ως χώρους πολιτισμού, όπως είναι. Να δημιουργηθεί μια πολιτιστική πολιτική και ένας διάλογος που να βοηθάει όλους τους ιδιωτικούς χώρους να υπάρξουν. Ας μην περιορίσουμε το εικαστικό μας τοπίο. Ας το διευρύνουμε για το καλό όλων και πάνω από όλα της τέχνης και των ανθρώπων της.

–Υπάρχει κάτι που μετανιώνεις;

–Ναι, για κάποιες επιλογές που έκανα. Όλα μπορεί να συμβούν και συμβαίνουν. Μαθαίνουμε όμως και δεν υπάρχει λόγος να κλαίμε πάνω από χυμένο γάλα.

–Πώς οραματίζεις το μέλλον για τον Διάτοπο, αλλά και για τα πολιτιστικά εν γένει στον τόπο μας; Υπάρχει ακόμη ελπίδα;

–Εύχομαι να μπορώ να συνεχίσω να στηρίζω και να υποστηρίζω την πρωταρχική πολιτική που είχα όταν αποφάσισα να δημιουργήσω τον Διάτοπο και μαζί με τους πολύτιμους καλλιτέχνες/συνεργάτες να παρουσιάζουμε εκθέσεις που θα μας κάνουν περήφανους. Τα πολιτιστικά βρίσκονται σε μια πολύ κρίσιμη καμπή. Εύχομαι πραγματικά το κράτος, η οργανωμένη πολιτεία να τα στηρίξει συνειδητά και με οργανωμένη στρατηγική και πολιτιστική πολιτική. Αν θέλουμε να έχουμε μια δυνατή, υγιή και σκεπτόμενη κοινωνία με ενεργούς και ευτυχισμένους πολίτες, ο πολιτισμός θα πρέπει να είναι η ασπίδα μας.

Η γυναικεία φιλία είναι κάτι πολύ λογοτεχνικό

Η συγγραφέας Νάντια Τερανόβα μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η συγγραφέας Νάντια Τερανόβα θα μπορούσε κάλλιστα να είναι Ελληνίδα: το πρόσωπό της, το χαμόγελό της, ο τρόπος που εκφράζεται, η ζεστασιά της. Όλα αποδεικνύουν με πολλούς τρόπους πώς συνδέονται οι λαοί και πώς διατηρούμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μας μεν, αναγνωρίζοντας τις συγγένειες με τον έναν ή τον άλλον τρόπο.

Το βιβλίο της με τίτλο «Αντίο, φαντάσματα» είναι το δεύτερο μυθιστόρημά της και με αυτό ήδη κατορθώνει να ταξιδέψει έξω από τη χώρα της. Στην Ελλάδα μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Μεταίχμιο σε εξαιρετική μετάφραση από τα ιταλικά της Δήμητρας Δότσι, την οποία ευχαριστούμε και για τη μετάφραση της δικής μας συνέντευξης. Το «Αντίο, φαντάσματα» είναι ένα βιβλίο εσωτερικής ωριμότητας. Περιγράφει με ρεαλιστικό τρόπο το συγκινητικό ταξίδι μιας γυναίκας που αναζητά με την επιστροφή στο πατρικό της σπίτι το φάντασμα του πατέρα και, κυρίως, να συναντηθεί με τα τραύματα που έχει αφήσει η χρόνια απουσία του.

– Πώς αποφασίσατε να γίνετε συγγραφέας; Πείτε μας λίγα λόγια για εσάς.

– Η ιδέα της συγγραφής γεννήθηκε όταν ήμουν πολύ μικρή. Είχα αρχίσει να γράφω γράμματα στον πατέρα μου, που για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν ζούσε στην

Όταν ήμουν μικρή, είχα αρπάξει από τη βιβλιοθήκη του πατέρα μου την «Ερμηνεία των ονείρων» του Φρόντ και τότε μου είχε φανεί σαν ένα υπέροχο βιβλίο με παραμύθια.

πόλη μου, και σ' εκείνα τα γράμματα έπρεπε να του εξιστορώ τι έκανα, έπρεπε να τον διασκεδάζω, να τον ψυχαγωγώ, να τον συγκινώ, να τον μαγεύω με τις ιστορίες μου. Θα πρέπει να ήμουν οκτώ ή εννιά ετών και τότε κατάλαβα ότι το να γράφεις σημαίνει να επιλέγεις ορισμένα γεγονότα και να τα καθιστάς ενδιαφέροντα.

– Πώς γεννήθηκε η ιδέα του μυθιστορήματος «Αντίο, φαντάσματα»;

– Το «Αντίο, φαντάσματα» γεννήθηκε από την επιθυμία μου να αφηγηθώ πόσες απουσίες μπορεί να αφομοιώσει ένα σπίτι, επομένως όχι μονάχα την παρουσία των ανθρώπων που το κατοικούν, αλλά και τα ίχνη όλων εκείνων των ανθρώπων που πέρασαν από εκεί και άφησαν κάτι πίσω τους.

– Η ηρωίδα ζει με ένα δυσεπούλωτο τραύμα. Μια εξαφάνιση. Πώς ζει ένας άνθρωπος με ένα τραύ-

μα που δεν έχει κατανοήσει πόσο βαθύ είναι;

– Τα τραύματα δεν τα κατανοούμε ποτέ, δεν καταλαβαίνουμε ποτέ πόσο βαθιά σκάβουν μέσα μας. Για να τα κατανοήσουμε, χρειάζεται πολύς χρόνος προκειμένου να βρούμε τα σωστά λόγια ώστε να τα κατονομάσουμε.

– Το βιβλίο σας έχει ψυχοθεραπευτικό βάθος. Είναι εντυπωσιακή η καταγραφή του ψυχισμού. Έχετε κάνει ψυχοθεραπεία;

– Έχω κάνει ψυχανάλυση, πιστεύω στη μεγάλη γνωσιακή δύναμη της ψυχανάλυσης, μα πάνω απ' όλα πάντοτε αγαπούσα την ονειρική διάσταση του ψυχαναλυτικού κόσμου. Όταν ήμουν μικρή, είχα αρπάξει από τη βιβλιοθήκη του πατέρα μου την «Ερμηνεία των ονείρων» του Φρόντ και τότε μου είχε φανεί σαν ένα υπέροχο βιβλίο με παραμύθια.

– Στο βιβλίο σας η φιλία παίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Οι δύο φίλες λειτουργούν σαν καθρέφτες κάποιες στιγμές. Πώς στοχάζεστε πάνω στη γυναικεία φιλία;

– Η γυναικεία φιλία είναι κάτι πολύ λογοτεχνικό, διότι δύο κορίτσια λειτουργούν σαν καθρέφτες καθώς μεγαλώνουν, και όταν η μία κοιτάζει την άλλη καταλαβαίνει τι αλλάζει στον ίδιο της τον εαυτό. Δεν είναι τυχαίο που σήμερα ορισμένα πολύ δημοφιλή βιβλία βασίζουν την υπόθεσή τους σε αυτήν τη «διττή καρ-

διά», όπως «Η υπέροχη φίλη μου» της Έλενα Φεράντε.

– Πόσο δύσκολο είναι να μάθουμε να λέμε αντίο; Πώς εξαφανίζονται τα φαντάσματα που μας στοιχειώνουν;

– Υπάρχει ένα υπέροχο ποίημα της Ελίζαμπεθ Μπίσοπ με τον τίτλο «Η τέχνη της απώλειας». Έχω την εντύπωση ότι ίσως έτσι μπορούμε τελικά να μάθουμε την απώλεια, με χαρούμενη διάθεση. Αυτή τη διάθεση που λείπει από την πρωταγωνίστριά μου, την Ιντα.

– Όταν ένα κορίτσι έχει τραυματιστεί από πατέρα, πόσο δύσκολα βιώνεται ο έρωτας;

– Δεν υπάρχει κάποιος κανόνας που να λέει ότι όσοι άνθρωποι έχουν τραυματιστεί στη ζωή τους αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες από τους άλλους. Σίγουρα, πάντως, είναι πιο ικανοί να ρουφήξουν τη ζωή ή να καταστρώσουν στρατηγικές αντοχής. Η Ιντα ξέρει πολύ καλά τα της ανθρώπινου ύπαρξης, ξέρει πώς να προστατευθεί, δεν έχει καταλάβει

όμως πώς μπορεί να αδράξει την ίδια τη ζωή. Ίσως να το καταλάβει στην τελευταία σελίδα.

– Λέτε κάπου ότι αγαπάμε τις εμμονές μας, αλλά αντιθέτως δεν αγαπάμε αυτό που μας κάνει ευτυχισμένους.

– Υπάρχουν κάποιες περιόδους της ζωής μας κατά τις οποίες τα τραύματά μας, οι εμμονές μας, αποτελούν τόσο άρρηκτα κομμάτια τού είναι μας που έχουμε την αίσθηση πως, αν απαλλαγούμε από αυτά, θα χάσουμε ένα ουσιαστικό κομμάτι του εαυτού μας.

– Η Ιταλία και κυρίως η νότια έχει πολλά κοινά με την Ελλάδα. Το διαπιστώνω και στη γραφή σας. Έχετε επισκεφθεί την Ελλάδα;

– Αγαπώ βαθιά την Ελλάδα. Ορισμένες από τις αγαπημένες μου Ελληνίδες συγγραφείς όπως η Άλκη Ζέη και η Μαργαρίτα Λυμπεράκη ανήκουν στις πλέον αγαπημένες μου συγγραφείς εν γένει. Τελείωσα το κλασικό λυκειο κι έτσι έμαθα αρχαία ελληνικά. Αγαπώ τον ελληνικό πολιτισμό,

«Το «Αντίο, φαντάσματα» γεννήθηκε από την επιθυμία μου να αφηγηθώ πόσες απουσίες μπορεί να αφομοιώσει ένα σπίτι, επομένως όχι μονάχα την παρουσία των ανθρώπων που το κατοικούν, αλλά και τα ίχνη όλων εκείνων των ανθρώπων που πέρασαν από εκεί και άφησαν κάτι πίσω τους», λέει η Νάντια Τερανόβα.

τη βάση του ανθρώπινου πολιτισμού, αλλά και τα χνάρια της ελληνικότητας στη Σικελία, δηλαδή την Κοιλιάδα των Ναών, το ελληνικό θέατρο στην Ταορμίνα, τους ναούς της Εγέστας και του Σελινούντα, και ως προς αυτό νομίζω ότι είναι ένας τόπος πλούσιος σε ιστορία. Μπορώ να πω ότι «Το καπλάκι της βιτρίνας» της Άλκης Ζέη είναι το πιο αγαπημένο μου μυθιστόρημα όλων των εποχών. Μέχρι και λίγο πριν από την πανδημία προσπαθούσα να έρχομαι κάθε χρόνο στην Αθήνα και πολύ συχνά γιόρταζα εκεί τα γενέθλιά μου.

– Πώς βιώνετε την πανδημία; Λειτουργεί δημιουργικά ή όχι για εσάς;

– Όταν ξεκίνησε η περίοδος της καραντίνας, σταμάτησα να παίρνω μέρος σε δημόσιες εκδηλώσεις κι έτσι έγραφα και διάβαζα πολύ περισσότερο. Το ότι έμεινα στο σπίτι διέγειρε τη δημιουργικότητά μου, κάτι που οφείλω, εκτός των άλλων, και στο γεγονός ότι απέκτησα δύο γάτες, και αυτά τα δύο πλασματάκια μου προσφέρουν πολλές δημιουργικές αφορμές.

ΣΠΟΡ FM 95.0 ΑΚΟΥΝ ΟΙ ΑΝΤΡΕΣ

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΡΕΣ

ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΡΙΚ	21.0%
ΣΠΟΡ FM	15.2%
ΚΑΝΑΛΙ 6	14.9%
SUPER SPORT FM	14.3%
ΡΑΔΙΟ ΠΡΩΤΟ	14.0%
MIX FM	12.5%
SUPER FM	11.0%
ΑΝΤΙ	9.9%
SFERA	9.6%
ACTIVE	9.4%
DEEJAY RADIO	9.1%
KLIK FM	8.9%
ASTRA	8.3%
POLITIS	8.3%
ΔΙΕΣΗ	8.2%
KISS	7.9%

Listen
 Live
 Radio Live

Επίσημη έρευνα ακροαματικότητας
 Νοέμβριος - Ιανουάριος 2021
 ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ
 ΗΛΙΚΙΕΣ 13 - 80

24sports.com.cy

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Κυριακή Σαββατο 18:15 παραγωγή

της Μαρίας Βρόντη

Brandon

πρεμιέρα
20 Μαρτίου 2021
 Θέατρο της ΕΘΑΛ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
 Θέατρο της ΕΘΑΛ
 21, 27, 28 Μαρτίου & 10, 11 Απριλίου
 Θέατρο Δέντρο (Λευκωσία)
 3, 4, 5 Απριλίου
 Μαρκεζίδιο Θέατρο Πάφου
 18 Απριλίου

Ώρα έναρξης: 6.30 μ.μ.

Σκηνοθεσία: Μαρίνα Βρόντη
 Σκηνολόγος/Κοστούμια: Γιώργος Γιάννου
 Μουσική Επιμέλεια: Στέλλα Βουκαρίδου
 Κίνηση: Κλήμη Χαλίδου
 Σχεδιασμός Φωτισμών: Βασίλης Πετρινάκης
 Βοηθός Σκηνοθέτη: Μιχάη Κουγιόλας

Ηθοποιοί: Αγγελίος Γραμματικόπουλος, Γιώργος Ευσταθίου, Σοφία Κολή, Φώτης Καραλής, Λυδία Κασσανοπούλου, Αρίστη Σπύρου, Θάλα Θάλαου

ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ | 18+

Πληροφορίες / κρατήσεις: 25 877827 • www.ethal.com.cy • [f](https://www.facebook.com/ethal) Τεχνολογία ΕΘΑΛ / Technohoros ETHAL

Μέγας Διαχειριστής Εταιρείας	Πάρος Εταιρείας	Εταιρεία Εμπιστευτικής	Σταθμολογία	Προσώπων Εταιρείας

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Σωστά και κάλπικα ζύγια

Στις παραστάσεις της Τελικής Κρίσης, στους νάρθηκες μοναστηριακών, κυρίως, ναών, ανάμεσα σε εκείνους που οδηγούνται στο πυρ της Κολάσεως είναι και ο παραζυγιστής, εκείνος δηλαδή που έκλεβε στο ζύγι, παραβαίνοντας αρχαία, βιβλική εντολή για σωστά ζύγια (βλ., ανάμεσα σε άλλα, Λευ 19:35-36, Δτ 25:13-16, Ωσ 12:8, Αμ 8:5). Αν ο παραβάτης της εντολής ξεγελάσει τους ανθρώπους, δεν θα μπορέσει να ξεγελάσει τον ίδιο τον Θεό, που κρατάει την ακριβέστερη ζυγαριά, αυτή στην οποία θέλει να ζυγιστεί ο δίκαιος Ιώβ: «As με ζυγίσει ο Θεός σε ζυγαριά σωστή [εν ζυγώ δικαίω], και θα αναγνωρίσει την ακεραιότητά μου [την ακακίαν μου]» (31:6).

Η Αυστροουγγρική Αυτοκρατορία, πάντως, δεν αρκέστηκε στη βιβλική εντολή και στη ζυγαριά του Θεού, αλλά είχε θεσπίσει και τον θεσμό του επιθεωρητή μέτρων και σταθμών. Στο μυθιστόρημα του Γιόζεφ Ροτ «Το κάλπικο ζύγι» (1937, Αγρα 2017) τη θέση αυτή αναλαμβάνει, στη μυθολογική περιοχή του Ζλότογκροντ, στην ανατολική μεθόριο της αυτοκρατορίας, ο Ανζελμ Αϊμπενσους, εγκαταλείποντας, μετά 12 χρόνια υπηρεσίας, τον στρατό, κάτω από την πίεση της γυναίκας του. Ο Αϊμπενσους είναι Εβραίος, που ωστόσο δεν κρατάει τίποτε πια από την πατρίδα παράδοση πέρα από μια ανήλπιση του παππού του και της εβραϊκής κηδείας του (σ. 82).

Ο νέος επιθεωρητής θα αναλάβει τα καθήκοντά του με ζέση, αποφασισμένος να επιβάλει τον νόμο και να εγγυηθεί την τιμιότητα. Τα αποτελέσματα, όμως, της δράσης του θα είναι καταστροφικά, για τον ίδιο και για όλους. Η γυναίκα του μοιχεύει με τον γραμματέα του και γεννάει το παιδί εκείνου, ο επιθεωρητής την κλείνει σε ένα δωμάτιο μαζί με το παιδί και δεν την ξαναβλέπει, ο ίδιος ερωτεύεται την Ευφημία, την ταγιόνα ερωμένη ενός αδυσώπητου εγκληματία, του Γιαντλόφκερ, ιδιοκτήτη μεθοριακού πανδοχείου στο χωριό Σβάμπι (όπου εύκολα αναγνωρίζεται το γενθλιό Μπρόντνι του συγγραφέα). Ο επιθεωρητής θυθίζεται στον αλκοόλ. Κατά την επιδημία της χολέρας που θα χτυπήσει την περιοχή και θα στείλει στον θάνατο χιλιάδες, θα πεθάνει η εγκαταλελειμμένη γυ-

Ο Αυστριακός λογοτέχνης και δημοσιογράφος Γιόζεφ Ροτ (1894-1939) σε νεαρή ηλικία.

Το «Κάλπικο ζύγι» του Γιόζεφ Ροτ είναι ένα γοπευτικό μείγμα ρεαλισμού και αλληγορίας.

ναίκα του και το παιδί της. Ο επιθεωρητής θα κλείσει στη φυλακή του Γιαντλόφκερ, εκείνος όμως θα καταφέρει να αποφυλακιστεί με απάτη του διακινητή Κάπτουρακ και θα σκοτώσει τον Αϊμπενσους, αλλά δεν θα γλιτώσει τη σύλληψη, μαζί με τον Κάπτουρακ.

Στο «Κάλπικο ζύγι», γοπευτικό μείγμα ρεαλισμού και αλληγορίας, ο αναγνώστης του Ροτ βρίσκεται σε οικείο περιβάλλον: Γαλικία, με τους φτωχούς πλανόδιους Εβραίους εμπόρους της, μεθοριακό πανδοχείο, όπου συχνάζουν κάθε λογής φυγάδες και χαμένοι άνθρωποι, γνωστά πρόσωπα από άλλα μυθιστορήματά του, όπως ο φτωχός ιεροδιδάσκαλος Μέντελ Σίνγκερ, («Ιώβ»), ο διακινητής Κάπτουρακ («Το εμβατήριο του Ραντέτσκι», «Ιώβ»), «Ο βουβός προφήτης»), ο ενωμοτάρχης Σλάμα και ο υπηρέτης Ονούφριος («Το εμβατήριο του Ραντέτσκι»), ο κοραλλέμπορος Πίτσενικ («Ο Λεβιάθαν»).

Ο Αϊμπενσους, όταν τον αποδιώξει η Ευφημία, θα νιώσει ανόπτος, γελοίος, τη ζωή του χωρίς

νόημα, και θα θέσει τότε και εκείνος στον εαυτό του τον πανάρχαιο ερώτημα: «Ποιος κυβερνά επιτέλους τον κόσμο;» (σ. 125). Λίγο πριν πεθάνει, μετά το χτύπημα του Γιαντλόφκερ, βλέπει σαν σε όραμα τον εαυτό του να μην είναι επιθεωρητής μέτρων και σταθμών, αλλά έμπορος και αυτός, που πωλάει την πραγματεία του με κάλπικα ζύγια. Μυριάδες κάλπικα ζύγια απλωμένα στον πάγκο του! Και εμφανίζεται ξάφνου μπροστά του ο Μέγας Επιθεωρητής λέγοντάς του πως ήθελε να ελέγξει τα ζύγια του. Ο Αϊμπενσους παραδέχεται ότι είναι ένας απλός έμπορος, που κλέβει και αυτός στο ζύγι, όπως όλοι. Περιμένει την ετυμολογία του Μεγάλου Επιθεωρητή, του Θεού, και μένει εμβρόντητος όταν την ακούει: «Τα ζύγια σου είναι όλα κάλπικα μα και σωστά συνάμα. Δεν θα σου βάλουμε, λοιπόν, πρόστιμο! Παιρνουμε τα ζύγια σου για σωστά» (σ. 187, μτφρ. ελαφρώς αλλαγμένη).

Λίγες στιγμές πριν πεθάνει, αποκαλύπτεται στον άτεγκτο επιθεωρητή ότι δικαιοσύνη χωρίς επείκεια δεν υπάρχει, ότι summum jus, summa iniuria, δικαιοσύνη χωρίς έλεος είναι αδικία. Τι είδους δικαιοσύνη ήταν αυτή που έφερε διώκοντας τη φουκαριάρα ορνητοπόλισσα Τσάτσκες ή τον φτωχό δάσκαλο Μέντελ; Σωστά ζύγια είναι τελικά τα συμπονετικά ζύγια. Τούτο το τελεταίο

όραμα του Αϊμπενσους σημαίνει, άραγε, ότι η απάντηση στο ερώτημά του είναι πως ο Θεός κυβερνά τον κόσμο και εγγυάται μια τάξη δικαιοσύνης και ελέους μαζί;

Ο Μέγας Επιθεωρητής έχει πράγματι τα χαρακτηριστικά του Ζαμέσκιν και του Μέντελ Σίνγκερ, των δύο αγαθών πρώων του μυθιστορήματος, δίπλα του όμως παραστέκει ο χωροφύλακας με κράνος και ξιφολόγη. Δεν θα κατέληγα προσωπικά σε αυτό το αισιόδοξο συμπέρασμα για την απάντηση στο ερώτημα. Πρόκειται μάλλον για την έσχατη συνειδητοποίηση του Αϊμπενσους, μάταια και άχρηστη, αφού πεθαίνει. Το μυθιστόρημα, εξάλλου, δεν τελειώνει με τον θάνατο του επιθεωρητή, για τον οποίο κανείς δεν δίνει δεκάρα, αλλά στο επόμενο κεφάλαιο, όπου η ζωή θα συνεχιστεί όπως πριν.

Ο Κάπτουρακ και ο Γιαντλόφκερ συλλαμβάνονται, ο Ζαμέσκιν φορτώνει τα συμπράγκαλά του και φεύγει, η Ευφημία δεν θα τον ακολουθήσει, οι πάγοι λιώνουν, η άνοιξη ξαναγυρίζει. Ολα τραβάνε τον δρόμο τους. Τελικά, κανείς δεν κυβερνά αυτό τον κόσμο. Αυτό φαίνεται να είναι το μελαγχολικό συμπέρασμα του μυθιστορήματος. Σε τούτον τον ανελέητο κόσμο, όμως, μαζί με τους φονιάδες, τους απατεώνες, τις πόρνες, ζει άταραχος και ο Μέντελ Σίνγκερ.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Σκληρός χρόνος, που γλυκαίνει

ΘΕΩΝΗ ΚΟΤΙΝΗ
Ο χρόνος είναι
εκδ. Μελένη, σελ. 66

Το γνώριμο ύφος της Θεώνης Κοτινί (γεν. 1967) προσλαμβάνει στην έκρη συλλογή ποιημάτων της μια διαύγεια αλλά και μια γλυκύτητα που καθλώνουν. Προκειται για αποκρουστάλλωσαν εικόνων και νοημάτων, τέρποντας όμως πλέον και την καθαρότητα των μέτρων. Ακούμε ιάμβους και ανάπαιστους σχεδόν χωρίς παρεμβολές, ενώ η αγνία να ειπωθούν πολλά και σημαντικά έχει υποχωρήσει, ορθά, απέναντι στην ένταση του αισθήματος που η ποιήτρια μοιράζεται μαζί μας με ευγένεια. Κατέχει τα μέσα της σε τέτοιο βαθμό που αβίαστα τους εμπιστεύεται τον λυρισμό της.

«Κι αν μικρή η ζωή/ χωράει τον θάνατο όλο/ Τόσο λίγα τα χρόνια/ και μέσα ο άπειρος χρόνος/ δικός μου και άλλων/ Ριζωμένη σε τόσο παρελθόν/ πώς να γεννηθώ;/ πώς να γίνω δική μου». Το ποίημα αυτό αποτελεί ένα κέντρο της υπό συζήτηση συλλογής, όντας 19ο στη σειρά από 43 ποιήματα και ταυτόχρονα ένα από τα συντο-

μότερα ανάμεσά τους. Μέχρι το σημείο εκείνο, τα ποιήματα ενός νοητού πρώτου μέρους πραγματεύονται τη φθορά και την απώλεια των γερόντων γονέων. Από εκεί και μετά, ο αποκαιρητισμός εξακολουθεί να ρίχνει τη σκιά του αλλά τα συγκεκριμένα πρόσωπα παύουν να δεσμεύουν την αφήγηση· οι στίχοι ξανοίγονται σε ευρύτερα πεδία αναμέτρησης με το πέρασμα του χρόνου. Ο τελευταίος αποτελεί, όπως το δείχνει και ο τίτλος του βιβλίου, το κύριο αντικείμενο της ποίησης διερευνησης.

Στο ομότιτλο ποίημα, η Κοτινί επιχειρεί να καταθέσει πιθανές εκδοχές που θα συνέχιζαν νοητά την αμφισβητημένη φράση του τίτλου («Ο χρόνος είναι»). Τι θα μπορούσε να είναι ο χρόνος; Παρουσιάζονται εννέα τέτοιες εκδοχές, άλλες επιδεικνύοντας στοχαστική κομψότητα («Παράξενη άλγεβρα: σε

αφαιρεί προσθέτοντας ολόένα/ συνεχία»), άλλες εκτιθέμενες στον ίλιγγο του απροσδιόριστου αλλά αμειλίχτου («Η θάλασσα: ακατοίκητη λες μα ξεχνάς πόσο αθάνατος/ ο βυθός σε γεννάει») και άλλες –οι ωραιότερες– συμφιλίτικες («Η θέληση να ενώσεις

Ξανά μια ιστορία: τριγύρω σκοτάδι,/ ψηλά γαλαξίας, να 'στε όλοι εκεί, να βρίσκεις/ προσάναμμα να ανάψεις ζωή»). Αυτά και άλλα στην ποίηση της Κοτινί γοπευτίζουν μα δεν ξαφνιάζουν. Έχει και παλαιότερα δώσει ανάλογα δείγματα γραφής.

Στο βιβλίο μάς κερδίζει προπάντων το συγκεκριμένο, η μικρή ιστορία, ο τόπος, τα πρόσωπα, το καλεϊδοσκοπιο των ανθρώπων στιγμών. Το ποιητικό σχόλιο, με όλη του την ευφύα και τη δεξιοτεχνία, έρχεται, για εμένα, σε δεύτερη μοίρα. Προβάδισμα έχει η σκληρότητα, την οποία η ποιήτρια τιθασει και γλυκαίνει.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΜΙΝΩΑ ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ

Σπούδασε Νομικά στην Αθήνα και στο Αννόβερο. Έχει γράψει τα μυθιστορήματα «Εξόδος» (Ανατολικός), «Χωρίς γλώσσα» (Καστανιώτη), «Το δεύτερο μέρος της νύχτας» (Ωκεανίδα), «Ο δούκας» (Ικαρος), που ήταν στη βραχεία λίστα του Athens Prize for Literature και εκδόθηκε στα γαλλικά (Actes Sud). Το έργο του «Το γεύμα» έλαβε το βραβείο Πρωτότυπου Θεατρικού της ΕΘΕ και μεταφράστηκε στα αγγλικά, στα γερμανικά, στα γαλλικά και στα ουγγρικά. Μόλις εκδόθηκε το μυθιστόρημά του «Κβάντι» (Ικαρος). Ζει κοντά στη θάλασσα.

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Η τύφλωση» του Κανέτι, «Οι θάλασσες του Νότου» του Μονταλμπάν και τα ποιήματα του Αναγνωστάκη.

Ποιος ήρωας/ηρώδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Γκοντό του Μπέκετ. Κανένας δεν είναι σίγουρος για το πρόσωπό μου. Πάντα με περιμένουν αλλά δεν χρειάζεται να εμφανιστώ.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και θενάτε;
Αριστοφάνη, Ρεμπώ, Γουίλιαμ Μπάροουζ, Ζορζ Περέκ, Μαργαρίτα Καραπάνου, Ρομπέρτο Μπλόλι, Τομ Ρόμπινς. Για ένα βράδυ θα ήθελα να γελάσουμε, διακιμωδώντας τα πάντα και πρώτα απ' όλα τους εαυτούς μας.

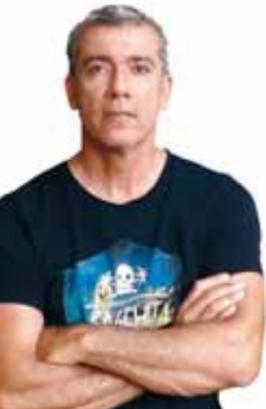
Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά;
«Η ζωή και οι απόψεις του Τρίστραμ Σάντι» του Λόρενς Στερν.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Η «Μήδεια» και η «Αντιγόνη».

Με τον ντετέκτιβ Κρις Πάπια του «Κβάντι» έχετε κοινά στοιχεία; Διαθέτουμε και οι δύο μεγάλη περιέργεια και μικρή υπομονή. Αντιπαθούμε τους σούπερ ήρωες και τις εντολές κάθε είδους. Αγαπάμε τις νυχτερινές περιπλανήσεις και τα σκυλιά.

Χρησιμοποιείτε την αστυνομική φόρμα; ποιος από τους μετρ του είδους σας έχει επηρεάσει περισσότερο; Δραματογραφικά, η λιτή δύναμη του Σιμενόν φαίνεται αζεπέρστη. Η Χάιμνιχ τολμάει να πάει το είδος δυο βήματα πιο πέρα. Εκεί που τελειώνουν οι ωραιοποιήσεις και αρχίζει το πραγματικό σκοτάδι.

Το «Κβάντι» είναι ένα βιβλίο για την Αφρική. Τι δεν θα ξεχάσατε ποτέ από τα ταξίδια σας εκεί;
Πρώτα απ' όλα, τη μυρωδιά. Η Αφρική μυρίζει αλλιώς. Σε να σου λέει, τώρα που ήρθες, θα πρέπει να με αναπνεύσεις. Σίγουρα θα μείνει κάπου μέσα μου και η έρημος. Μια απίστευτη αίσθηση, πολύ έξω από αυτό τον κόσμο.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτά την εβδομάδα ΠΟΛΙΤΙΚΑ / ΙΣΤΟΡΙΑ

- 1 «Η Συμμορία» του Μακάριου Δρουσιώτη (Αλφάδι)
- 2 «Κύπρος και 1821» του Κωστή Κοκκινόφτα (Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου)
- 3 «Ένας εργάτης αφηγείται» του Huluz Caglar Ibrahim (Heterotopia)
- 4 «Ανάλεκτα - Με την ευκαιρία των 60 χρόνων της Κυπριακής Δημοκρατίας» του Κύπρου Χρυσοστομίδη

- 5 «Άνθρωποι, πλίνθοι και χελιδόνια - Αναμνήσεις από την Κύπρο» του Ανδρέα Νικάνδρου (Στοχαστής)

Αυτά την εβδομάδα ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

- 1 «Μαλαματένια λόγια» του Μάνου Ελευθερίου (Μεταίμιο)
- 2 «Αναμνήσεις ενός κοριτσιού» της Μαργαρίτας Ασιασίας Θεοδωράκη (Ianos)
- 3 «Εξήντα χρόνια τρύγος...» του Γιάννη Μπουτάρη (Πατάκης)
- 4 «Όπως ο έρωτας» του Θανάση Βαλτινού (Εστία)
- 5 «Ερασιτέχνης επαναστάτης» του Απόστολου Δοξιάδη (Ικαρος)

• Τα στοιχεία προέρχονται από το Σολώνειο Κέντρο Βιβλίου (Βυζαντιού 24, Στρόβολος)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΑΝΔΗ

Το περίφημο Τέμπλο

Νέα εμπειρία θα προσφέρει στο κοινό το αριστούργημα του Γιαν Βαν Αϊκ στον καθεδρικό ναό της Γάνδης, όπου μεταφέρθηκε σε νέα θέση μετά την πλήρη αποκατάστασή του, που κόστισε 2,2 εκατ. ευρώ. Το τέμπλο ολοκληρώθηκε το 1432 και η αποκατάστασή του ολοκληρώθηκε πριν από 15 μήνες. Η νέα θέση του έργου, που θεωρείται αριστούργημα και υπερεθνικού διαμετρήματος, προϊόν του Διαφωτισμού, είναι το αντικείμενο της έκθεσης που παρουσιάζεται στο μεγάλο μουσείο της Μαδρίτης. Η έκθεση, με μέγα χορηγό τη Samsung, οργανώνεται σε τρεις αίθουσες που ανήκουν στον πρωτογενή αρχιτεκτονικό πυρήνα του Πράδο, μέρος δηλαδή του αρχικού σχεδίου του Χουάν ντε Βι-

ΠΑΡΙΣΙ

Τιμώντας τον Ντ' Εστέν

Ο Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν συνέβαλε το μέγιστο στη μετατροπή του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού σε Μουσείο Ορσέ το 1977, αφού το ίδιο το κτίριο είχε διασωθεί με παρέμβαση του Ζορζ Πομπιντού. Τιμώντας τη μνήμη του, το μουσείο αποφάσισε να εντάξει στην επίσημη ονομασία του το όνομα του εκλιπόντος Γάλλου προέδρου. Είναι μια δημόσια αναγνώριση. Εφεξής το Μουσείο Ορσέ όπως και η Ορανζερι θα συνοδεύονται από το όνομα του Γάλλου προέδρου.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Το ίκνος της ΛΔΓ

Η κουλτούρα της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, ως αισθητικό ίκνος και τρόπος συγκρότησης μιας δημόσιας αισθητικής, απασχολεί πολλούς, αλλά περισσότερο τον Μάρτιν Μαλέσκα, ο οποίος δημιούργησε έναν αρχιτεκτονικό οδηγό της γενετήριάς του. Είναι μια μικρή πόλη, ονόματι Αϊζενχούτενταντ, που ανήκε κάποτε στην Ανατολική Γερμανία. Ο ιδιότυπος μοντερνισμός των ολοκληρωτικών καθεστώτων έχει ένα δικό του λεξιλόγιο και πλέον προκαλεί νέες αξιολογήσεις.

ΒΟΣΤΩΝΗ

Πολ Σεζάν

Η νέα έκθεση στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης είναι αφιερωμένη στο έργο του Πολ Σεζάν (1839-1906) και στις επιδράσεις του (έως 17 Οκτωβρίου) γι' αυτό και έχει προστεθεί ο υπότιτλος «Επιρροή». Η έκθεση συγκεντρώνει έργα από τον 18ο ως τον 20ό αιώνα, εγκαθιστώντας το έργο του Σεζάν στο επίκεντρο. Μαζί με έργα του Σαρντέν, του Κορό, του Πικάσο και του Μπρακ, παρουσιάζονται και 21 έργα του Σεζάν, επτά εκ των οποίων σπανίως εκτιθέμενα.

ΒΙΕΝΝΗ

Η κυρία με τη βεντάλια

Εξέκουσα θέση κατέχει και πάλι το έργο του Γκούσταβ Κλιμτ «Η κυρία με τη βεντάλια» σε μια μικρή έκθεση έργων του ζωγράφου στο Μουσείο Μπελβεντέρε της Βιέννης. Το μοντέλο είναι άγνωστο και το έργο ημιτελές, καθώς βρέθηκε στο ατελιέ του Κλιμτ όταν αυτός πέθανε, το 1918. Ακολούθησε περιπετειώδη πορεία, εντοπίστηκε σε δημοπρασία το 1994 στη Νέα Υόρκη όσο και σε έκθεση στην Πολωνία, δύο χρόνια νωρίτερα. Πλέον έχει αποδοθεί στο αυστριακό κράτος.

Πράδο, η ιστορική διαδρομή ενός συμβόλου της Ισπανίας

ΜΑΔΡΙΤΗ

Η ιστορία του κτιρίου του Πράδο, οι μεταμορφώσεις και επεκτάσεις του στον χρόνο, καθώς και ο συμβολισμός του ως μουσείου εθνικού και υπερεθνικού διαμετρήματος, προϊόν του Διαφωτισμού, είναι το αντικείμενο της έκθεσης που παρουσιάζεται στο μεγάλο μουσείο της Μαδρίτης. Η έκθεση, με μέγα χορηγό τη Samsung, οργανώνεται σε τρεις αίθουσες που ανήκουν στον πρωτογενή αρχιτεκτονικό πυρήνα του Πράδο, μέρος δηλαδή του αρχικού σχεδίου του Χουάν ντε Βι-

γιανουέβα, που, όμως, επανασχεδιάστηκαν για τις ανάγκες της έκθεσης από την αρχιτέκτονα Ντεζιρέ Γκονθάλεθ. Η αφήγηση της ιστορίας του Πράδο μετατρέπεται σε μια αφήγηση για την άνοδο της Ισπανίας στη κορυφή των προηγμένων εθνών με κεντρικό άξονα τη συγκρότηση εθνικής συλλογής έργων τέχνης. Η πρώτη επίσημη διατυπωμένη επιθυμία για κάτι τέτοιο καταγράφεται από τον βασιλιά Κάρολο Γ' της Ισπανίας (1716-1788) καθώς στο τελευταίο τέταρτο του 18ου αιώνα εφαρμόζονταν σχέδια για τον

εκσυγχρονισμό της Μαδρίτης. Από εκείνη την εποχή χρονολογείται η εμπλοκή του αρχιτέκτονα Χουάν ντε Βιγιανουέβα (1737-1811), κορυφαίου εκπροσώπου του ιβηρικού νεοκλασικισμού. Όταν τα γαλλικά στρατεύματα μπήκαν στη Μαδρίτη το 1808, το κτίριο του μουσείου ήταν ημιτελές. Η γέννηση του Πράδο τοποθετείται το 1819 επί Φερδινάνδου Η', ο οποίος ολοκληρώνει το όραμα και συνδέει το εθνικό μουσείο με τη βασιλική αυλή. Ο αυλικός ζωγράφος Βιθέντε Λόπεθ αναλαμβάνει να κάνει τη μουσειο-

λογική έκθεση. Η εθνική σχολή των Ισπανών ζωγράφων εκπροσωπείται με γενναίο τρόπο και η ζωγραφική εντάσσεται στο φανταστικό του έθνους.

Το Πράδο αναγνωρίστηκε άμεσα όχι μόνον ως εθνική κιβωτός αλλά και ως επιταχυντής αστικού μετασχηματισμού. Διαρκείς παρεμβάσεις, επεκτάσεις, προσθήκες και αναθέσεις το κρατούν στον αφρό της εθνικής συνείδησης έως τις μέρες μας. Αυτή η διαδρομή, που έχει κομμάτια από γεωπολιτική, αρχιτεκτονική, πολεοδομία, ιστορία της

τέχνης, ψυχολογία και αισθητική, είναι που εξετάζεται στην πολύπλευρη αυτή έκθεση. Οι πρώτες φωτογραφίες από τη δεκαετία του 1840 μας δείχνουν τον τρόπο έκθεσης των έργων, τις σχέσεις ισχύος και επιρροής, καθώς και την ανάγκη υπηρέτησης του αισθήματος ενός ορισμένου δέους. Από τα τέλη του 19ου αιώνα, με την άνοδο των εύπορων αστικών τάξεων και την πύκνωση των δικτύων, συγκροτείται το αφήγημα του μουσείου ως συνεκτικού αρμού με πρώτη ύλη την υπεροχή του έθνους.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Πίνοντας «χυμό πεύκου» στην Ελευσίνα τον Απρίλιο του 1941...

Ο κύριος Γκρι διαβάζει τη σελ. 15 του σημερινού ενθέτου: την πολεμική περιπέτεια του Αγγλου συγγραφέα Ρόαλντ Νταλ ως πιλότου στην εμπόλεμη Ελλάδα τον Απρίλιο του 1941.

«Δεν ανέφερες όμως τι έλεγε για τους Έλληνες», με παρατηρεί. Και είναι αλήθεια. Όπως το ότι την πρώτη του μέρα στο πρόχειρο πολεμικό αεροδρόμιο της Ελευσίνας, ο Νταλ, ξάγρυπνος και νηστικός από τις τέσσερις το πρωί, έψαχνε στις δύο το μεσημέρι να φάει κάτι. Η κατάσταση όμως ήταν απελπιστική, με τους Γερμανούς να κυριαρχούν, τόσο στο έδαφος όσο και στον αέρα.

«Οι ντόπιοι Έλληνες πολύ σύντομα πληροφορήθηκαν την κατάσταση μας», γράφει στο βιβλίο του «Σόλο πορεία» (μτφρ. Ολγα Λαζοπούλου, εκδ. Ποταμός – δυστυχώς εξαντλημένο, αναμένουμε νεότερα περί τούτου από την αγαπητή κ. Λαμπρία...). «Τώρα είχαν συρρευ-

«Ο ήλιος μόλις είχε εμφανιστεί στον ορίζοντα κι έβλεπα τον Παρθενώνα να λάμπει κατάλευκος».

σει στο στρατόπεδο κουβαλώντας τεράστιες ποσότητες από μαύρες ελιές και μπουκάλια με ρετσίνα. (...) Ο αριθμός των Ελλήνων χωρικών που τριγυρούσαν εκεί ήταν εκπληκτικός. Πρέπει να ήμασταν το πρώτο επιχειρησιακό στρατιωτικό αεροδρόμιο στην ιστορία που ήταν ανοιχτό στο κοινό».

Ο Νταλ γράφει πως «οι Έλληνες έχουν ένα κόλπο για να μεταμφιέζουν το κρασί χαμηλής ποιότητας: του προσθέτουν ρετσίνα, με το σκεπτικό ότι η γεύση του ρετσίνας δεν είναι τόσο απεχθής όσο η γεύση του

Πρωινό ξύρισμα για τον ανθυποσμηναγό Ρόαλντ Νταλ στο πρόχειρο στρατόπεδο της RAF, κάπου στην Ελευσίνα, τον Απρίλιο του 1941.

κρασιού. Πίναμε ρετσίνα γιατί δεν υπήρχε τίποτε άλλο». Ή, αλλιώς, αυτό που οι Βρετανοί πιλότοι αποκαλούσαν «χυμό πεύκου».

Σε μια αποστολή νωρίς το πρωί, ο Νταλ βρίσκεται μπροστά σε ένα μοναδικό θέαμα: «Ο ήλιος μόλις είχε εμφανιστεί στον ορίζοντα κι έβλεπα τον Παρθενώνα να λάμπει κατάλευκος και υπέροχος στον περιήφανο λόφο επάνω από την Αθήνα». Ο Νταλ θα κατευθυνθεί προς Χαλκίδα. Θα φτάσει πάνω από την πόλη στις έξι και τέταρτο το πρωί και θα δει ένα μεγάλο φορτηγό πλοίο. «Ένας άντρας από το κατάστρωμα του πλοίου κοίταξε προς τα πάνω και με χαϊρέτισε κουνώντας το καπέλο του. Ανοιξα την οροφή του πιλοτηρίου μου και τον χαϊρέτισα κι εγώ. Αυτά τα γράφα σαράντα πέντε χρόνια μετά, όμως συγκρατώ ακόμα μια απόλυτα καθαρή εικόνα της Χαλκίδας και του πώς έδειχνε από ύψος

μερικών χιλιάδων ποδών εκείνο το καταγάλανο απριλιάτικο πρωινό».

Λίγο πριν από την αερομαχία της 20ής Απριλίου 1941, ο Νταλ γράφει πως όλα ξεκίνησαν ως εξής: Ήταν ένα «χρυσόφαινο ανοιξιάτικο πρωινό στις δέκα το πρωί», τα δώδεκα βρετανικά Χάρικεϊν απογειώθηκαν από την Ελευσίνα και τέσσερα λεπτά αργότερα πετούσαν γύρω στα εννέα χιλιάδες πόδια και κάναμε ό,τι καλύτερο μπορούσαμε για να δείξουμε στον λαό της Αθήνας πόσο δυνατοί, θορυβώδεις και γενναίοι ήμασταν, όταν ξαφνικά όλος ο ουρανός γύρω μας φάνηκε να τινάζεται στον αέρα από τα γερμανικά καταδιωκτικά. (...) Σπάσαμε το σχηματισμό και τώρα ο καθένας ήταν υπεύθυνος για τον εαυτό του. Αυτό που έγινε γνωστό ως η Μάχη της Αθήνας είχε αρχίσει». Η συνέχεια στη σελ. 15...

Στα πέντε επεισόδια της εξαιρετικής μίνι σειράς (είναι διαθέσιμη στον δωρεάν on demand κατάλογο Cosmote TV plus) ζωντανεύει η δεκαετία του 1980, όταν ο ιός του AIDS έκανε την εμφάνισή του και στη Βρετανία.

Η «αμαρτία» να ζεις όπως θέλεις

Μια τηλεοπτική σειρά επιστρέφει στην γκέι κοινότητα του Λονδίνου των '80s, στις απαρχές της επιδημίας του AIDS

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Το 1981 ο Ράσελ Τ. Ντέιβις ήταν ένας γκέι νεαρός άνδρας 18 ετών. Παρότι ως φοιτητής αγγλικής φιλολογίας έμενε σε μία από τις εστίες του κολεγίου του στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, τα Σαββατοκύριακα «μετακόμιζε» στο «Ροζ Παλάτι», το διαμέρισμα που νοίκιαζε μια ομάδα φίλων του επιδοζών ηθοποιών, όπου τα πάρτι διαδέχονταν το ένα το άλλο.

Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, όταν ο ιός του AIDS έκανε την εμφάνισή του και στη Βρετανία, ο Ντέιβις έζησε το κλίμα τρόμου και καχυποψίας, το στίγμα και την παραπληροφόρηση, συνέντρεξε και θρήνησε φίλους. Σαραντά χρόνια αργότερα, ο πολυβραβευμένος σεναριογράφος («Queer as Folk», «The Second coming», «Doctor Who», «Cucumber», «Years and Years») ξαναζωντανεύει αυτή τη δεκαετία, τη γεμάτη ενθουσιασμό για τη ζωή και θρήνη για τον θάνατο μιας ολόκληρης γενιάς νέων ανθρώπων, σε μια εξαιρετική μίνι σειρά πέντε επεισοδίων με τίτλο «It's sin» (είναι διαθέσιμη στον δωρεάν on demand κατάλογο Cosmote TV plus).

Είναι 1981 και στην αρχή της νέας δεκαετίας ο Ρίτσι (τον υποδύεται ο Ολι Αλεξάντερ), ο Ρόσκο (στον ρόλο ο πρωτοεμφανιζόμενος Ομάρι Ντάγκλας) και ο Κόλιν (τον υποδύεται ο επίσης πρωτοεμφανιζόμενος Κάλουμ Σκοτ Χάουελς) ξεκινούν μια νέα ζωή στο Λονδίνο. Ο Ολι μετακομίζει εκεί από τη Νήσο Γουάιτ, για να ξεκινήσει τις σπουδές του στη Νομική και να ζήσει επιτέλους φανερά ως γκέι. Ο νιγηριανός καταγωγής Ρόσκο εγκαταλείπει την οικογένειά του που δεν μπορεί να αποδεχτεί τις σεξουαλικές του προτιμήσεις.

Ο Ουαλλός Κόλιν έρχεται στην πρωτεύουσα για να εργαστεί σε οικο ανδρικής ένδυσης της Savile Row. Προτού περάσει πολύς καιρός και θα βρεθούν να συγκατοικούν σε ένα διαμέρισμα, στο οποίο δίνουν το όνομα «Ροζ Παλάτι», μαζί με τους επίσης φίλους τους, την καλόκαρδη, ενθουσιώδη και δυναμική Τζιλ (στον ρόλο η Λίντια Γουέστ) και την ήρεμη δύναμη της παρέας, τον Άσ (ο «πρωτάρης» Ναθάνιελ Κέρτις).

Ζουν έντονα, χαίρονται τη σεξουαλικότητά τους, χορεύουν

στους ξέφρενους ρυθμούς των '80s, λάμπουν από νιάτα, έρωτα και ζωή. Και παράλληλα χτίζουν μια φιλική δυνατή και ουσιαστική, μια νέα οικογένεια της επιλογής τους, από την οποία δεν χρειάζεται να κρύβονται. Τα νέα για τον καινούργιο ιό που χτυπά την κοινότητα των γκέι στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού δεν τα παίρνει στην αρχή κανένας στα σοβαρά. «Δεν υπάρχει γκέι γρίπη», διακηρύσσει ο πνευματώδης Ρίτσι, «πιστεύετε ότι υπάρχει ιός που σκοτώνει μόνο τους γκέι; Υπολογίζει πως είσαι γκέι και σκοτώνει εσένα και κανέναν άλλο; Και οι αμφιφύλοφοι; Αρρωσταίνουν μέρα παρά μέρα».

Η επιδημία όμως πλησιάζει και θα αλλάξει τις ζωές τους με τρόπους που δεν μπορούσαν ποτέ να φανταστούν. «Βλέπουμε πώς το διαχειρίζονται και πώς επιβιώνουν, αλλά και πώς γιορτάζουν τη ζωή τους μέσα σε όλο αυτό το σκοτάδι», σημειώνει ο δημιουργός της σειράς Ράσελ Τ. Ντέιβις, που έκανε εκτεταμένη έρευνα στα αρχεία ανθρωπιστικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνταν εκείνη την εποχή, συζητήσε με φίλους και γιατρούς, αλλά και άνοιξε τα συρτάρια των

Το «It's a sin» δεν είναι μια καταθλιπτική σειρά. Είναι γεμάτη μουσική, χρώμα, νεανική ορμή, σαν μια ατελείωτη γιορτή της ζωής.

δικών του αναμνήσεων. «Ημουν εκεί», λέει, «και είδα αυτούς τους ανθρώπους και αγαπούσα αυτούς τους ανθρώπους. Ήταν καιρός να γράψω γι' αυτούς».

Ένας από τους ανθρώπους τους οποίους θέλησε να τιμήσει με αυτή τη σειρά είναι η καλή του φίλη από εκείνα τα δύσκολα χρόνια Τζιλ Νάλντερ, ηθοποιός, η οποία υποδύεται τη μητέρα της τηλεοπτικής Τζιλ, της νεαρής κοπέλας της οποίας τον χαρακτήρα ενέπνευσε. «Η Τζιλ ήταν πολύ πιο δραστήρια από εμένα, ήταν πολύ πιο έντιμη, γιατί πέρασε πολύ περισσότερο χρόνο σε πτέρυγες με ασθενείς του AIDS από ό,τι εγώ και κράτησε το χέρι

Ολοι οι πρωταγωνιστές συμφωνούν ότι είναι σημαντικό να ειπωθεί η ιστορία: «Ο Ράσελ έγραψε χαρακτήρες που ξεχειλίζουν από ζωή, χρώμα, όνειρα και φιλοδοξίες. Και αυτό θα εξανθρωπίσει την επιδημία του AIDS».

ανθρώπων που πέθαιναν περισσότερο από εμένα. Και την αγαπώ γι' αυτό», ομολογεί ο Ντέιβις.

«Αφανείς ήρωες»

«Ήταν μεγάλη η ευθύνη που ανέλαβα», παραδέχεται η Λίντια Γουέστ. «Αυτοί οι άνθρωποι είναι οι αφανείς ήρωες. Και αντιμετώπισαν το ίδιο στίγμα που έφερε η ασθένεια [...] Ανθρωποι σαν την Τζιλ είναι ήρωες και είναι ανιδιοτελείς και γενναίοι και καλοί, όλα στο όνομα της αγάπης. Αυτοί οι άνθρωποι δεν ήθελαν χειροκρότημα. Η Τζιλ δεν έκανε ό,τι έκανε για κάποιον άλλο εκτός από τους ανθρώπους που βοήθησε, από αγάπη και φιλία».

Ολοι οι πρωταγωνιστές της σειράς συμφωνούν ότι είναι σημαντικό να ειπωθεί η ιστορία αυτή: για τους νεκρούς του AIDS, αλλά και για τις νεότερες γενιές. «Αυτοί οι άνθρωποι τους οποίους χάσαμε εκείνη την εποχή είναι ξεχασμένα πρόσωπα και φωνές. Δεν αναγνωρίζουμε πόσους ανθρώπους χάσαμε. Ο Ράσελ έγραψε χαρακτήρες που ξεχειλίζουν από ζωή, χρώμα, φαντασία, όνειρα και φιλοδοξίες. Και αυτό νομίζω θα εξανθρωπίσει την επιδημία του AIDS», τονίζει ο Κάλουμ Σκοτ Χάουελς.

«Είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε μερικούς από τους τρόπους με τους οποίους η ομοφοβία επιβιώνει και πώς η κρίση του AIDS

επηρέασε μια τόσο μεγάλη κοινότητα. Με πολλούς τρόπους αυτή η κληρονομιά υπάρχει ακόμη και νομίζω ότι η σειρά μπορεί να ρίξει φως σε ένα θέμα για το οποίο δεν συζητάμε πολύ. Και αυτό το κάνει λέγοντας μια συγκινητική και όμορφη ιστορία για αληθινούς ανθρώπους με τους οποίους ο καθένας μπορεί να συνδεθεί», λέει ο Ολι Αλεξάντερ.

«Υπήρχε στίγμα και τόση ντροπή και προκατάληψη που συνόδευαν την ασθένεια [...] Νομίζω ότι είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι ήταν απλοί άνθρωποι που είχαν πολλά να προσφέρουν στον κόσμο. Το εκπληκτικό με αυτό που έκανε ο Ράσελ είναι πως, παρότι στην προμετωπίδα της ιστορίας είναι η επιδημία, την ίδια στιγμή επικεντρώνεται σε μια παρέα νέων ανθρώπων που ζουν τις ζωές τους, έχουν φιλοδοξίες και όνειρα. Και πιστεύω ότι αυτό είναι ο καλύτερος τρόπος να τιμήσει κανείς αυτούς τους ανθρώπους. Επίσης, ελπίζω ότι η σειρά θα προκαλέσει κάποιου είδους συζήτηση μεταξύ των γενεών για την εμπειρία του να είσαι γκέι. Για τις νεότερες γενιές θα είναι σημαντικό να μάθουν πώς φτάσαμε ως εδώ», σημειώνει ο Ομάρι Ντάγκλας.

Η σειρά προβλήθηκε στο βρετανικό Channel 4, αφού την είχαν απορρίψει BBC One και ITV θεωρώντας «δύσκολο» το θέμα της.

Πα' όλα αυτά, το «It's a sin» δεν είναι μια σκοτεινή, καταθλιπτική σειρά. Είναι γεμάτη μουσική, δυναμισμό, χρώμα, νεανική ορμή, είναι σαν μια ατελείωτη γιορτή της ζωής και της χαράς και ταυτόχρονα είναι συγκινητική, ανθρώπινη, τρυφερή. «Αυτή η περίοδος ήταν πολύ σκληρή για πολλούς ανθρώπους, αλλά είναι οι στιγμές χαράς που τελικά την ορίζουν. Είναι η αντίσταση και η προθυμία των ανθρώπων να συνεχίσουν να ζουν. Και νομίζω είναι πολύ σημαντικό να το γιορτάζουμε αυτό», σημειώνει ο Ολι Αλεξάντερ.

«Είναι μια πολύ θλιβερή ιστορία, κυρίως επειδή είναι αληθινή, αλλά όταν γυρίζαμε το σόου το θέ-

μα δεν ήταν ο θάνατος, αλλά μια ομάδα ανθρώπων που αγαπούσαν έναν τον άλλο», λέει ο Ναθάνιελ Κέρτις και η Λίντια Γουέστ διαβεβαιώνει ότι οι τηλεθεατές θα δουν «την αξία της φιλίας. Τη σημασία του να δημιουργείς δεσμούς με ανθρώπους με τους οποίους συνδέσαι με διάφορους τρόπους» και προσθέτει: «Είναι εύκολο να παίξεις σε μια τραγωδία, να υποκρίνεσαι την απώλεια και τη θλίψη. Αλλά δεν είναι αυτό η ζωή. Δεν ζούμε έτσι, προχωράμε. Κάθε μέρα είναι μια καινούργια μέρα και έχουμε να αντιμετωπίσουμε διάφορες καταστάσεις. Η ζωή προχωράει και προπαθείς να βρεις τη χαρά στα πράγματα. Αυτοί οι άνθρωποι περνούσαν υπέροχα και είχαν μια απίστευτη ζωή. Μπορεί όλο αυτό να έχει στο φόντο μια απείσθη ασθένεια, αλλά νομίζω ότι είναι σημαντικό να θυμόμαστε τη χαρά και τη διασκέδαση και τον ρυθμό της ζωής. Και αυτό συμβαίνει σε αυτή τη σειρά».

Η «τελετουργία»

Για να μπορέσουν να μπουν στον ρυθμό και στην ατμόσφαιρα των '80s, οι πρωταγωνιστές πέρασαν πολύ χρόνο ακούγοντας τη μουσική της δεκαετίας, αρχικά ο καθένας μόνος του και στη συνέχεια όλοι μαζί, επιλέγοντας με τη σειρά τα αγαπημένα τους τραγούδια. Σταδιακά έγινε κάτι σαν τελετουργία να συναντιούνται έξω από τα τροχοσπίτα τους καθημερινά πριν από το γύρισμα και να χορεύουν όλοι μαζί.

Η σειρά προβλήθηκε στο βρετανικό Channel 4 αφού την είχαν απορρίψει BBC One και ITV θεωρώντας «δύσκολο» το θέμα της. Το «It's a sin» έγινε δεκτό στη Βρετανία με ενθουσιασμό και έλαβε εξαιρετικές κριτικές. Το πρώτο επεισόδιο παρακολούθησαν 1,6 εκατ. τηλεθεατές. Όλα τα επεισόδια ανέβηκαν στην πλατφόρμα All 4 του καναλιού και μέσα σε λίγες μέρες είχαν 6,5 εκατ. views παίρνοντας τον τίτλο της πιο binged-watched νέας σειράς στην ιστορία της πλατφόρμας. Η μεγαλύτερη συνεισφορά της ωστόσο είναι το γεγονός ότι λειτουργήσε αφυπνιστικά για μεγάλο μέρος του πληθυσμού και προκάλεσε αξιοσημείωτη αύξηση στα τεστ HIV στη χώρα.

Στη ζωή δεν είναι ποτέ ίδιος ο έρωτας

Ο συγγραφέας Νίκος Παναγιωτόπουλος μιλάει για τη νέα συλλογή διηγημάτων του, όπου το πάθος έχει τον πρώτο λόγο

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

Τα τελευταία βιβλία του Νίκου Παναγιωτόπουλου ήταν αυτοβιογραφικά. Η σχέση με τον πατέρα, τον γιο του, ένα δύσκολο διαζύγιο. Στο νέο του βιβλίο, «Τα ανήσυχά άκρα» (εκδ. Μεταίχμιο), παρουσιάζει δέκα ιστορίες που εξερευνούν σκοτεινές πτυχές του ερωτικού πάθους. Η παλιότερη γράφτηκε το 1999 και η πιο πρόσφατη, αρχές του 2020. «Για μένα είναι ένας χάρτης της πορείας μου στη λογοτεχνία», λέει στην «Κ». «Ιστορίες που γράφτηκαν παράλληλα με τα υπόλοιπα βιβλία μου. Μαζί τους μεγάλωνα και βιολογικά και συγγραφικά».

Ερωτας για ηλικιωμένες κυρίες, για τον καθηγητή που μπλέκει με φοιτήτριά του, το ζευγάρι που ανανεώνει τη σχέση του στις διακοπές, η ιστορία μιας μοιχείας που αποκάλυψε η αγάπη στην αστρονομία, ο διορθωτής κειμένων και ο βιασμός του λαϊκού εραστή κ.ά. «Αγαπάω όλες τις ιστορίες για διαφορετικούς λόγους, αλλά έχω μεγάλη αδυναμία σε δύο οι οποίες έχουν κομμάτια από τη μάνα μου, τις θειάδες μου, πράγματα που δανείστηκα από αυτές».

Ερωτας για όλους, χωρίς διαχωρισμούς και μελοδραματισμούς, με πολλές εικόνες, ένα υπόγειο, λεπτό χιούμορ και μια ανάσα ελευθερίας είναι όσα νιώθει ο αναγνώστης κλείνοντας το βιβλίο. Ο έρωτας, το πιο δημοφιλές και πολυχρησιμοποιημένο θέμα μπορεί να είναι ανεξάντλητο; «Ο έρωτας και ο θάνατος δεν νομίζω ότι θα εξαντληθούν ποτέ. Πάντα υπάρχει ένας νέος τρόπος να γράψει κανείς για τον έρωτα. Είναι ανεξάντλητη εμπειρία και νομίζω

ότι με κάθε καινούργιο άνθρωπο που συναντάμε ερωτικά το διαπιστώνουμε. Δεν είναι ποτέ ίδιος ο έρωτας». Του αρέσουν «οι αθέατες πλευρές των ανθρώπων, κυρίως ότι είμαστε φτιαγμένοι από τρομερές αντιφάσεις και τρομερές αντιθέσεις. Αυτό μας κάνει αληθινούς».

Ο Ν. Παναγιωτόπουλος έχει εκδώσει οκτώ βιβλία, συλλογές διηγημάτων, μία νουβέλα, μυθιστορήματα που μεταφράστηκαν στο εξωτερικό. Βιοπορίζεται από τη συγγραφή; «Ούτε για αστείο», απαντά ο ίδιος. «Πάντα εργαζόμουν παράλληλα με την πεζογραφία, στη δημοσιογραφία, στο σινεμά ως σεναριογράφος, στην κινηματογραφική εκπαίδευση, κι αυτό μου επέτρεπε να είμαι απολύτως ελεύθερος. Δεν με ένοιωθα πότε θα βγάλω βιβλίο και πόσο θα πουλήσει. Αυτό που παίρνω από τα βιβλία μου είναι πάντα ένα χαρτζιλίκι, τίποτε παραπάνω. Ο εκδοτικός χώρος πηγαίνει πολύ καλά αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο με τους ανθρώπους του. Συχνά αναρωτιέμαι: γιατί εξακολουθούμε να γράφουμε, να καταστρέφουμε δέντρα, χρειάζονται όλα αυτά τα βιβλία; Όμως μέσα από όλη αυτή τη δραστηριότητα ζουν ένα σωρό άνθρωποι: εκδοτικοί οίκοι, βιβλιοπωλεία, διανομή. Σήμερα η έκφραση είναι ευκολότερη από ό,τι κάποτε. Κάτι τα μπλοκ, τα κοινωνικά δίκτυα, πολλοί γράφουν και μάλιστα κάποιοι, υπέροχα, στο Facebook».

Από το 1998 διδάσκει συγγραφή σεναρίου στη Σχολή Σταυράκου, θέατρο και σενάριο στους μεταπτυχιακούς της Δημογραφικής Γραφής στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Τα σενάρια για κινηματογραφικές ταινίες

«Κάθε φορά που τα παιδιά στη σχολή λένε “μα, δεν έχω μια ιδέα”, η προτροπή μου είναι ίδια: “Πάρε ένα μαγνητόφωνο και μίλα με τη μάνα σου”. Οι άνθρωποι θέλουν να πουν τις ιστορίες τους, αρκεί κάποιος να τους το ζητήσει».

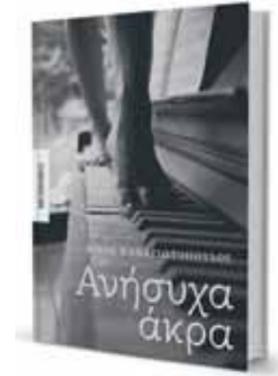
ες και σειρές (14 έχει γράψει) εξακολουθούν να τον ενδιαφέρουν, «αλλά σήμερα γράφονται όλο και λιγότερα, ευτυχώς γράφουν οι πιτσιρικάδες. Δυστυχώς για μας που μεγαλώσαμε λίγο κι έχουμε λογαριασμούς να πληρώσουμε και υποχρεώσεις, δεν είναι εύκολο να το υποστηρίξουμε».

Αν κάτι επισημάνει στους φοιτητές του, που ασχολούνται με το σενάριο, «είναι ότι πρέπει να έχουν κάτι να πουν. Το πώς θα το πουν, θα βρεθεί. Κοίτα τους ανθρώπους και βρες κάτι να μας συνεπάρεις. Γκρινιάζαμε για τα ελληνικά σενάρια, αλλά τελικά όποιος είχε κάτι

να πει, και το είπε καλά, κατάφερε και να φύγει από δω. Οπώς ο Λάνθιμος, ο Φιλίππου, ο Κούτρας αλλά και νεότερα παιδιά».

Όμως, πώς θα καταλάβει αυτός που κυνηγάει το όνειρό του, ότι συνάντησε μια καλή ιστορία; «Εξωρίζεις σαν τη μύγα μέσα στο γάλα. Αλίμονο αν δεν το διαισθάνεσαι. Αυτό ακριβώς είναι το παιχνίδι της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Το να βρεις αυτό που είναι αληθινό μέσα σου και να μπορείς να το κάνεις αληθινό και στα μάτια των άλλων».

Επιμένει ότι τα ερεθίσματα είναι παντού γύρω μας και περιμένουν. «Ας μιλήσουμε με τους δικούς μας.

Δέκα ιστορίες που εξερευνούν σκοτεινές πτυχές του ερωτικού πάθους συναρπάζουν το νέο βιβλίο του Νίκου Παναγιωτόπουλου.

Μένα μου στοίχισε πολύ ότι δεν είχα προλάβει να μιλήσω με τον πατέρα μου. Ελεγε ιστορίες από τη ζωή του, αλλά τις ανώδυνες. Φαντάζομαι τι θα μου είχε πει αν είχαμε καταφέρει να βρούμε έναν τρόπο να μιλήσουμε. Κάθε φορά που τα παιδιά στη σχολή λένε “μα, δεν έχω μια ιδέα”, η προτροπή μου είναι ίδια: “πάρε ένα μαγνητόφωνο και μίλα με τη μάνα σου”. Οι άνθρωποι θέλουν να μιλήσουν, να πουν τις ιστορίες τους, αρκεί κάποιος να τους το ζητήσει».

Τα νέα παιδιά ρωτούν πολλά, κυρίως όμως, «διεκδικούν την ελευθερία να λένε κάτι, χωρίς να χρειαστεί να γίνει συγκεκριμένο. Θέλουν απλώς να μιλήσουν κι εγώ από την άλλη προσπαθώ να τους πω ότι είναι υποχρεωμένος κάποιος να είναι σαφής. Αυτό δεν τους αρέσει, τους στενεύει πολύ».

Η απόσταση ανάμεσα στο σενάριο μιας ταινίας και την πεζογραφία «είναι τρομακτική». «Στο σινεμά περιγράφεις μόνο τι κάνει κάποιος, ενώ στην πεζογραφία, έχεις την πανάκριβη ελευθερία να κάνεις ό,τι θέλεις. Στο πρώτο ο μπελάς είναι ότι έχεις να συνεννοηθείς με πολλούς ανθρώπους, τον σκηνοθέτη και όσους εμπλέκονται στη διαδικασία μιας ταινίας. Στην πεζογραφία πρέπει να τα βρεις με τον εαυτό σου και την καρέκλα σου γιατί θα δαπανήσεις πάρα πολλές ώρες πάνω σ' αυτήν. Ο εαυτός είναι ο πιο δύσκολος απ' όλους».

Ο ίδιος γράφει άτακτα, χωρίς ωράριο, «γιατί κάνω πολλά πράγματα ταυτόχρονα». Στο στάδιο της προετοιμασίας ενός μυθιστορήματος ή των διηγημάτων είναι διαρκώς με ένα σημειωματάριο και ένα μολύβι συγκεντρώνοντας υλικό. Το χαρακτηρίζει «χαρούμενο στάδιο». Το άλλο δεν είναι καθόλου έτσι. «Πρέπει να κάτσω στην καρέκλα και χρειάζομαι συγκεντρωμένο χρόνο για να γράψω».

Αραγε, ο κορωνοϊός επηρέασε τη θεματολογία; «Είναι πολύ νωρίς να το δούμε και είμαστε όλοι έκπληκτοι απέναντι σ' αυτό που ζούμε. Τον φόβο για τους άλλους ανθρώπους». Ο κορωνοϊός δεν τον επηρέασε σε μεγάλο βαθμό, οι συγγραφείς είναι μαθημένοι να κλείνεται το σπίτι. Του στοίχισε ότι δεν μπορεί να δει τους φίλους του, ότι δεν βλέπει κάθε Κυριακή τη μητέρα του που πλησιάζει τα 90, ο φόβος μας ακόμη και για τη χειραψία. «Το μόνο που παρατηρώ στους ανθρώπους που κρύβονται πίσω από τη μάσκα είναι ότι το βλέμμα τους απέκτησε άλλη ένταση».

“Αγαπητό μου ημερολόγιο”
υάθε Σάββατο και Κυριακή
από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα,
να μην ξεχάσω να αιούσω
τα αγαπημένα μου τραγούδια,
νέα και παλιά.

... και τις Παρασκευές, το βράδυ μιλάει
από τις 9 μέχρι τις 12 **“Εκ γυναικός”**
με μελωδίες ταξιδιάρικες.

παρέα με την **Μαριάννα Γαλιδή** στο

ΚΑΝΑΛΙ 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

FlashArt @Rialto
Στηρίζουμε τις τέχνες και τους δημιουργούς
We support the arts and artists

2/4
#kazanti | Ομάδα Γιασεμίν
Παρασκευή 20:00 (60') Επί Σκηνής

Πολυπολιτισμικό χαρακτήρα το καζάνι βρίσκεται σε συνεχή κίνηση και είναι πανταχού παρόν. Με χιουμοριστική προσέγγιση, το #kazanti διερευνά τις έννοιες του παιχνιδιού, της τύχης και της ταυτότητας.

Σύλληψη ιδέας: Ναταλία Παναγιώτου
Έρευνα-Κείμενο-Σκηνοθεσία-Ερμηνεία: Ναταλία Παναγιώτου, Άννη Σοφοκλέους, Δέσποινα Χρυσάνθου
€ 12-10

10/4
Beat the Devil
Alpha Square
Σάββατο 20:00 (45') Επί Σκηνής

Ο πολυβραβευμένος David Hare θυμάται το παραλήρημα της ασθένειάς του με Covid 19, ανάμιχτο με φόβο, όνειρα, τίμια ιατρική και ανέτημη πολιτική, δημιουργώντας έναν εξαιρετικό μονόλογο. Στα Αγγλικά.

Σκηνοθεσία: Νίκος Μυλωνάς, Ανδρέας Αραούζος
Ερμηνεία: Ανδρέας Αραούζος
€ 12-10

14/4
Θαλάσσιο Τείχος | Θεατρική Ομάδα Μαρίας Καρολίδου
Τετάρτη 20:00 (50')

Μια ειλικρινής εξερεύνηση της απώλειας ενός πατέρα από την οπτική ενός άντρα, ο οποίος έχει να αντιπαραθέσει και τις έμφυλες προκαταλήψεις, που του περιορίζουν το δικαίωμα στη θλίψη και την ανθρώπινη αδυναμία.

Μετάφραση - Σκηνοθεσία: Μαρία Ιόλη Καρολίδου
Επί σκηνής ο Πάνος Μακρής.
€ 12-10

26&27/4
Σάββατο του Λαζάρου Μίτος
Δευτέρα - Τρίτη 20:00 (60') Επί Σκηνής

Η παράσταση βασίζεται στην ιστορία του Λαζάρου των Γραφών που κάθε χρόνο, καλείται να πεθάνει και να ανασταθεί... Αυτό το Σάββατο, μια μάλιστα θα παίξει για έναν σύγχρονο Λάζαρο.

Σκηνοθεσία/δραματοουργία: Έλενα Αγαθοκλέους
Κείμενο/σurrealism: Έλενα Αγαθοκλέους και Γιώργος Κριθάρης
Performer: Έλενα Αγαθοκλέους
€ 12-10

Χορηγός: Χορηγός Επικοινωνίας

FAMLINE HOLDING GROUP

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

77 77 77 45
rialto.com.cy

Η «σφραγίδα» του σπουδαιού Γουόνγκ Καρ Γουάι

Σουρεαλισμός και συμβολισμοί
σε ένα αλλόκοτο επίκαιρο φιλμ

Chungking Express ★★★★★
ΔΡΑΜΑ (1994)
Σκηνοθεσία: Γουόνγκ Καρ Γουάι
Ερμηνείες: Μπριγκίτε Λιν, Τακέσι Κανεσίρο, Φέι Γουόνγκ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η πλατφόρμα του Σίνοβο διανύει αυτόν τον καιρό ημέρες Γουόνγκ Καρ Γουάι, φιλοξενώντας αρκετές ταινίες του σπουδαιού κινηματογραφιστή από το Χονγκ Κονγκ, καμία ωστόσο τόσο μοναδική και αξιωματική όσο το «Chungking Express».

Το φιλμ αποτελείται βασικά από δύο διαφορετικές αλλά παρόμοιες θεματολογίες ιστορίες. Στην πρώτη από αυτές, ένας αστυνομικός προσπαθεί να ξεπεράσει τον χωρισμό του, ενώ ταυτόχρονα την προσοχή του τραβεί μια μυστηριώδης γυναίκα με ξανθά περούκα, η οποία αποδεικνύεται άκρως επικίνδυνη.

Στη δεύτερη, έχουμε ξανά έναν προσφάτως χωρισμένο αστυνομικό, ο οποίος αυτή τη φορά θα γνωρίσει μια νεαρή κοπέλα με εμμονή στο «California Dreamin'» των The Mamas & The Papas.

«Ακόμη κι όταν βρισκόμαστε στο κοντινότερο σημείο, απέχουμε 0,01 εκατοστό μεταξύ μας», παρατηρεί ο Καρ Γουάι, καθώς ξεδιπλώνει το βαθιά σουρεαλιστικό –και αλλόκοτο επίκαιρο– πρώτο μέρος της ταινίας του.

Όσα συμβαίνουν εκεί, από τον αστυνομικό, ο οποίος αγοράζει συμβολικά κάθε μέρα μια κονσέρβα ανανά με ημερομηνία λήξης 1η Μαΐου, βάζοντας στόχο τότε να ξεχάσει τη χαμένη του αγάπη, μέχρι την εγκιβωτισμένη μαφιόζικη πλοκή, μοιάζουν σαν αλλη-

λουχία παράξενων ονειρών. Συνοδεύονται πάντως με ιδιοφύεις παρατηρήσεις πάνω στη μνήμη, στην απώλεια και στην αφύσικα γρήγορη ζωή των μεγάλων αστικών κέντρων, η οποία μάλιστα κινηματογραφείται ταιριαστά σαν μια θολή δίνη εικόνων.

Το πραγματικά σαγηνευτικό κομμάτι της ταινίας, ωστόσο, είναι το δεύτερο, εκεί όπου το δράμα και η κωμωδία συναντιούνται και ταυτόχρονα καλύπτονται από ένα πέπλο ανθρωπιάς που δύσκολα συναντάς σε οποιοδήποτε φιλμ.

Σχεδόν απόλυτη πρωταγωνίστρια εδώ είναι η αιθέρια Φέι Γουόνγκ, η κοπέλα πίσω από τον πάγκο του φαστ φουντ, που μπαίνει στη ζωή του αστυνομικού 223 –ποτέ δεν μαθαίνουμε το όνομά του– για να τον βοηθήσει να γιατρέψει τις πληγές του.

Αυτό βέβαια δεν γίνεται με παραδοσιακές μεθόδους, αλλά με... εισβολή και δίχως εκείνος να το γνωρίζει. Γενικώς ο συμβολισμός, η μεταφορά και τα υπόλοιπα ποιητικά σχήματα χρησιμοποιούνται εδώ κινηματογραφικά, δίχως όμως (κι εδώ βρίσκεται το αξιοθαύμαστο του πράγματος) να βαραινούν ή να κάνουν επιπυκνωμένο το σύνολο.

Αντιθέτως, από ένα σημείο και έπειτα, ως θεατής, βυθίζεσαι στον αλλόκοτο αλλά απολαυστικό κόσμο της ταινίας, η οποία σε αυτό της το μέρος ασχολείται περισσότερο με τα, λίγο ως πολύ, άπαστα όνειρα και την καθημερινή ρουτίνα που τα απομακρύνει. Όλα αυτά φυσικά μέχρι το κορίτσι να πατήσει το «play» και η γνώριμη, εθιστική μελωδία να ξεκινήσει πάλι από την αρχή.

«Ακόμη κι όταν βρισκόμαστε στο κοντινότερο σημείο, απέχουμε 0,01 εκατοστό μεταξύ μας», παρατηρεί ο σκηνοθέτης από το Χονγκ Κονγκ, καθώς ξεδιπλώνει το βαθιά σουρεαλιστικό πρώτο μέρος της ταινίας.

HOME CINEMA

Το μπάσκετ και το αμερικανικό όνειρο

Επάνω, σκηνή από το ντοκιμαντέρ του Netflix «Last Chance U: Basketball». Κάτω, ο Τζέισον Κλαρκ πρωταγωνιστεί στο φιλμ «Η ενοχή του Κένεντι», που προβάλλεται από το Ertflix.

Last Chance U: Basketball

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2021)
Δημιουργός: Ανταμ Λιμποβιτς
Ερμηνεύονται: Τζον Μόσλι, Ντεόν Χάιλερ, Τζο Χάμπτον

Η διάσημη σειρά ντοκιμαντέρ, η οποία συγκεντρώνει την προσοχή της στον απέραντο κόσμο του αμερικανικού ερασιτεχνικού αθλητισμού, φθάνει στο Netflix με την πιο πρόσφατη παραγωγή της. Τα οκτώ ωριαία επεισόδια που παρακολουθούμε είναι αφιερωμένα στο μπάσκετ και συγκεκριμένα στην ομάδα του δημόσιου κολλεγίου (Community College) του Ανατολικού Λος Άντζελες. Εκεί, ένα ετερόκλητο σύνολο παιδιών, τα περισσότερα από τα οποία έχουν μεγαλώσει μέσα σε σκληρές συνθήκες, βρίσκονται υπό τις οδηγίες του Τζον Μόσλι, ενός παθιασμένου προπονητή-δασκάλου, που έχει βάλει σκοπό να τους κάνει πρωταθλητές της περιφέρειας.

Ο παιδαγωγικός χαρακτήρας του αθλητισμού βρίσκεται εδώ ξεκάθαρα στο επίκεντρο, μέσα από ένα σπορ που ισορροπεί ίσως όσο κανένα άλλο ανάμεσα στην καλλιέργεια του ομαδικού πνεύματος και στην ατομική βελτίωση, τό-

σο σε σωματικό όσο και σε πνευματικό επίπεδο, εκείνων που το εξασκούν.

Πέρα από την πορεία της ομάδας εντός των γραμμών του γηπέδου, η οποία περιλαμβάνει συναρπαστικούς αγώνες και εντυπωσιακές φάσεις, παρακολουθούμε ακόμη τους πρωταγωνιστές της εκτός αυτού: τον προπονητή, που κάνει επιπλέον δύο δουλειές για να συμπληρώσει το εισόδημά του, νεαρούς παίκτες που χύνουν τόνους ιδρώτα και ονειρεύονται μια μέρα να φθάσουν στο μαγικό NBA και άλλους, για τους οποίους το μπάσκετ αποτελεί ευεργετική διέξοδο ώστε να κρατηθούν μακριά από τα κάγκελα της φυλακής.

Η ενοχή του Κένεντι (Chappaquiddick)

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2017)
Σκηνοθεσία: Τζον Κάραν
Ερμηνείες: Τζέισον Κλαρκ, Κέιτ Μάρα, Εντ Χελμς

Από την πλατφόρμα του Ertflix επιλέγουμε μια πολιτική –αλλά και ανθρώπινη– βιογραφία του Τεντ Κένεντι, του νεότερου αδελφού

της διάσημης οικογένειας. Είναι το 1969 και ο Νιλ Αρμστρονγκ ετοιμάζεται να πατήσει στη Σελήνη. Την ίδια μέρα, ο Τεντ (Τζέισον Κλαρκ) βρίσκεται μαζί με φίλους σε ένα παραλίμνιο θέρετρο, όταν ένα τραγικό δυστύχημα συμβαίνει: μια νέα κοπέλα χάνει τη ζωή της κι εκείνος είναι ο οδηγός. Από την επομένη το πρωί ξεκινά μια περίπλοκη προσπάθεια συγκάλυψης του γεγονότος, ενώ οι ελπίδες για τον Λευκό Οίκο ξεθωριάζουν.

Το φιλμ λειτουργεί ως βραδυφλεγές θρίλερ, με έναν τόνο μυστηρίου και την απαραίτητη πολιτική γαρνιτούρα να το συνοδεύουν. Ο Τζέισον Κλαρκ («Zero Dark Thirty») ερμηνεύει με τη δέουσα νευρικότητα τον πελαγώμενο Κένεντι, ο οποίος αρχικά πασχίζει να βγάλει από πάνω του την ευθύνη, αλλάζοντας στη συνέχεια στάση. Το σενάριο των Τέιλορ Άλεν και Αντριου Λόγκκαν, αν και κάπως επίπεδο, περιλαμβάνει αρκετές αποκαλυπτικές λεπτομέρειες σχετικά με τη σκοτεινή ιστορία, ενώ παράλληλα σκιαγραφεί το κλίμα της εποχής και τον «εθισμό» της κοινής γνώμης στον μύθο των Κένεντι.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι
Μουσική εκπομπή με τη Γωγιά Βασιλάκη.
12.00 Χωρίς αποσκευές (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.30 Brand News
Ενημερωτική εκπομπή.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνησθα περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Σαν σήμερα με το PIK
Ιστορικές στιγμές.
16.30 Σε προσκυνώ γλώσσα
Γλωσσική παιδεία.
17.30 Χρονογράφηση, III
Στιγμές από την Κύπρο.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Αφρανείς ήρωες
Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν στην Κύπρο ή το εξωτερικό.
18.55 Μουσικό ραντεβού
Μουσική εκπομπή με την Αγγελική Νικηφόρου.
19.20 Λούνα Παρκ
Κωμική σειρά, με τους Μαριλένη Σταύρου, Μαρίνο Χατζηβασιλείου.
19.55 Σαν σήμερα με το PIK
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντιώνη.
23.15 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.20 Σαν σήμερα με το PIK (Ε)
23.25 Αφρανείς ήρωες (Ε)
00.15 Brand News (Ε)

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

22.00 Tulip fever
07.30 Το κόκκινο λεωφορείο (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
08.15 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδιώτης
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Σπίριτ, το άγριο άλογο
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Expedition with Steve Backshall - (Ε)
16.45 Baywatch, IX
Περιπέτειώδης σειρά.
17.30 Προσωπογραφίες - (Ε)
Κοινωνική εκπομπή με τη Μαρία Αγγελίδου.
18.15 Μαζί / Birlikte, II
Δικονομική εκπομπή.
19.00 Art of Space - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.30 Γυναίκα
Κοινωνική εκπομπή
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Travel Diary - (Ε)
Ταξιδιωτικές ταινίες.
22.00 Ο πυρετός της τουλίπας (Tulip fever)
Ρομαντική ταινία, με τους Αλίσια Βικάντερ, Ντέιν ΝτεΧαν, κ.ά.
23.15 ArtCafe, IV - (Ε)
Εκπομπή πολιτισμού με τη Μαρίνα Μαλένη
00.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
00.40 Επανάληψεις

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.20 Παράδοση κατ' οίκον
06.30 Αστέρι στην άμμο - (Ε)
Ελληνική σειρά.
07.15 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοιζίδου.
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικονομικές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
13.45 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.30 Λούις Night Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.50 Έλα στη θέση μου
Κωμική σειρά
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.00 Έλα στη θέση μου (Συνέχεια)
18.20 TET- A-TET στον Alpha (Ε)
19.20 Δίωξη Βάση
Κωμικό show.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Παράδοση κατ' οίκον
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζηαδάμου.
22.30 Κάρμα
Δραματοποιημένη σειρά.
23.30 TET- A-TET στον Alpha (Ε)
00.30 Battle of the Couples
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Παναγιώτη Βασιλάκο.
02.00 Έρωτας με επίδοξη ΟΓΑ
02.45 10η εντολή - (Ε)
03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.00 YFSF - All Star
06.30 Daddy cool - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
09.30 Ταξί - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
10.20 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω
Εκπομπή με το Νίκο Χατζηνικολάου.
14.00 Γεγονότα στο πάτωμα
Εκπομπή μαγειρικής, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσου.
14.50 Ήλιος - (Ε)
Δραματική σειρά.
16.15 Casa De Mikel, II - (Ε)
Σατιρική εκπομπή, με τον Μιχάλη Σφοκλέου.
17.40 Παρουσιάστε - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANTI σε 10'**
18.10 Παρουσιάστε (Συνέχεια)
18.40 Το καφέ της Χαράς - (Ε)
Κωμική σειρά.
19.30 Ταξί
Τηλεπαιχνίδι.
20.20 **Τα νέα του ANTI**
21.00 Your Face Sounds Familiar - All Star
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Μαρία Μπεκατώρου.
00.50 Best Friend's Fear - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σάββα Πομπουρά.
00.50 Aquarius - (Ε)
01.40 Blackout - (Ε)
02.30 Πλάκα μου κάνεις - (Ε)

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

22.15 Big Game
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φοίβα Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τους Σίσου Χριστίδου, Παύλο Σταματοπούλο, Κωνσταντίνο Βασίλο, Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάγια Χατζηθεοδωρού.
15.00 Εικόνες αληθινές
Εκπομπή ζωογραφίας με τον Στέλιο Παρλάρο.
16.00 My Greece - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.10 OMEGA NEWS
18.10 MasterChef-MasterClass
Διαγωνισμός μαγειρικής, με τον Σωτήρη Κοντζίζα, Πάνο Ιωαννίδη, Λεωνίδα Κουτσόπουλο.
20.10 **OMEGA NEWS**
22.15 Big Game
Περιπέτεια, με τους Σάμουελ Τζάκσον, Όνι Τομίλα, κ.ά.
23.45 Ου φρονέσεις - (Ε)
Αυτοτελής σειρά με ιστορίες ανθρώπων που ξεπέρασαν το μέτρο...
00.30 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.30 Εικόνες - (Ε)
04.30 The Booth - (Ε)
05.30 Ο άντρας των ονείρων

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

21.15 Survivor
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.40 Ζωή ποδίστατο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
10.15 Dot - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 My Greece - (Ε)
Με τον Γιάννη Καρκελά.
13.10 Έκρω για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
13.40 Βουράτε γεπόνιο - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.30 Super Makeover - (Ε)
Με τη Δούκισσα Νομικού.
15.30 Σου Κου Family
Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Χάρη και Αντελίνα Βαρθακούρη.
17.30 Στα παρά πέντε - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 Στο παρά πέντε - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.40 Πενήντα - Πενήντα
Κωμική σειρά.
19.40 Η πεθερά - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Συγγίνος
Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 House of Fame - (Ε)
03.40 Dot - (Ε)
04.40 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε)

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγόρα
08.45 Παιδική ταινία
10.20 Ποπ Σταρ
12.00 Τηλεαγόρα
12.30 Ελληνική ταινία
14.00 Τηλεαγόρα
15.15 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγόρα
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
02.45 Μήνυμα από τον Σομ
TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000
06.30 Παιδική ζώνη
07.25 Μουλάν
08.20 Παιδικές σειρές
09.35 Cook Eat (Ε)
11.00 Τηλεαγόρα
13.00 ANNITA κοίτα
16.35 Τηλεαγόρα
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.25 Ξένη ταινία
EXTRA ΘΗΛ.: 25715111
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
11.00 Έξιμνες αγορές
12.30 Ελιές Θρούμπεες
13.00 Έξιμνες αγορές
14.00 Ασμένια φεγγάρια
15.35 Έξιμνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιμνες αγορές
16.40 **Δελτία Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξιμνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία

MOVIES BEST

21.00 Pearl Harbor
06.30 When A Man Loves A Woman
08.35 Dick Tracy
10.20 Unbreakable
12.15 Dangerous Minds
14.00 Holly Star
15.40 Venice N'est Pas En Italie (Venice Calling)
17.25 Grosse Pointe Blank
19.20 Jexi
21.00 Pearl Harbor
01.00 Dangerous Minds
02.45 Holly Star
GREEK CINEMA
21.15 Πεθαίνω κάθε ζιμέρωμα
06.15 Πεθαίνω κάθε ζιμέρωμα
08.10 Ο φαντασμένος
09.50 Διπλή θυσία
11.05 Η θεία απ' το Σικάγο
12.20 Η ψεύτρα
13.55 Κατηγορώ τους ανθρώπους
15.40 Η φωνή της καρδιάς
17.00 Ο νικητής
18.30 Ξύφλα να' χει
20.00 Τύφλα να' χει ο Μάρλον Μπράντο
21.15 Πεθαίνω κάθε ζιμέρωμα
23.10 Ταπεινός και αταφρομένος
00.40 Οι θαλασσιές, οι χάντρες
02.15 Αμαρτωλά χέρια

Αριστερά, γερμανικά Ντορνιέ 17 εν πτήση πάνω από την Αθήνα το 1941. Κέντρο, το Χάρικεϊν του Ρόαλντ Νταλ στα Μέγαρα. Δεξιά, ο Νταλ την εποχή που υπηρετούσε ως μάχιμος ιπτάμενος στη RAF σε Μέση Ανατολή και Ελλάδα.

Απρίλιος 1941: Η Μάχη της Αθήνας

Μια άγνωστη πτυχή, ογδόντα χρόνια μετά, όπως την έζησε ο Βρετανός συγγραφέας Ρόαλντ Νταλ ως πιλότος καταδιωκτικού

Του ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Η ημερομηνία ήταν 19 Σεπτεμβρίου του 1940 και ο Ρόαλντ Νταλ ξεκινούσε με ένα ολοκαίνουργιο μαχητικό αεροσκάφος Γκλαντιέιτορ από αεροδρόμιο της RAF στη διάρκεια του Σουέζ για να βρει τη μονάδα του, την 80ή Μοίρα στη Δυτική Ερημο. Ο Νταλ, ο μελλοντικός σπουδαίος Βρετανός συγγραφέας, είναι μόλις 25 ετών, εκπαιδευμένος μάχιμος χειριστής της RAF. Δεν έχει ακόμα γράψει τον «Θείο Οσβάλντ», τη «Ματίλντα», τον «Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας», όπως και τα δεκάδες μικρά, αριστουργηματικά διηγήματά του (αλλόκοτα, παράδοξα, σκοτεινά, χιουμοριστικά). Είναι όμως γεμάτος ενέργεια και περιέργεια για την περιπετειώδη ζωή που τον αναμένει. Και, όντως, η περιπέτεια ήρθε και τον βρήκε – και με το παραπάνω. «Αυτή θα ήταν η πρώτη μου επιχείρηση σε πεδίο μάχης», γράφει στο αυτοβιογραφικό βιβλίο του «Σόλο πορεία» (μτφρ. Ολγα Λαζοπούλου, εκδ. Ποταμός).

Επρόκειτο για μια μεγάλη πύση στη μέση του πουθενά – η οποία όμως δεν είχε καλή κατάληξη: ο Νταλ χάθηκε πάνω από την ακανθώδη βορειοαφρικανική έρημο, καθώς νύχτωνε τα καύσιμά του σόθηκαν και υποχρεώθηκε σε άσπλη αναγκαστική προσγείωση, με αποτέλεσμα να καταστραφεί το αεροπλάνο και ο ίδιος να τραυματιστεί σοβαρά. Νοσηλεύθηκε επί σειρά μηνών και πήρε οριστικό εξιτήριο τον Φεβρουάριο του 1941, πολύ χαρούμενος που κρίθηκε εκ νέου ικανός ως ιπτάμενος χειριστής. Αρα έφαγε ξανά να βρει τη Μοίρα του. Η οποία πού ήταν;

«Οι άντρες της 80ής Μοίρας», γράφει, «δεν βρίσκονταν πια στη Δυτική Ερημο. Βρίσκονταν στην άλλη μεριά της θάλασσας, στην Ελλάδα, όπου για κάμποσες εβδομάδες πετούσαν καταδιωκόμενα γενναία τους Ιταλούς. Τώρα όμως τα γερμανικά στρατεύματα και οι αεροπορικές δυνάμεις είχαν ενωθεί με τους Ιταλούς στην Ελλάδα και κατακτούσαν ταχύτητα τη μικρή χώρα».

Ο Νταλ ρώτησε τους ανωτέρους του πού ήθελαν να πάει. «Στην Ελλάδα, φυσικά, μου είπαν». Μονάχα που τώρα η 80ή Μοίρα πετούσε με το καταδιωκτικό Χάρικεϊν, όχι με Γκλαντιέιτορ. Ο Νταλ έμαθε ουσιαστικά να χειρίζεται το νέο μαχητικό πετώντας ολομόναχος πάνω από τη Μεσόγειο για την Ελλάδα. Η πτή-

Το Βρετανικό καταδιωκτικό Χάρικεϊν. Σήκωσε το βάρος της Μάχης της Αγγλίας, πολέμισε όμως και στην Ελλάδα το 1941.

«Αυτό που έγινε γνωστό ως η Μάχη της Αθήνας είχε αρχίσει. Το βρίσκω σχεδόν αδύνατον να περιγράψω ζωντανά αυτό που έγινε την επόμενη μισή ώρα».

ση θα διαρκούσε 4,5 ώρες. Αλλά τα καύσιμα του Χάρικεϊν άντεχαν για 1,5 ώρα. Καμία ανησυχία: θα προσθεταν έξτρα δεξαμενές. Κι αν κάτι κάλαγε; «Πέφτετε στη Μεσόγειο με το αλεξίπτωτο και κολυμπάτε», του είπαν. «Οχι», είπε ο Νταλ. «Σοβαρευτείτε. Ποιος θα με μαζέψει;» «Κανείς. Είναι ένα ρίσκο που πρέπει να πάρεις».

«Κοκαλωμένος απ' τον φόβο», συνεχίζει, «δέθηκα μέσα στο Χάρικεϊν για πρώτη φορά. Ήταν το πρώτο μονοπλάνο που οδηγούσα. Ήταν αναμφισβήτητα το πρώτο σύγχρονο αεροπλάνο που οδηγούσα. (...) Ήταν σα να καβαλούσα ένα αφηνιασμένο άλογο».

Αυτή τη φορά θα τα καταφέρει – αν και, έπειτα από πτήση 4,5 ωρών, ο πανύψηλος Νταλ, εγκλωβισμέ-

Βρετανικά Μπρίστολ Μπιοφάιτερ σε πτήση πάνω από την πλατεία Συντάγματος το 1944, κατά την Απελευθέρωση.

νος σε εμβρυακή στάση μέσα στο ασφυκτικό χειριστήριο, χρειάστηκε να ανασυρθεί από δύο άνδρες από εκεί μέσα για να μπορέσει να σταθεί όρθιος ξανά.

Κάπως έτσι, ακριβώς ογδόντα χρόνια πριν, περί τα μέσα Απριλίου του 1941, ο Νταλ θα προσγειωθεί στην Ελευσίνα, όπου θα βρεθεί προ μιας απελπιστικής κατάστασης: ελάχιστα διαθέσιμα Χάρικεϊν, και αυτά όχι σε καλή κατάσταση, η

ελληνική Αεροπορία απαρχαιωμένη και αποδιοργανωμένη μετά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο και στο μεταξύ οι Γερμανοί να καταφθάνουν με όλες τους τις δυνάμεις.

«Για άλλη μια φορά είχαμε μια Δουνκέρκ», σχολιάζει ο Νταλ, προσθέτοντας: «Ωστόσο δεν είχε πάρει τη δημοσιότητα που είχε δεχτεί η Δουνκέρκ, γιατί επρόκειτο για μια στρατιωτική γκάφα που ήταν καλά καλυμμένη».

Ο Νταλ θα εμπλακεί αμέσως στις επιχειρήσεις, συμμετέχοντας στην πρώτη του αερομαχία πάνω από αυτό «το μέρος που λεγόταν Χαλκίδα», καταρρίπτοντας το πρώτο του γερμανικό αεροσκάφος, ένα Ju88. Πολύ σύντομα θα βρεθεί αντιμέτωπος με τον φόβο και τρόμο των Βρετανών πιλότων, τα γερμανικά καταδιωκτικά Μέσερσιμτ 109. «Ήταν σαν να είχα ένα σμήνος από σφήκες γύρω απ' το κεφάλι μου και ειλικρινά δεν ήξερα ποια έπρεπε να ήταν η επόμενη κίνησή μου».

Οι μέρες 17, 18 και 19 Απριλίου 1941 γράφει πως είναι θολές στη μνήμη του. «Η τέταρτη μέρα, 20 Απριλίου, δεν είναι καθόλου θολή», σημειώνει χαρακτηριστικά. Κι αυτό διότι η 20ή Απριλίου ήταν αυτό που ο ίδιος χαρακτήρισε στο βιβλίο του «Η Μάχη της Αθήνας», όταν διεξήχθη μια σύντομη αλλά άγρια αερομαχία ανάμεσα σε μαχητικά της RAF και της Λουφτβάφε πάνω από την Αθήνα. Αυτή επρόκειτο να είναι η τελευταία μεγάλη αερομαχία που δόθηκε από τη RAF πάνω από ελληνικό έδαφος: εκατό και πλέον γερμανικά βομβαρδιστικά καθέτου εφθόρμης επιδόθηκαν εκείνη την ημέρα σε μια ματαιωμένη προσπάθεια να καταστρέψουν ό,τι είχε απομεί-

νει από τη βρετανική αεροπορία στην Ελλάδα.

Ο Νταλ αφιερώνει κάμποσες σελίδες στη «Μάχη της Αθήνας» όχι μόνο στο «Σόλο πορεία», αλλά και στην έξοχη συλλογή διηγημάτων του «Ονειρ to You» (που παραμένει δυστυχώς αμετάφραστη). Η τελευταία περιλαμβάνει ένα διήγημα με τον τίτλο «Κατίνα» (εμπνευσμένο από ένα μικρό Ελληνόπουλο, την Κατίνα, που θα δει στην Παραμυθιά της Ηπείρου να σκοτώνεται από γερμανικά αεροπορικά πυρά), στο οποίο περιγράφει τη Μάχη της Αθήνας εκπληκτικά, ξεφεύγοντας από τη στενή περιγραφή των γεγονότων και κατορθώνοντας μια εσωτερικότητα σπάνιας διαύγειας, αλλά και βάθους.

Η περιγραφή

Και στο «Σόλο πορεία», όμως, η περιγραφή της αερομαχίας είναι συναρπαστική: «Σπάσαμε τον σκηματισμό και τώρα ο καθένας ήταν υπεύθυνος για τον εαυτό του. Αυτό που έγινε γνωστό ως η Μάχη της Αθήνας είχε αρχίσει. Το βρίσκω σχεδόν αδύνατον να περιγράψω ζωντανά αυτό που έγινε την επόμενη μισή ώρα. Νομίζω πως κανένας πιλότος καταδιωκτικού δεν έχει καταφέρει ποτέ να μεταφέρει το πώς είναι να βρίσκεται εκεί πάνω, σε μια μεγάλη διάρκειας αερομαχία. [...] Ήταν πραγματικά η πιο αγωνιώδης και καταρπαιστική εμπειρία που είχα ποτέ στη ζωή μου. [...] Είδα τις κόκκινες λάμπες να βγαίνουν από τα φτερά των Μέσερσιμτ την ώρα που κτυπούσαν με τα πυροβόλα τους και κάποια στιγμή είδα έναν άντρα, του οποίου το Χάρικεϊν είχε πάρει φωτιά, να ανεβαίνει ήρεμα στο φτερό και να πηδάει κάτω. Εμείνα μαζί τους μέχρι που δεν είχα άλλα πυρομαχικά».

Ο Νταλ (ο οποίος στον πόλεμο συνολικά θα καταφέρει να καταρρίψει πέντε εχθρικά αεροσκάφη και έτσι θα ονομασθεί «άσος») θα επιζητήσει. Όπως γράφει, αφού προσγειώθηκε, προσπάθησε να ανάψει ένα τσιγάρο. «Τότε διαπίστωσα ότι το χέρι μου έτρεμε τόσο που δεν μπορούσα να φέρω τη φλόγα στην άκρη του τσιγάρου μου. [...] Ήταν γελοίο που έτρεμα έτσι. Ήταν ντροπιαστικό. Κοίταξα τους άλλους πιλότους. Ολοι τους κρατούσαν τσιγάρα και τα χέρια τους έτρεμαν το ίδιο με τα δικά μου. Ενωίθα όμως πολύ καλά. Είχα μείνει εκεί πάνω τριάντα λεπτά και δεν με είχαν πετύχει».

«Ποτέ μα ποτέ μην πάρεις το βλέμμα σου από το καθρεφτάκι σου»

Η αερομαχία της 20ής Απριλίου 1941 κράτησε μισή ώρα. Τα γερμανικά αεροσκάφη υπερεπέρωσαν συντριπτικά εξάλλου. Όπως γίνεται συνήθως σε αυτές τις περιπτώσεις, οι αριθμοί ως προς τον ακριβή αριθμό αεροσκαφών που ενεπλάκησαν διαφέρουν. Παρά τη συντριπτική υπεροχή της Λουφτβάφε, οι Βρετανοί έχασαν πέντε από τα δώδεκα αεροπλάνα τους και κατέρριψαν επιβεβαιωμένα 22 γερμανικά και πιθανόν άλλα οκτώ.

Η βρετανική 80ή Μοίρα διέθετε μονάχα δώδεκα Χάρικεϊν, τα οποία πετούσαν μάλιστα σε σχηματισμό πάνω από την Αθήνα για να τονώσουν ψυχολογικά τους Αθηναίους

Το φλεγόμενο Χάρικεϊν του ηρωικού «Παι» Παίλ κατέληξε, μαζί με τον χειριστή του, στον κόλπο της Ελευσίνας.

όταν δέχθηκαν την επίθεση περίπου 200 (ή 152, κατά τον Νταλ) γερμανικών βομβαρδιστικών και καταδιωκτικών (Μέσερσιμτ 109 και 110, Γιούνκερ 87 και 88).

Μεταξύ των Βρετανών πεσόντων ήταν και ένας ονομαστός

Ο Ρόαλντ Νταλ όταν εκπαιδευόταν ως πιλότος της RAF στο Ναϊρόμπι.

χειριστής της RAF, ο «Παι» Παίλ, ο οποίος, στην προσπάθειά του να προστατεύσει ένα συνάδελφό του τον οποίο καταδιώκων δύο γερμανικά αεροπλάνα, δεν είδε το εχθρικό αεροσκάφος που βρέθηκε από πίσω του (θανάσιμο λάθος).

Όπως είχαν μάθει στον Νταλ μόλις έφθασε στην Ελλάδα, «ποτέ μα ποτέ μην πάρεις το βλέμμα σου από το καθρεφτάκι σου για περισσότερο από μερικά δευτερόλεπτα. Ερχονται από πίσω σου και μάλιστα πολύ γρήγορα». Αυτό έμαθε ο Παίλ, το φλεγόμενο Χάρικεϊν του οποίου κατέληξε, μαζί με τον χειριστή, στον κόλπο της Ελευσίνας.

«Πέτυχαν πέντε από τα δώδεκα Χάρικεϊν μας σ' εκείνη τη μάχη», γράφει ο Νταλ. «Ένας από τους πιλότους έπεσε με αλεξίπτωτο και σώθηκε. Τέσσερις σκοτώθηκαν. Ανάμεσα στους νεκρούς ήταν και ο μεγάλος Παίλ Παίλ, του οποίου τελικά είχαν εξαντληθεί και οι επτά ζωές. Αλλά και ο επισημναγός Τίμπερ Γουιντς, ο δεύτερος σου από το καθρεφτάκι σου για περισσότερο από μερικά δευτερόλεπτα. Ερχονται από πίσω σου και μάλιστα πολύ γρήγορα». Αυτό έμαθε ο Παίλ, το φλεγόμενο Χάρικεϊν του οποίου κατέληξε, μαζί με τον χειριστή, στον κόλπο της Ελευσίνας.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΜΑΙΡΗ ΑΡΩΝΗ

Η φινετσάτη ηθοποιός με την αρχοντική παρουσία και το αστείρευτο χιούμορ πρωταγωνιστεί στον όγδοο τόμο της συλλεκτικής σειράς «Μεγάλοι Ηθοποιοί του Θεάτρου» με την υπογραφή του Μάκη Δελαπόρτα.

**ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εμπήριση